

IŞIK ERİ

HACI BEKTAŞ VELİ

KEVSER YEŞİLTAŞ

SINIR ÖTESİ yayınları

ISIK ERI

HACI BEKTAS VELI

Kevser YEŞİLTAŞ

SINIR ÖTESİ YAYINLARI

HACI BEKTAŞ VELİ

KEVSER YEŞİLTAŞ

SINIR ÖTESİ YAYINLARI

REKLAM VE PRODÜKSİYON
HİZ. SAN. TİC. LTD. ŞTİ.

Telsiz Mah. 85/1 Sk. No: 23/ D:2 Zeytinburnu - İSTANBUL
Tel: 0 (212) 415 30 19 Faks: 0 (212) 415 18 30

www.sinirotesi.com
e-mail: info@sinirotesi.com

ISBN: 978-975-8312-63-4

• Dizgi Kapak Tasarım: SINIR ÖTESİ YAYINLARI
• Genel Yayın Yönetmeni: Ergun CANDAN
• Editör: Nilüfer Dinç
• Sanat Yönetmeni: Nurhan ÖZTÜRK
• Müdür : İ. Uğur ÖZTÜRK
• Dağıtım Sorumlusu: Zeynel YILDIRIM & Hasan TEKİN

• Baskı: Barış Matbaa Mücellit
Davutpaşa Cad. Güven San.Sit. C. Blk No:291
Topkapı/ İST 0(212) 674 85

Önsöz

Bu kitap, Alevilik, Bektaşi Aleviliği ile ilgili bir araştırma kitabıdır. Amaç olarak, anlaşılır olması göz önünde bulundurulmuş ve anlaşılmayan tüm kelimelerin anlamları, İslam ezoterizmi ışığında, batıni yönü ele alınarak en uygun şekilde yazılmıştır. Amaç Hakk olanın, Doğruya en yakın olanın aktarımıdır.

Hak'ka tâlib olan kişi, başka murâd isteme,
Dostun seninle beraber, başka vuslat isteme.
Bu dünya bir sofradır, arzular gelir geçer,
Eğer bizi buldun ise, başka murâd isteme.

Hünkar Hacı Bektaş Veli

Işık Eri Hacı Bektaş Veli, Horasan'dan güvercin donu ile uçup Anadolu'ya gelmiş ve İslam'ı Türklere sevdirmiştir. Ana felsefesi Edb yani Edeb üzerine kuruludur. Eline, diline, beline sahip olacaksın prensibi ile hareket etmiştir. Bu üçünü yapabilen kişi, hayatı boyunca hiçbir kötülük ile karşılaşmayacak erdemli ve kamil insan olacaktır.

Edeb elbisesini, sırtınızdan ölünceye kadar çıkartmayınız.
Eline, diline, beline sahip ol.

Hünkar Hacı Bektaş Veli

"Gündüz şevk ile dünya işine, gece aşk ile ahiret işine" felsefesi onun yaşam prensibi olmuştur. Masivadan yani eşyadan vazgeçmiş, Gönül yolunu Mahabbet yani Muhabbet, Aşk yolunu seçmiştir.

Gönül kâbesine girmesin hülya,
Nefsine hakim ol düşme bed hûya.
Kirleri arıtan baksana suya,
Hep yüzü yerlerde, buc'da değildir.

Hünkar Hacı Bektaş Veli

Ne ararsan ara, kendinde ara. İnsan ne ararsa arasın dışarda, bulduğu yine kendisindedir. Bazen manasızca ve sebepsizce yaptığın bir şeyin karşılığını çok farklı bir yerden alırsın. Çünkü hayat dönüşümden ibarettir. Mucize gerçekleştiğinde şunu dersin, hayat alış veriştir bu kesin, ancak Tanrı ile alış veriş olmaz. O sadece tanzim eder. Ancak, kendisine ait olanların karşılığını verir.

Gerçek, tam karşındadır, yanındadır, olması gerektiği yerdedir, en basitliktedir ve daima sana göz kırpar ama sen hep onu dışarlarda olmadık yerlerde ararsın. İşte bu yüzden de gerçeklikle asla karşılaşamazsın. Çünkü O, avazla kulağına değendir. O, görendir senin gözünden ve gösteren, işaret eden. O işaretleri takip et ve güven. Çünkü şüphe imanı öldürür. İnançsızlık da...

Gerçek oralarda bir yerlerde değildir, gerçek bizdedir, hem içimizdedir, hem her yerimizi kuşatmıştır. Gerçek biziz. Çünkü biziz sevgiyle yoğrulan, içimize kudretle kutsal ruhtan üfürülen. Ve o emaneti taşıyan. Tek Gerçek Sevgi'dir. Sevilen bizleriz. Gönlümüzdeki Sevgi noktasıdır. Tüm âlemleri içinde barındıran, hiçbir yere sığmayan sadece insan gönlünde taht kuran, Sevgi noktası.

Herkesin tefekkürü gönlünde gizlidir, sözle hakikat beyan olmaz. Gönülde gizli olanı tek O bilir.

Hararet nârda'dır, sac'da değildir,
Kerâmet sendedir, tâc'da değildir.
Her ne arar isen, kendinde ara,
Kudüs'te, Mekke'de, Hâc'da değildir.

Hünkar Hacı Bektaş Veli

Kitaba emeği geçen Yayınevi Sahibi Sn. Ergun Candan'a ve Editör Sn. Nilüfer Dinç'e teşekkürlerimi sunuyorum.

Tüm okuyanlara saygılarımla.

Kevser Yeşiltaş

Kasım' 2011

Giriş

Bu kitap, çok açık bir anlatım ile, Hacı Bektaş Veli eseri olan Makalat kitabının batıni yorumu ile ilgilidir. Kaynak konusunda bana sonsuzca yardım eden Sayın Cemal Yeşiltaş ve Sayın Selahattin Yeşiltaş'a şükranlarımı bildiriyorum. Bu kitapta, KA'yıb adı altında olan tüm esinlenmeler naçizane kendime aittir.

Prof. Dr. M. Fuat Köprülü, Doç. Abdülbaki Gölpınarlı ve Sefer Aytekin (Tercüme edilirken Molla Saadeddetin tercümesi esas tutulmuştur) Makalat kitabı çevirisinden yararlandım. 96 sayfalık bu 15/11/1954 basım tarihli Hacı Bektaş Veli Makalat kitabı, orta büyüklükte, yıpranmış ve eşsiz bir eserdi.

Hacı Bektaş Alevisi olan dedem Salih Yeşiltaş 1961 yıllarında, amcam Cemal Yeşiltaş'a hediye etmiş Makalat- Hacı Bektaş Veli kitabını. Tam yarım asır sonra benim elime geçtiğinde tarif edilemez duygular hissettim. İlk sayfayı açtığımda kendi eliyle karaladığı Arapça ve altında Türkçe bir yazı bulunuyordu. Bir de aynı yazı son sayfada yine Türkçe ve kendi el yazısı ile yazıyordu.

> *"Bu kıymetli eserleri anlamalı ve bilhassa bilgiler edinmeye çalışmalıyız. Yoksa bu mühim bilgileri çözmeye bizim fani bilgilerimiz kafi gelmez."*
>
> (10.02.1961 Salih Yeşiltaş)

Eski ve oldukça yıpranmış sayfaları arasında gezinirken, ne kadar kıymetli bir eseri elimde tuttuğumun farkında değildim ta ki naçizane yorumlayıp bir kitap yazana kadar.

Sonra anlamaya başladım ki; bir gerçekle karşılaşacağın AN'a kadar olan her şey ama her şey YALAN'dan ibarettir. Ve, bir gerçekle karşılaşmanın bedeli çok ağırdır. "Şey"lerin basamağı olmadan, gerçeğin basamağını tırmanamazsın. Ve şunu iyi bilmeliyiz ki, *"milyonlarca zan, bir gerçek etmez, milyonlarca gerçek bir Hakikat etmez, milyonlarca Hakikat de bir Hakikatin Hakikati etmez. Bulduğun kadar ararsın, aradığın kadar bulamazsın."* Herkes tek tek, bir sır peşinde, hatta sırlara vakıf olma peşinde koşar durur. Oysa Gerçek Sır'ın ne olduğunu bilmek istiyorsan Arzın ve Beşerin hâline bir bak orada görürsün demekten kendimi

alamıyorum. Erenlerin sarfı, ruhi dile gelmişliğiydi, ve kendilerineydi, beşeriyete değil. Onlar tüm hissettiklerini, ulaştıkları makamlarda seyrettiklerini, müşahade ettiklerini, yanmış bir gönül avazı ile feryad ettiler. Öğretici ve yol göstericiydiler ama onlar da kendi yollarındaki taşları kendileri bizatihi topladılar. Işık tutmakla, yol açmak farklıdır. Herkes kendi Hakikatine kendi yolunda ulaşacaktır. Erenlerin, velilerin sözleri nice güzeldir de, ruhumuzu derinden okşar, hatta tekrar tekrar söyler dururuz. Ancak, idrak edemeyene, laf değil, kelimeleri hap yapıp yuttursan, bir ömür faydası yoktur. Nefse doymamışsa, zamanı gelmemişse hiçbir faydası olmayacaktır. Kimi dünya ister kimi Mevla. Toprak insanı, neyi dilediğini iyi bilir ve ne yapması gerektiğini de. İşte bu kitapta bu yazdıklarımızın her bir kelimesinin yorumunu bulacaksınız.

Herkes kendi ışığını kendi içinde yakacak. Tek tek.

Her biri ölümsüzdü, bedenlerini teslim ettiler, geriye sadece sözleri kaldı bir de öğretileri. Kimi Onların Güneşine Kamer oldu, kimileri de hiç ışık görmeyen yerdeki gölgeleri. Gittiler ama şu da bir gerçek ki, *"Şems gitmişse, Ne işe yarar ki Kamer? Dünya yine karanlık yine karanlık."* Karanlık bir cehalettir. Cehalet ise nefs karanlığıdır. En karanlık olandır. Bu yüzden gece ibadet en uygun olandır çünkü nefsin karanlığının aydınlığa ihtiyacı vardır, kuru bedenin de sevgiye ve huzura.

Seçenekler sonsuzdur. Oysa en önemli kader anında belirlenen seçenek önünüzde iki yol ayrımı yapar. Son bir hamlede birinin seçilmesi gerekir. Yardım beklersiniz, oysa size kimse yardım etmeyecektir. Ne ilahi, ne de fiziki olanlar, adımınızı atmada size güç vermeyecektir. Ayağı kaldıracak ve adımı atacak olan kişi sizsiniz. İnsan iradesi, en güçlü olan ilahi irade yasasının en başıdır. İnsan iradesine hiçbir kudret karşı koyamaz. Çünkü insan iradesi temelinde gerçek Sevgi yasası vardır. Ve Sevgi yasasının önünde hiçbir ilahi güç ya da fiziki güç duramaz. O adımdan sonra olacaklar tamamen sizin sorumluluğunuzdadır. İşte orada yardım da görürsünüz, ilham ve fiziki her türlü imkan ya da şans karşınıza gelir.

Tüm ruhlar eşit ve ölümsüz yaratılmışlardır sevgi ile. Oysa bazı insanların bedenleri, nefs bedenlerinin ötesine çıkıp ilahileşir ve ölümsüzleşir. Halk arasında bunlar veliler, erenler, aşıklar olarak bilinir. İşte onlar, "bazılarınızı bazılarınıza üstün kıldık" ayeti ile ifade edilen erdemli ve ölümsüzlerdir. Sevgi insanlarıdır. Aktardıkları, sarfettikleri her cümle,

kelime, kâdeme kâdeme elde ettiklerini bir avaz ile dokundurmalarıdır. Çünkü Rableri onlara bir avaz ile dokunmuştur. Rabb''in eli vardır onların elleri üzerinde. Yürüyen ayağı, gören gözü, dokunan eli, işiten kulağı olmuşlardır. Kendileri için çok büyük bir adım, insanlık için ise küçük bir adımdır, çünkü her beşerin idrak edemeyeceği genişlikte ve büyüklüktedir. Zerredir bir cümlesi, oysa güneş kadar etkindir. Katredir bir cümlesi, oysa debi derya kadar derindir. Küçük olan, nokta olanın anlaşılmazlığı ile, insan gönlünün noktası, bir alemdir, bir kainat. Ve insan kainata tanıklık eder, kainat da insana tanıklık eder. Bu alışverişten nice hayatlar nice canlar türer, yayılır arz âlemlerine.

Oysa insan bir ömür şikayet eder şükredeceği yerde. Nefesini tüketir nefsine.

Ey sevgili Ne'yden şikayet edersin? Sana aşık olan, senden yansıyan O'nu görmede, O'nu duymada. Sır sadece sahiplerine gelir. Kimden kime aktarıldığının ne önemi var. Aşk bir ruhun iki bedende görünümü değil de nedir? Aşıklar birbirlerinde sadece O'nu görmezler mi? O Nedir? Yine kendi ruhları değil midir? Öz bilgi, gönül yolundan geçer, tecrübeyle harmanlanıp Aşkla damıtılır, idrak yoluyla Cevhere akar damla damla.

Son olarak bilmemiz gereken en önemli şey şudur ki, bize verilmesi gereken her şey verildi, tüm bilgiler nebiler, veliler ile aktarıldı. İdrak etmek ve bilmek ise bizim meselemiz.

Kullarım, beni senden sorarlarsa, (bilsinler ki), gerçekten ben (onlara çok) yakınım.

(Bakara 2/186)

Tüm okuyanlara saygı ve sevgilerimizle.

HACI BEKTAŞ VELİ SOYU VE HAYATI

Hacı Bektaş Veli

İbrahim Sani ve Hatem Hatun'un oğlu Bektaş'tır. Velayetname-i Hacı Bektaş Veli Kitabında bahsedildiği gibi, ayın on dördüne benzer bir yüz berraklığı ile doğmuştur. Velayetname (Sefer Aytekin)'ye göre, ilk sözleri şehadet olmuştur. Ömrü boyunca nefse boyun eğmemiştir. Hiç kimse bir kusurunu, bir ayıbını görmemiştir. Bir saatini bile ibadetsiz geçirmemiştir.

Soyu

Hz. Muhammed kızı Fatıma ve İmam Ali oğlu İmam Hüseyin oğlu, Zeynelabidin oğlu Muhammed Bagir oğlu Cafer Sadık oğlu Musa Kazım oğlu Seyit İbrahim el Mucab oğlu Musa Sani oğlu İbrahim Sani oğlu Hacı Bektaş Veli'dir.

Horasan bölgesinde Nişabur şehrinde 1209 olarak kabul edilen yılda doğmuştur.

Hacı Bektaş Veli, Şeyh Ahmed Yesevi'nin ölümünden kırk yıl sonra doğmuştur. Daha küçük yaşlarında Türk sufisi Şeyh Ahmed Yesevi'nin Müridi Lokman Perendenin öğrencisi olmuştu. Küçük yaşlarda gösterdiği üstün yetenekler ve kerametlerle etrafını hayretlere düşürüyordu; özellikle hocası Lokman Perende'yi.

Yetişkin bir hâle gelince Anadolu'ya gönderildi. O yıllarda Anadolu'nun büyük bir bölümü Türklere aitti. Ve yönetici, idareci olanlar, büyük şehirlerde kasabalarda ikamet edenler mezhep olarak Sünni idiler. Oysa bunların dışında kalan köylerde ve göçebe olanlar Alevi idi. Yeni Çeriler Alevilerdi.

Selçuklu ordularına karşı Anadolu halkı ile savaşan ve savaşta şehit düşen Baba İshak'ın hassı, halifesi olarak görülen Hacı Bektaş Veli, Baba Rusulullah yani Tanrının Elçisi baba olarak tanınmıştır. Baba İshak halifesi olduğu "İbni Bibi"de de kayıt olarak bulunmaktadır. Bunun dışında, en eski vesikalar vakfiyelerde, merhum ve kuddise surrehu olarak yani sırrı kutlu olsun anlamına gelen ismi geçmektedir. Suluca Karahüyük'e onun adı verilmiş ve bu yörenin adı Hacı Bektaş olmuştur.

Bunun dışında Hacı Bektaş Veli'nin soyu ve hayatına dair belgelere, Seyit Ali Sultan, Abdal Musa ve Hacem Sultan menakıblerinde de rastlamak mümkündür. Eğirdirde bir tekkeye bağlı olan Muhiddin isminde bir derviş şairin yazdığı Hızırname adlı kitabında da Anadolu'nun büyük evliyalarından olan Hacı Bektaş Veli'den hürmetle bahsetmesi de kaynaklarda yer alır.

"Göründü Hacı Bektaş'ım, ayağına yüzüm sürdüm." [1]

1 Makalat-ı Hacı Bektaş Veli, Sefer Aytekin, 1954, sf12.

Hacı Bektaş Veli henüz yaşarken çok büyük bir üne ve kudrete sahipti. Kurduğu gönül bağı, muhabbet ve insan sevgisi ile, padişahların bile sahip olamadığı görkemli bir sevgiye, birliğe ve insanlık ihtişamına sahip olmuştur. Kılıç kullanmadan, top tüfek olmadan, savaşmadan, gönülleri feth etmiş ve sevenleri çok olmuştur. Horasan erleri onu Pir olarak tanıyor, onun bilgisi ve

ilmi ile aydınlanan müritler ve dervişler Anadolu'ya yayılıyor ve insan sevgisini, ilmini yayıyorlardı. Tarikatının genişliği ve ilmi, sadece Anadolu'da değil, Rumeli, Arnavutluk, Sırbistan, Mısır ve Suriye'ye, Irak'a kadar yayılıyordu. Hacı Bektaş Veli'nin Türklüğe ve Türk diline katkıları büyüktür. Bunun dışında diğer dinlerdeki unsurların Müslümanlaşmasında ve Türklerle kaynaşmasında da Bektaşiliğin hizmeti büyüktür.

Hünkar İsmi

Babası Sultan İbrahim Sani, Bektaş'ı ilim öğrenmesi için ehil biri olan Piranı Türkistan Sultan Hoca Ahmed Yesevi halifelerinden bir er olan, Şeyh Lokman Perende'ye emanet eder.

Bir gün Lokman Perende ilim öğretmek için Bektaş'ın yanına mektebe girer. O sırada iki nur sağında ve solunda Bektaş'ın etrafını aydınlatmaktadır. Ve Kur'an'ı azim öğretmektedirler.

Hocası Lokman Perende içeri girer girmez bu iki nur birden kaybolur. Bektaş hemen o iki nur kişisinin kim olduğunu hocasına açıklamak ister. "Sağ yanımda oturan iki dünyanın güneşi Hz. Resul Muhammed Mustafa'dır. Sol yanımda oturan ise, kutbu velayet, Sakii Kevser, siri hüdayi Rabb'el Âlemin Hz. Eminel Mümin Alliyül Murtaza'dır. Batın ilminden Kur'an'ı öğretmektedirler." der.

Yine bir gün Hocası Lokman Perende, Bektaş'a ilim öğretmektedir. "Ya Bektaş, namaz için çık dışardan ibrikle su getir" der. Bektaş'ın "Hoca ne olaydı da mektep ortasından billur bir su çıksaydı" sözü üzerine hocası "bunu yapmaya bizim gücümüz yetmez" der.

Bektaş o sırada dua eder, hocası "amin" deyip elini yüzüne sürüp secdeye vardığı anda odanın ortasından billur bir su çıkar ve kapıya kadar akar. İşte o

sırada hocası şaşkınlıkla ve büyük bir sevinçle bu kerameti görüp öğrencisi Bektaş'a "Ya Hünkar" der. Orada olanların hepsi bu olaya şahit olurlar ve bundan sonra Bektaş'ın ismi Hünkar olarak nam salar.

Hünkar ünvanı, sadece Osmanlı padişahlarına verilirdi. Padişah, Sultan ve Hünkar olarak nam salmışlardı. Hünkarın anlamı, tek yetkili, emir veren, emri yerine getirilen, gücü elinde tutan, iktidar sahibi ve irade sahibi anlamına gelir. Hacı Bektaş'a "Hünkar" unvanının verilmesi hocası tarafındandır. Gücü, yetkiyi elinde tutan, gizliyi ve açığı iyi bilen, kerametler göstererek, dünya Kanunlarının yani fiziki kanunlarının gücünü kullanabilen anlamına gelen Hünkar unvanını kendisine uygun görmüştür. Çünkü ilerleyen bölümlerde, H. Bektaş Veli'nin çok zor durumlarda insanlara görünmesi, yardım dileyenlere ulaşması, astral seyahat yapması, tayyin-i mekan eylemesi yani bir yerden bir yere zuhur etmesi, sesini duyurması gibi fenomenleri aktarılacaktır. İşte bu yeteneklerinden dolayı, bu gücü ve yetkiyi kendinde gösterebildiği için kendisine Hünkar ünvanı layık görülmüştür.

Hacı Olması

Şeyh Lokman Perende, Beytullah'a gider, tavaf eder, Arafata çıkıp vakfeye durur. Tam o sırada yanındaki yoldaşlarına "Bugün bizim Arefe günüdür, pişi pişer" der. Bu sözler Hünkar Bektaş'a malum olur. O sırada da evde pişi yapılmaktadır. Evdekilere "bir tepsiye pişi koyun ve bana verin" der. Nişabur'da bulunan Hünkar Bektaş, pişi dolu tepsiyi alır ve Arafat'ta olan Lokman Perende'ye sunar. Lokman Perende ve yoldaşları pişiyi yerler, haclarını tamamlayıp Nişabur'a dönerler. Onu gören halk Lokman Perende'ye "Haccın mübarek olsun" derler.

Fakat Lokman Perende "Hacı olan Hünkar Bektaş'tır" der.

Ve bundan sonra Bektaş'ın adı Hünkar Hacı Bektaş olarak anılagelir.

Hünkar Bektaş Veli, hayatında hiç hacca gitmemiştir.

Hacı lakabı bu kerameti ile hocası Lokman Perende ile kendisine layık görülmüştür. Ezoterizmde teleportasyon adı verilen, bir eşyanın bir yerden bir yere zaman dışı bir şekilde aktarımı ile gerçekleştirilmesi olayı ona Hacı unvanını kazandırmıştır. Duruişiti sayesinde hocasının hac olayını gerçekleştirirken konuşmaları kendisine malum olmuş ve teleportasyon vasıtası ile pişirilen nimeti, an zamanda, binlerce mil mesafeyi fiziksel olarak kat etmeden yerine ulaştırabilme yeteneğini sergilemiştir.

Taptuk Emre ile

Rum erenlerinden, o yörenin kuvvetli bir eri vardır, adına Emre derler. Yoldaşları "Hünkar Hacı Bektaş"ı görmeye gidiyoruz sen de gel" derler. Rum erenlerinden Emre dost divanına gelir ancak Hünkar Bektaş'ı göremez. Bu durumu Hünkar'a bildirirler. Hünkar zahirden gelerek, Kadıncık evine yol alır. Her taraftan müritler gelmeye başlar. Hünkar Bektaş, Sarı İsmail Padişahı Emre'nin yanına gönderir.

"Ya Emre duyduk ki, dost divanında Hacı Bektaş adlı kimseyi görememişsin. Divanda nasip ulaştıran Hünkar'ın elinde nişanı vardır bilir miydin?"

Emre cevap verir "Divanda yeşil bir perde ardında bir el çıktı, bize nasip ulaştırdı. Elin avuç içinde yeşil bir ben vardı. Şimdi bile görsem mutlaka tanırım."

Tam o sırada Hünkar Hacı Bektaş elini açar, avuç içinde yeşil bir ben olduğunu görürler. Hünkarın elinin avuç içinde yeşil beni gören Emre "Taptuk Hünkarım" der üç kere. O andan sonra Emre'nin ismi Taptuk Emre olmuştur. Taptuk Emre, Hünkar Hacı Bektaş Veli'den izin alıp, el alıp, geri döner makamına.

Yeşil rengin ezoterik manasına baktığımızda; ruh mavi, akıl sarı renktir ve karışımı ise yeşil rengi verir. Gök mavi, yer sarı ve ikisinin birleşimi yine ezoterik anlamda yeşildir. Yeşil doğanın rengidir ve doğaya, bitkilere, toprağa, ezoterik manada ise dünya kanunlarının gücü ve yetkinliğinin sahibi vurgulanmıştır. Aynı zamanda doğu ile batı renklerinin karışımı olan köprü vazifesi gören Orta Asya rengi olan sıcak bir renktir. Velayetin simgesi de yeşil renktir.

Zülkadirli İbrahim Hacı

Hacı Bektaş Veli, Rum ülkesine Türkmen içinde, Zülkadirli ilinde Bozok'dan girer. Burada yol üzerinde bir çoban koyun gütmektedir. Koyunlar Hünkar'dan velayet kokusu alarak ona doğru koşarlar. Çoban, sürünün önünü keserek dağılmalarını engellemek ister. Ancak bu kez arkadakiler de Hünkara koşunca, çoban kendi kendine, olsa olsa bu er Tanrı dostlarındandır, koyun kadar da aklım yokmuş diyerek, Hacı Bektaş Veli'nin ayaklarına kapanır.

Hacı Bektaş Veli çoban'a sorar: "Çoban, adın nedir?"

Çoban "İbrahim Hacı" diye cevap verir.

Hacı Bektaş Veli "Başındakini çıkar nazara indir" der.

İbrahim Hacı başındaki geyik postundan dikilmiş börkü çıkarır. Hünkar, o börkü tekbirleyip İbrahim Hacı'nın başına giydirir. "Yürü, Bozok'la Üçok'u sana yurt verdik ekmeğin olsun, koyuncuklar da beraber varsınlar" diyerek yoluna devam eder.

Ondan sonra, herkes onun adını "Zülkadirli İbrahim Hacı olarak bilir ve tanır. Kerametleri ile ün salar. Ayağına taş dokunan "Ya İbrahim Hacı" der.

Hızır ve Hünkar Hacı Bektaş Veli Hikayesi

Velayetname’de anlatılan rivayet şöyledir: Hünkar Hacı Bektaş Veli, Hızır ile çok vakit buluşurdu. Yine günlerden bir gün Kayseri’de buluşurlar. Saklan Kalesi üzerinde bir bostan tarlasına gelirler. Bostancı oturmuş bostan diker görürler. Hünkar bostancıya “Kardeş” diye seslenir. Bostancı hemen “lebbeyk” der.

“Bize bostan getir de yiyelim, gönlümüzü ferahlatalım.”

Bostancı Hünkar’a “Yeni diktim bostanları, yetişsin büyüsün, öyle birlikte yiyelim.”

Hünkar bostancıya “Sen hele bir dolaş, yetişmişleri getir yiyelim.” der. Bostancı tam Hünkar’a cevap verecekken Hızır “Erenlerin sözünü çevirme, isteğini hoş et, bostanı gezin, yetişmişleri getir yiyelim” der.

Bostancının birden anlar, Hünkar’ın sözüne itimat ederek bostanı dolaşır ve yan yana üç tane yetişmiş mis gibi kokan bostanı görür. Koparıp erenlerin önüne koyar.

Erenler gittikten sonra bostancı pişman olur. Ayağına kadar gelen bu ulurların ayaklarına yüzünü sürmediği ve ellerini öpmediği için kendi kendine kızar. Arkalarından koşar fakat bulamaz. Evine vardığında bakar ki, erenler evinde oturmuş, daha önce verdiği bostan da önlerinde duruyor. Birlikte bostanları kesip yerler. Hünkar, bostancının gönül gözünü açar, kısmetlendirir. Eliyle sırtına basar ve “Nasibini aldın” der.

O zamandan bu zamana, Bostancı Çelebi Kayseri ilinde kerametler gösterir, zamanın insanları adını “Bahaeddin bostancı Çelebi” olarak anar. Mezarı hâlâ Kayseri’dedir.

Ahi Evran Padişah ve Hacı Bektaş Veli

Hacı Bektaş Veli, Karaüyüğe gelir. O zamanlar Kırşehir’in adı Gülşehir’dir. Gülşehir okumuş alimlerin şehriydi, mescidler, camiler ve medreseler çoktu. Memur şehriydi. Denizli’den Konya’ya, oradan Kayseri’ye gelen Ahi Evran Gülşehir’de bulunuyordu

Ahi Evran Padişah, ululardandır. Velayet erenlerindendir. Gayb erenlerinden, Fütüvvetdarların serveri ve ser çeşmesidir.([2]) Ahi Evran Padişahın aslını, soyunu ve hakkında bilgi sahibi olan kimse yoktur. Onun adını, Şeyh Sadreddin Konyevi söylemiş ve herkese tanıtmıştır. Ondan öncesini kimse bilmiyordu ve sırrına eremedi.

2 Fütüvvet : İlk defa Nasır Lidinillah (566/575) tarafından kurulmuş, bir fedakarlık, mertlik, yiğitlik örgütü.

Server: "ser verip, sır vermemek" ve "ser verip sır vermeyen, serverdir" Sır anlatılamadığı ya da açıklanamadığı için değil, sadece anlayanı olmayacağı için dile getirilmez.

Hünkar Hacı Bektaş ile Ahi Evran Padişahın sohbetleri meşhurdur ve birbirlerini çok severlerdi. Birçok dervişe el vermişler ve yetiştirmişlerdir.

"Kim ki bizi Şeyh edinir, Hacı Bektaş Hünkar'a varır" sözü Ahi Evran Padişah'ın zikridir. Denizli'den Kırşehrine kadar bu söz anılır.

Ahi Evran Padişah adı ile anılan kul, erenlerden oldu, kulluktan gönlü aşık oldu. Ve sürekli Hacı Bektaş Veli ile buluşmaları gerçekleşti. Erenlerin her işinde bir hal vardır. Her halin arkasında bir gerçek vardır. Gönüllerinde bir yol vardır, kendi yollarını mekanlarını, koordinelerini iyi bilirler. Ve birbirlerini görmek için yola çıkarlar ve yolları birbirlerini buluşturur. Çünkü birbirlerini görmek istediklerinde, görüşüp konuşmak istediklerinde bu onlara malum olur. Ahi Evran Padişah Kırşehir'den yola çıkar, aynı anda Hünkar Hacı Bektaş'a bu malum olur ve yerinden kalkar ve bulunduğu velayetten yola çıkar ve ortada bir yerde bir tepe üzerinde buluşurlar. Halleşirler, konuşurlar, birbirlerini bilirler. Vedalaşıp, geldikleri yerlere geri dönerler.

Bir zaman yine buluştuklarında, Ahi Evran Padişah "Erenler şahı, şurada bir pınar olsaydı. Hizmetlenir, namaz kılar, içerdik."

O anda, Hünkar Hacı Bektaş Veli, mübarek eli ile işaret eder ve bir yeri eşer. Eştiği yerden, bir pınar çıkar ve akar.

Ahi Evran Padişah "Buyurduğun gibi, serin bir pınar oldu. Ama bir gölgelik ağaç da olsa ne iyi olurdu. Bu sıcak günde, serinlerdik. Hacı Bektaş Veli "Nola Ahim" der, Ahi Evran Padişahın bir asalarından alıp, toprağa diker. Hemen o zamanda diktiği kavaktan olan asa yeşerip ağaç olur. Ağaç altındaki serinlikte sohbet ederler sonra da vedalaşıp kendi makamlarına geri dönerler.

Rivayetlere ve anlatılanlara göre, o ağaçtan kim dal koparsa ya da bir parça kesse, o kişiye hayır getirmemiştir.

KIRKBUDAK SIRRI([3])

[3] Kırkbudak, Hacıbektaş İncelemelerine Giriş, Halim Baki Kunter, 1951.

Kırkbudak Sırrı

Hacı Bektaş Veli Velayetnamesinde yazılı olan “Dünya Güzeli” hikayesi, Anadolu halkında en çok bilinen hikayelerdendir.

Dervişi Güvenç Abdal, Hacı Bektaş Veli’nin hizmetinde bulunan bir derviş idi, canı gönülden bağlıydı. Bir gün Hacı Bektaş’tan izin isteyip bir soru yöneltti.

- Şeyh nedir? Sadık nedir? Muhip nedir? Aşık nedir? Erenler bize anlatır mı?

Hacı Bektaş hiç cevap vermedi, anlatmadı da. Dervişlerden birini çağırıp sordu.

- Kara Reiste bizim adımıza adanmış bir para vardır gidip onu al gel.

Derviş,

- Nereye gideyim, Kara reisi nerede bulayım? diye sorar.

Hacı Bektaş Veli “tamam” der ve onu gönderir. Başka bir derviş çağırır. Ona da aynı soruyu sorar ve aynı cevap ile karşılaşınca yine “tamam” der ve onu da gönderir.

Hacı Bektaş Veli, asıl soruyu soran Güvenç Abdal’a döner ve ona aynı soruyu sorar.

- Güvenç Abdal, bu adanmış parayı git sen al getir.

Güvenç Abdal emri duyar duymaz pirin önünde boynunu eğer, ağzını açıp tek bir söz söylemeden, Kara reisin kim olduğunu, nerede olduğunu sormadan yola çıkar, yollara düşer. Bir iki gün gider üçüncü gün bir şehre ulaşır. Sorar burası neresidir diye, Hindistan diye cevap alır. Üç günde

Anadolu’dan Hindistana ulaşır. Oranın sahibi kimdir diye soracak iken, birden birinin ona el salladığını, yanına geldiğini görür.
- Beri gel derviş.
Meğer aradığı Kara Reis bu adam imiş. Kara Reis, Güvenç Abdal’ı alır, evine götürür ağırlar, yedirir içirir. Sonra kemerine bin altın koyar. Derviş sebebini sorunca da şöyle anlatır:
- Hint denizinde seferdeydim, ansızın bir rüzgar esti, şiddetlendi. Deniz kabardı, bindiğimiz gemi az kalsın batıyordu ve biz de ölecektik. Velayet erenlerini imdada çağırdım. Bin altın adadım. O saat bir er çıkageldi ve gemiyi kurtardı, bizi de selamete ulaştırdı. İleri varıp elini öptüm, adını ve yerini sorunca bana Hacı Bektaş Hünkar olduğunu, Rum diyarından, Suluca Karahöyükte olduğunu söyledi. (Rum diyarı eskiden Anadolunun ismiydi.)
- Adağımı nasıl ulaştırayım diye sorduğumda ise, zamanı gelir sana birini yollayacağım diye cevap verdi. Uzun zamandır bekliyordum ve sen çıkageldin.
Kara Reis, adamış olduğu bin altını Hacı Bektaş Veli’nin dervişi olan Güvenç Abdal’a teslim ettikten sonra “ayak teri olsun” diye de bin altın daha verir. Sonra bin altın daha verir “Dergâhtaki canların kaşığı yağlansın” der. Eder üçbin altın. Güven Abdal üçbin altını da alır ve oradan ayrılır. Sokakta yürürken güzeller güzeli bir kız görür. Ona bin can ile aşık olur. Üç gün üç gece kızın evinin pencere önünden ayrılmaz olur, hiç kımıldamadan öylece durur.
Onun bu halini görenler şunu söylerler: “O ulu bir hocanın kızıdır, o sana el vermez, bol altının olmadan da kızını vermez. Yüz yıl burada öylece dursan yine kızını sana vermez.” Bu sözü işitince derviş Güvenç Abdal çıkarır üçbin altını meydana koyar ve eve kabul edilir. Görüşme esnasında derviş ile kız arasında duvar birden yıkılır, yeşil bir el çıkar ve dervişi göğsünden itekler, derviş yere yıkılır. Kız bu hali görünce aklı başından gider, düşer bayılır. Kendine geldiğinde sorar bu yeşil elin kime ait olduğunu.
Güvenç Abdal “Gördüğün benim pirimin elidir. Rum yerinden (Anadolu’dan) Hindistan’a uzanmıştır eli. Küstahlık edip yanlış yolda olduğumu göstermek istedi ve altınları size vermeme “rıza” göstermedi.
Kız bu anlatılanları duyunca, bu velayeti gözüyle gördü. Gönül gözü açıldı, bulunduğu yerden, Rum diyarını gördü, kokladı, içine çekti,

uzaktan aşık olup Hazreti Hünkar'ı görmek, ayağına yüz sürmek istedi.
- Beni o erenin huzuruna ilet, mübarek cemalini göreyim, yüz süreyim.
Kız aldığı üç bin altını derviş Güvenç Abdal'a iletir. Akşam üzeri gizlice yola çıkarlar. Şehrin kapısından geçip tenhalara ulaşırlar, orada yorgun düşerler, yatıp uyurlar. Sabah olur kalkarlar bir de bakarlar ki, bulundukları yer Hindistan değildir. Güvenç Abdal "Erenler bizim eksik halimize acıyıp yol zahmeti çekmemizi istemediler, bizi bir an önce Rum velayetine (Anadolu'ya) ilettiler.
Kalktılar biraz yürüdüler, bir de baktılar ki ilerde Suluca Karahöyük görünmeye başladı. Güvenç Abdal kız ile birlikte dergâha girer. Pirin huzuruna ulaşırlar. Üç bin altını çıkarıp pirine teslim ederler. Kız ileri yürür ve Hünkar'ın önünde eğilir, mübarek elini öper, ayağını bastığı yere yüzünü sürer.
Hacı Bektaş Veli, dervişi Güvenç Abdal'a döner ve der ki "Hiç hikmet nedir bildin mi? Rıza nedir bildin mi? Sırrına erdin mi?"
Güvenç Abdal yalvarır cevabı öğrenmek için. "Buyurun Erenler Şahı, bilelim" der.
Hacı Bektaş Hünkar anlatmaya başlar:
- Sen bizden sordun, şeyh nedir, sadık nedir, muhip nedir, aşık nedir diye. Biz de sana anlatarak değil, yaşatarak cevap verdik. Şimdi, Sadık sensin. Senin gibi Sıdk yani Sadık yoktur. Biz seni bir hizmete gönderdik, bir görev verdik, ama hiç sormadın kime varayım, kimdir, nerdedir diye. Gittin, gönlünün aşkı seni yönlendirdi. Ulaştırdı.
Muhip nedir diye sormuş idin, muhip de Kara Reis'tir. Seni görünce bildi, kimsin nesin diye sormadı, o bildi. Gönlünden bildi kim olduğunu ve adağını sana verdi, seni yedirdi içirdi, iyi baktı ve sen de adağını bize ulaştırdın.
Aşık kimdir diye sormuş idin, işte aşık da şu yanındaki kızdır. Velayeti görmeden gördü, bizi bilmeden bildi. Duramadı, gönül gözüyle gördüğünü dünya gözüyle görmek, elimizi öpmek, yüz sürmek istedi. Her şeyi göze aldı seninle yola çıktı. Gerçek aşık nedir bilir misin? Gerçek aşık, Hak olana yönlendiren, ışık tutan, yol gösterendir. Kendi nefsine çekmez. Gerçek aşık nefsten, masivadan geçer, maşuk ile bir olur hem olur. Gerçek Aşık, görmeden gören, bilmeden bilendir. O gönül gözüyle gördüğüne ulaşandır. Ulaşmak için her şeyi göze alandır. İşte o An, her zerre Can bulur, seferber olur, Aşıkı sırra ulaştırır. Gerçek Aşık

hiçbir şey bilmediğini bilir, ulaşılacak bir yer olmadığını bilendir. İşte Aşık budur.
Şeyh nedir diye sordun, şeyhliği biz sana ettik. Seni kolaylıkla ilettik, gitmekte ve gelmekte hiç zorlanmadın. Zahmet çekmedin. Hem ayrıca, yanlış yola sapacaktın ki hemen engel olduk. Elimiz, senin olduğun yere ulaştı, yanlışı önledi.
Güvenç Abdal, yere yüz sürüp tekrar erenlerin elini öptü, özür diledi, niyaz eyledi. Hünkar'ın rızası ile de üçbin altından bin altını Güvenç Abdal'a geri verdiler.
- Rıza nedir diye sormuştun işte budur. Üçbin altının dergâha ulaşması, ve içinden rıza ile bin altının sana geri verilmesidir. Rıza olmadan o bin altının sana helal olmamasıdır. Rıza olunca o bin altın sana verildi. Rıza lokmasını, gönül rızası olmadan yiyemezsin.
Dünya güzeli kız, Hünkar'a döner "Eyvah benim buraya layık bir hediyem vardı, geldiğim yerde kaldı." der. Hünkar Hacı Bektaş Veli elini duvara doğru uzatır ve oradan birşey çıkarır. "İstediğin bu muydu?" der ve ortaya koyar.
Kırkbudağın efsaneleşmiş hikayesi budur.
Bin altını alan Güvenç Abdal ile kız nikahlanırlar. Hindistan'dan yola çıkarlarken, kız ile Güvenç Abdal'ın yanlarında bir de cariye vardır. Ancak cariye, Hünkar Hacı Bektaş Veli emri ile sır olmuştur. "Üçünüz bir olun, biriniz sır olun!" emri ile. Uzun süre evli kalırlar ve üçünün de mezarı kırklar meydanı bitişiğinde ayrı bir türbede yan yana bulunmaktadır.

Kırkbudak nedir?

"Kırk Budak'ta şema' (yücelik) yanar
Dolusun içenler kanar
Aşıkların sema (gökler) döner"
Hünkar Hacı Bektaş Veli

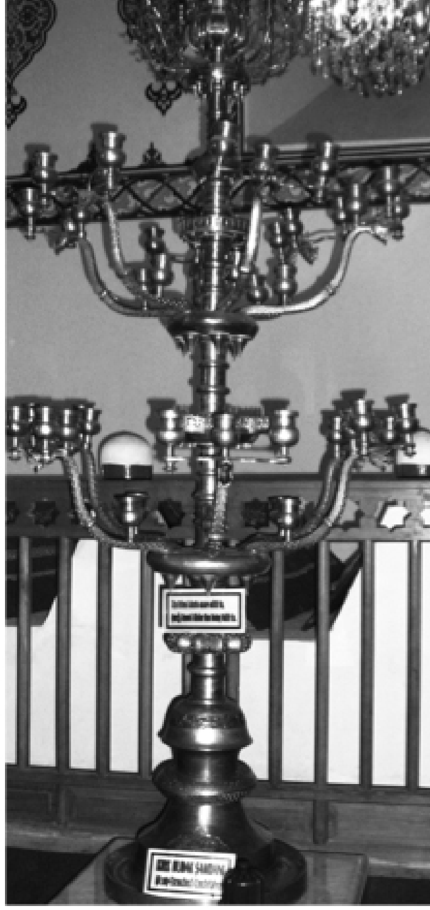
Kırklardır. Kökü bir, dalı bir, budağı kırk olandır. Biri hepsi, hepsi biridir. Kökü gökte, dalları dünyanın dört bucağında olandır. Her biri dünyayı çepeçevre sarmıştır. An zamanda, An mesafede bir olur, dem olurlar, An zamanda, An mesafede yine yerlerine dönerler. Yeri olmayan yer, zamanı olmayan zamandadırlar. Her zerrede Can bulur, her zerrede Nefes olurlar. Yetiş! diyenin yanında biterler. Nasıl geldikleri, neyle geldikleri, kim olarak göründükleri hep sırdır. Sözünü söyler, dileği yerine getirir yine sır olurlar. Ermişler de bu kökü gökte, dalları yerde olan ağacın, kökü yerde, dalları göğe uzanmış olanlardır. Erenlerin kökleri toprağın ne kadar derinine dalarsa, bir o kadar da dalları göğe uzanır. Dallanır budaklanırlar. Budak, daldan ayrı değildir, budak kökten de ayrı değildir, budak yapraktan da ayrı değildir.

Erenler ellerindeki asaları ile gelirler, ancak asanın içi boş değildir. Üç damla su (kutlu su) ile gelirler. Çorak toprağa da dikseler verimli kılar, asa ağaç olur dallanır budaklanır. İşte eren budur, budak budur, kutlu su budur. Hayırlı olsun duasının ardından “dallı budaklı ol” denir. Bereketin en iyi halidir bu. On iki gül bir budakta olur. Budağın kökü, gülden ayrı değildir. Budak kökten aldığını, on iki güle yetiştirir, gül kokuları her yeri sarar, sarmalar. At ölür meydan kalır, yiğit ölür şan kalır, sel gider kum kalır, bal akar petekte mum kalır, beden(nefs) ölür can kalır.

Köklü medeniyetler yok olup batmaz, helak olmaz. Yeri değişir, sınırları değişir, gidişi akışı değişir ama ruhu değişmez. İşte Türk milleti de ölmez milletlerdendir. Türklüğü yaşatmak, can vermek için, erenler can ile baş ile yerlerini yurtlarını bırakıp gelmişler, ellerindeki asaları ve içlerindeki üç damla kutlu suyu, zemzem pınarını, asa suyunu Anadolu’ya dikmişler, dallanıp budaklanmasını sağlamışlar ve yüzyıllar boyunca Can ile kalması için ruhlarını koruyucu olarak bırakmışlardır. Gün olur döner, yaz olur, gün olur döner kış olur. Seller kurur, rüzgarlar durur, devletler çöker ama medeniyetler yok olmaz, göçer. İşte Orta Asya’dan Anadolu’ya göçen Türkler, açları doyurdu, çıplakları giydirdi, az halkı çok etti, çoğaldı. Türk milleti bir ruhtur, candır. Ölmez, bitmez, ancak göç eder yine dallanır budaklanır. İşte Hacı Bektaş Veli de, Türklüğün yaşaması, can bulması için kendi yerini, yurdunu, ocağını bırakıp Anadolu’ya gelmiş, her şeyi Türkçe kullanarak yaşatmak için var gücü ile çalışmıştır. Hatta kendi yöresi olan Horasan’da ailesi sırra sır olup vefat ettikleri halde, Anadolu’yu terk etmemiş, görevinden asla vazgeçmemiştir.

Orta Asya’dan göç eden Türkler, elleri boş gelmemiş, gelenek göreneklerini de beraberlerinde getirmişlerdir. Bu soydan soya nakledilir durur. Aile

olmanın, çocukların önemi her daim devam etmekte ve her evde bir ocak yanmaktadır. Ocak kutsaldır, ilahiliğin, bereketin simgesidir. İşte Türklük ilimdir, kutsallıktır, berekettir, budaktır, azı çok etmektir. İşte kırkbudağın anlamı budur. Kırk budaklı şamdanın sırrı budur. Bu şamdan iki tanedir ve Hacı Bektaş Veli dergâhında bulunmaktadır. Biri Kırklar Meydanında, diğeri Balım Sultan Türbesinde.

Resim 1: Kırklar Meydanında bulunan Kırkbudak Şamdan. Eylül'2011 Nevşehir Hacı Bektaş Veli Türbesi'ni ziyaretimde fotoğrafladım.

Bir idi, çorağı bereket eyledi,
Kırkbudak oldu, kökü toprağa, başı göğe erdi,
Azı çok etti, çok Bir'de oldu Aşık,
Gök eşik, yer beşik, seyran eyledi...
KA'yıb

ANADOLU HACI BEKTAŞ ALEVİLİĞİ

Hacı Bektaş Veli Aleviliği

Hacı Bektaş Veli Aleviliği, kendi adına kurulmuş Alevi tarikatıdır. Tarikata katılan, nasip alan, öğretiyi benimseyen kişilere de Bektaşi ismi verildi. Halk arasında ise Hacı Bektaş Aleviliği olarak yaygınlaştı. Kayıtlarda halk arasında “Hacı Bektaş Veli ne mübarek insandır ki, bastığı toprak bile mübarektir” diye anılır. Hz. Muhammed’in “İslam dinini sevdirin, korkutmayın, uzaklaştırmayın” sözünden yola çıkarak, İslam’ı Anadolu’ya sistemleştirerek yaygınlaştıran ve sevdiren bir velidir.

Konuya açıklık getirmek amacı ile, bazı kelimelerin manalarını açıklamak yerinde olur. Bektaş mana itibari ile, sıra arkadaşı, akran, bey ya da prens anlamına gelmektedir.

Hz. Ali’yi, onun soyundan gelenleri ve on iki imamları sevenlere genel anlamı itibari ile Şii denir. Şia taraftar anlamına gelir.

Türk Bektaşi Alevileri ise, Hz Muhammed, Hz Ali ve bunların soyundan gelenlere bağlıdır. Mezhepleri Ca’feridir. Ca’feri topluluğu ise Türkiye’de iki esaslı koldur. Babagan kolu Bektaşi, Dedegan kolu Alevidir. Anadolu Alevileri, Bektaşidirler. Hacı Bektaş Veli’yi pir olarak tanırlar. Ve soyu Cafer Sadık’a oradan da Hz. Ali’ye dayandığı için Hz. Ali ve soyundan gelenleri, on iki imamları da severler.

Alevi kelimesi mana itibari ile, Hz. Ali’ye ve onun soyuna candan gönülden bağlı anlamına gelmektedir. ([4])

4 Şunu da belirtmekte yarar vardır; çok küçük bir azınlık ise, Hz. Ali’yi tanrılaştırır. Bu kesime de Gaaliye ve Müellihe denir.

Hz Ali ve eşi Hz. Fatma soyu aslında Hz. Muhammed soyudur. Hz. Muhammed’in erkek evlatları vefat edince, soyunun tükeneceğinden endişelenmiş, fakat daha sonra Kevser Suresi’nde belirtilen **“Biz sana Kevser’i verdik, sana hıncı olanın soyu kesiktir”** (Kevser 108/1-3) ile soyunun

devam edeceği belirtilmiştir. Buradaki Kevser, son nebinin kızı ve amca oğlu Hz. Ali'nin eşi olan Hz. Fatma'nın Cennetlik ismidir. Ve birçok dini yazılarda İslam Peygamberinin, Hz. Ali'yi sevdiği ve hem zahirde hem de batında, kardeşim dediği, önemle belirtilmiştir. **"Ben, tebliğe karşı bir ücret istemiyorum, yakınlıkta sevgiden başka."** (Şura 42/23) Bahsedilen yakınlıkta sevgi, Bana (Rabb'e) yakın olanlara sevgi gösteriniz anlayışıdır. Soyun devamı sadece Peygamberin kızı Hz. Fatma ve eşi Hz. Ali'den olan çocuklardan devam etmiştir. Ve ayette de belirtilmiştir. "**Muhammed, kimsenin babası değildir. O elçidir, peygamberlerin sonuncusudur."** (Müzemmil 73/40)

Bektaşi Alevileri de dahil olmak üzere, tüm Alevi inançlarında, Hz. Muhammed ve Hz. Ali ilahi nurdan yaratılmış kabul edilir, bu yüzden de ikisi ayırt etmeden sevilir, bu beraberinde soyunu sevmek, on iki imamı sevmektir.

Gerçek anlamda, Anadolu Aleviliği, Hacı Bektaş Veli vasıtası ile, Yesevi, Kalenderi, Haydari, Ahi'lik gibi Türk tasavvuf kurumları ile Vahdet-i Vücud-varlık birliği inanışı ile birlikte, eski Türk geleneklerinin de karışımından meydana gelmiş, Türk göreneği, Türk halk şiiri, Türk halk sazı ile yaşayan Müslüman topluluğudur. Eski Türk gelenek ve göreneklerine, ilerleyen sayfalarda daha fazla yer vermeye çalıştım. Bektaşilik ile Alevilik, ayrı gibi düşünülmüş olsa da, ayrı değildir. İnançlar aynıdır, sadece yönetim farklıdır.

Anadolu'nun, Müslümanlığı kabul etmesi çok büyük değişikliklere sebep olmamıştır. Müslümanlıkla gelen yeni sosyal düzen, eski Türklerin sosyal düzeninden pek de farklılık göstermemişti. Anadolu'da Türkçe konuşulmaya başlamış ve Oğuz Türkleri Müslümanlığı kabul etmişti, ancak gönüllerinde yine eski Türk gelenek, anane ve görenekleri devam etmişti. Şamanlara kadar dayanan gelenekler sürdürülmeye devam etmiş, kadın toplum içinde erkeği ile birlikte yer alabilmiş, toplantılara katılabilmiş, günlük işlerini de yapabilmişti.

Hacı Bektaş Veli'nin gelişini ilk hissedenin bir kadın olması, Suluca Kara Höyükte ona ilk yiyecek veren ilk müridin bir kadın olması, kadının yerinin Hacı Bektaş Aleviliğinde önemli olduğunu gösteren bir işarettir. Mezhebin törenlerinde, eski Türk geleneklerinden izler bulunması, kadının toplumdaki yerini kuvvetlendirmek ve erkek ile eşitlenmesini sağlamak, Şamanizmde olduğu gibi kutsal törenlerde, müzik, şiir ve raks yani semaya katılımını sağlamak amaç olmuştur.

Hacı Bektaş Veli'nin Anadolu'ya gelmesi, Nevşehir ilinde Pir evi dergâhı oluşturması ve musikide şiirde, resmi toplantılarda Türkçe kullanması, geniş

kitlelerce tutuldu ve yaygınlaştı.

Osmanlıların ilk yıllarında, bütün Anadolu halkı, Ehl-i Beyt aşığı, Hz. Muhammed ve onun soyundan gelenlere bağlı Horasan erenlerine ve pirlerine uymuş, Osmanlı hükümdarları da bu pirlere bağlanmıştır.

Bektaşiliğin ve Aleviliğin dayanağı, Hz. Muhammed'in son hac dönüşünde, Hudeybiyye mevkiinde bir ağaç altında kendisine inananlar ile sözleştiği ve onların kabul ettiği, Gadir-i Humm adlı yerde, Hz Ali'yi de yanına çağırarak hadisler söylediği olaya bağlıdır. Kutsal kitap Kur'an'ı ve Ehl-i Beyt'i, ümmetine emanet etmiştir. Gadir-i Humm bayramı Türkiye'de Hatay bölgesinde her yıl kutlanmaktadır. ([5])

5 Ehlibeyt-nuru Gadir Hum Bayramı (Qadir-i Hum) Hatay'da Alevi vatandaşların kutladığı Gadir Hum Bayramı'nın sevinci yaşanıyor. Üç semavi dinin barış içinde yaşadığı kentte her dinin mensubu birbirlerine saygı gösterip bayramlarını kutluyor.

Gadir Hum Bayramı dolayısıyla Sünniler, Museviler ve Hıristiyanlar da iş yerlerini açmıyor. Bir çok Alevi vatandaş ise türbelerde kurban kesip dilek tutuyor, sabahın erken saatlerinde namazlarını kılıyorlar.

Buradaki coşku selini görmenizi isterdim. Kimin hangi bayramı kutladığı değil, tüm inançlıların birbirine saygı göstermesi inanılmaz bir enerji alanı meydana getiriyor. Daha bundan altı yedi ay önce Hristiyanların kutladığı Paskalya Bayramında da aynı coşku selini görmek mümkün oldu. O enerjiyi tüm hücrelerimde hissediyorum. Hiç ayrım yapmadan, hangi inançta olduğun değil, insan olduğunun önemini vurgulamak ve gösterilen büyük SAYGI'yı hissetmek, inanılmaz mutluluk ve huzur verici.
Hz. Muhammed ve Hz. Ali ve tüm ulu insanların ruhlarına dualar ediliyor. Mustafa Kemal Atatürk'ün ruhuna dualar ediliyor. Türbelere ve ziyaretgahlara gidilip ziyaretler yapılıyor. Dilekler dileniyor, adaklar adanıyor, namazlar kılınıyor, dualar ediliyor. Aşurlar pişiyor, kazanlar kaynıyor ve hangi inançtan olduğu sorgulanmadan herkese dağıtılıyor. Tüm dünyanın barış içinde olması tüm dileklerde yer alıyor.

Biat etmek teslim olmaktır. Bektaşilik Aleviliğinde, dergâha girmek ve öğretileri öğrenmek isteyen istekli aşık, mürşite teslim olur el alır, yani nasip alır. Bu yolla Hz. Muhammed'e ve Allah'a biat etmiş yani teslim olmuş olur. Buna Bektaşi Aleviliğinde **"el ele, el Hakk'a"** sırrı denmiştir.

"Onların eli üzerinde Allahın eli vardır"
(Fetih 48/10)

Gerçeğe giden yol binbirdir, yani halkın nefesleri kadar çoktur. Yolların çok olması, birliği vahdeti bozmaz. Çünkü tüm yaratılanlar aynı nurda birleşecektir.

Sonunda hepiniz O'na döndürüleceksiniz.
(Bakara 2/28 - Yâsîn 36/22)

Hümanist bir tarikattır. Yaratılışta, kutsal ruhtan üflenmesi, şah damarından yakın olması, Âdem'e tüm isimlerin öğretilmesi ve varlıkların secde ettirilmesi, doğada ve insanda ayetlerin olması, insan olgusunun ne kadar kutsal olduğunu açıkça ortaya koymuştur. Ancak sadece bir tarikat değil, ayrı

bir mezheptir de. Öğretisinin amacı ise, insan-ı kamil liyakatine erişmektir. Bektaşiliğin formülü Edeb'tir. Eline diline beline sahip olmaktır. Kısaca 'ölçülü' olmanın, insan olmanın erdemini belirtir. Ölçülülüğü bir formül olarak kısaca Edeb ile yani EDB harfleri ile eline, diline beline sahip olmak olarak ortaya koyar.

Bektaşilik, Sevgi üzerine kurulmuş bir tarikattır. İslam dini ve Ehli Beyt sevgisi üzerine kurulmuştur. İyi amel yani vazife, insan olmanın, dünyaya gönderilen halife olmanın, erdemli insan olmanın en büyük faziletini, insanlığa örnek olarak duyurmaktır. Bektaşilik, bir öğretiden ziyade, bir yaşam felsefesi, düşünce felsefesi olarak sistemleştirilmiştir.

Hacı Bektaş Aleviliği anlamı, Kur'an-ı Kerim'in buyruklarını yerine getiren, uyan, en büyük savaş nefs iledir felsefesi ve öğretisi ile tasavvufi bir anlam olan Masiva'dan (yani görünen eşya ve her şeyden) el çeken, ve 'Allah, Hz. Muhammed, Hz. Ali ve Ehl-i Beyt'i seven' olmaktır.

(Nefs ölür, ama bu ölüş son nefesini verip bedenin yere düşmesi değil, bilakis nefsin zahirdeki yüzünün aslında batında Sevgi olduğunun açığa çıkmasıdır. Tüm renkler varsa beyaz, tüm renkler yoksa siyahtır. Yani Sevgi varsa Nur, sevgi yoksa gölge, karanlık yani nefstir. Fakat birbirinden bir farkları yoktur. Fark bizim yanılma payı yüksek zihin ile görmemizdir.)

Alevi ve Bektaşilik'te üçleme, Allah-Muhammed-Ali, bir sırdır. Elif, Lam ve Mim. Ancak bu sır, Hristiyanların üçlemesi ile asla karıştırılmamalıdır. Benzerlik sadece rakamsal olarak üçtür, bunun dışında bir benzerlik yoktur. İmam Cafer Sadık "Din Muhammed, iman Ali"dir. Kim biat edip ikrar getirir, dini ve imanı kabul eder, sekiz uçma kapısı açılır, yedi tamu kapısı kapanır" demiştir. **([6])**

6 Cafer-i Sadık Buyruğu-Adil Ali Atalay, Sekiz uçma cennet, yedi tamu cehennemdir.

Vücudun mum gibi yanmaz, gözün masivadan geçmezse, can içinde canan nuru ışıldamaz.

Tanrı ile arandaki perde yerler gökler değil, Sen-Ben düşünceleridir. ([7])

7 Hacı Bektaş Veli, Fevaid eseri

Hacı Bektaş Veli

Masivadan geçmek manası, eşyadan el çekmek Allah'a yönelmektir. Hakk yolu AŞK yoludur, tefekkürle, nazarla esastır, Edb-ü Erkan bilmek ile olur. En büyük cihad-ı ekber nefs'edir.

Onlar ayaktayken, otururken ve yanları üzerine yatarken Allah'ı anarlar. Göklerin ve yerin yaratılışı üzerinde tefekkür ederler.

(Al-i İmran 3/191)

Tefekkür derin düşünüş, derin hissetme, bize bahşedilmiş olan en büyük hazine olan akıl (ki Kur'an'da en çok bahsi olan) ile delilleri takip ederek, vicdan yani gönül ile birleştirerek idrak etmek ve bunun bilgisini cevherimize yansıtmak, tekamül basamaklarında ilerlemenin yoludur.

Allahü teâlâyı tanıyan, mâsivâdan yüz çevirir.

(Ca'fer-i Sâdık)

Akla hayâle gelen, düşünülen, görülen her şey mâsivâdır.

İmâm-ı Rabb'ânî

Bir saat tefekkür bazen bir sene ibadetten daha hayırlıdır.

(Aclûnî, I/310)

Rabb'in yüzü her yerdedir. Rab her yerde, her zerrededir. Ancak Rab insana "hiçlik"te dokunur. **Çevrilen ve aşağıların en aşağısına atılan** (Tin 95/5) varlık, dibdeyken her şeyi eşya zanneder, kendini de bedenden ibaret. Ancak her şeyini yitirdiğinde, kaybetmişken Rabb'i ile karşılaşır. Bu karşılaşmada ancak uyananlar Rabb'ini bilirler.

"Kırklar meclisinin kapısını iki defa çalan ve 'Allah'ın peygamberiyim' dediği için Kırklar Meclisine alınmayan nebi. 'Zamanın peygamberi bizim aramızdadır' diye cevap gelir. Çünkü ruhu zaten kırklar meclisindedir. Son kapı çalışında 'fakirim' dediğinde kırklar meclisine alınır. O zaman kendinden geçer, kendinden kendine varır, ölmeden ölür. Orada görür ki, Büyük Sevgili, Tek Sevgili kendi gönlündedir."([8])

8 İmam Cafer-i Sadık Buyruğu kitabı, Adil Ali Atalay, 1993, sf 15

Sadece Tanrı sever, kul sevemez. Kul aşk duyar Rabb'ine. Beden hücrelerinde hissedilen sevginin yansıması AŞKtır. O aşkı sevgiye çevirebilen, herkesi her şeyi bir gören ancak Mansur'laşandır.

Mansur mana itibari ile, ölmeden henüz yaşarken Tanrı'ya ulaşan, tanrılaşan manasındadır. Gönülde yol bulup yaklaşabildiği kadar yakınlaşan ve ayakları yerde iken, başı ile âlemleri an zamanda dolaşan ve özündeki tüm bilgileri anda hatırlayan ve döndüğünde ise tüm kainat bilgisini tek bir cümleye sıkıştırılmış ve mana ile her anlayış düzeyine hitap eden kelamları sarf edenlerdir. Tanrı'nın görünür kâinattaki elçileri, eli, ayağı, ayn bakışındaki gözü olanlardır. Aktaranlardır. İlahi alışverişin kilidi ve anahtarı olanlardır. Tanrı'dan aldığını insana, insandan aldığını Tanrı'ya aktaranlardır.

Onlar sadık olanlardır, onlar Aşk yolunda olan, Aşka ulaşan ve Aşkın sahibi olanlardır.

Sen-ben düşüncesi ancak her şeyini kaybeden, kayıplar yaşayanda bir “hâl” olarak ortaya çıkar. Çünkü hiçbir şeyi olmayan BEN davasından vazgeçer. Varlık hiçbir şeyin kendine ait olmadığını, kendinden olmadığını anladığı anda sen ben davası son bulur, hiçleşir. İşte bu kutsal ayetlerde anlatılmak istenen secde hâlidir. Orada fakirleşir. Fakirleştiği an perdeler kalkar, Hakk kapısı açılır ve İlahi Kudret tanınır. Her şeyini yitiren kendini bilir, kendini bilen Rabb’’ini bilir. Rab hiçlikte dokunur Can’a. İşte O dokunuşta sır fısıldanır. Sır sahibine ulaşır. Sırrı hiçbir veli, eren, pir, şıh, nebi söylemez. Bilen söylemez, söyleyen bilmez. Sırrı söyleyen bizzat Hiçlikteki dokunandır.

O hidayeti (yaşarken ulaşmayı) dilediğine (lütfedip) verir.
(Maide 5/54)

Hakikat sırlarının insanlar tarafından aktarılmasının hiçbir değeri yoktur. Çünkü sırla birlikte insana güç de verilir. Bu gücü hangi bedenli verebilir Rab’den başka? Evliyalar, pirler, nebiler, ölmeden önce karşılaşanlar sırrı bilenlerdir. Ölünce zaten bilinecek bir şeyi ölmeden önce bilenler ve güce sahip olanlar. Ölmeden ölünüz!

“Her nereye baksam Allah’ı görürüm. Görmediğim Allah’a inanmam”
Hz.Ali

Burada çok üstün bir anlayış ortaya konmuştur. **Hem Zahirdir Hem Batındır** (Hadid 57/3) ayetinde hem zahirde olan tüm zerrelerde görünen, hem de batında olan bütün, som olandır manasını taşır**. Her nereye dönerseniz O’nun yüzü oradadır** (Bakara 2/115) Nereye baksam Allah’ı görürüm, görmediğim Allah’a tapmam sözü bir imansızlık, dinsizlik değil, tamamen iman ile tefekkür eder, tasavvufi bir batın bakış ile anlama ulaşmak ve teslim olmaktır. Allah bizden ayrı değildir, gökyüzünde, ulaşılmaz yerlerde olan değil, bizzat şah damarından yakın olandır. Uzak olan, perdeler koyan yine insanın kendisi ve düşünceleridir. Ben dediği sürece de benlik olarak kalacak ve kainatta iki varlık yaratmış olacaktır. İhlas’ın manasında açıklandığı üzere, ilahlar yoktur, yani benlik senlik yoktur, tek ilah vardır yani tek olan vardır. Bu idrak edildiğinde, her zerrede O’nun yüzü görünecektir.

İnanmışsanız mutlaka üstünsünüz.
(Al-i İmran 3/139)

İman eden belli bir anlayış liyakatine ulaştığı için, nefsani üstünlüğün olmadığını bilir. Üstünlük nefsaniyette beşerlikte değildir. İç huzurundadır,

manevi doygunluktaki zenginliktedir. Bunu ancak o liyakate ulaşan idrak edebilir.

Ve elbet bu üstünlük ancak ve ancak insan ile Rabb''i arasında bir sırdır.

HACI BEKTAŞ VELİ BATINİSİ

Hacı Bektaş Veli Batınisi

Makalat kitabında açıkça belirtildiği üzere, Hacı Bektaş Veli muhabbed (mahabbed) yolunu seçmiş, gönül yolu ile Tanrı'ya ulaşmayı her şeyin üzerinde tutmuştur. Tanrı'ya sevgi ile bağlanmak, gönülden yaklaşmak, her şeyden üstündür. Bedenin temizliğinden ziyade nefsin temizlenmesi, nefsteki şeytanın yenilmesi üzerinde durmaktadır. Gönül kabesini, diğer kabeden üstün tutmakta, **"Ve hem beytülma'mur var, kabe var, Lakin gönül ikisinden dahi üstündür"** demektedir Hacı Bektaş Veli.

Mahabbed (Muhabbed) yolu, mahabbetin hakikatidir. Hakikati şu manaya gelir: Her şeyini sevdiğine bağışlaman, kendine de, sende olan hiçbir şeyi bırakmamandır.

Mahabbed yoluna giren ehli kişi, üç hâl içinde bulunur. Birinci hâl fiili mahabbettir. Yani görünen sevgi şekli. Kalpler sevgi ile yaratılmıştır. Doğal olarak kalp sever. Sevginin fiili çeşidinin yansıması bu hâl içinde olan ehli

kişinindir. Her insan doğumundan ölümüne kadar sevgi içindedir. Her şeyi sevebilir, birkaç şeyi de sevebilir. Bu fiili mahabbettir ve beşeri bir hâldir.

Sıfati Mahabbed içinde bulunan hâl ehli kişi. Bu da mahabbetin ikinci hâlidir. Sadıkların ve sadıklarla beraber olanların Mahabbed hâlidir. Tanrı'nın, ilmine, kudretine derin Mahabbed hâli içinde olmaktır. Hüseyn en-Nurî şöyle der: "**Mahabbet, perdelerin yırtılması, sırların ortaya çıkmasıdır.**"

Üçüncüsü; zatî mahabbetin hâlidir. Mahabbet-i Asliyye olarak da bilinir. Asli sevgidir. Tanrı'yı bir sebep olmaksızın sevme hâli, derin Mahabbettir. Tanrı'nın zatına olan mahabbettir. Bu şekildeki sevgi sıddîkler ve âriflerinkidir.

Mahabbed yolu, tamamen ihlas hâlidir ki, sadece Tanrı sevgisi vardır. Hiçbir şey Tanrı sevgisinin önüne geçemez ve daha fazla sevilemez. Şirk koşulmasını asla kabul etmez. Kimi dünyayı ister, kimi ahireti; dünyayı isteyen dünya beşeridir. Mahabbed yolunu seçen ise, ulaşılacak bir yer olmadığını idrak eden hâle ulaşandır.

"Nefsinin hevasını kendisine ilah edineni görmedin mi?"
(Câsiye 45/3 - Müddessir 74/43)

Mahabbetten kaçan insan sayılmaz: Sevginin insan için kaçınılmaz ruhî bir öğe olduğunu anlatmak için kullanılır.

Gönül kâbesi Hacı Bektaş Veli'nin batını yönünü açıkça belirtmektedir. Makalat kitabında anlattığı üzere, Âdem yaratılırken, Âdem'in özü yani kalbi Medine toprağından alınmıştır. Burada Âdem'in ruhsal yaratılışı değil fiziki yaratılışı anlatılmaktadır ama anlatılış biçimi sembolik bir ifade taşır. Nasıl ki Kur'an'da ilk insanın yaratılışından bahsederken dünyanın toprağından var edildiği söylendiyse burada da Medine toprağı sembolü kullanılmıştır. Bunu dünyanın spiritüel coğrafyasıyla alakalı bilgilerle anlayabiliriz. O dönemde dünyanın spritüel coğrafyasının merkezi Mekke ve Medine'nin bulunduğu yörelerdi. İlk var edilen Âdem prototipi, bizim fiziki bedenlerimize oranla daha süptildir, Âdem o yüzden insanların üstünü olarak ifade edilmiştir Kur'an'da.

Kalbin öz olan yönü gönüldür. Kalp derken gönül gözü, dünyanın kalp şakrası, aydınlanmanın, uyanmanın, varlığın ruhsal bütünlüğüyle irtibata girmenin sembolüdür. Bu yüzden tüm evliyalar, veliler ve aşıklar Gönül'den önemle bahseder.

Bir gönül kırmışsan, kıldığın namaz namaz değil der Yunus Emre. Çünkü gönül, Âlemlerin Rabb''i'ne açılan yoldur. Kabe yani Âlemlerin Rabb''i'nin

evidir. Gönül insanın Rabb'inin korunağı, evidir. Çünkü âlemlere, göklere, yerlere sığmayan, insanın gönlüne sığabilmiştir. Sırlardan biri de budur.

Bin kapıdan, yüzbin kaleden içeri girebilirsin de küçücük bir gönülden içeri giremezsin demiştir Hz. Ali.

O küçücük gönülde, tüm kainatın bilgisi ve sırrı saklıdır. Gönül Âlemlerin Rabb'i'ne açılan bir Işk ([9]) yoludur. Çünkü şah damarından yakın olan, aynı zamanda **"benimle kulum arasına kimse giremez"** diyendir. Rabb''i ile kul arasındaki ışk yolu, gönüldür. Kendi gönlüne girebilen tüm gönüllere girer. Çünkü gönüller bir olandır. Birlik gönüllerdedir, farklılık ve çeşitlilik suretlerde. Gönül bir nokta gibi insanın kalbine yani gönlüne yerleşmiştir. Gönül Rabb''in evidir.

9 Işk : Aşk, Sevgi. Işık manasına geliyor. Hacı Bektaş Veli, Makalat eserinde Aşk olarak bahsettiği yerlerde, yeri geldikçe Işk olarak da bahsetmiştir.

"İlim bir nokta idi, cahiller onu çoğalttı" der Hz. Ali. Kainatın sırrı o noktada, o nokta gönüldür. O nokta da B nin altındaki noktadır. B'nin altındaki noktayım der İmam Ali, gönüldür o nokta. Ve imanlı olarak teslim olmanın manasını taşır.

Gönül ırmağı, âlemlere açılan rahmet okyanusuna ulaşandır. Gönül Bir'dir. Farklılık ve çeşitlilik suretlerde. Gönül Gaybda dürre, Suretler zahirde. Suretin gerçekliğini gören gönül gözüdür. İşte gönül, Hakikatin dürresi yani incidir.

Hacı Bektaş Aleviliğinde üçleme sırrı şu şekilde açıklanabilir. Eski Türklerde, atam gök, anam yer ve bunların arasında insan üçlemesi vardır. İslamiyette de Uluhiyyet, Nübüvvet ve Vilayet bir üçlemedir. Kısaca bunları açıklayalım.

Uluhiyyet yani Allah en güzel İhlas suresinde anlatılmıştır. Doğrulmamış ve doğurmamış, hiçbir şey O'na denk değildir. Görünende her zerrede, görünmeyende bütünlüktür, birdir. Somdur yani Sameddir.

Nübüvvet de Kuran'da 45/16, 29/27 ve 57/26 sure ve ayetlerde önemle vurgulanmıştır. Nübüvvet elçi anlamını taşır. Kendisine kitap verilen ve ümmete gelen elçiler, peygamberler ve resuller olarak vurgulanmıştır. Son peygamber, Mim olan Hz. Muhammed'dir.

Vilayet ise Allah dostlarıdır. İleri derecede yakınlık manasını taşır. Çünkü şah damarından yakın olan Rab'dir insana. Secde et ve yaklaş ayetinde, Rabb''e en yakın olan Allah dostu olarak tanımlanır. Vilayet alan yani Evliya, Veli, Pir manasını taşır. Alevi Bektaşiliğinde pirlik Hz. Ali'nindir. Kur'an'da

Yunus suresi 62. ayetinde evliya sözü geçer. Ve evliyaların korku taşımadığı anlatılır. İleriki bölümlerde, evliyaların on sekiz makamı açıklanmıştır.

Hacı Bektaş Veli öğretisinde, nefse hakimiyet en büyük savaştır der. Allah'a götürecek yani hidayete erdirecek vasıta ise Işk olarak bahseder. Işk yani aşk her zerrededir. Bektaş kelimesi yakınlık ve yoldaşlık manasını içerdiği için, Hacı Bektaş Veli, İslam dininin Türk temsilcisi olmuştur. Hacı Bektaş Veli'nin temsilcisi de Dedebaba'dır. Elden ele, El vermek ve el almak ile bu görev, Dergâh post babalarına kadar geçer. Uyarıcılar (Mürşitler) için 'baba' kelimesinin kullanılışı, yakınlık ve sevgi ifadesidir ki, kullanılacak en güzel kelimelerden biridir.

Hacı Bektaş Veli batınında, "bu dünyada görmeyen, bulamayan, ötede de göremez ve bulamaz" anlayışı vardır. Çünkü bu dünya, öte dünyanın bir yansıması, bir imtihan yeridir. Eğer bu dünyada nefs ile savaş hâlinde olmadan, onu yenmeden ölmeden ölemeyen, teslim ve rızada olmayan, öte dünyada da muvaffak olamaz. Öğretinin en önemli batıni bilgisi, sonunu düşünerek atılan adımdır. Çünkü insana akıl verilmiştir ki, akıl tasavvufta Cebrail olarak geçer. ([10])

10 Akl, Arapça men', hacr ve nehy manasındadır; insandaki idrak kabiliyetine verilen addır. Bazı mutasavvıflar, Cebrail'e, ruh-ı a'zama ve arş-ı mecide, akl-ı evvel adını verirler. Aklın Anahtarıdır.

Âdem yaratıldığında, tüm isimler ona öğretilmiştir. (Bakara 2/31) Bu yüzden insan içinde, kainatın tüm sırrı saklıdır. Ancak bunu fark etmesi, uyanması, uyanık kalması, Büyük Sevgiliyi sadece zorda değil, her an anması, ebed içinde olması gerekir ki açanlara kavuşabilsin. O aklın anahtarıdır. Ancak zorda ve kolayda, her an anmakla olur. Çünkü Hacı Bektaş Veli'ye göre, kul "Yarabb'" dediğinde, Allah "lebbeyk" der, yani buyur anlamına gelir. **"Beni anın ki ben de sizi anayım"** (Bakara 2/152)

Dört kitabın sırrı Kur'an'da, Kur'an'ın sırrı Fatiha'da, Fatiha'nın sırrı Besmele'de, Besmele'nin sırrı B'de, B'nin sırrı alnındaki noktada. O nokta nedir? Alnın tam ortasında bulunan "salgısal bez"de. Mercimek kadar. İşte aklı yöneten merkez. Akıl ile beden arasındaki alışveriş merkezi. O zarar görürse işlevini yitirirse, insan rahatsızlanır ve dünya ile iletişimi kesilir.

Zahirde yani görünende böyledir. Oysa herşeyin görünen olduğu kadar görünmeyen yani Batın bilgisi de vardır. Batın bilgisi nedir? Görünenin ardındakini görebilmek, anlayabilmek ve idrak edebilmektir. Batın, kabuğun içindeki o muhteşem Işığı görebilmektir, kimse görmez yalnız o görür,

dokunur ona sonsuz mesafe de olsa. Bilir çekirdeğin bir gün ulu bir ağaç olup, herkesi besleyen meyve vereceğini.

Noktanın batınını bilmek kolay değildir. Hakikatin gözüdür gören o noktadan. O noktayı görebilmek için Sevgi içinde olman gerekir. Sevgi içindeysen nefs bedenin ölür, tanrısal parçanın var olduğu ölümsüz ve erdemli bir vücuda sahip olursun. Tüm zamanlarda, bir zaman içinde var olursun. Her yere bakan ancak kendi içindekini göremeyen bir kaşif, ancak kendi içinden bakan bir bakış ile fethedecektir Hakikati. Ancak, Levh'anın (yani maddenin bilgisi) ötesinde göz erdemi yakalanır. O göz erdemi, tüm zamanlarda gören gözdür. Ölümsüzlüğün gözü. Bu ancak beden içinde ölme ile gerçekleşir.

O tüm zamanların sahibidir ve An'dan bakar göz erdemi ile insan içinden ama insan bilmez. Uyur.

O tüm zamanların sahibidir ve An'dan bakar göz erdemi ile insan içinden ama insan idrak eder. Kendini bilirse, o erdem gözü de bilir, o zaman Rabb''ini bilir. İşte o zaman halife (arda) olur.

Bilgi zuhur ettikçe aklında ve gönlünde, zıttı ile karşılaşacaksın ki, o bilginin idrakine varabilesin. Yani aklında bilgi açıldıkça, yaşamda zıtlarla karşılaşır insan ki bilginin idrakine varabilsin.

Batını anlamak için, içinde bulunduğum tüm inanç, idea, ilim, bilim, felsefe vb. herşeye bir de tersinden bakılmalıdır. Herşey insanın muhtaçlığı üzerine kurulmuştur. Ya herşey insana muhtaç ise?

Büyük bir gerçeğe inanmak büyük bir yalana inanmaktan oldukça zordur.

Çünkü zihnimiz lineer düşünür, soldan sağa, aşağıdan yukarıya, geçmişten geleceğe, küçükten büyüğe. Merdiven çıkar gibi. Göklere ulaşmaktır tüm amaç. Öyle odaklanmışız. Ya da böyle öğretilmiştir.

Eşyanın (maddenin) mahiyetini (gerçek hakikatini) bilmediğimiz için, çarkın içinde dönüp duruyoruz. Gölgelerle savaşıyoruz. Hakikat savaşçısı değiliz.

Batını anlamak için, şunu bilmek gerek: Başlangıç ile son arasında olan herşey arada kalan yaşanmışlıklar, yaşam olarak bilinendir. Fakat bir gerçek daha vardır ki, Son ile başlangıç arasında bir kavis vardır. Bunu görmek için şu an bildiğimiz tüm ölçü ve matematiksel işlemlerin ötesinde bir geri-ileri ya da ters kavramına sahip olmamız gerekir. İşte buna nebiler, veliler, ulular "beden içinde ölmek" diyorlar. Bedende iken ulaşmak. Ama ulaşılacak olmayan bir yere. İlim deryasında boğulacak, Sevda Nar-ı ile yanacaksın. Nefes ile nasiplenecek, toprak olacaksın. İşte o zaman beden içinde ölüp, uyanacaksın.

Diri nedir? Ölümsüzlük nedir? Levh'anın ötesine geçip, bir göz ile tüm zamanlarda bir An olmak mıdır?

Gayn (Arapça), Horus Gözü (Mısır), Yuvarlak içinde nokta (Mu), Hristiyanlarda güneş ışınları ile çevrelenmiş üçgen içinde göz. “Her şeyi gören göz” Her uygarlıkta, her devirde biliniyordu. Her şeyi gören göz Al-Basir isimlerden biridir.

“Gözler O'nu idrak edemez; O ise bütün gözleri idrak eder. O, latif olandır, haberdar olandır.”

(En'âm 6/103)

Herşeyi duyan As-Sami Allahın isimlerinden biridir. “İşitendir, görendir.

(Nisâ 4/134 - Hac 22/61)

ACI kavramı sadece duygusal bir tanım. DAR'da acı yoktur. Ölümüne Sevgi vardır. Bu yüzden DAR Mansur'da ölüm yoktur. Sevgi vardır. Ölen tamamen nefstir yani hayvani bedendir. Can ölmez. DAR'a kadar gelmişsen CAN olmuşsundur. CAN ölmez. DİRİdir O. Bu yüzden kainatta rastlantı ve tesadüf yoktur. Rastlantı ve tesadüf duygusal terimlerdir. Gerçeği açıklayamayan, anlamayan beşer ifadeleridir. Bilge insan ilahi düzende rastlantının olmadığını bilir.

Sevgi, gösterişte, dilde değil, gönüldedir. Ve Gönül ile Allah arasında perde yoktur. İnsan ile kendi gönlü arasında perdeler vardır. Tek bir zerre/katre'sinin bile tüm görünen âlemleri yok edecek kudrette olan Sevgi, insan gönlünde rahat ve huzur içinde barınır. Sevgi, gönülde İnsanladır. Ancak İnsan ne gönülledir ne de Sevgiyle. Hatırlamadığı için ulaşamaz. Hatırlayanların hepsi ölümsüzleştiler. Hatırlamak için sessizliği duymak gerek, sessizliği duymak kolay değildir. O'nun avazını işitmek için nefsi öldürmek gerek.

Aşk içinde olmayan Sevgi içinde de olamaz. Aşk tüm ayrıntıları yakıp kül eder. Eğer hesaptaysan, ayrıntıdaysan, şüphedeysen Aşk ve Sevgi içinde değilsindir. İşte bunu anlamayı engelleyen bir de AKIL vardır ancak Akıl Gönül ile işbirliğindedir. İşbirliğinde olmayan nefsaniyetin ortaya çıkardığı bir dürtüdür ki buna biz şimdi aklımız diyoruz. İşte bu akıl acı çeker, çünkü nefsaniyet acı çekmemizi sağlar. Oysa Dar'da sevgi vardır acı yoktur. Dar terk edilen yerdir. Hiçbir şeye sahip olunan yer. Hiçbir şeyi olmayana duyulan ölümsüz aşktan daha öte ne vardır yeryüzünde? O Dar'da gördüğün güzellik benim Aşk'ımdır. Sahip olduklarından vazgeçmek kolaydır. Hiç sahip olmadığını, bir erdem uğruna terk etmek en büyük azaptır. O azaptan sonra Sevgi başlar, Dar başlar. Dar başlangıç ile sonun bir arada olduğu yerdir. Sevgi içinde olmaktır.

Hacı Bektaş Veli batınisinde, “kapı ancak fakire açılır” düşüncesi hâkimdir. Burada fakir hâli, nefsini Müslüman etmiş, ehlileştirmiş, dürüst ve ahlaklı, edebli olan için kullanılmıştır. Hiçbir şeyin kendinden olmadığı, kendine ait olmadığı anlayışıdır. Kendinden olmayan, kendinin olmayan, var olan her şeyi ancak ve ancak bir amaç için vasıta kılan manasındadır. Emanettir her şey, düşünce, mal, eşya, tüm hayatında sahip olduğunu sandığı her şey ve en önemlisi de bedeni. Beden de bir emanettir. Kendisine belli süre verilenlerdendir. Beden de O’nun vasıtası ile can bulur, yine O’nun vasıtası ile Can gider beden aslına döner. Bu anlayışı idrak edebilen herkes, zaten insanlarla dost, barış ve hoşgörü içinde olur.

Tüm büyükler, çobanlıktan, fakirlikten, kayıb’lardan gelmişlerdir. Her şeyini kaybeden kişi sanma ki, erdem varlıktadır. Erdem kayıblardadır, Sevgi, yıkıntılar arasında, çöllerde, mağaralardadır.

Sevgide ayrılık yoktur, Sevgide olanlar baştan beri beraberdirler. Son ile başlangıç aynıdır.

İnsan kendine ait olanları kaybeder. Kayıpların yoktur çünkü hiçbiri sana ait değildi. Dünyanın, araç olarak sunduğu olanaklardı. Ve sen o olanakları kendinin zannedip öyle yaşadın ve elinden acımasızca sökülüp alınınca da kaybettiğini sandın. Oysa hiçbir şey kaybetmedin. Sevgin, Aşkın, Bilgeliğin, Aklın, Güvenin, Sabrın, bunlar senin kendi öz olan değerlerin. Bunları kimse alamaz çünkü onlar gerçekten senin. Diğerleri sahteydi ve sana sunulmuştu, geri alındı. Bu yüzden hiçbir şey kaybetmedin.

İman etmiş yürek her şeyini de verse, hiçbir şey kaybetmez.

Hiçbir şeyin bize ait olmadığını idrak etmek, bize üstün bir anlayış kazandıracaktır. Bu anlayışa, eşyaya ve iğvaya gömülmüşken ulaşmamız mümkün değildir.

Bektaşiliğin en önemli batıni yönü ise, sade olmak, yılmadan çalışmak, çalışmak ve asla vazgeçmemektir. Dünyada iken dünyanın hakkını en ahlaklı ve erdemli olarak verebilmektir. Kendisinden öğüt isteyen bir can’a, bir uyarıcının (mürşidin) öğüdü şu olmuştur: “Yazın çamaşır astım kurudu, kışın hoşaf yaptım soğudu.” En büyük sır, en büyük öğüt, yaşam içerisinde ve basitlikte yani sadeliktedir. Doğa kanunları vardır ve bunlar şaşmaz bir prensip içerisinde yürümektedir. Ömür baki değildir fanidir, beşerlik eser yel gibidir, yiğitlik akarsu gibidir, pirlik üstü çürümüş dam gibidir, manasız işler yapmak kirişi kırılmış yay gibidir, elinin ermediği işlere bulaşmak, ayağının yorgandan uzun olması gibidir, sözü dinlenilmeyen yerde boşa söz tüketmek yaysız ok atmak gibidir.

Toprak insanı, ne istediğini bilir, ne dilediğini de.

Hacı Bektaş Veli batınisinde, insan önce kendini toprak yapmalıdır. Çünkü zaten can teslim edilince beden toprak olacak, toprağa karışacak, yüzyıllarca her zerrede olacak, gübre gibi verim sağlayacak, üzerinde ekin yetişecek ve unutulup gidecektir. Oysa ölmeden henüz can bedende iken, bedeni toprak yapmaktır. Beden toprağına marifet tohumu ekmeli, tevhit yani birlik suyu vermeli, gerçek ve doğru orağı ile biçmeli, olup biten her duruma hoşnutluk ile rıza harmanında dövmeli, şevk yeli ile savurmalı, sevgi dostluk tartısı ile ölçmeli, yasaklardan sakınma değirmeninde öğütmeli, edeble yoğurmalı ve sabır fırınında pişirmelidir. Bu ham olan bedenin pişmiş hâlidir. Pişme ve yanma hâli batındaki anlamı budur. Beden ölmeden, toprağa karışmadan önce, ham hâlinden pişme ve yanma hâline gelmelidir.

Hacı Bektaş Veli öğretisinde, öfke başta olmak ister, utanmazlık(tama) yüzde olmak ister, haset yani kıskançlık da gözlerde yer bulmak ister. Oysa o yerler tutulmuştur. Akıl baştadır, utanma yüzdedir, bilgi gözlerde yerleşmiştir. Fakat o yerlere öfke gelirse akıl baştan gider, utanmazlık gelirse utanma yüzden gider, kıskançlık gözlere yerleşirse bilgi gider.

İlim yani bilgi, Hacı Bektaş Veli öğretisinde önemli yer tutmuştur. İlim Çin'de dahi olsa onu arayınız demiştir Hz. Muhammed. Bana bir harf öğretenin kölesi olurum demiştir Hz. Ali. Ben İlmin şehriyim Ali de o şehrin kapısıdır demiştir Hz. Muhammed.

İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir, kendin bilmezsen bu nice okumaktır demiştir Yunus Emre.

Kur'an-ı Kerim'in ilk kelimesi de "Oku!" olmuştur. İnsanda ve kainatta ayetler vardır ve bunların bulunması için akla ihtiyaç vardır. Akıl ve vicdan ile bırakılan delillerin bulunması için ilim gereklidir. Hacı Bektaş Veli'ye göre okunacak en yüce kitap insandır.

Hacı Bektaş Veli batısinde rızk çok önemlidir. Herkesin bir rızkı vardır ve gelen rızkı ile gelir. Kendi dergâhlarında üç gün yedirmek içirmek ve huzur ile yolcu etmek esas alınmıştır. (Misafirlik üç gündür inanışının ana temeli buradan gelmektedir.) Gaib erenler payı olarak bilinen ve yaygınlaşan yemek ayırma çok önemlidir. Gaib erenler payı, her yiyecekten bir pay ayırmaktır. O payın sahibinin gelmesi beklenir. Yoldan geçen, uğrayan ya da aç kalan birinin gelmesi, gelen herkese mutlaka sofra açılması çok önemli bir kural olmuştur. Eğer kimse gelmezse de gaib erenleri için ayrılan yemek mutlaka bir fakire ulaştırılır. Gaib erenler payı olarak ayrılan daha sonra Anadolu Türklerinde

evlere yerleşmiş bir gelenek olmuştur. Her geleni Hızır bil düşüncesi ile, gaib yani gayb gizli erenler payının yiyecek olarak sunulması adet olarak kabul edilmiştir. Evde aşın pişmesi berekettir. Gerekirse su kaynatılır çorba yapılır yine gelene sunulurdu. “Allah kimseyi açlıkla terbiye etmesin” düşüncesi Türk evlerinde yaygındır. Bu yüzden yemek yani aşın pişmesi ve dağıtılması esas alınmıştır. Çünkü Allah katında rahmet ve rızk kapısının ne zaman açılacağı hangi vakit kabul olacağı kesin ve belli olmadığı için (her an olabileceği üzere) tam bir iman ve erdemli insani davranışla davranma, batıni bir düşünce hâline gelmiştir. Bu yüzden Bektaşi anlayışında konukseverlik çok önem taşır. Her gelen “Hz. Ali” (mihman Ali’dir, yani konuk Ali’dir) olarak kabul edilir içsel olarak. Ve ona davranışlarda asla kusur edilmez ve en iyi şekilde ağırlanır. Bektaşilikte konuksuz kalındığı gün “bugün ne kusur işledim de Allah bana konuk göndermedi” düşüncesi vardır. Konuk yani mihman, misafir baş tacıdır. Konuksuz sofralar olmaz. Konuk dokuz rızıkla gelir, sekizini yer birini eve bırakır düşüncesi hâlâ halk arasında bir inanıştır. Bir lokma ekmekle yüzlerce kişiyi doyurma rivayetleri halk arasında çok bilinir, çok anlatılır. İşte bu gaib yani gayb erenlerin payı olarak bilinir ve nebilerin, velilerin, pirlerin bu tip mucizeleri de anlatılagelir.

Hacı Bektaş Veli batınisinde, **Ehl-i Beyt sevgisi** yer tutar. Hz. Ali mana ve öz anlam olarak, tüm çağların Birliğidir. Her çağda, her zamanda, insan özünde olan Hak ve Adalet manasına gelir. Her batını kültür gibi alevi kültür de ilahi düzen adaletinin bir parçasıdır. Adalet de aleviliktir denmesinin nedeni budur.

Hacı Bektaş Veli batınisinde “**yüreğini fenalığa döndürmezsen, huzur ve sukunet de seninle olur. Yüreğin darlaşmaz**” anlayışı yer alır. Erdemli insan, incitmez, incitene de mertlikle karşılık verir, yine incitmez. “**İncinsen de incitme**” manası budur. Bu bir döngüdür, halk arasında dava olarak anılır. Bunu incitme davası olarak kabul eder ve döngüyü döndürmeye devam ederse, insanlık büyük bir kaosa döner ve her yer savaş alanına dönüşür. İncineni incitmezsen işte döngüyü (yani dönen çarkı) durdurmuş olursun. Bu da ancak şükr ve sabır ile gerçekleşir. Her olayın bir hayır olduğunu bilen idrak eden için, incinse de incitmeyen bir anlayışa sahip olacaktır.

“Dinde zorlama yoktur” (Bakara 2/256) ayeti Hacı Bektaş Veli batınında, “hoşgörü”, olgunlukla yaklaşma çok önemli bir düşünce hâline gelmiştir. Baba Kemal Hocendi “*Biz bir pergele benzeriz. Bir ayağımız şeriatta sabit, öteki ayağımız çizdiği dairenin içine yetmiş iki millet dahildir*” demiştir. Tüm

insanlığı sevgi ile kapsayan ama hiçbir zorlamaya mahal vermeyen bir anlayıştır. Yaradılanı hoşgör, Yaradandan ötürü anlayışı önemli yer tutar. Bu yüzden Bektaşiliğe atılan tüm iftiraları da susarak, büyük bir erdemle ve olgunlukla karşılamıştır.

Hz. Ali ve Hacı Bektaş Veli buyruğu olarak önemle vurgulanan “cömertlik” de Türk halkının bir milli karakteristiği hâline gelmiştir. Cömertlik ruhsal ve batıni bir anlayıştır. İstemek utanılacak bir durum olarak görülür bu yüzden, yüksek anlayışta olanlar, istemeden vermeyi bilenlerdir. İhtiyaca yönelik olarak gönülden verilen her şey “gönül cömertliğidir” ki bu Bektaşiliğin anlayışında büyük yer tutar. Az veren candan çok veren maldan sözünün açılımı şudur: Hacı Bektaş Veli cömertliği dört ana gruba ayırır. Mal cömertliği, Ten cömertliği, Can cömertliği ve Gönül cömertliği. Bildiğini bilgi olarak aktarmak, herkese iyilik yapmak, iyi bir insan olmak, imanı ve bilgiyi örnek davranışlarla sunmak, gönül cömertliğidir. Bu da ruhun cevherinde var olan, yaratımın gerçekliğinin dünyada ışk olarak yansımasıdır. Bu yüzden Bektaşilikte, herkes bir ışk yani ışık olmalıdır ve güneş gibi yanmalı, karanlığı aydınlatmalıdır. Yeryüzüne gönderilen halife olma özelliğini ışk ile yani aşk ile ışık olarak yansıtmalıdır. Gönül cömerti, muhabbeti ve sohbeti ile, halleşip, helalleşerek, birbirlerine hoşgörülerini sunmaktadırlar.

Hacı Bektaş Veli, çalışmanın ne kadar önemli olduğunu şu sözünde vurgulamıştır:

“**Gündüz şevk ile dünya işine, gece aşk ile ahiret işine**”

Hacı Bektaş Veli, yukarıdaki sözüyle çalışmanın, alınteri ile çalışıp ailesinin geçimini sağlamanın önemine değinmiştir. Ne iş olduğu önemli değildir, tüm işler kutsaldır. Çalışkan olmak Bektaşiliğin bir felsefesidir. Kendisi de çalışmış, tarlada orak biçmiş, hayvanları otlatmış, hiç boş durmamış durmadan çalışmıştır.

Karanlık bilinen “gece” tüm veliler tarafından ve özellikle Hacı Bektaş Veli tarafından, ibadet vakti olarak önerilmiştir. Çünkü gece vakti “uyanıklık vakti”dir. Karanlıkları delen bakışa sahip olmak için “gece”nin Nuru olmak gerekir. H. Bektaş Veli Batınisinde, karanlığı aydınlatan yıldız bedenler, gökyüzünün Nuru Ay ve gündüzümüzün çerağı Güneş gibi olmadan, Kamil İnsan olunmayacaktır.

Hacı Bektaş Veli batıni düşüncesinde en önemli dost “Allah”tır. Gece aşk ile ibadet etmek, tüm günün muhasebesini yapmak, helalleşmek ve dua etmek bir sırdır. Kişinin yani kulun Rabb’’i ile arasındaki ibadettir. Orada olanlar, söylenenler, dualar sadece Rabb’’i ile kulu arasında kalır. Sır gibi kalır. İşte

“dost” kavramı buradan gelir. Sır gibi dost olmak, Bektaşilikte çok önemlidir. Dost sır saklayandır, ancak iki kişinin arasındaki dostluk sır olarak elbette kalmaz. Çünkü şah damarından daha yakın olan Rab gaybda yani gizlide olan her şeyi bilir. Bu batıni düşüncede daha dikkatli olmaya sevk eder. Çünkü gizli olan hiçbir şey yoktur. İki kişinin bildiği sır, sır değildir artık. Bu dostluk anlayışında her şeyin dürüst olması ve yardımseverliğin karşılıksız yapılması çok önemlidir. Çünkü gönüldeki sırrı ancak gaybda olan bilir. Hayvansal dürtülerde dostluktan söz edilemez. İnsan dost kavramına sadıktır. Eğer kalamıyorsa hayvansal dürtülerle hareket ediyordur. Dostluk ve hoşgörü kavramı insani ve ruhsal bir özelliktir.

Dost acı söylemez, dost acıyı tatlı söyler, tatlı söylerken gönlüyle, ruhuyla, tüm benliğiyle konuşur. Konuşan kendi değildir, söyleyenin varlığından aldığı etkiyle bütünleşir. Ve sonuç ne olursa olsun değişmez bir şekilde her zaman varlığı ile yanında yer alandır.

Dostluk da AŞK gibidir, İkisinin de Sevda’sı okyanustur ama birbirlerine karışmazlar aralarında daima görünmeyen bir mesafe vardır. Mesafe olmadan mesafeler... Kuantum evreninde ve ilahi düzende, her şey her şeyle etkileşim hâlindedir ancak herbirinin batında sonsuzca açılımları, zahirde sınırları vardır. Bu sınırlar, sınırları olmadan sınırlardır. Ölçülü olmanın, iradenin, meydana vuruşudur.

Hacı Bektaş Veli batıni anlayışında, **“hayrıhi ve şerrihi min Allahi teala”** anlayışı çok önemlidir. Hayır da şer de Allah’tandır anlayışı, hem iyinin hem kötünün de Allah’tan olduğu manasında değildir. Burada kullanılan şer de iyilik olarak algılanır. Hayır ve şerri Bir görmektir. Gönüllerde olanı sadece Allah bilir. Arzda hangi kör ve sağır bu ayrımı yapabilir? İman gönüldedir görünüşte değil. Gönülde olanı hangi insanoğlu görme yeteneğine sahip ki ayırabilsin ya da yargılayabilsin? Bu yüzden H. Bektaş Veli “iyiler iyidir” der. Gönlündeki Sevgi Necm’ini (yıldızını) kime sunacağını iyi bil. Toprak insanı ne istediğini bilir, ne dilediğini de. Amaç sevgiyi sunmaktır cömertçe. İnsanı insan olarak görerek yargılamadan. Bu yüzden H. Bektaş Veli batınisinde sadece hayır vardır, içinde herşeyi barındıran. O ‘hayır’ tüm zıtlıkları da içinde taşır. Herşeyin karşıtı vardır ve bu uyumdur. Çeşitlilik, farklılık yaratımın gizemidir. Kendisini yargılayan Hz. Musa’ya, Hızır’ın cevabı “senin benimle yürümeye gücün yetmez”dir. Çünkü insanoğlu, bir nebi de olsa gerçeği bilemez. Amacı bilemez. Amaç sadece Dünya’nın Rabb’ine aittir. Ve

kim zerre kadar ne yaptıysa onunla hesaplaşacaktır. Bu hesap vicdani bir hesaptır. Vicdan adaleti dengelidir.

Hacı Bektaş Veli batıni anlayışında, “insan” çok üstün bir varlıktır. **“Yeryüzünde halife”** (Bakara 2/30)’dir. Âdem yaratıldığında, bütün isimleri öğretti, ancak melekler bu isimleri bilmiyordu, ancak Rabb’in öğrettiklerinden başka. Ancak Âdem meleklerin de bilmediği isimleri açıkladı. Tanrı “gizli tutulan her şeyi bilir”. Halife kelimesi ile, tüm yaratılmışlıklardan en üstün, en şerefli kılındığı Bakara suresinde açık bir ifade ile ayet ayet aktarılmıştır. İnsan cevherinde, ruhunda, tüm isimler mevcuttur. Gizlide ve görünürde olan her şeyin gerçek manası, batını ve zahiri bilgisi mevcuttur. Bu da gönülde yer almaktadır. Çünkü tüm kainata yerlere göklere sığmayan Rab, insan gönlüne küçücük yere sığmıştır. Tüm isimler gönülde yer almaktadır. Bunların açığa çıkması ile insan, insan-ı kamil durumuna gelebilecek ve gerçek halife olma özelliğine kavuşabilecektir.

Bektaşiliğin öğretisinde, insanın olgunlaşması ve halife olması felsefesi vardır. İnsan eşyanın boyunduruğu altında olması dünyanın en aşağı seviyede olduğunun bir göstergesidir. Tüm eşyanın bilgisine sahip olan halife yani insan, aslında eşyanın efendisidir. Oysa eşya efendisi olmuştur. En güzel şekilde ahsen-i takvim olarak yaratılan insan, çevirdik aşağıların aşağısına attık ayeti ile, dünyanın karanlığına gönderilmiştir. Ona ruhumdan üfledim ayetinde, O Âdem’e kendi kudretinden ruhundan üflemiş ve onu en şerefli ve üstün kılmıştır. İnsan üstün bir yaratılmışlıktır. Ruh burundan üflenmiş, beyne yerleşmiştir. Kırk yıl boyunca Âdem, canlanmak için titremiş ruh-can göbeğe kadar inmiştir. O’nun emri ile “dur” denmiştir. Ve Canlanma, beyinden göbek deliğine olan yere kadar oluşmuştur. Azazil kırk yıl boyunca gelip Âdem’in kafasına vurarak onun canlanması için çaba harcamıştır. Göbek deliğine kadar gelip de can bulan Âdem kalkmış ve kendisine canlı cansız, zahir batın tüm isimler öğretilmiştir. Sadece O’nun öğrettiğinden başka hiçbir şey bilmeyen melekler Âdem’e secde etmişlerdir. Bir tek yalın ateşten yaratılmış ve başlangıçtan beri Rabb’ine hizmet eden ve en çok ibadet eden Azazil secde etmemiştir. Ve Âdem’in ve âdemoğullarının akıllarını caydıracağına dair söz almış, kendisine belli bir süre tanınmıştır. Kur’an-ı Kerim’de yedi surede, şeytanın secde etmesi emrolunmuş olarak geçmektedir.

Secde etmek himayesi altına girmek, tapmak manasında değildir. Saygı duymak manasında ele alınmıştır. Önünde eğilmek, saygı ile varlığını kabullenmek anlamındadır. İnsana niyaz edilir. Niyaz saygı duymak ve varlığı

kabullenmektir. **“Nebinin emrine giren, benim emrime girmiştir”** (Fetih 48/10) Burada peygambere yapılan niyaz etme yani ona saygı ile varlığını kabullenme, O’nun varlığını kabul etme ve iman etme anlamındadır. İnsan insana, kul kula niyaz eder, tapmaz. İhlas suresinde O’ndan başkasına tapmayınız ayeti vardır.

Bektaşilikte esas olan, merkez olmaktır, herkese eşit uzaklıkta olan, mesafe olmadan bir mesafesizliktir bu.

Hacı Bektaş Veli öğretisinde, gizlilik bir prensip olmuştur. Bu da asılsız dedikodulara yol açmıştır. Birlik sırları gizlenmiş, halka açıklanmamış, ancak tövbe eden ve dergâha girmeye likayat kazananlara aktarılmıştır. Hacı Bektaş, Mevlâna gibi büyük sufilerin sözlerini anlamak için altındaki batıni felsefeye ulaşmak için yorumlamak gerekir. Halk hiçbir zaman bu kültürle tam anlamıyla temas etmemiştir. Biz elimizde mevcut olan ezoterik bilgilerin, ezoterik sembollerin yardımıyla Hacı Bektaş Veli’yi anlamaya çalışıyoruz.

“MEYDAN ODASI ERKAN” ve SIRLARI

Meydan Odası ve Erkan Sırları

Bektaşi Aleviliğinde, ibadet yeri, Erenler Meydanı, Kırklar Meydanı ya da İbadet Meydanı olarak bilinir. Odanın giriş kapısının iç kısmına Eşik ismi

verilir. Eşik Anadolu kültüründe büyük bir yer tutar. Eşikten atlama, eşikte durma iyi sayılmaz, eşikte oturma iftiraya uğrarsın, eşik bekçileri gibi sözler, eşikten içeri girerken, tüm kimliklerden soyunma ve negatif olan her şeyin eşikte ve dışında kalması söz konusudur. Bu yüzden eşik odaya girişte negatiflerden ve dünyevi kimliklerden arınma için manevi bir görev üstlenmiştir adeta. Geçiş kapısıdır. Dünyadan, manevi ibadet yerine geçişte arınma yeridir bir bakıma.

Odaya girdikten sonra odanın tam ortasında geniş bir alan bulunur. Burası Dar-ı Mansur'dur. Giriş kapısının karşısında bir ocak bulunur bu da Hz. Fatıma ocağıdır. Hz. Fatıma ocağı bereketin, rızkın ve bolluğun simgesidir. Çünkü Kevser Suresinde, "biz sana Kevser'i verdik" rızkı bol ve bereketin verildiği manasındadır ve Kevser Hz. Fatma'nın Cennetlik ismidir. Bu da rahmetin, bolluğun simgesidir. Fatma eli, Fatma ocağı kelimeleri halk arasında dolaşır ve bir adak yemeğine ilk el atan Hz. Fatma Anamızın eli diye niyet eder. Ateş varsa ocak, ocak varsa aş vardır, aş varsa huzur ve birliğin daimliği vardır. Ateş, ocak sembollerinin açıklamalarını ileriki bölümlerde daha kapsamlı ele aldım.

Odanın sağ tarafında Mürşid postu (Ahmedi Muhtar postu da denilir) bulunur. Odaya girenin sağında kalan duvarın önünde de Cerağ tahtı bulunur. Buna, Taht-ı Muhammedi de denir. Dört basamaklı bir kürsü olup, üç basamağında mumlar yanar. On iki mum Talip cerağlarıdır. Cerağ tahtının önüne en alt basamağına tek olarak üç fitilli bir kandil konur buna Kaanun-u evliya cerağı denir. Fitiller, Allah-Muhammed-Ali nurunu temsil eden bir sembol manadır. Çerağ anlamı kandil demektir.

Tahtın önüne, beyaz örtü üzerine meydan taşı, kanaat taşı, mürüvvet taşı denilen bir taş konur. Taş ezoterik manada, ağırlığı temsil eder. Aynı zamanda da negatif etkileri absorbe eder. Taş gibi yattım kuş gibi kalktım halk arasında çok kullanılır. Birtakım enerji çalışmalarında, ibaret yerlerinde kullanılan tılsımlı taşlar, çevrelerine belirli tesirler yaydıklarına ve canlı organizmalar üzerinde hem psişik hem de fiziksel etkilerde bulunduklarına inanılır. Eski uygarlıkların kültürlerinde ve ezoterik çalışmalarda "Tılsımlı Taşlar" denilen bazı taşlar evrendeki ve yerküredeki birtakım güçleri çekme, biriktirme, dönüştürme ve yayma özelliklerine sahiptir. İnisiyatik çalışmalarda, ibadet yerlerinde, bu tür taşların enerjetik özelliklerinden yararlanılır.

Çerağ tahtının solunda rehber postu vardır. Buna Aliy-yel-Murtaza postu denir. Gaib erenler postu diye de anılır. Meydanda 12 post bulunur. Horasan Pir postu, Ahmed-i Muhtar postu Hz. Muhammed makamını, Ali postu rehber

makamını, Aşçı postu Seyyid Ali Sultan makamını, Ekmekçi Postu Balım Sultan makamını, Nakib postu Kaygusuz Sultan makamını, Atacı postu Kanber Ali makamını, Meydancı postu Sarı İsmail Sultan makamını, Türbedar postu Kara donlu Can Baba makamını, Kurbancı postu Hz. İbrahim makamını temsil eder; Ayakçı postu Abdal Musa Sultan postudur. Ve en son da Muhmandar postu Hızır makamıdır. Ücüncü post olan Ali postuna Gaib Erenler postu da ismi verilir.

Meydan denilen erkan odasına, sadece gece girilir. Zata mazhardır, yani kişinin ortaya çıktığı yerdir. Zat-ı Mazhara erişen sadece Hz.Muhammed'dir. Miraca çıkarken zatı ile mazhar olmuştur. Tamamen ruh ve bedeninin bir bütün halde uyanışı tam bir görüş hâlidir bu. Meydan odası, zatı ilahi sırlı yerdir. Meydan odası marifet ve cennet cemalinin hakikati vardır. Meydan odasında tevhit için toplanılır. Meydan odasının ibadet yeri olması, "**Nereye baksan O'nun yüzü oradadır"** (Bakara 2/115) ayetine göredir. Her yer O'nundur, O'nun yüzü oradadır. Nereye dönerseniz orası ibadet ve itaat yeridir. Meydan odası, Beyt-ül mukaddestir. Kutsal evdir. Gayb erenlerinin toplantı yeridir, mahşer yeridir. Uhrevi yani öte dünyaya doğuş alanıdır. Yaşarken öte dünyanın içe doğuşudur. Meydan odası manası, ezelin başlangıcı, ebedin sonudur. Can alınıp can verilen, yemin söz alınıp telkin verilen yerdir. Meydan manası, övülen kabirdir. Yani ölmeden ölen içindir.

Ezeli kudretin meydana vurduğu yer, nun vel-kalem noktasıdır. Nun hokka, kalem araç, vel ise yazılan ayetlerdir. Hokkadan yazılan ayetler noktasıdır. Noktadır. İlk başlangıç olan nokta ve yukarı uzantısı olan eliftir. Besmelenin başlangıcıdır. Her şey nokta ile başlar. İşte o noktadaki sır Meydan manası, Âdem'in önü ve sonu, meydan ezeli sahne, Ali'nin tecelli makamıdır. Tecelli yani her zerrede görünen anlamındadır. Görüntü olarak değil de, meydana gelişi, ortaya çıkışı, zuhur etmesi, her zerrede açığa çıkması demektir. Bu görüntü dünyasal gözlerle değil, tasavvufi bir görüş yani içsel bir görüş ile anlaşılır ve idrak edilir. Meydan odası Tanrı'nın evi, ilahi aşk bahçesi, Tanrı'nın sırrının niyaz sayfası yani Tanrı'ya yalvarma ve yakarma yeri, sırların meydana vuruş alanı ve aşıkların cennetidir.

Meydan odası, "doğu tarafı da batı tarafı da Allah'ındır" ayeti hükmüne uyar. Meydan yeri kurban yeridir. Dar-ı Mansurdur. Zafere ulaşanların, ölmeden ölenlerin, narı kadehten içenlerin, beden kadehlerini Allahın nuru ile dolduranların yeridir. Meydan ortasında **Elestü** mihrabı bulunur. Ruhlar ile Rableri arasındaki antlaşmadır. **Araf suresi 17.** ayette geçen antlaşmanın ayeti

bulunur. Ben sizin Rabb''iniz değil miyim diyen Rabb'e, antlaşmanın cevabı ruhlardan Kalu bela yani evet olarak gelmiştir.

Meydan odasında kıble, karşılıklı oluştur. Meydan odasında mürit ve mürşitler bulunur. Fatiha suresi okunur, sırrına vakıf olunur ve yüzler yere sürünür. Meydan odasında kendini bilen Rabb''ini bilir ile yola çıkılarak **"beni bilsinler" "beni ansınlar ben de onları anayım"** anlayışı vardır. Cem olunduğu vakit, kimse kimseye arkasını ya da sırtını dönmez, herkes yüz yüze oturur. Bektaşiliğin sırlarından biri de Meydan odasında ibadet halinde iken, karı kocalar aynı anda aynı yerde bulunamazlardı. Bunun sebebi ise şudur; Hz. Muhammed Mirac'a yalnız çıkmıştır, yanında eşi yoktu. Aynı zamanda Miraç'ta gördüğü aslan da yalnızdı yanında eşi yoktu. Bu yüzden rehberler tektir yani eşsizdirler. Meydan odası ibadetlerinde karı koca yanyana bulunamaz. Ancak kardeşi olabilir.

Gayb erenlerinin manası şudur: Tanrı, kainatı, gayb erenleri teşkilatı ile idare eder. Aynı zamanda Tanrının ordularıdır.

Göklerin ve yerin orduları Allah'ındır**.**

(Fetih 48/4)

Gaybın anahtarları O'nun katındadır.

(En'am 6/59)

O, Âdem'i en mükemmel ahsen hâli ile yaratmış, kendi kudretinden ve ruhundan üfürmüş, şah damarından yakın hâli olmuştur. Tüm isimleri öğretmiş ve âlemi, melekleri ve varlıkları secde ettirerek tanıttırmıştır. Bu kutupluluk olayıdır. Yani Âdem, tek ulaşan ve en mükemmel zat, Tanrı sıfatlarının bütününe sahiptir. Ve tüm kainat bu kutbun etrafında döner. Çünkü insan yani Âdem yaratılmışların en yücesi ve şereflisi, Tanrının tüm isim ve sıfatlarının bütünü ve görünür hâlidir. Kutupa en yakın ve derece olarak en mükemmel olan imam denilen iki imam gelir; sağ ve sol imamlar. Bunlar ikidir. Ve kutup ile iki imam üçleri meydana getirir. Ruh ve Maddenin ortaklaşa alanından oluşmuş insan varlığı Can bulmuştur. Üçüncü farklı bir kombinasyon, ortak alandır. Zamanın sahibi ve Hayatın sahibi enerjileri ile Can bulur. Üçler aynı zamanda Allah-Muhammed-Ali olarak da anılır.

Dünyanın dört yanını idare eden dört direk erler vardır. Tasavvufta Evtad-ı Erbaa olarak bilinir. **İki doğunun iki batının Rabb'i** (Rahman 55/17). Su ve ateş, hava ve toprak. Yaşamın temelini oluşturan bu dört elementtir. Bir de dört kuvvet vardır. Bugün modern fiziğin kabul ettiği, evrendeki tüm fiziksel hareketler ve yapılar, dört kuvvetin birbiri ile iletişimi ve dengesi sayesinde olur.

O’nun ilminden göklerde ve yerde zerre kadar bir şey kaçmaz. Daha küçük ve daha büyük ne varsa. (Sebe’ 34/3) Daha küçük ve daha büyük diye bahsedilen atom ve galaksilerdir. Onun ilminden demesi kuvveti ve kanunların bahsedilmesidir. Ve zerre kadar olan da atomdur. Bir şey kaçmaz derken, kaçmaz kelimesi kuvvetin şaşmaz bir düzende olduğunun kanıtıdır.

Bu dört temel kuvvetten ilki atomun çekirdeğindeki dev güç olan güçlü nükleer kuvvettir. İkinci kuvvet, atomun emniyet kemeri olarak anılan zayıf nükleer kuvvettir.

Güneşin Aya, gece gündüzü geçmez. Her biri kendi feleklerinde (yörüngelerinde) yüzerler.

(Yâsin 36/40)

Ayette, her biri kendi feleklerinde demesi, yerçekimi kuvvetini işaret etmektedir. Hiçbiri birbirine çarpmaz ve dengesizleşmez.

Üçüncü kuvvet, evreni yörüngelerde tutan en önemli kuvvettir, yerçekimi kuvveti. Dördüncü kuvvet ise, elektronları yörüngede tutan kuvvet, elektromanyetik kuvvettir. Bu kuvvetlerden birinin olmaması ya da görevini yerine getirememesi evrenin ve galaksiler arası, cisimler arası çarpışmalara ve kaosa sürükleyecektir.

Her şeyi bir ölçü ve denge içinde yarattı.

(Kamer 54/49)

Bir de, maddi bedenini manaya, nefsini ruha, varlığı ile yokluğu bir olan, zahirde ve batında olan, maddi bedeni ile ruhun mutlak ve gerçek varlığa dönüştüren batın-zahir, salihlerden biri vardır. Bilinen dört elementi varlığı ve manası ile buyruktan çıkmadan kullanabilendir. Bunları yönetir, istediği şekle bürünebilir. Bu da Hz. Hızır olarak bilinir. Rabb’’in, yeryüzündeki görünmeyen elidir.

Beşler diye bilinirler. Beşler, Muhammed-Ali-Fatma-Hasan-Hüseyin olarak da anılır. Bir başka manada da, Dört direk ve Can ile beşler meydana gelir.

Bilimsel olarak da dünyanın dört ana temel katmanı vardır. Beşinci ise dengeyi sağlayan Çekirdek. Demir Nikel karışımından oluşmuştur ki, yine Kur’anı Kerim (Kehf) suresinde Zulkarneyn ile ilgili ayetlerde demir ile yapılan setten bahseder. Demir dünyanın koruyucu ve dengeleyici unsurudur. **([11])**

11 Demir ve Zulkarneyn için bkz. Kur’an-ı Kerim’in Gizli Öğretisi, Sınır Ötesi Yayınları, Ergun Candan, s. 385

- Gaz Tabakası (Atmosfer) Hava
- Taş küre (Yerkabuğu) Toprak

• Su küre Su
• Ateş küre (Mağma tabakası) Ateş
• Ağır küre (Çekirdek) dengeyi sağlayan.

Halk arasında yedi sultanlar olarak da bilinen yediler, yedi iklimi yönetendir. İklim, yedili sistemdir. Farklı boyutlar, katmanlar, farklı yaşam tarzlarıdır. İklimin aslında anlamı, iklimsel değişikliği vurgulamak amaçlıdır. Her iklimin kendine has özelliği olduğu gibi, her katmanın, her boyutun da kendine has özellikleri ve düzeni vardır. “O, yedi göğü tabaka tabaka yaratandır.” (Mülk 67/3)

Seb’a semavati olarak geçer Yedi kat gök. Ve seb’a semâvâtin tibâkâ olarak bahsedilir. Yedi kat sema tabakalar hâlindedir manasına gelir. Hacı Bektaş Veli Makalat’ında Yedi İklim olarak bahseder.

Yedi kat gökleri ve yerden de onların misli kadarını yarattı.
(Talâk 65/12)

Bilimin bugün ortaya koyduğu bilimsel verilere göre de atmosfer yedi tabakadan oluşmaktadır.

1-Troposfer
2-Stratosfer
3-Ozonosfer
4-Mezosfer
5-Termosfer
6-İyonosfer
7-Ekzosfer.

Yeryüzünün, yer kabuğunun yedi katmanları ise

1. Kat: Litosfer (su)
2. Kat: Litosfer (kara)
3. Kat: Astenosfer
4. Kat: Üst manto
5. Kat: Alt manto
6. Kat: Dış çekirdek
7. Kat: İç çekirdek

Dünyanın sevk ve idaresinden sorumludurlar. Fiziki ve ruhsal kanunların insanlar ve yeryüzü için en uygun olanını, ilahi irade yasalarına uygun, emirler doğrultusunda uygulamaktadırlar. Abdallar olarak bilinirler. Dört direk ile insan üçlüsünün toplamı yedileri oluşturur olarak da bilinir. Kur’an-ı Kerim’de yedi kat gökler ve yedi kat yer, yedi cehennem olarak bilinen yedi tamu ile ilgili ayetler de sıkça geçmektedir.

Halka yardım eden kırklar nüceba olarak bilinirler. İnsanları gözetleyen Üçyüzler de Nükeba olarak bilinirler.

Daima Hayy olan ve Kayyum olan Allah, uyku tutmaz, uyumaz, daima görüp gözetleyendir. Hayydır yani diridir. Kayyumdur yani idare eden ve yöneten. Şaşmaz düzenin tek sahibidir.

O’nun Emri, yerlerin ve göklerin arasında devamlı iner.

(Talâk 65/12)

Hiyerarşik düzen, Arştan, yerlere kadar olan her katmanda, kâdemede, tabakada mevcuttur. Her katmanın koruyup koruyucusu, terbiye edicisi vardır. Sonsuz bir hiyerarşik düzen mevcuttur bu da şaşmaz düzenin göstergesidir. “Kâbe’nin Rabb’i”(Kabe insanın gönlündeki sultandan biri) (106/4), “sabahın Rabb’i” (Aydınlanmış, uyanmış insan) (113/1), iki doğunun iki batının Rabb’’i (55/17), Rabb’ü’n-Nas: İnsanların Rabb’i (114/1-2-3), Rabil âlemîn/Âlemlerin Rabbi (2/2).

“AYN-ÜL CEM” ANLAMI

“Ayn-ül-cem” Anlamı

İlahi Kudretin, her zerrede kendini açığa vuruşunu bilmek ve mertebe olarak bunu oluş hâline getirmektir. Topluluk ve toplanma anlamına gelir.

Gönül gözü ile bakış, içe bakış ve Tanrı'nın her zerreden baktığının açıkça ifadesidir. Ayn öz anlamındadır. Özün her zerreden bakışı ve bir araya toplanma ifadesidir. Tüm çeşitliliğe ve farklılığa rağmen, özün zerrelerden çoğul olarak toplanma ve bir araya geliş ifadesidir.

Ayn-ül-cem, nasip alma yani Miraç olarak da bilinir. Ölünce edinilen sırrın, ölmeden önce, henüz yaşarken bilinmesi yeniden doğuş olarak anlamlaştırılır. Yeni bir yolculuktur bundan sonraki. Aşk yolculuğudur. Aşk bir sefer olarak yorumlanır. Ana babadan doğan kişi, bir doğumdur, aynı bedende bir kez daha doğmuştur ki bu ikinci doğumdur. İşte bu dünya dilinde uyanış ve farkındalık olarak bilinenin çok daha derin manası olan bir tekamül aşamasıdır. Birinci doğum ana-babadan, ikinci doğum mürşit babadan doğuştur.

Âdem'i topraktan yarattığında kendi ruhundan üflemiştir. Üfleme ile, Âdem'e güç ve kudret de vermiştir. Kendi suretinden yaratması, sonsuzluğunun ve ölümsüzlüğünün bir işaretidir. Âdem ölümsüz ve sonsuz yaratılmış mükemmel insan formudur. Tek yaratım ve tek ruhtan üfleme. **"O, sizi bir tek candan yaratandır."** (En'am 6/98) Âdem'e verilen bu ruhi kudret, tek candır. tek özdür. Mükemmel tanrısal formdur. İşte dünyada, eşi ve Âdem'in çocukları olarak çoğalan Âdem nesli, bu mükemmel olan Ruh'tan, Öz'den, aldığı pay, Nasiptir. Derece derece insan bedenine doğru inen kademelerde özden alınan payın cevher, ve diğer ruhsal bedenler olarak yorumlanması spiritüalizmde ve ezoterik bilgilerde genişçe yer almaktadır. İşte herkese düşen bu özden tanrısal boyuttan alınan nasip yani payın, insan bedeninde tedricen yani yavaş yavaş olgunlaşarak tekamül etmesi, tanrısal boyuta ulaştırılması da insan-ı kamil olma özelliğidir. Nasip almaya gelen öğrencinin insan-ı kamil olgunluğuna erişmesi için bir mürşide tabi olması gerekmektedir. Âdem formunda olan İnsan tam ve mükemmel formdur demiştik. Ruh ve Madde iki varlığından oluşan üçüncü antite yani farklı bir kombine olan İnsan, Öze yani Ruha sahiptir.

Nefsi besleyen ise Candır. Can ise ruhi enerjiden beslenir. Zaman ve Hayat enerjilerinin ortak kombinasyonudur. Can her zerrededir. Ve Tanrı'nın ayn bakışıdır. Can diridir ve ölümsüzdür. İşte beşerlerin ayakta kalmasını, hayatlarını tanzim etmesini sağlayan Can enerjisidir. Yine ruhtan beslenir. Nasip alan ruhtan payını almış olur. Ve o payı da olgunluğa ulaştırmak da tekamüldür. İşte beşerleri gözetleyen onların canlarının enerjilerini sağlayan üçyüzler olarak bilinir. Halkın ihtiyaçlarını karşılayan, yetişen ve kısmetlerini rızklarını şaşmaz bir düzende tertipleyen kırklar vardır.

Yediler ise, katmanlar arasındaki koordineyi sağlar ve dirlik ve düzenin tanzimi ile uğraşırlar. Beşler kuvvetlerdir ve bu kuvvetleri tanzim eden batın ve zahirde aynı anda bulunan, bedenini her forma sokup An zamanda zuhur eden meydana gelen halk arasında bilinen Hızır da beşlerdir. Tanrısal ışığın, nurundan ve ruhundan yaratılmış ise Âdem'dir. Ancak madde âlemlerinde beşer olarak çoğalması da nefs ile yani şehvet ile meydana gelir. Çünkü Âdem yani en mükemmel insan formu ölümsüzdür. Yaratılan da Âdem'dir. Ancak Âdem'den üreyen, çoğalanlar ise beşerdirler ve onlar ölümlüdürler. İnsan ölümsüzdür. Ölen hayvandır, yani hayvani bedendir. Can ölmez. Her daim diri kalır. Hayat ve zamanın sahibinin birleşmesidir. Hayvani beden toprağa karışır ve madde toprağında hiç kaybolmadan her zerrede atomsal olarak çözülerek başka formlara dönüşerek farklılık gösterir. Kainatta hiçbir şey kaybolmaz, herşey başka bir şeye dönüşür, yine döner dolaşır seni bulur denir. Doğmamış ve doğrulmamış olan yaratılmış olandır. İnsan doğar. Bu doğum çok özel bir durumdur. Bunu ilerki bölümlerde açıklayacağım.

Nasip almaya gelen öğrenci, uyarıcısının himayesinde (mürşidi) yol göstericiliği, ışık tutması ile ilk adımı atar. İkrar töreninin manası, nasip alan beşer insanının, asli ruha doğru yücelişini sağlayacak yola adım atışının kutlanışıdır. Bu yolculuk, Aşk yolculuğudur ve kendinden kendinedir.

"Bir ben var bir de benden içerü" der Yunus Emre. İçeri dediği, nasip almadan önceki kişi, nasip aldıktan ve Aşk yoluna girdikten sonraki "içeri ben"in oluşumudur. Kendinden kendine yolculukta ulaşılacak nihai yer, öz yani yaratımdaki üflenen tanrısal ruhtur. O da Âdem'in Tanrı'dan aldığı nasip olan bir paydır. Âdem ve insan çoğalan insan nesli de belli bir olgunluğa eriştiğinde ise, ilk yaratımda üflenen payın yolculuğundadır. Beşer kendinden kendine Aşk yolculuğunu yaparken, Âdem yani İnsan formu da gelişmekte ve o da nasip aldığı kudretli pay olan Ruhun yolculuğunu, kendinden kendine olan yolculuğunu yapmaktadır. Ve bu sonsuzdur.

Dergâha nasip almaya gelen istekli öğrenci, çar-darp tıraş olur, yani tüm başındaki uzamış kıllardan arınır ve traş olur. Bu olaya Cevlak adı verilir. Halk arasında cısçıplak ya da cascavlak sözleri bu olaydan türemiştir. Nasip alma bir nevi ant içme, yemindir. İlk yemin Kalu belada, ruhların Rabb'e olan yeminidir. İkinci yemin de dergâhta mürdişe verilir. Kalu belada Rablerine yemin etmiş ruhlardan nasip alabilmek, o ruhlara ulaşabilmek için, dünyada bedende iken nasip alma yeminidir. Yemin Kur'an'a el basma ile gerçekleşir. Topluluk huzurunda istekli öğrencinin nasip almak için ettiği yemindir. Daha

sonra da tatlı yenir tatlı konuşulur. Şeker şerbeti tadılır. Tatlı meselesi, Türk halkı arasında bir anlaşmadan sonra mutlaka yerine getirilen bir adet hâline gelmiştir. Kız istemelerde, düğün derneklerde, anlaşma sonrası tatlı yenilir. Çünkü tatlı, beyindeki ön lobları besler, kan şekerini dengeler, (heyecandan sonra) idrak ve anlayış hâlini kuvvetlendirir ve verilen anlaşmanın bedenin her hücresinde hissedilmesine yardımcı olunur.

Bu öğrenci eğer Müslüman değilse, yemin töreninden önce Müslüman olur. On sekiz yaşını doldurmuş olma şartı aranır. Kendi isteği ile gelmiş, aklı başında olması, vücudu kusursuz düzgün ve ahlakı iyi olması şartları aranır. Bilgisi olması ya da olmaması sorun teşkil etmez. Sadece o bilgiyi alabilecek kapasite gerekir.

Nasip aldıktan sonra, öğrencinin ağzı sıkı olmalı, sır saklamalıdır. Herkesle herşeyi konuşmamalı, düşünmeden söz sarfetmemelidir. Bilen konuşmaz, konuşan bilmez deyimi buradan gelmektedir. Diğer bir şart ise, kardeşlerini yani birlikte olduğu topluluktakileri küçük görmemesi gerekir.

El Hac Bektaş Veli Hurdenamesinde şöyle der: *“şeriatta bu senin bu benim, tarikatta hem senin hem benim, hakikatte ne senin ne benim, cümle varlık Hakk’ındır”.*

“Zerre Almak” Batıni Anlamı

Mürşit yani aydınlatıcı, yanında bulunan delili-mumu Hakk-Muhammed-Ali diyerek, üç yerinden öpüp çerağcıya verir. Çerağcı da delili üç kez öpüp, ona niyaz ederek ve aynı sözleri söyleyerek delili alır. Mürşide niyaz ettikten sonra da Kûre (ocak) makamına gelip ocaktaki ateşten ya da ocak yanmıyorsa çerağ alevinden delili uyandırır. Bektaşilikte delilin uyarılmasına “zerre almak” denilir. Kûreden (ocaktan) uyarılaran çerağ aynı zamanda Horasan’dan gelen pirin irfanını da simgeler. Çerağların uyarılması esnasında okunan tercümanlarda “Kandil Nur-ı Muhammed-Ali’dir ezeliden ezeli” sözleri geçer. Bu sözler ile Hz. Muhammed, Hz. Ali ve Alevi-Bektaşilerin Piri Hünkâr Hacı Bektaş Veli çerağa benzetilir. Özellikle Horasan çerağının üç

fitili Hakk, Hz. Muhammed, Hz. Ali'yi simgeler ve üçünün birliğini gösterir. Alevi-Bektaşi tasavvufi inanışa göre;

"Âlemlerin başlangıcında Yüce Tanrı'nın nurundan başkası yoktu. Bu ikisinin vahdeti (birliği) uluhiyyet (tanrısallık) makamıdır. Bu uluhiyyet makamının birliğinde ahadiyyet, ayrılığında ise vahdaniyet tecelli eder. Vahdaniyet ahadiyyetin tecellisi olup mebde (kaynak) Ama'dan, Gayıblar Gaybı'ndan, (diğer bir söylemle) Lahut Âleminden meydana gelmiş, yani zuhur etmiştir..." "Delil adı verilen ufacık mumun uyarılması (yakılması) ile Allah, Hz. Muhammed ve Hz. Ali'nin her birinin nuru ayrılmış, ayrı ayrı zuhur olmuş olur. Böylece Çerağ Tahtı (Taht-ı Muhammedi) kurulmuştur ki; bu, Vücub ve İmkân Âlemini, yani meydan odasını (cem evini) nurlandırmıştır. Meydanı kaplayan bu büyük nurdan diğer ışınlar, parçaları olan küçük nurlar da ortaya çıkmış, yani On İki İmam çerağları da uyanmış ve böylece Ferdaniyet (tekillik, kesir) meydana gelmiştir. Hz. Muhammed ve Hz.Ali'nin nurunun nurları ile meydandaki, yani bu evrendeki her şey zahir (görünür) olmuştur". Alevi ve Bektaşi inancında her zuhur yani meydana geliş için bir mahzar yani meydana gelinen yer zorunludur. Bu inanca göre Hakk'ın tam mahzar yeri insandır. Cem meydanına gelen istekli (talib), âlemde tecelli eden gerçeği bilirse, görürse Tanrı'sını da bilmiş ve görmüş olacaktır. O yüzden Alevi ve Bektaşiler'de Âdeme yani insana secdeden, niyazdan asıl amaç, Zatına, yani Külli Ruh'a secdedir." ([12])

12 Bedri Noyan, Bektâşilik-Alevilik Nedir? Noyan, 2010: 99-123

"Rıza" Batıni Anlamı

Rıza, belayı hissetmemektir. Her başa gelmez bela, erbab-ı istidat arar. Talipli yola girdiği vakit rıza gösterir. Yani o yolda başına ne gelirse gelsin hissetmeyecek yoluna devam edecektir. Tasavvuf yoluna, rıza kapısı denmiştir. Kulun Allah'tan, Allah'ın kulundan razı olması "râzıye" ve "merzıyye" gibi tekâmülî iki nefs basamağını gösterir. Sufiyye yolu çok meşakkatlidir, demir leblebi çiğnemeye benzer, yenmesi zor bir lokma olduğu

için, bu yola rıza lokması denmiştir. Rıza pazarı, tasavvufî yolda, herşeyin Allah'ın rızalığına bağlı olduğunu bildiren bir sözdür. Herşey rızaya bağlıdır; rızasız lokma yenmez.

Bu bir rıza lokmasıdır yiyemezsin demedim mi?

Pir Sultan Abdal

Razı mısın? Allah razı olsun! Rızan var mıdır? Bir nevi helalleşmek anlamındadır. Razı olmadan, rızası olmadan yani haberi ve bilgisi olmadan birşey yapılmaması anlamındadır. Rızası alınmadan yapılan en büyük haksızlık ve adaletsizilktir. Çünkü Âlemlerin Rabbi, "neyle gelirseniz gelin, karşıma kul hakkı ile gelmeyin" der. Bu yüzden rıza bir lokmadır, yiyemezsin denmiştir.

Determenizm yasası olan sebep sonuç, sonuç sebep ilişkisinde, insan her yaptığından sorumludur. Ne yaparsa mutlaka yaptığının sonucu ile karşılaşacaktır. Bazen de önce sonucu ile karşılaşıp sonra nedeni yaşayabilecektir. Karma felsefesi, ezoterik anlamda, "eden bulur" ya da "herkes ne ekerse onu biçer" anlamına gelir. Bu bir yüktür. Ve her yapılan düşünsel ya da fiziksel bir hareketin sonucu insana yük getirir. Ve bu yük insanın astral bedeninde birikime sebep olur. Ve o birikimin arınması için defalarca Arapça "bela" anlamına gelen imtihanlara tabi olur ve farkındalığı artana ve başına gelenlerin nedenini idrak edene kadar bu devam eder. Bazen bir hayat boyunca bazen de hayatlar boyunca devam eden bu karma temizleme, determenizm olayı, farkındalığın artması ve yapılan düşünsel ya da fiziksel eylemin nedenini bilerek ve sorumluluğunu hissederek idrak ederek yerine getirilmesi ile gelişir yani tekamül eder.

İşte Rıza olayı bu determenizm olayı ile benzerlik taşır. Helalleşme, farkındalığı arttıran bir durumdur. Rızası alındıktan sonra, artık bir yük yüklenmeyecek hale gelinecektir. Aslında çok üstün bir anlayıştır Rıza. Belki de tüm dünya insanlarının farkındalık hallerinin tam olduğu Birleşik İnsanlık realitesinin oluşturulduğu "yeni çağ" halinin örneği olacaktır. Edeb, ulaşılacak en yüksek anlayıştır. Tüm insanlığın edebli olması, yeni çağ halinin yaşanıyor olmasıdır. Edeb, ezoterizmde, her insanın kendi sorumluluğunu bilerek, ne yaptığının farkında olarak ve idrakine tam varmış ve ruhi sorumluluğu da taşıyan yüksek düşünsel realite ile hareket ediyor anlamındadır.

Herkes ölür ama herkes yaşamaz bu hayatta. Dünyaya doğmak yaşaman anlamında değildir. Yaşam bir nasip işidir. Rıza işidir. Soluk almak, ciğerlere hava girip çıkması "Nefes" almak zannedilmesin. Nefes almak rıza ile olan, büyük bir Nasip işidir.

Rıza Şehri

Bir zamanlar, bir sofu dünyayı gezmeye karar verir ve yola koyulur. Yolu bir şehre düşer. Şehir pek bilindik bir şehre benzemiyordur. Herkes sabah çok erken kalkıp işine gücüne gidiyor, sessizlik ve huzur içinde yaşayıp gidiyorlardır. Sofunun karnı acıkır bir fırına girer, ekmeğini alır, cebinden parayı çıkarıp fırıncıya uzatır. Fırıncı parayı görünce şaşakalır. Anlar ki bu sofu bir dünyalıdır, bu şehirden değil. Hemen alır sofuyu meclise götürür. Meclis denilen basit bir yapı, yerlerde eski ama temiz kilimler olan, şehrin ileri gelen yaşlı bilgelerin oturduğu ve şehir hakkında toplantı düzenledikleri yerdir. Fırıncı durumu anlatır ama meclis ihtiyarları kızarlar, neden dünyalıyı meclise getirdiği için. Onun yeri konakta ağırlanmak, aş evinde yemek yemektir. Çünkü töre budur.
Dünyalı sofuyu alıp konağa götürürler, üstünü pak yaparlar, aş evinde yedirir içirirler. Şehirde nasıl davranmasını, nasıl dolaşması gerektiği ile ilgili bilgilendirirler. Bu şehirde paranın pulun geçmediğini anlatırlar. “Rıza şehridir burası, para pul geçmez, rızalık alırsan, dilediğini yer içer, gezersin. Bunu da hiç unutma” diye durumu izah ederler.
Hiç kimse ne yaptığını hiç sormaz dünyalı sofuya. Yiyip içer, gezer, istediğini rızalıkla alır, gönlünü hoş eder. Sonra eşyalarını toplar ve gitmeye hazırlanır. Ancak görevliler, uzun zamandır konakladığını, rızalıkla yaptığını belirtirler. Ancak kendilerinin de razı olması için bir müddet onlar için çalışması gerektiğini belirtirler. Sofu buna karşı koymaz ve sabah akşam çalışmaya başlar. Onu konaktan alıp büyük bir eve yerleştirirler. Rahatı keyfi yerindedir, çalışmaya da başlamıştır.
Yavaş yavaş arkadaş ve dost edinmeye başlar. Kim onu görse “sen dünyalı mısın” diye sorar olur. Sofu iyiden iyiye sever olur bu şehri. Ve şehre yerleşip Rıza şehirli olmaya karar verir. Önce evlenmesi gerekir ki bunun nasıl olacağını yetkililere sorar. Onlar da ona yol yordam gösterirler. Tüm gençlerin bir araya geldiği birbirlerini beğenip evlenmek üzere anlaştığı mekana götürürler. Orada bir “bacı” görür ve kendine yakin bulur. Anlaşırlar. Bacının ilk sorusu “sen dünyalı mısın” olur. Sofu dünyalı olduğunu belirtir. Bacı da “olsun, sen beni kendine eş seçtiysen ben de buna razıyım. Hem sana rıza şehrinde yaşaman için yardımcı olurum” der. Sonra boş zamanlarında buluşup anlaşmaya çalışırlar.

Bir gün yine konuşmak için bir yerde sözleşirler, sofu bacının yanına giderken bir bahçede “nar” ağaçlarını görür. Bir iki tane koparır, ancak yakalanırım korkusu ile tedirgin olur ve bir ağacın dalını kırar. Narları alır ve buluşma mekanına giderler. Onları bir güzel kabuklarından ayırır ve hazırlar. Bacı gelir, narları görür, pek hoşlaşmaz bu durumdan. “canım isteseydi ben de o narlardan koparır yerdim, ama şu an bunu istemiyorum, yazık çürüyüp heba olacaklar. Oysa başkalarının karnını doyurabilirdi, onların rızıklarını boşa harcamış olduk, hakkını çiğnedik. Hem biliyorsun ki, burası Rıza Şehri. Burada rızalık aldıktan sonra istediğin kadar yiyip içebilirdin. Ama sen bunu tedirginlikle yaptın, üstelik de bir ağaca zarar vermiş dalını incitmişsin, hepsinden haberim vardır. Sen bu şehre ayak uyduramayacaksın, bunca zamandır bir türlü alışamadın.” der. Ve durumu yetkililere bildirir. Yetkililer de durumu anlarlar ve sofuyu Rıza Şehrinden uzaklaştırırlar.

Rıza üç türlüdür. Kişinin kendisine olan rızalığı, ikincisi topluma olan rızalığı, üçüncüsü de tarikata olan rızalığıdır. Kendi ile olan rızalığında, kendi ile yüzleşmesi, hiç kimsenin tanıklığı olmadan, Rabb’i ile kul arasında olan bir hesaplaşmadır. Bu rızalıkta kendi ile halvet olacak, kendini ele verecek ve yüzleşecektir. Secdeye durmanın manası budur. Secde et ve yaklaş manası, yakin olmadır. Tanrı herşeyi gören, duyan ve bilendir. Gaybda olanları yalnız O bilir. Onu kandırmak mümkün değildir. İşte secde olayı insanın nefsiyle, kendi ile hesaplaşmasıdır. Orada sadece kendi ve Rabb’i vardır. Secdede kendini bilir, Rabb’ini bilir. İşte o zaman gelişme için adımı atmış olur.

Toplumun rızası, Edeptir. Eline, diline ve beline sahip olmanın formülüdür. İşte bu mühür kelime, “edep” bir makamdır, ulaşılması gereken bir “hâl”dir. Bu insanı tüm kötülüklerden koruyan bir kalkandır. Bu formülü bedenine, nefsine, ruhuna yerleştiremeyen, nefsinin kurbanı olur. Nefs insanı kurban eyler. O zaman köle olur. Oysa insan “kul” olmak için yaratılmıştır. Abd, yani kul. Kul olma manası, insan için en üstün insan-ı kamil olma özelliğidir. Secde eden, yaklaşan, edep makamına ulaşan insan, üstün ve şerefli insandır.

Üçüncü rıza ise, tarikat rızasıdır. Dinde zorlama yoktur, herkes gönül ile girdiği yolda ilerleyecektir. “İster pir olsun, ister öğrenci, herkes rıza ile gönül ile işbirliği yapacak ve işlerini halledecektir. Herkesin birbirinden rıza ve razı olmalıdır”. Bu yüzden herkes kardeştir. Üç rızanın birleşimi, el ele el Hakka prensibini oluşturur. Hak yolu, Nur yoludur. Gölge yolu değil. Çünkü insan gölge insanıdır. Nurun yansıyan batındaki tarafı değil, zahirde kalan yani gölgede kalan tarafındadır. Batını nur ile aydınlıktır, oysa zahirde gölge ve

karanlık içindedir. Rıza ise gölge dünyasında karanlıklar içindeyken, Nur tarafını hissetmek ve bilmektir. Zahirde gözünü açanın batında bilme hâletini de yaşamasıdır.

BEKTAŞİ ALEVİLİĞİNDE TANRI KAVRAMI (Çalab, Tengri)

Bektaşi Aleviliğinde Tanrı Kavramı

Allah konusu, Bektaşi Aleviliğinde, evrenin büyük sevgilisi olarak ele alınır. Allah Sevgidir. Ve o Sevgi en yücedir, yaratıcıdır ve yapıcıdır. Her insanın dileği O'nun isteğidir. Ve insan yücele yücele, ruhunu arındırarak İlahi Kudret'e kavuşur. Sevenin isteği, sevilenin isteği olmalıdır. O'nun idrakinin tamamı imkansızdır. Çünkü O bulunamayan nokta, bilinmezlik ve "Ama Makamı"dır. Kavuşma ve ulaşma isteği yine O'nun kendisine değil en yakın hâlinedir. Yani mükemmel form olan Âdem formuna olmalıdır. İnsan-ı kamil olgunluğuna erişme ve ulaşmadır. Yoksa Allah'a ulaşılacak, içinde kaybolunacak, Bir olunacak diye bir şey söz konusu değildir. Ulaşılması istenilen olgun insan boyutudur. Bektaşi Aleviliği, en üstün, olgun hâle gelen insanı o büyük sevgiliye en yaklaşmış kimse olarak sayar. İşte o zaman Yüce

Tanrı, insanın küçücük gönlünde tahta oturan olur. Yüce Sevgili, gönül tahtının sultanıdır. Gönül, Yüce Konuğa mekan olunca, tüm kötülüklerden arınır, Âdem sıfatına erişir.

Allah düşüncesini bizim idraklerimizin alması mümkün değildir. Ancak yaratılmışlara bakarak bir fikir edinebilir, ya da tefekkür edebilir bir idrake ulaşabiliriz. Fakat ne kadar idrake ulaşırsak ulaşalım O'nun hakkında edindiğimiz tüm bilgiler eksik kalacaktır. Çünkü tam bir idrak mümkün olamayacaktır. Bu sonsuz bir yolculuktur. O'nun hakkında idrake sonsuzca ulaşma ile bile eksik ve kısır kalacaktır.

Makalat kitabında Allah'ın dört binden fazla ismi olduğundan bahsedilir. H. Bektaş Veli İlahi Kudretten, Çalab, Bayık Çalab, Büyük Tanrı, Tanrı, Ol Padişahı Kadim, Hak Teala, Süphan ve Sultan kelimelerini kullanmıştır.

"Kaadir-i Mutlak Yaratan", ilk yaratılışı meydana getiren kudrettir. Hiçbir zaman ve hiçbir şekilde anlayamayacağımız, "yoktan varedilişin" sahibidir. Bu ilk yaratılıştan itibaren yani "Tek Olan"ın kendisini tezahür ettirmesi ile birlikte dört farklı enerjinin ortaya çıktığı ifade edilmektedir. Bu enerjiler: 1– Ruh Enerjisi, 2– Madde Enerjisi, 3– Zaman Enerjisi, 4– Hayat Enerjisi'dir. Bu enerjiler Evrenin temel yapı taşlarıdır. İşte bu noktadan itibaren meydana getirilen tüm varoluşlar mevcut varlıklara aittir. ([13])

13 Kur'an-ı Kerim'in Gizli Öğretisi, Sınır Ötesi Yayınları, Ergun Candan, s. 202

Makalat eserinde Kaadir-i Mutlak Yaratan isminden "Bayık Çalab" ya da Yüce Büyük Tanrı olarak geçer. Yaratma eyleminin nasıl bir şey olduğunu ve yoktan var olmanın mana olarak insan zihniyle kavranamayacağı göz önünde bulundurularak, Yaradan hakkında en ufak bir söz dahi söylemek, fikirde bulunmak doğru olmaz. Yaradan için sadece "O" kelimesi kullanılır ve eski uygarlıklarda yuvarlak içinde nokta, nokta, üçgen içinde göz, sadece göz ifadesi olarak belirtilir. O'nun meydana vuruşu, âlemlerdeki tezahürleri vasıtası ile yani esma isimleri vasıtası ile ne olduğu hakkında çok cüzzi düşünceler elde etsek de bu hiçbir zaman O'nu bilmeye yetmeyecektir.

Âlemlerin görüp ve gözeticisi ve idarecisi olan Allah ise, Makalat kitabında Tanrı, Çalab, Sübhan, Hak Teala olarak geçer.

Tanrı kelimesi, Hristiyanların kullandığı bir kelime olduğu düşünülse de aslında doğru değildir. Henüz Hristiyanlık ve İslam yok iken, Tengri yani Tanrı kelimesi Hititlerde kullanılıyordu. Tanrı kelimesi bir ilah anlamında değildir. İlah tapınılacak bir varlıktır ve çokludur. Oysa Tanrı Öztürkçe olarak insanın Rabb'inin ismidir. Önemli olan gönüllerdeki Allah anlayışıdır. Çünkü

gönüllerdeki anlayışı sadece O bilir ve görür. Bu yüzden Hacı Bektaş Veli, gönül kâbesinin öneminden bahsetmiştir. Gönül Kabesi, taşla toprakla örülmemiş, Tanrısal Işık ile aydınlanmış, Allah Aşkı ile dopdoludur.

İnsan en mükemmel Âdem boyutuna kadar da yükselse, aralarında iki yay mesafesi hatta daha az mesafe kalacaktır. Mesafesi olmayan bir mesafedir bu. Ve sembolik olarak ifade edilen iki yaydan biraz daha yakın mesafeden daha yaklaşma aralarında bir uzaklığın olduğunun işaretidir. Çünkü Âdem varedilmiştir. Hiçbir şey O'na eşit ve denk değildir. Ayetlerde sıkça belirtilen, yaklaşma, beraber kelimeleri hiçbir zaman O'na ulaşılınca O olunacağı anlamına gelmez. En mükemmel Âdem formu da O olduğu anlamına gelmiyor. Sadece kendisine pay olarak, nasip olarak verilen aktarılan emanet ruhtan bahsedilir. İşte Âdem nasibinden aldığı o pay olan ruh ile evrenlere, âlemlere açılmıştır. O emanet ruhu alması, Âdem'in Allah olduğu anlamına gelmez. Gaybda olan Allah ile görünen âlemde, âleme şahitlik yapan Âdem'dir. Aralarında sembolik ifade ile iki yay mesafesinden daha yakın bir mesafe vardır. Şöyle anlamamız daha mümkündür: Okyanus kadar engin ve sonsuz olan Yüce Ruhtan, Âdem'e üflenen bir damla nasibi olan ruh, okyanusun tüm özelliğini taşıması onun okyanus olduğu anlamına gelmez. Ancak nasip alınan ruh Yüce Ruhtan ayrı da değildir, aynı da değildir. Âdem her daim, Yüce Ruh'tan nasip aldığı bir damla ruhu taşıyacaktır. O bir damla ki, âlemlerin ve varlıkların secde ettiğidir. Ancak o bir damlayı taşıyan Âdem'den, Yüce ve Sonsuz Olan Ruha secde etmesi emredilmemiştir. Çünkü o nasip olan Âdem'e üflenen ruh, Sonsuz Olan Ruhun tüm özelliğini taşır. Ancak asla bütünü olamaz. Bu tamamen bir "hâl"dir. Hâllerin hâlidir. İlahi Kudret, Sonsuz Ruhun, Âdem'deki zat ve sıfatlarının meydana çıkışı, meydana vuruşudur.

Okunacak en büyük kitap insandır.

Hacı Bektaş Veli

İnsan nefsini bilirse Rabb'ini bilir anlayışı Bektaşi Aleviliğin özünü oluşturur. İşte burada insan melekten de üstündür. Yaratılış bakımından insan tüm yaratılmışlıklardan üstündür. İnsan-ı kamil ilahi bir kitap, Rahmani bir nüshadır. Tanrı ruhu üfürülmüş bir yaratılmışlıktır. İnsan O değildir, O da insan değildir. Ancak âlemler içinde aranılan O'dur. İnsan âlemler içinde O'nu arayandır. Çünkü O, künt-ü kenz yani gizli hazinedir. İnsan "bulduğunu arar, aradığını bulamaz. Çünkü aradığı şey gönlünde gizlidir, her yere bakar da gönlüne bakmayı akıl edemez. Baksa da göremez, görse de idrak edemez. Bu yüzden bulamaz, bulunamayan noktadır O. İşte seven ve sevilenin serüveni,

yaratılış ve âlemlerin sonsuzluğu olarak ortaya çıkar. O sever, insan da O'nu arar, anlamaya çalışır, idrak etmeye ve O'nun sonsuzluğunun "hâli"ni yaşar gönlünde. O hiçbir zaman âlemlerde yer almaz, hiçbir yere sığmaz ancak insanın gönlüne sığar. Çünkü o küçücük bir noktadır. Âlemlere sığmayan Yücelik, küçücük nokta olan gönüle sığar. Ancak Alevi Bektaşiliğin en önemli sırrı işte burada ortaya çıkar. İnsan ile gönlü arasında perdeler vardır. Gönül Yüceliktir. Perdeler bu yücelik ile insan arasındadır. Bu yüzden insan gönlüne ulaşmalıdır ki Rabb'ini tanıyabilsin. Gönüle ulaşması için de nefsini tanıması, masivadan yani eşyadan geçmesi gerekir. Tüm dünyaya hakim olur yönetir, tüm kaleleri zapt eder tüm kapılardan geçer de kendi gönlüne giremez. İşte sır buradadır. Gönüle girmek, gönülde yol almak Aşk yoludur. Tüm eğitimler bunun içindir. Gönüle girebilmek içindir. Çünkü Gönülün manasını şu sözü ile çok iyi açıklar Hacı Bektaş Veli.

Allah ile gönül arasında perde yoktur.

Hacı Bektaş Veli

Gönül, İlk yaradılışta Âdem'e üflenen nasip aldığı Yüce Ruh'un bir parçasıdır. Her insanın tek tek gönülü, işte bu nasip alınan Yüce Ruha bağlıdır. Ve nasip alınan ruh ile Allah arasında perde yoktur, çünkü kendi ruhundan bir parçadır.

Her ne ararsan kendinde ara.

Hacı Bektaş Veli

Sen kendini küçücük et kemik sanırsın, oysa sende Alem-i ekber gizlidir.

Hz. Ali

Bu yüzden Bektaşi Aleviliği, tamamen insan sevgisi üzerine kurulmuştur. Çünkü insan O'ndan bir parça taşıyan kutsal ve şerefli bir mahluktur.

Yolumuz, ilim, irfan ve insanlık sevgisi üzerine kurulmuştur.

Hacı Bektaş Veli

Rahman gizlidir, Rahim ise meydana vuruştur. Rabb'in batıni ve zahiri yüzü budur. Her insanın bir batıni bir de zahiri Rabb'i vardır. Gizlide olan hazine olan Rahmandır. Vücuda gelen, meydana gelen ise Rahimdir.

Sen seni bilirsen yüzün Hüdadır, Sen seni bilmezsen, Hak senden Cüdadır.

Hacı Bektaş Veli

Kendini bilen Rabb'ini bilir ve O'na yaklaşır o kutsal parça olan gönüle girer. İnsan kendini bilmezse hem kendinden, hem gönlünden hem de kendini yaratandan uzaktır. Yakın olan sadece O'dur. Şah damarı diye işaret edilen gönüldedir.

İlim kendin bilmektir.

Yunus Emre

İlmin kendini bilmek olduğunu, en iyi vurgulayanlardan biridir Bektaşi ereni Yunus Emre. Yoksa ilim nice okumak değildir. Okunacak tek kitap yine insandır.

Aşk imamdır bize, gönül cemaat, dost yüzü kıbledir, daimdir Salat.

Yunus Emre

Aşk yolu yol gösterici ışık tutucudur. Aşk derin bir sevgidir. Aşk yoluna giren kişi, Bektaşi Aleviliğinde “iyi” kavramı ile özdeştir. İyi olan her insan, Aşk yolundadır.

Dili, dini, rengi ne olursa olsun iyiler, iyidir.

Hacı Bektaş Veli

Aşk muhabbedi, işte gönlüne giren her inanan ve iman etmiş için mümkündür. Ne zamanki bir veli “ya Rabbi” dese, Yüce Tanrı “ lebbeyk” sesini o velinin kulağına duyurur. Aşk cana hareket getirir. Yakar. Buna Muhabbet ateşi derler. İşte bu kadar acayip ve garip hâller, Tanrı Tea’lanın “lebbeyk” demesiyle, o velinin de “Ya Rabbi” demesinden kopar. İlahi söz dedikleri budur. O sadece kendi öz dostlarına seslenir, fısıldar ve aralarındaki sır budur. O sır sadece Gönülde duyulur. Aşk ateşi ile yanan, kavrulan, geriye masivadan (eşya) bir şey kalmayan bir hâl içinde olur. İkisinin arasındaki sır budur. Bu sır açığa vurulmaz, açığa vurulan ancak hareketlerde ve edebdedir. Gönülden fısıldananlar sessizliktedir ve insanda sır olarak kalır. Bu ilahi bir ketumluk, sadıklardan olmadır. Her sırra ulaşan ilahi ketumdur. Belli mertebeye ulaşan asla konuşmaz o susar buna tasavvufta “hamuş” denir. Arapça manası ile yanmadır. Yanma olgunlaşma insan-ı kamil sıfatına erme ve tüm öğretilen isimlerin insan gönlünde açığa vurulmuş hâlidir. İnsan aşağıların aşağısında, dünyada hamdır, ulaşma yani ilahi Aşk yolunda pişer ve ulaştığı gönül mabedinde yanar. Bu yanış elmas değerinde bir yanıştır, kömür iken elmas değerine ulaşmadır. Saf olan Özdür. Bu mertebe evliyalık, velilik makamlarıdır ki bunu o bölümde, açıklamaya çalıştım.

“Hiçbir şeyi olmayana duyulan ölümsüz aşktan daha öte ne vardır yeryüzünde? O gördüğün güzellik benim Aşk’ımdır.

Ruhumun bedenime kodladığı, hiç sahip olmadığım şeyi keşfettim ve ondan vazgeçtim. Vazgeçmek! Ya bir erdem uğruna feda edebileceğiniz ne vardır? Sahip olduklarından vazgeçmek kolaydır. Hiç sahip olmadığını, bir erdem uğruna terk etmek en büyük azaptır. İlim deryasında boğulacak, Sevda Nar-ı ile yanacaksın. Nefes ile nasiplenecek, toprak olacaksın, Sevgi deryasında bir

katre olacaksın. O katrenin muhtevası, bir yıldız kudretinde, düşse darmadağın edecektir arzı, saklı kalır sessizlikte akar ulaşır yolunu bulur.

Sonsuzluk deryasında, bir katre ölümü tadmak üzere bedene demirlemiş eşsiz parçacıklar. Zaten içerde olduğu Hakikat kapısını dışardan çalan insanlık hiç yorulmadı, yorulmayacak da. Ebedi saadete yolculuk fırsatı, bedenin içinde azap ateşini fitillemektir. Azap, bedende duyulur. Piştikçe beden hangi azabı hisseder. Azap güllük gülistanlık olur naz olur işve olur. Hz. İbrahim'in ateşe düşüp her yerin bostana dönüşmesi gibidir. Susadıkça içtiğimiz, içtikçe susadığımız, ne ilginç bir deneyimdir Yaşam."

HACI BEKTAŞ VELİ'DE IŞK (AŞK) ve SEVGİ

Hacı Bektaş Veli'de Işk (Aşk) ve Sevgi

Hacı Bektaş Veli türbesini gezdiğimde, ilk karşılaştığım sözü şu oldu:

"Sevgi saygı üzerine kurulmuştur yapımız, ta ezelden ebede açık durur kapımız, soframızda yenilen lokmalar hep helaldir, yiyenlere nur olur ekmeğimiz, aşımız."

Hacı Bektaş Veli

En görkemli Işk, yaratılandan O'na duyulan Işk'tır. En Erdemli ve Yüce Sevgi O'nun yarattığına ve oğullarına duyduğu Sevgidir. Olgun İnsan varlığı

en mükemmel olan formdur ve asla unutmaz. Unutkanlık olgun insana has bir özellik değildir. Çünkü tüm eşyanın bilgisi ona öğretilmiştir. Ancak çoğalan ve arz âlemlerine yayılan bedenliler unutur. Unutmak bedenlilere has bir özelliktir. Akıl ve vicdanını birleştiren ve sevgiyi ruhunda, gönlünde ve aklında bir eden Işk yolunda olan insan unutmaz. Rabb'ini bilen kendini bilir oysa. Çünkü nereye dönse Rabb'in yüzü oradadır. Bunu unutup, nereye baksa "para, çıkarcılık, insanlık ötesi herşeyi" gören zihni bunlarla meşgul olan, karnını doyurmaktan, insan katletmekten başka birşey düşünmeyen, "ikrarsız"lığın hakim olduğu bir beşer insanlığı var artık günümüz yeryüzünde. Çok azı kendini biliyor, uyandı. İkrardan dönmeyenlerden, sıdklardan hâlâ aramızda. Biat eden ikrardan dönmeyen sadıklarla beraber olanlar. İşte **Onların elleri üzerinde Allah'ın eli vardır.** (Fetih 48/10) İşte o eller, her zerredeki Tanrısal Can'ın canlanmasını, akışını sağlayan dokunuşları daim ederler. Çünkü özlerini hatırlarlar. Büyük Ruhu bilirler. Kudretle yoğrulan ve ruh verilmiş atasını unutmazlar. Bunu hatırlamak için, dünyevi şevkten ve zevklerden el etek çekmek, ölçülü olmak, erdemli olgun insanı kamil olmak yolunda tekamül yolunda ilerlemek gerekir.

Zahir bedenine "nazar" edebilen, hapsolmuşluğun derin acısını fark eder, nefs'iyle tanışır.

KA'yıb ([14])

14 KA'yıb kelime manası ile ilgili çok fazla paylaşımım oldu. Yeri geldikçe yazdığım kitaplara, bölümler arasına fazlasıyla yerleştirilmiştir. KA'yıb, benim kendi hislerim ve esinlenmelerim sonucunda ortaya çıkmaktadır. Ve bu paylaşımları bu kelime adı altında topladım. Manasını açıklamak gerekirse şöyledir:

Her birimiz kayıplarız ve yalnızız, bu dünyada olduğu kadar bu evrende de yalnızız, çünkü yalnız olmayı seçiyoruz. Yön duygumuzu kaybetmişiz, ne yaptığımızın farkında değiliz. Karanlıkta el yordamıyla arayışlarımız kısır döngü içerisinde ve yavaş ilerlemekte. Karanlıktan ışığa açılacak yolu, dişimizle ve tırnağımızla bulmaya çalışıyoruz. Kayıbız çünkü ışığa giden yolda, yalnız olmayı seçtik. Etrafımızda yüzlerce insan varken bile bizler tek tek yalnız ve Kayıb varlıklarız.

Bütünlüğün içinde önemsiz bir insanız ama değerliyiz. Hayal edilemeyecek kadar geniş, büyük ve sonsuz evrende önemsiz bir dünya gezegeniyiz ama değerliyiz. Bütünün değerli bir parçasıyız. Çok büyük bir bedenin bir hücresi, bir atomuyuz ama değerliyiz. Bir tanesinin eksikliği tüm bütünlüğü alt üst edecek kadar önemli ve değerli olan parçalarız.

Birliğin gücünü hissetmediğimiz sürece, KA'yıb olarak kalacağız. Belki de milyarlarca yıldan beri dünya üzerinde oluşması beklenen enerji alanı birlik enerji alanıydı. Birlik ve bütünlüğün enerji alanının yaratılması. Bu bir anahtardır ve evrende yalnız olmadığımız, KA'yıb olmadığımız gerçeğini bize gösterecek kapının açılması için gerekli anahtar budur. Bu anahtarı birlik ve bütünlük içerisinde oluşturabilir ve kapıyı açabiliriz. Bu da bir son değil, büyük bir başlangıcın basamaklarından olacaktır.

Ölmeden zafere, sekiz uçma'a ulaşma, nefissiz bir akıl ile vicdanı, gönül gözünü bir etme, bir saadettir. Egosunu aklın önünde tutan, nefisli akıl ile

hareket eden zalimlerden olmak ya da onlarla yaşamak ise çarpık bir çağdır.

Ben ölümü saadet biliyorum ve zalimlerle yaşamayı ise zillet.

Hz. Hüseyin

Sekiz uçma Hacı Bektaş Veli'nin makalat eserinde sıkça kullandığı bir kelimedir. Aynı zamanda Hallac el Mansur da "ölmeden ölmek, nar-ı kadehten içmek, sekize ermek, mim olmak" manaları üzerinde durur. Tüm veliler ve erenlerin ortak özelliği ölümün bir saadet olduğudur. Ancak ölüm bedeni terk değil, o beden içerisinde Sevgili'ye ulaşmadır. İşte Hacı Bektaş Veli'nin Işk Yolu'nda batıni anlatımı bu özellik üzerinedir. Sekiz uçma'a kavuşmanın yoludur. Nasip alınan ruhun olgunlaşması ve özüne kavuşmasıdır.

Herkes kendi hakkındaki gerçek bilgiyi öğrenmeli. Bu Hak'tır. Öldüğümde öğreneceğim gerçeğe, ölmeden önce ulaşmak... Ve bu benim HAK'kım...

KA'yıb

Hacı Bektaş Veli öğretisinde Aşk, Işk olarak anılagelir. Işk, Nurun madde ortamına aksetmesidir. Aşk ışık olarak nur olarak yansır. Bu yüzden Işk zamanla Aşk manası olarak dillenmiştir. Fakat bu Işk ve Aşk manaları, günümüz aşk anlayışından oldukça uzaktır.

Bedenin yakıtı Aşk'tır. Aşk yeniler, dönüştürür, arındırır. Âlemleri KUTBUN etrafında döndürendir... Varoluşun yakıtı, hiç bitmeyecek sonsuzlukta döngünün sebebidir...

Ve O'nun Sevgi'sinin kudreti, Ariflerin gönüllerindeki Aşk ateşi ile diner, dönüşür ve yayılır sessizlikte.

KA'yıb

Işk yolu, beşerin, yola giren öğrencinin, Büyük Sevgilinin Sevgisine ulaşma yoludur, yas tutmaktır, sadık olmaktır, tüm uzuvlarınla, nasip aldığın ruhunla bir "şeye" ait iken daldan dala konmak değildir. Zihnin tam bir konsantre hâlidir ışk yolu. Işk başkalaşımdır, arınmaktır, dönüşümtür. Cevherin en büyük zenginliği, bedenin yol göstericisidir.

Yönümü kaybetmişim Işk'ta. Sağ nere? Gerisi ilerisi mi var ki? Işk bu! İçsel olarak hiçleşen, zahirde zenginleşen bir Yol'dur Işk. Bu yolda ne canlar feda oldu Işk'a. Nar-ı kadehlerle doldu Mansur oldular kavuştular Sevgili'ye.

KA'yıb

Sevgisiz bir yüreğe duyulan Işktan daha öte ne vardır? Güneşe tutulan ışık, körün karşısında güzel, çorak toprağa atılan tohum, vakitsiz yağan yağmur mudur? Elbette değildir. Çünkü sevgisiz bir yürek yoktur. Her aşk, aşk değil, her sevgi sevgi değildir; elmasın yanması ile kömürün yanması bir midir? Evliyalar elmas değerinde yanmışlar geride kül bırakmamışlardır, erimişler

her zerreye her cana nüfuz etmişler, ölümsüzleşmişlerdir. Her zerreden yeniden Işk ile doğarak Can olmuşlardır âlemlere.

Elmas değerinde yan ki, geride kül bırakma. Eri her zerreye her cana nüfuz et, her zerre seninle nefes alsın ki, her zerreden yeniden Işk ile doğarak Can bul.!

KA'yıb

Biz sevgilileriz, ne mutlu bunun kıymetini bilene, hissedene. Biz AŞK duyarız, AŞK titreşimseldir, hücreseldir, gönül ve aklın birlenmesidir. Oysa Sevgi sadece Tanrı'nındır. Evliyalar, Nebiler, Yüce Sevgi Gönüllüleri, hep kendilerine zulm edenleri, katledenleri affetmişler ve Rab'lerinden onlar için af dilemişlerdir. Neden? Çünkü Sevgi Gönlün Sultanıdır.

Birbirinize düşman olarak inin.

(Araf 7/24)

En baştan belirlenmiş bir program vardır ve bu programın içine dahil olmuş "düşmanlık" belli bir süreye kadar sürecektir. Kendisine süre verilenlerin içinde bulunduğu çağdır bu zaman. İnsan bilinci nasıl yükselir? Ancak ve ancak kendisine yol gösterici olarak verilen nefsten kurtulup gerçek özüne yani "ruhuna" kavuştuğu anda. İşte Hacı Bektaş Aleviliğinde öğretilen budur. Yol göstericilik ve ışık olma, yol açma, yolda yoldaşlıktır.

Sevgi muhabbeti kaynar yanan ocağımızda, bülbüller şevke gelir gül açar bağımızda, hırslar, kinler yok olur aşkla meydanımızda, arslanla, ceylan dosttur kucağımızda.

Hacı Bektaş Veli

Seven daima O'dur, yüce Sevgili. O daima kainatın dengesini tanzim eder, taraf tutmaz. Sadece Sever. O bizi sever, yaratım hamuru, sevgi ile yoğrulur, biz de O'na ve O'nun her zerredeki mührüne Işk duyarız. Özüne tutkun olanlarla beraberdir Sevgi ve Sevgili. Çünkü Sevgiliden gelen herşey, Sevgilidir. Ancak beşer olarak sevilmeyi hazmetmek zordur. Sevmek Özden gelir, ancak o sevgiyi layıkı ile olgunlaştırmak yürek işidir. Yürekli olanlara yakışır. Bu yüzden Sevgiliden gelen Sevgiyi taşıyanlar, ancak nebiler, evliyalar, veliler olmuştur. Acı ve ıstırap onların mayasıdır. Sevgiyi gönlünde taşıyan, acı ve ıstıraba da sahip olur. Acı ve ıstırap, erenin gönül sofrasında baştacıdır her daim. Onların gönüllerinde taşıdıkları Sevgi, "Sen yürü ki, ben de seninle yürüyeyim"dir. Sevgi ile beraber yürümenin zorluğuna ancak erenlerin gönlü layık olur.

Ruhum, Bedenimin barınağı. Ebedilikte yorulup dinlendiği bir liman. Ve o limanda hatırladığı Sevgili. Bedenim bir gemi ve yol alıyorum amacıma

doğru. Ama o gemi kah azgın dalgalarla savaşıyor, kah ılık bir meltem esintisine teslim oluyor. Bazen ateş dalgalarıyla boğuşuyor, bazen buzdan dağlara meydan okuyor. Ama hep hedefi Sevgi olan bir dümen ile.

KA'yıb

Dağda ermek kolaydır. Orada saf olan herşey dost olur, sevgili olur. Taşa, toprağa, ağaca sığınırsın ve en yakin olan Sevgili'ye. Etrafı sahte güzeller, sahte bolluk sarınca körleşir insan, ne saflık kalır, ne güzellik, ne de Sevgili gözünde. Bir çırpıda unutursun herşeyi. Hacı Bektaş Veli, dağlarda gezdiyse de, insanlar arasında olmayı tercih etmiş, gündüzleri tarlada çalışmış, geceleri de dergâhında insanlara yol gösteren ışık tutan bir veli olmuştur. İnsanlardan uzaklaşmamış, insanların arasında olmuştur.

Muhakkak ki zorluk ve kolaylık beraberdir.

(İnşirah 94/5)

Beraberdir, yan yana, arka arkaya, önce zorluk sonra kolaylık değildir. Mea Arapça anlamı ile, beraber, beraberliktir. Her musibet zannettiğimiz karşısında verilen tepki, aynen yansır bize. Bu yüzden Hacı Bektaş Veli öğretisinde iyilikten ve hoşgörüden bahsedilir dergâha giren öğrencilere. Yansımaların aynen dönüşü bilinir Bektaşi Aleviliğinde. Bu yüzden eline diline beline sahip olan bir edeb ile hareket edilir. Musibet ile karşılaşıldığında, o an durup hayır duası edilse, affedilse, döngü tamamlanacaktır. Çünkü tüm evliyalar, nebiler, kendilerine yapılan en acımasız korkunç durumlarda bile yapana hayır duası etmiş, onlar için af dilemişlerdir. Bektaşi ve Alevi öğretisi hakkında yapılan çirkin iftiralara karşı bile susulmuş, karşılık verilmemiş, her şekilde hoşgörü ile karşılanmıştır. Bundan çıkarılacak çok mühim bir mucize ve sır vardır; en büyük sır da aslında hiç de ayrı olmadığımız gerçeğidir. Kopuk değiliz. Bektaşi Aleviliğinde yapılan tüm öğretiler, halk arasında yaygınlaşmış ve evimizde, işimizde, soframızda kullanılan deyimler olarak günlük hayatımıza yerleşmiştir. Örf adet, gelenek göreneklerimizdeki tüm yapılanlar, Bektaşi Aleviliğin temelinden gelmektedir. İç içe ve etkileşim hâlindeyiz. Bunu unutmamak gerekir.

Aşk dile gelse konuşsa, Sağır ise ne yazar?
Aşk renge gelse, ışık olsa parlasa, Körse neye yarar?
Aşk en güzel koku olsa, tüm çiçeklerin özünden yayılsa
En güzel ırmak olsa, serinlikle üşütse, çağlasa,
Yaşamıyorsa, ölmüşse var mı fayda?

KA'yıb

Sevgi O'na ruhunu açmaktır sonsuzca, tüm sırlarını kaldırmak, sırsız olmak sırlı hâllerde. Işığı yansıtmaktır sonsuzca. O var eder sevgi ile, inşa eder, tanzim eder. Sevgi vardır her zerrede. Sevgi sadece O'na mahsusdur. Bir görmeyen göze sahip beşer insan nasıl seviyorum diyebilir? Işk duyar ama sevgi çok öte batın bir kavramdır. Biz sevgilileriz, ne mutlu bunun kıymetini bilene, hissedene. Biz Aşk duyarız, Aşk titreşimseldir, hücreseldir, gönül ve aklın birlenmesidir. Oysa Sevgi sadece Tanrı'nındır. Sevgi O'nu beklemektir zamanı belli olmayan aralıklarda, orada olduğunu bildiğin halde ulaşmamaktır yeri belli olan mekanlara. Sevgi O'na bakamamaktır. Sevgi O'nu bilememektir, sonsuzluğu tahmin edemediğin gibi.

Ruhundaki aslanınla ceylanını dost kılmazsan, dünya haram, insanlar düşman, hayat zindan olur kişiye. Önce özüne ulaşan İnsan olma varken neden özünü inkar etme bu kibir niye? Beşer bedeni zayıftır, nefse yeniktir, derin bir çığlık denizine hapsolmuştur. oysa insan gönlü, aklı, sonsuzdur ve ne yücedir, manayla cismani arasında gelgitte seyr haldedir, hatırlamaz.

İnsanın zayıf noktasını yakalayan, dilediği gibi oynayan, alay eden, kutsal gönül sevgisini hiç gibi kullanan zalimler, güç ve kudretin yalnız kendilerinde olduğunu zannedenlerden uzak bir anlayışa sahiptir Hacı Bektaş Veli Sevgisi. Güç ve kudrete sahip olan O'dur. Beşer insana verilen herşey, maddi manevi, ancak bir süreye kadar verilir, o yolda ilerlenir, hâlâ o yolda mı kalır ki? İlahi irade hiçbir zaman şaşmaz, ve hiçbir şey insanın yanına kâr kalmaz. Bu yüzden Hacı Bektaş Veli Sevgisinde kine, nefrete, davaya yer yoktur, karşılıksız sevgi ve hoşgörü, edeb vardır. Çünkü insan sevildiğinden dolayı sevgi içindedir, güç ve kudret sevgidir, insan gönlüdür yüce olan, arştan da üstün olan. Kırılan gönülden yansıyan ışık ile ayaklara kapandığında eski yerlerin özlemi çekilir. Af dilenir. Af edilirler.

Tennurunu ateşle sevginle. Ve yola çık. Bir Nuh ol âlemleri seyre dalan, yüreğindeki çiftlerle. Beden geminin dümeni yok. Onun dümeni sadece yüreğin, yüreğindeki sonsuz sevgi.AŞK'ın ateşi. Tennuru bile ateşlemiş de gezdirmiş diyar diyar Nuh'a tüm çiftlerle. En kutsal gemi "beden"dir. Ve kendi suretinden yaratılma.

KA'yıb

Bektaşi Aleviliğinde en iyi dost Allah'tır denir. İşte "dost kavramı" Allah gibi sır saklayan, daima yanında olandır. Bu dost kavramının manasına ulaşmak belli bir zaman gerektirir. İnsan düşe kalka bu yolda yürür. Dostluk da merhale gerektirir, ilerledikçe doğru öğrenilir ve iyi bir dost olmanın ne

anlama geldiğini bulunur. Dostluk, dergâhlarda kardeşlik manasına gelir. Ruhsal kardeşlik, ruhsal dostluk, dergâhlarda birbiri ile iyi geçinenlerdir.

Temelde, bir insana yapılan her ne olursa olsun, tüm insanlığa yapılmış gibidir. Yardım etmek değil yanında olmak. Yanında olmak, yakın olmak, Arapça'da kreybu, akrebu olarak geçen manadır. Ruhsal akrabalıktır bu.

Akıl rehberdir. Vicdan yani gönül de rehberdir. Akıl süzgecinden geçtiği kadar vicdan süzgecinden de geçen bilgi ancak idrak edilir. Sadece akıl ve sadece vicdan değil, her ikisinin de rehberliği çok önemli. Nefs burada bertaraf edilir. Nefs sadece bedensel ihtiyaçlar oranında "ölçülü" kalmalıdır.

Nefsin islahı, en büyük cehittır. Aslında nefs zahirde nefstir, oysa batında sevgidir. Batında olan sevginin, zahirdeki görüntüsü nefs. Sevgisiz yaratılmış ne var ki kainatta? Her zerre sevgi ile yaratılmış. Yaratımın hamurunda Sevgi var, üflenen nefeha'da sevgi var. Kırk gün yoğrulmada sevgi var. Sevginin en kaba titreşimi nefs. Nefs olmasa dünyada olamazdık, mühim olan onun kölesi olmak değil, onu ıslah etmek yani bilmek. Ama bilmek, öyle okumak, aklında kalmak, öğrenmek değil, idrak etmek. Bu idrak ediş, dünyasal bilme üzerine çıkıp ruhsal idrake ulaşmalı. Nefsi idrak edebilen ancak Rabb'ini bilir. Rabdir bela (nimet) veren imtihan eden, tekamül ettiren.

Bir evde (bedende) iki ruh uyum içindeyse (Aşk içindeyse) Dağa Yürü Deseler Dağ Yürür! Toprak insanı ne istediğini bilirse doğa da ne sunacağnı bilir. Aşk bir çatışmadır. Zıtlar uyumdur, çatışma uyumdur, herşeyin karşıtı vardır ve bu uyumdur. Çeşitlilik, farklılık yaratımın gizemidir ve hiçbir zaman anlayamayacağımız sırrıdır. Zıtlıklar uyumun habercisi ve görüntüsüdür. Aşk varlığa değil, imkana değil, hiçbir şeye duyulmalı. Aşk Hiçleşmektir. O hiçlikte varolmaktır. Zerre beklenti bile Aşk değildir. Aşk tüm söylediklerimin dışında, tarifsizdir. Islah edilmezse dünyasal beklentiler, dürtüler dışına çıkamaz.

Uyku bildiğimiz derin uyku anlamında değil, ETKİ anlamındadır. İnsana dünyada iken nefs verilmiştir yani beden. Nefs, hem duygular hem de fiziksel bedenin ta kendisidir. "Nefs bedenin" etkisi, maddenin caydırıcı, azdırıcı etkisi. Yani kuru bir yaprağın rüzgar ile sürüklenmesi ve hiçbir irade ortaya koyamaması gibi. Oysa İnsan üstün bir İRADE ile yaratılmıştır. İşte uyanış demek, bu iradenin farkına varılması olacaktır. O İrade, Olgunluk ve Erdem bütünlüğüdür.

En büyük sorun şudur: Hep "ne" kavramı üzerinde duruldu, ortaya kondu, tanımları yapıldı. Ama hiç kimse "NASIL" olduğunu ortaya koyamadı. Çünkü yol gösterici size ancak yol gösterir, ışık tutar, ancak yoldaki taşları çaba ile

ayıklamak yine kendine düşer. Hakikate giden yol insan nefesleri kadardır. Benim yolum size, sizin yolunuz başkasına uymaz, uyandırmaz. Her devirde yol göstericiler, nebiler, ışık tutanlar geldi. Kutsal kitaplar indi, her zamana, her insan topluluğuna. Peki dünyanın hali nedir?

Bir kör bir körü götürürse, ikisi de çukura yuvarlanır.

Herkes kendi ışığını kendi yakacak, herkes kendi vicdanını kendi duyacak. Herkes kendi Rabb'inin avazını kulağında hissedecek. Formül tamamen kendi içindedir. Akıl ile. Aklını kullanan insanlar için her türlü delil ve işaret vardır. Her zerreden işaret gelmektedir. Duymak için kulağa, görmek için göze ihtiyaç vardır. Kör gözler açılmalı, sağır kulaklar işitmelidir.

Bu ölümsüzlük çabası herkes için geçerli olamaycaktır, bedelsiz bir yere varılmaz, bedeninizin acı içinde kavranılması şarttır. Yetmedi herşeyinizi sunmaya da hazır olmalısınız. Bu yol suskun ve NAR-I dır. Tanrı, Melek, Peri olmaya eş tutan kibirli beşer, henüz İNSAN (arda, halife) olamadı. Tüm varlıklar İNSAN'ı tanımış. Biz tanımayanı önce dize getirelim. Nefs bedenimizi. Kibirlenen Nefs Bedenimizi. O dışarda değil, gönüldeki iki sultandan biri. Nur Beden zaten batında. Zahirde apaçık olan Nefs beden diklenen. Tüm cihadımız onunla. İşte bu yüzden OKU! denmiştir. Kendini oku.. Tüm âlemi ekber senin gönlünde. Aklını kullananlar için nice işaretler ve deliller bahşedilmiştir.

Hakikatin ne olduğunu sana ne/kim idrak ettirecek?

Kim olduğunu sana kim idrak ettirecek?

Kendini tanımanda idrak ettirecek olan nedir?

Ait olduğun kudret, Seni tanımlayamaz. Seni anlatamaz. Kendini bil Rabb'ini bil'de, sana kim bunu idrak ettirecek?

Tek renk beyaz olsaydı, herşey beyaz olsaydı, gökyüzü, yeryüzü, insanlar herşey beyaz olsaydı, beyazı nasıl tanımlardık? Neye göre tanımlardık?

Hakikate ancak, ne olduğumuzu bilerek değil, ne olmadığımızı bilerek ulaşabiliriz.

Hayır olmadan şerri, şer olmadan hayrı nasıl anlayabilirdik?

Her nurun karşısında bir şehvet, her şehvetin karşısında bir nur daima vardır, olacaktır. Nur da, şehvet de Sevgidir. Sevginin iki yansıması. Biri daima batındadır, biri daima zahirdedir. Batında olan zahirde olana, zahirde olan batında olana ayna olur ve birbirlerini uyandırırlar. Uyanış sadece dünyada, bedende olmaz. Batında da uyanış gerçekleşir. İblis olmasa Âdem, İnsan-ı Kamil olduğunu göremezdi. Âdem'i insan yapan, insanı insan yapan şeytanı yani kendi nefsidir. Nefsini tanıması, zahirde görebilmesi için

zıtlıklara ihtiyacı vardır. Zıtlıklar var olmadıkça, azdırıcı, bozdurucu etkiler var olmadıkça zahirdeki görüntüsünü göremeyecek, ölmeden ölemeyecektir.

Âdem'in iblisi, Musa'nın firavunu, her hayrın şerri, her nurun şehveti vardır. Ve onlar birbirlerini uyandırırlar.

Hakikat biziz, hakikati gösterecek nedir? Kim kendini kuantum evreninden ya da haram dairesinden çıkarak görebilir ki? Bir nebi gördü, başka gören var mı? Hakikati görmen için dışardan zahiri görmen gerek. Zahiri bedenini gördüğü için son nebi derin bir ah çekti tüm insanlık için. Çünkü O ölmeden ölmüştü. Kendini orada bilmiş ve Rabb'ini bilmişti. Bu bilme idraktir. İşte bu idraki kim ne gösterecek? Ondan başka da gören yok, peki göremeyeceğimize göre hakikati kim ya da ne gösterebilir?

Uyumak, mışıl mışıl uyku değil, hakikat olduğumuzu görememek uyumaktır. Peki hakikati gösterecek olan, idrak ettirecek olan nedir?

Dergâhlarda, kırkarlı günlerde binbir çileli halvet başlıyordu. O halvette insan kiminle başbaşa kalıyor? Neyle yüzleşiyor? Hakikati kim idrak ettiriyor? Orada tek başına. Büyük bir gerçeğe inanmak, büyük bir yalana inanmaktan çok ama çok daha zordur. O gerçeği herkes biliyor, özünde. Ama aklı ile kabul etmediği için akıl uyur. Ve uyuyacak. Ne zamana kadar? O sır kulağına avazla dokunana kadar. Sır evet... Sır... O sır herkes için tek tek belirlenmiş. Bu yüzden kimse kimseyi uyandıramaz. Herkes o sırra kendi erişecek. Herkes tek tek kendisi için belirlenmiş olan yolunun taşlarını kendi ayıklayacak. **"Her birinize tek tek bir yol belirledik"** (Maide 48)

İnsan, birşeyleri okumakla, sözlenen sözleri ezberlemekle uyanmış olsaydı, çoktan uyanış gerçekleşirdi. Nebi, veli, pirlerin sözleri uyanış yolunda ışık tutabilir, yol gösterebilir, ancak taşları ayıklamak yine uyanacak kişiye yani bana, sana, ona düşer.

Akıl ve vicdan birliği, tanrısal boyuta en yakın boyuttur. İnsan prototipinin en önemli özelliğidir. Âlemlerin Rabbi'ne ulaşan tek yol vicdan yani gönüldür. Çünkü ayette der ki "yakınım" kudretle yoğurur, ruhundan üfler, aşağıların aşağısına atar. "Akrebu"dur, şah damarından yakındır. Sonra yine döndürür aslına. Kendinden kendine olan bu seyirde her daim diri ve uyanık, hatırlayan, açanlardan olalım diye. Ve Rabb'i ile kul arasına hiçbir şey girmez. İşte bu yüzden gönül, Âlemlerin Rabbi'ne açılan bir yoldur. Akıl zaten en başta verilendir. Burnundan üflenen, bizim amacımız, işte o vicdan ışığını yakabilmek. Nasıl yakılır? Ancak akıl ile.

Akıl bir melekedir. En önemli cevherdir. En büyük hazinedir. Bizden üst boyutta olan tüm ilahi varlıklar da, insanın bu özelliğine kavuşması için vazifelidirler. Yardımda bulunurlar. Aklın anahtarı ve gönül ışığını yakabilmeleri için. Her an her saniye yanımızdalar ve yardımlar.

Anahtar nedir?

Kapı var mıdır?

Kapı vardır. Ancak kapı önünde beklediğimiz değildir. Zaten kendimizizdir. Kapı da biz anahtar da biz… Kapı açılır ancak içten içe genişler. İçten dışa değil. Nokta büyümez ancak içsel olarak genişler ve kâinatı kapsar. Oysa zerre kadar nokta olarak zahirde yani görünende kalır. Oysa batında kâinat kadar geniştir. Tasavvuftur yani içsellik. İçe yolculuk.

Atom ve atomlar arası tüm boşlukları alın temel parçacıkları bırakın, İnsan bir Nokta'dır.

KA'yıb

İçe yolculukta en önemli rehber "AKIL"dır. Çünkü zaten ona sahibiz. Kullanmak ya da kullanmamak insanın elinde. Ama sahiptir.

Akıl melekesi rehberliğinde, içsel yolculukta edinilen tüm deneyimler "vicdan" yani gönül yolunu açar ve oradan tüm ilahi varlıklara ulaşır. Gönül ışığını yakanlar sıddk olanlardır. Çünkü Kur'an'da "sadıklarla beraber olun" der. Sadık olun demez. Sadık olunmaz, sadıklarla beraber olunur. Sadık olunmaz çünkü nefsaniyet vardır. Ancak kontrollü ve ölçülü olmak zaten sadıklardan olma yolunda ilk adımlardır. Her görünenin görünmeyeni vardır. Biz şekille meşgulüz. Çanağın dışını yıkar dururuz. Oysa içi cerahatle dolu olan çanağın dışını binlerce kere yıkasan ne olur ki. İçe nüfuz etmeyen arındırılmayan hep "aynı" kalır. Değişmez.

İçi dışı bir etmezsen "İnsan" olamazsın. "Hayvansal dürtülerle" hareket eden bir canlı olunur.

Herkes bir bedene sahiptir ve kendini ilahlaştırıp tanrılaştırmaktadır. Biz tanrılaşmayı bırakıp önce "İNSAN" olma yani erdemli insan vasfını elde edebilmek için gelişmeli ve uyanmalıyız.

Her birimiz çok önemli kayıplarız ve yalnızız, bu dünyada olduğu kadar bu evrende de yalnızız, çünkü yalnız olmayı seçiyoruz. Yön duygumuzu kaybetmişiz, ne yaptığımızın farkında değiliz. Karanlıkta el yordamıyla arayışlarımız kısır döngü içerisinde ve yavaş ilerlemekte. Karanlıktan ışığa açılacak yolu, dişimizle ve tırnağımızla bulmaya çalışıyoruz. Kayıbız çünkü ışığa giden yolda, yalnız olmayı seçtik. Etrafımızda yüzlerce insan varken bile bizler tek tek yalnız ve Kayıb varlıklarız.

Ben değişenim, O değişmeyen, Ben etrafında sonsuzca dönen, O çekimiyle tanzim eden. Ben renkten renge bürünen, O tüm renkleri bünyesinde toplayan, Ben her noktada gezinen, O noktasızlıkta biçimsizleşen. Ben mi kaldı geriye, Ben'den.?

KA'yıb

Hayal edilemeyecek kadar geniş, büyük ve sonsuz evrende önemsiz bir dünya gezegeniyiz ama değerliyiz. Bütünün değerli bir parçasıyız. Ne kadar küçük, ne kadar önemsiz de olsa değerliyiz. Çok büyük bir bedenin bir hücresi, bir atomuyuz ama değerliyiz. Bir tanesinin eksikliği tüm bütünlüğü alt üst edecek kadar önemli ve değerli olan parçalarız.

Birliğin gücünü hissetmediğimiz sürece, KA'yıb olarak kalacağız. Belki de milyarlarca yıldan beri dünya üzerinde oluşması beklenen enerji alanı birlik enerji alanıydı. Birlik ve bütünlüğün enerji alanının yaratılması. Bu bir anahtardır ve evrende yalnız olmadığımız, KA'yıb olmadığımız gerçeğini bize gösterecek kapının açılması için gerekli anahtar budur. Bu anahtarı birlik ve bütünlük içerisinde oluşturabilir ve kapıyı açabiliriz. Bu da bir son değil, hatta ve hatta büyük bir başlangıcın basamaklarından olacaktır.

Aşk sadece O'na duyulur. Gerçek dost sadece insanın vicdanıdır. Gönlüdür. Çünkü gönülden gönüllere köprüler vardır. Bunu ancak Aşıklar anlar. Aşk ile ebedileşenler bilir.

Aşkla olanların buluşma noktası, tüm kainatı dolaşırlar da yine gönülde dinlenirler, orada sohbet ederler. Birbirlerine yaklaşırlar, ateş ateşle konuşur gibi. İkisinin buluşmasından tüm göklerden yağmur gözyaşları akar. O bizi sonsuzca sever, biz de O'na sınırlılığımızla Aşk duyarız. Sınırlılığımız yaratılıştandır.

AŞK ile yanan gönül sadece O'na ulaşmayı diler. Bu ateşin karşısında hangi ateş harlıdır ki adaletin adaletini bilir.

Bazen manasız titreşimler algılarız, sonra o titreşimlerin hangi kapıları açtığını bilemeden sürükleniriz. Yargılanırız, çünkü dürüstçe itiraf işe yaramaz orada. Dönüştürmek cok acı da olsa, AŞK'ın her zerrede titreştiğini anlamak çok uzun sürmez. Bu bir sınavdır, "kendini bilmenin en büyük sınavı" AŞKı tanımaktır.

Sevginin bedendeki titreşim görüntüsü AŞK'tır. O titreşimdeki AŞK'ı tanımak ve uyanmak da SEVGİ'dir.

AŞK devam etmektir, suskunlaşmaktır, Erdem sahibi olmaktır, saygı duymaktır, herşeyi Tanrıdan ötürü SEVMEK'tir. Ve AŞK, arz âlemlerinde duyulan SEVGİ'dir. Çünkü Sevgi inemez, ancak AŞK olarak hissedilir. Bu

bile derin bir acıdır, yakıcıdır. Sen karşındakinin gözlerine bakarsın da anlayamazsın ne hâl'de olduğunu. Oysa o içinde AŞK'ın fırtınalarına kapılmış, sebepsizce sürükleniyordur. Diyar diyar geziyordur, çölden daha sıcak kumlarda yürüyordur, kutuplardan daha soğuk sularda yüzüyordur.

AŞK'ın en büyük ödülü, AŞK ile dolu olmaktır. İnsan AŞK ile öldüğünde, SEVGİ'ye kavuşur. Çünkü bedende duyulan SEVGİ, AŞK'tır. Kimsenin anlamasını beklemez, tek amacı AŞK'ın sahibine kavuşmaktır. Asli bedenine, ruhi boyutlarına. Ona ulaştıracak olan her etkene AŞK duyulur. Her biri basamaktır oysa. Basit bir kalp çarpıntısının ne kadar da ötesindedir AŞK. Yazık hissetmeyenlere. AŞK olmadan SEVGİ olmaz. Sevgi daimdir, AŞK ölümsüz. SEVGİ Hiçliktedir, AŞK Varlıkta, SEVGİ Yaratıcıdır, AŞK dönüştürücü.

Aşkın simgesi, Alevi-Bektaşi inancında "Gül"dür. Aşkı arayanın yani aşığın simgesi ise "Bülbül"dür.

Gönül, ilim şehridir. İlim bilinmek isteyendir. İlmin kitabı Aşk'tır. Aşk, natık olandır. Dile gelince ilmi anlatır. Gönül coşunca ilim dillenip taşar.

O bir damla ki, sonsuz deniz deryada, güneş yükselir, yakar kavurur, her bir zerreyi savurur. Çözünür yükselir göğe, sabırsızlıkla döneceği yere, bekler durur bir ümitle. Ne zaman ki güneş uyur, yıldızlar saklanır, gökler gürler, sert rüzgarlar eser, damlacık savrulur oradan oraya. Ama bekler bir ümitle, kavuşacağı ayrıldığı bedene. Toplanır bulutta bir beden olmuş ama yetmez ona, tonlarca ağırlığınca zerre durur öylece havada. Çakar şimşek yağmur olur iner yeryüzüne. Kah şahlanan bir çağlayanda, kah kaynayan bir membada, kah çılgınca ters esen bir ırmakta, akar akar da sonunda, kavuşur o muhteşem edasıyla özlediği bedenine. Ama her kavuşmada, sormaz niye "ben" diye, nedendir diye. Öyle aşk ki her kavuşma anında unutulur gider, bir sonraki döngüye kadar. Ama unutmaz damlacık her kavuşmada… Debi derya da O! Damla da O! yağmur da O!

Kainatı yaratan Tanrı hem her yerdedir bütünsel, hem de her zerrededir bir olarak. Hem her zerreye etki eder, hem de her zerrenin bütününe etki eder. Hem her zerreye nüfuz eder, hem de her zerrenin bütününe vücud eder.

Bir küre içerisinde bir noktacık. Bir nokta ki görünmeyende tüm âlemler onun içinde. Bir nokta ki görünende tüm âlemlerin içinde. Görünende âlemlere hayat veriyor, görünmeyende âlemler ona. Aynı kainatın kalp atışı gibi. Nefes alan kainat gibi, yıldızların gözkırpan ışığı gibi.

Görünende herşeye bakıyor, duyuyor, anlayamıyor, parçaları birleştiriyor tek tek, bıraktığı izleri takip ediyor, delillerin peşinde.

Görünmeyende herşeyi görüyor, işitiyor ve bilgisi, noktanın heryerinde mevcut.

Görünenle görünmeyen arasında nabız atıyor Nokta. Her KA'yıb'ta Nokta tekrardoğuyor, tekrar ediyor, döngüsünü tamamlıyor, ve görünende tekrar hayat buluyor, her seferinde tekrar görünmeyende hayat veriyor. Her döngüde hayat veren ama hatırlayan, her döngüde hayat bulan ama unutan. An mesafesinde, görünmeyende hayat veren Nokta, görünende hayat bulan KA'yıb Noktaların sonsuz büyüklükteki bedeni içinde tekrardoğuşlar döngüsünde.

Görünende dev bir beden içinde KA'yıb nokta, görünmeyende ise Tek bir nokta.

Bir var oluyor, bir yok oluyor. Görünende çoklukta, heplikte, varlıkta, sınırlılıkta, görünmeyende yoklukta, hiçlikte, sonsuzlukda vücud.

Sırdır nokta Âlem-i Vücudun içinde, aynı An'da, Âlem-i Vücud o sırrı-ı noktanın içinde.

Aşk bir erdemdir. Bu erdem Sevgiliye benzemekten kaynaklanır. İnsanın gizi aşk ile halledilmiştir. İnsanları seveni insanlar sever. Gönül ek ki, gönül biçesin. Aşk kapısına kurban olan, başkaları olur olmazlardan seçmez. Aşk , insanlık âleminin şerefidir. O'nun dolusu ejderleri uslandırır, ceylanları arslan hâline getirir. O öyle bir sultanki bir işaretiyle yoksullar tac ve taht sahibi, şahlar ise yoksul olur. Aşksız hükümdarın tacı kafasına inmiş balyoz gibidir.

Bedreddin Noyan Dede Baba

Sevgi realitesini tamamlayan yani seven aşık, Rabb'ine ulaşır. Kişiye duyulan sevgi, sadece O'na duyulan sevgidir. O'dur herşeyin sahibi. Ötesi yoktur. Kişi sevildiğini sanır, sevilen tek O'dur. Ondan O'na yansır herşey. Ve O'ndan yine bizlere.

Herşey birbiri ile konuşur.

"Dünyada gerçekten iyi birşeyler yapanlar yüreğinden gelenleri savuranlar değil, onları "değerlendirenler ve güvenenlerdir."

Hidrojen ve oksijen atomları, ikisi de ateş, biri yakıcı biri yanıcı, ama birleşince su oluşur. Ama birleşmezler, sadece bir araya gelirler.

Ateş ateşe yaklaşmaz ancak irtibat kurar. Hiçbirşey iç içe girmez, birleşmez, her biri kendi özgür iradeleri ile var olurlar.

Aşıkların, aşk yoluna girenlerin, aşka ulaşmak için çabalayan liyakatlilerin, aşka kavuşanların ve kevser suyundan içenlerin, beden kadehini "mansur şarabı" ile dolduranların ulaşacakları mertebe mansur'dur. Mansurların yaşamında ölüm, ölümünde yaşam vardır.

Leyla'sı için çöllere düşen ey Mecnun!. Her yerde O'nu arar, her zerrede O'nu görür. Vakit zaman olur, Leyla'yı karşısında görünce "Sen benim Leylam değilsin" der. Gönül deli, gönül sarhoş ne bilsin!

Leylamla çöllere gittim, deniz kıyılarını arşınladım. Bulutların üzerinden dağların zirvelerine baktım. Ruhuna girdim, ruhuma girdim, gönlünden Mevlama ulaştım. O yüzden Sen artık benim Leylam değilsin.

O yaylaların üzerinde rüzgar gibi estik, yeşilliklerin her birine tek tek dokunduk,, tüm maviliği kucaklayıp TEK ve BİR olduk AN'larda. Güneşin sarılığını alıp denizin maviliği ile birleştirip yeşillere rengini verdik. O yüzden sen artık benim Leylam değilsin.

Renkler değerini yitirdi Gözleri'nin YEŞİL'inden, gökyüzü küstü Gözleri'min MAVİ'liğinden. Tüm kırmızılar kızgın, Aşk ateşinin yakıcılığından. Ruhumla sana seslendim duydun mu? Duyamazsın. O yüzden Sen artık benim Leylam değilsin!

Aşkın verdiği acıdan korkulmaz. Bırak yaksın gönlünü, ateşlerin ateşinde ol. Geçiştirme, bahane üretme, oyalama kendini. Öyle yan ki, kalmasın senden geriye bir şey. Tüneller açmak için de toprak en acımasızca kazılır, tarumar edilir. Sonunda hedefe ulaşılır. Gönül yanmalı, harabe olmalı, kazınmalı ki yol açılsın âlemlere.

Sevgi kusursuzdur, kusursuzluk mükemmel olustadır. Ancak en buyuk kusuru ise bilinmez olusudur. Çünkü Sevgi, bilinmezlikle doludur. Bir sonraki hamlede hangi "bilgi"nin saklı olduğunu bilemezsin. Hiç kimse kendi zihninden üretemez. Ancak ona verilir. Çünkü duymaz ve işitmez. O işitme melekesini ancak dünya için kullanır. Duyacak ve Görecek nice güzellikler, Sevgi deryasının içinde yüzüyordur, yüzüne rahmet olarak damlıyordur da, o nefs şemsiyesi ve "korku" kalkanı ile korunmadadır ve "zanlar" ile mücadele ediyordur.

Bir şey ya vardır ya yoktur. Varlık Bedenliler içindir, Yokluk ise Mutlak için.

Oysa Sevgi her ikisinde de mevcuttur. Mevcudiyeti itabiri ile her zerreye sinmiştir.

Sen acımasızca görüyorsan, senin ruhunda o acımasızlık gizlidir. Ve sen bunu o gözle nitelendiriyorsun. Sevgi ile baksaydın, gerçek sevgiyi görebilirdin ancak. Çünkü sevgi sevgiyi çeker.

Aşık bedenin ötesindedir. Bedendedir ancak yüreği kainatla bir atar. O bedenlerin, maddelerin ötesinde yaşar, Nefes almaz O. Beslenmez artık.

Beslenme kaynağı ışık olmuştur, aşk olmuştur, sevgi olmuştur. O zaten doymuştur.

Aşık, bedenin ötesindedir. Bedene sahiptir, gemisidir beden onun. Bekler sular yükselecek ve onu almaya gelecek Aşkı. Bekler bekler, uzun süre bekler Aşkını. Aşkı gelmez, gelmeyecektir. Gelecek olanın yine kendi olduğunu bilmeden bekler, sular yükselir ve boyunu aşar. İşte nefes alamadığını anladığı an, kendini yükseltir, suyun yüzeyine çıkar. Anlar ki kimse gelmeyecektir. Kulaç atar varacağı yere yine kendi gider. Çünkü Aşık ancak kendiyle beraberdir. Yalnızdır. Bir bedende iki kişidir. Ama aynı anda yine tek başınalıktır.

Gerçek Aşık nedir bilir misin? Gerçek Aşık, Hak olana yönelten, yol gösteren, ışık tutandır, kendi nefsine çekmez. Gerçek aşık nefsten masivadan geçer, Maşuku ile bir olur, hem olur.

Gerçek Aşık, görmeden gören, bilmeden bilendir. O gönül gözüyle gördüğüne ulaşandır. Ulaşmak için herşeyi göze alandır. İşte o An her zerre can bulur, seferber olur ve Aşıkı Sırra ulaştırır. Gerçek Aşık, hiçbirşey bilmediğini, ulaşılacak bir yer olmadığını bilendir.

Çok çabalarsın, zerre karşılığı bulamazsın...

Bazen karşındadır ama, yüreğin doludur göremezsin...

Neylesin gönül, bir kez ulaşmış yare,

Gayri olmasaydı diyemezsin...

KA'yıb

Aşk, O'nu kalbinin en derinlerine gömmektir, bir daha hiç kimsenin çıkaramayacağı halde... Sır gibi saklamaktır, ketumluğun en sadık ve en kutsallığında...Saklamaktır O'na her baktığında, gizlemektir herkesten olduğu kadar O'ndan da aşkını. O'nun gözlerinden ulaşmaktır sonsuzluğa ve huzura, başka hiçbir yerden ulaşamayacağını bilmektir.

Aşk, gözlerinde bir kere parladı mı yalnız kalırsın. Korkulur o Güçten.. İşte bu yüzden Aşkı tek başına yaşarsın...

KA'yıb

Aşk yol açmaktır, ışık tutmaktır, yoldaki taşların ağırlığını ve zorluğunu göstermektir. Ama kesinlikle o taşları toplamak değildir. Herkes kendi toplamalıdır o taşları. Yollarını kendi temizlemeli ve çaba göstermelidir. İşte Aşk budur. Kendi yolunun taşlarını kendin temizlemektir. Ancak bir dost ya da bir Aşık sana yoldaki taşları gösterebilir, yolu ışığı ile aydınlatabilir, yer bildirebilir, ama herkes kendi yolunun taşlarını toplayacak, sevgi ile dönüştürecektir sevgiye.

Bir konuşan varsa o BEN değilim. Ben sustum, konuşan SENSİN.!

KA'yıb

Güneşte Zerresinden, Deryada Katresinden

Zerre, en küçük olan atomsal ve atomaltı parçacık. Katre ise Arapça katra anlamında, gözyaşı damlası, su damlası olarak geçer, ancak noktayı simgeler. Deryada bir noktadır katre. Aynı zamanda gönül deryasında bir nokta, yani gönülden bakan Ayn bakışıdır. İlahi olanın bakışıdır.

Tüm bakışların tek bakışıdır Ayn bakışı. Gözlerinden ruhuna ve onun içinden neyin baktığını anlamanızın en iyi yeri, bir insanın gözleridir. İşte batın anlayış, batın bakış budur. O gözlere baktığında, gerideki anlamı kavrayabiliyorsan, tüm kalbinle inanırsın. İnsan bir kitaptır ama heceleri gizlidir. O heceleri ancak sessizlikte okursun, karanlık dünyadaki kendi ateşlediği ışığından bulursun.

KA'yıb

Arayış ve buluş, mistik bir yolculuktur. Arayış An be Andır, buluş ise sadece bir yanılgı. Bulduğunu sandığın zandan ibarettir, çünkü her yaklaşma kayıb noktanın, bulunamayan noktanın mutlaklığını kavrayış, manalarda ve kavramlarda boğuluş, biçimlerde yok oluştur. Bulduğunu sandığın hiçlikte bir seyrediş, seyre dalıştır. Hakikat An be An zattır, görünen tüm mevcudiyettir, mevcudiyetteki vücuttur, vücuttaki her bir zerredir. Hakikat her an vardır ve açan ile kendini açığa vurandır. O her yere nüfuz eden her zerrenin sonsuzluktaki bütünlüğüdür. Mutlak, nüfuz eder, her bir fırça darbesinden tuvale akan damla boyaya, hem de tüm damlaların bütünleşerek ortaya çıkardığı kusursuz bir şaheser tabloya.

Her bir zerre, zerrenin de zerresi, varlığı ile yokluğundaki bütünlüktür. Her bir parçası bütünlüktür. Bütün ile zerre, nokta ile daire, her noktanın dairedeki bütünlüğüdür.

O bir damla ki, sonsuz deniz deryada, güneş yükselir, yakar kavurur, her bir zerreyi savurur. Çözünür yükselir göğe, sabırsızlıkla döneceği yere, bekler durur bir ümitle. Ne zaman ki güneş uyur, yıldızlar saklanır, gökler gürler, sert rüzgarlar eser, damlacık savrulur oradan oraya. Ama bekler bir ümitle, kavuşacağı ayrıldığı bedene. Toplanır bulutta bir beden olmuş ama yetmez ona, tonlarca ağırlığınca zerre durur öylece havada. Çakar şimşek yağmur olur iner yeryüzüne. Kah şahlanan bir çağlayanda, kah kaynayan bir membada, kah çılgınca ters akan bir ırmakta, akar akar da sonunda, kavuşur o muhteşem edasıyla özlediği bedenine. Ama her kavuşmada, sormaz niye "ben" diye, nedendir diye. Öyle aşk ki her kavuşma anında unutulur gider, bir sonraki

döngüye kadar. Ama unutmaz damlacık her kavuşmada… Debi derya da O! Damla da O! yağmur da O!

Dimdik ayakta Elif gibi, alnımız ve tüm uzuvlarımız yerde hiçlenerek secde etmemiz Mim gibi. Bakışlarımız yön değiştirmeden, sapmadan, gönül gözümüzün gördüğünü ya-lanlamadan, yalan ifşa etmeden, bulunduğumuz yer ile Rab (Yüksek Benlik) arasında yörüngemizin yay uzunluğu en yakın mesafede iken insan-ı kamile en yakın noktada, dosdoğru olmak.

Yörüngemizi ve dönüşümüzü Rabb'in, çekim alanına, Gerçek Ben'e, O'nun huzuruna ve Nuruna, ışığına yöneltmek.

İnsan hakikattendir, ancak asla Hakikatin ta kendisi değildir.

Hakikate'dir dönüşü, hakikattendir, ama asla Hakikatin ta kendisi değildir.

Ancak tüm dönüşler O'na gerçekleşmeden, yaşarken yörüngemizi zahiri benden, Gerçek Ben'e yöneltmemiz, sıçrama yaratmamız, Rabb'i tanımamız ve yüzümüzü O'na dönmemiz en ulvi durumu yaratacaktır.

MAKALAT'TA DÖRT NESNE DÖRT BÖLÜK

Malakat'ta Dört Nesne Dört Bölük

Madde karanlığı, akıl nûru ile; cehâlet karanlığı, ilim nûru ile; nefis karanlığı marifet nûru ile; gönül karanlığı da aşk nûru ile aydınlanır.

Makalat kitabı, Âdemoğullarının Yaratılışları konusu ile başlar. Hak Sübhane ve Taala, Âdemoğullarını dört türlü nesneden yarattı, dört bölük kıldı. Dört bölüğün dahi dört türlü taatleri (itaat) vardır.

Dört türlü nesne, topraktan, sudan, oddan (ateş) yelden (hava).

Bu yaratılış, huy ve yönlenme, yöneliş, dünyadaki yaşayış ve inanışın uygulanışı ve meydana vuruşu bakımındandır.

Abidler ve Şeriat Kapısı

“leyse bi zallâmin lil abîd(abîdi).” Allah, abidler (Allah’a kul olanlar) için zulmedici değildir.

(Hac 22/10)

Şeriat kavmidir, şeriat kapıdır, asılları yeldir. Abidin anlamı, Allah’a kul olanlar, ibadet eden, günahtan uzak duran, sevap işlerine yönelenlerdir.

Yel, hem temiz ve katıksızdır, hem de fatalisttir, yani irade olmadan büyük iradeye bağlılıktır. Herşeyin katıksız Allah’tan olduğu inancıdır.

Tevbe edenler, abidler, hamd edenler, seyahat edenler, rüku edenler, secde edenler, iyiliği emreden, kötülükten alıkoyanlar ve Allahü tealanın sınırlarını koruyanlar. Sen o müminlere dahi Cenneti müjdele.

(Tevbe 9/112)

Dualitenin hakim olduğu şeriat kavmidir. Helal ve haram, günah ve sevap olan şeyleri ayırt edip, doğru olana yönelmeyi ve Allah’a kulluk etmeyi ibadet edinenlerdir.

Yaş, kuru birşey yoktur ki, Kuran’da bulunmasın.

(En’am 6/59)

Kur’an ilmi, senin içinde olup sen taşra kalma, sen içinde olup Kur’an ilmi taşrada kalmasın. Bütün olmalı. İnsanın bütün olarak bir aradalığının makbul olduğudur.

Cennet ehlinde en bilgili ve en eski olan İblisti ve Âdem’den çok daha ezelde vardı. Buna rağmen ilim, iblisin içindeydi, tüm bilgilerle donatılmıştı fakat kendisi kibirlenerek taşrada kaldı.

İlim insan içindeyken ilim ile hareket etmeli ve tüm emirleri yerine getirmelidir. İçinde ilmi ve kendi duygu, düşünce ve hareketlerini bu ilim doğrultusunda bütünlemelidir.

Abitlerin itaatleri, namaz, oruç, zekat ve hacdır. Arzularını istemeyip dünyadan vazgeçmeleridir. Ahiret hayatını istemektir. Tüm halleri ile birbirlerini incitmemektir. Kibir, kıskançlık ve tamahkar bir ego haramdır.

Şeriatın ilk makamı, iman gerektirir.

Allaha, Peygamberlere, kitaplarına inanın, kim Allahı, peygamberlerini, meleklerini, kitaplarını ve ahiret gününü inkar ederse, şüphe yok ki sapıtmıştır.

(Nisa 4/136)

İkinci makamı, ilim öğrenmektir. Üçüncü makamı, namaz, oruç, zekat ve hacca gitmektir. Dördüncü makam helal yoldan kazançtır. Beşinci makam nikah kıymaktır. Altıncı makam Haram kılınan hâllerde kadınlardan uzak olmak. Yedinci makam, Peygamberin emirlerine uymaktır. Sekizinci makam şefkatli olmaktır. Dokuzuncu makam arı giyinmek ve arı yemektir. Temizliktir. Onuncu makam yaramaz işlerden sakınmaktır.

Hep birlikte Allah'ın ipine sımsıkı sarılın

(Al-i İmran 3/103)

Zahitler ve Tarikat Kapısı

Aslı od olan yani ateş olan, tarikat kavmidir. Kendi özünü bilir ve eğitirse, ahirette azaptan kurtulur. Zahitlerin itaatı, Allah ismini zikretmektir, İsmaullahı anmaktır. Arzuları dünyayı terk etmek, ateşli hareketlerini, ani hareketlerini kontrol altına almaktır.

Kendinizi ve ailenizi ateşten koruyun. O ateşin yakacağı insan ve taştır.

(Tahrim 66/6)

Zahit, dünyaya düşkün olmayan kimsedir. Allah bir kulunu severse, onu dünyada zahid, ahirette isteyen yapar. Dünyadan kendini sakınan kimseler zahidlerdir. Zahid, dünyaya gönül bağlamadığı için insanların en akıllısıdır. (İmam-ı Rabb'ani)

Tarikat kapısının ilk makamı, tövbe etmektir.

Allah'a kalbinizin bütün özlüğü ile tövbe edin

(Tahrim 66/8)

Tövbe pişmanlıktır. Pişmanlığın amacı, yetmiş günah bir özre satılır anlamındadır. Tevekkül edilir ve özürün kabul edilmesi beklenir. Makalat kitabında bu "pişme" deyimiyle aynıdır. Pişmeye bırakılır. Arapça manası ile pişme olgunlaşma anlamındadır.

Kim Allah'a dayanırsa O ona yeter.

(Talak 65/3)

Yalnız sabredenlere, mükafatları hesapsız olarak ödenecektir.

(Zümer 39/10)

Tarikatın ikinci makamı, mürit olmaktır. Yani bir mürşidin öğütlerine uymaktır. Eğer bilmiyorsanız ehline sorunuz.

(Enbiya 21/7)

Makalat kitabında Hacı Bektaş Veli, “Müridin yani öğrencinin hâli üç türlüdür” der. “Müridi mutlak, müridi mecaz, müridi güvenilmez.” Müridi mutlak olan kişi, öğretmenine yani mürşidine herşeyin niçin olduğunu sorar ve cevabını alır, idrak eder, sabreder. Müridi mecazi ise mecazi anlamda öğrencidir, görünende öğretmenin her dediğini yapan, ancak gizlide içsel olarak herşeyi inkar eden kendi bildiğini okuyandır. Müridi güvenilmez ise, öğretmenin her hâlini görünce yüzünü öğrencilikten döndürür ve her işini yolda yarım bırakır.

Üçüncü makam, temiz giyinmektir, saçını, sakalını temiz tutmaktır.

Dördüncü makam, iyilik yolunda savaşmaktır.

Beşinci makam hizmet etmektir. Altıncı makam korkudur. Yedinci makam umitsizlik halini yaşamamaktır. Sekizinci makam, hırkadır, zembildir, makastır, seccadedir, ibrettir, hidayettir. Azizlerindir.

Allah herşey için bir ölçü tayin etmiştir.

(Talak 65/3)

Dokuzuncu makam nasihat dağıtmaktır, muhabbet olmaktır. (Muhabbet, Hacı Bektaş Veli Batınisi bölümünde açıklanmıştır.)

Onuncu makam, aşkdır, şevktir, fakirliktir. Bu makam candır. Can cana dokunsa sevinmek, oynamak ve zevk ile şevk ile hareket etmektir.

Beni iyilere karıştır.

(Yusuf 12/10)

Arifler ve Marifet Kapısı

Mârifet, nefsi silmek değil, bilmektir.

Hacı Bektaş Veli

Marifet kavmidir, aslı sudur. Su hem arıdır, hem arıtıcıdır. Fakat arısı nedir arıttığı nedir?

Arifler katında her sözün üçyüz manası vardır ve her birinin de batın anlamı vardır. Arifler her kelimenin batın tarafını söylerler ve odlu olmazlar. (Odlu, ateşli, ani hareket eden, feveranla hareketlerine hakim olamayanlar manasındadır.)

Su arılıktır, hangi kaba girse o kabın şeklini alır. Ancak aldığı şekil, o kabın aynısı olduğunu da göstermez. Su kendi sınırlarını korur sadece şekli, içinde bulunduğu ile uyum sağlamıştır. Ama kendi özünden bir şey kaybetmez.

Bir kaba murdar bir şey koyalım ve ağzını kapatalım, denize bıraklım. On yıl boyunca günde bin kez su ile yıkansa da, içindeki murdar şey yine murdardır değişmez.

İçinde kibir, tamahkarlık, öfke, dedikodu, alaycılık, maskaralık ve daha nice duygu barındıran, dışardan su ile kendini defalarca yıkasa, temizleyebilir mi? Bu insanı su ile arındıramazsın. O haldeyken ibadet etse, ameli boşunadır. Bu sekiz türlü duygu insan içindeyse, şeytani olur.

Ariflerin itaatı, tefekkürdür. Derin düşünmedir, hem de seyirdir yani seyahattir. Nazar sahibi olmaktır. Baktığını görmeyi ve batınisini bilmesidir. Dünyayı ve ahireti terk etmektir. Tanrı arifleri sever. Çünkü arifler hâllerini, cümle varlığa değişirler, endişe barındırmazlar.

Marifet kapısının makamları; ilk makam edebdir, ikinci korkudur, üçüncü perhizkarlıktır, dördüncü sabır ve kanaatkarlıktır, beşinci utanmaktır, altıncı cömertliktir, yedinci ilimdir, sekizinci miskinliktir, dokuzuncu marifettir onuncu makam kendi özünü bilmektir.

Arifler hem arıdır, hem arıtıcı.

Hacı Bektaş Veli

Muhibler ve Hakikat Kapısı

Hakikat kavmidirler. Aslı topraktır. Toprağa teslim olmaktır. Seven, sevilen, dost olan manasındadır.

Toprak toprağa, su suya, yel yele, od oda gitti. Gerçekte ana mı, baba mı kökendir? Ata asıldır, ana köktür. Asıl tohumdur, dikildiği yerde kök olur.

Muhiblerin itaatı, gizlice konuşmaktır, fısıldaşmaktır, Mevla ile gizlide anlaşmaktır. Ayrıca seyir ederler yani dolaşırlar, seyahat ederler. Tanrı'yı ararlar ve bu yolculukta edindiklerini cömertçe anlatırlar. Tüm amaçları Tanrı'ya kavuşmak ve ermektir. Dünya ve ahireti terk ederler.

"Tanrı'yı nasıl bildiniz"e cevap, muhiblerden şudur: Kendi özümüzden bildik ve hem kendi özümüzü Tanrıdan bildik. Kim kendini bildi, Rabb'ini bilir. Kişi kendini bilirse, Rabb'inin şah damarından yakın olduğunu tefekkür eder, idrake ulaşır.

O an canları dirilir. Bu marifettir. Bundan sonra AŞK gelir. Bir veli "ya Rab" dese, Tanrı "lebbeyk" avazını (sesini) velinin kulağına gizlice değirir. İşte şah damarından yakın meselesi burada ortaya çıkar. O avazın kulakta duyulmasıdır Aşk. Bundan gayrısı sadece okumaktır, nice okumaktır. Ya Rab diyen velinin sesine Tanrı "lebbeyk" demeleri arşa birikir, ikisinin arasından bir nur çıkar. Tüm göklerin katmanları arasında gül kokuları ile bezenir. Çiçekler sekiz uçmağın içini bezerler. Velinin yüzünde ve etrafında ışık saçar, yüzleri nur olur, güzel olur.

Mısır hatunları Yusuf'u gördüklerinde ellerini doğradılar. Yusuf'un nurlu yüzündeki aşk dolu ışıktan etkilenen hatunlar ellerinin acısını dahi

duymamışlardı.

Ateşin ocağı erenlerin gönlüdür.

Hacı Bektaş Veli

Aşk canı hareketlendirir, ateş alır. Bu ateş muhabbed ateşidir.

Hacı Bektaş Veli

İşte tüm bunlar, bir velinin “ya Rab” demesi ile olur. Rabb’in “lebbeyk” avazını velinin kulağına değdirmesi ile olur.

Muhib bilir ki, yerlere göklere, âlemlere sığmayanın tek sığdığı yer insan gönlüdür. Âdem gönlü Kâbe toprağından yapılmıştır denir sembolik olarak. Kâbe insan gönlüdür. Hac yüksek manada, kişinin kendini bilmesi, Rabb’ini bilmesidir. Bu zor ise, kolay olan kurbanı gönder diyor Hak. Kurban, en sevilenin sunulması. En sevilen nedir? En değerli olan? Bedenimiz ve bedenin arzuları. İnsan, hapsolduğu beden içinde ölmeden ve o nefs bedenin mezarında yeniden dirilmeden Kendini bilemez. Kendini bilmeyen de Rabb’ini bilemez.

Hakikat kapısının makamları, ilk makam toprak olmaktır. İkinci makam, yetmiş iki milleti ayıplamamaktır. Üçüncü makam, elinden geleni yapmaktır. Dördüncü makam, her zerreyi mevcut kılan Rabb’in varlığını bilerek sevmektir. Beşinci makam Mülk görevine yüzünü sürüp, yüzün suyunu bulmaktır. Tüm insanları bir görmektir. Altıncı makam sohbettir, sohbette cömertliktir, hakikat esrarına vakıf olduklarını aktarmaktır. Yedinci makam seyirdir. Sekizinci makam eşyanın batını hakikatine varmak, sırlara ulaşmaktır. Dokuzuncu makam münacaattır yani gaybın sırlarına ulaşmak ve hakikat sırlarının avazını (fısıltısını) kulağında dokunuşunu anlamaktır. Onuncu makam, müşahadedir, yani Tanrıya ulaşmak makamıdır.

MAKALAT’TA KIRK MAKAM

Malakat'ta Kırk Makam

Kırk makamın yirmisi tanıklıdır, yirmisi tanıksızdır. Hallac-ı Mansur'da kırk duraklar, bir batıni bir de zahiri manalıdır. Her hareketin, her mananın, bilinen herşeyin bir bilineni bir de bilinmeyeni, bir görüneni bir de görünmeyeni, bir gizlisi bir de aşikarı vardır. ([15])

15 Ene'l Hak Gizli Öğretisi, Sınır Ötesi Yayınları, Kevser Yeşiltaş, Duraklar.

Tanıklık dünyada olur, ruhsallıkta olmaz. Tanıklık şekilde olur, görüntüde olur. Gayda, batında, gönülde olmaz. Kimse gizlide olanı bilemez. Dil güzel söyler, hâlde tam olarak uygulanır ancak, gönül inkar ederse ya da tam idrakine varamamışsa tatmin olmamışsa, ibadet tam yerine getirilmiş olmaz. Tanıklık olanlar herkesin gözüyle gördüğü ancak içsellikte tam olarak emin olamadığıdır. Çünkü görünürde tam ve emin olanın içinde yani düşüncesinde, gönlünde ne olduğunu kimse bilemez. Bu tanıksızlık halidir. Tanıksız olanlar gizli olanlardır. Şahitsiz olandır. Eğer şahit olursa, o zaman yaptığına bir başka varlığı da karıştırmış olursun. Oysaki, senin bildiğin ile Rabb'in arasında bir sır olarak kalmalı. Fakat, ortak yani eş koyarsan, şahit koyarsan araya, o zaman yaptığının çok fazla bir değeri de kalmayacaktır. Çünkü yaptığın maneviyata, bir başka düşünce de karışmış ve bir bakıma da kirlenmiş olacaktır.

Dünyada Halife (Arda) manasının tam olarak tanımı budur. Kırk makamın da tam olması gerekir. Gönlün, dilin, düşüncenin ve hal hareketin tam olarak uyum içinde olması Halifeliktir. Bir insan diliyle inanıyordur, ancak gönlü inkar ediyordur. Diliyle inkar ediyordur ancak gönlüyle inanıyordur. Bu yüzden Makalat kitabında inkar evi diye geçer. Tanıklık inkar evinde olur demek, inkar ettiğin yerde olur. Tanık taşra olur yani dışardan olur. Dışardan insan tanık olur ama gerçeği bilemez. Gönülde olanı bilemez. Sadece görünene ve şekle tanık olur.

Onu toz duman ederiz.

(Furkan 25/23)

Bektaşilik, Aleviliğin sistemleştirilmiş halidir. Bu yüzden Kırk Makam tamamlanmamışsa olmaz. Biri eksik olsa kabul olmaz, makbul görmez. Kırk Makamda hiç eksik olmaz. Kur'an-ı Kerim'de makamları aşan, çaba gösteren insan huzuru için mutlaka bir ayet vardır.

Huzur ve güven var.

“O en güzel olarak indirdi.” (Zümer 39/23)
Müşahade var.
“Tüm ağaçlar kalem, tüm denizler mürekkep olsa, yine de
O’nun sözü bitmezdi.” (Lokman 31/27)
Hem nişan var.
“Dağa indirseydik, dağ parça parça olurdu.” (Haşr 59/21)
Umud var.
“Rahmetinden umudunuzu kesmeyin.” (Zümer 39/53)
Korkutucusu var.
“İnanmayanlara, cehennem ateşi vaad edildi.”(Tevbe 9/63)
Deliller var.
“Doğru iseniz, açık delili getiriniz.” (Neml 27/64)
Helal var.
“Karada ve denizde avalanmak ve avlananları yemek helaldir.”
(Maide 5/96)
Haram var.
“size şu kadınlarla evlenmek haramdır.” (Nisa 4/23)
Hürmet var.
“Seslerinizi, Nebinizin sesinden yüksek çıkarmayınız.”(Hucurat 49/2)
Fazl (Bereket) var.
“Kim afveder, barışırsa” (Şura 42/40)
Şifa var.
“Kuranı şifa ve rahmet olarak indirmekteyiz.” (İsra 17/82)
Rahmet var.
“Bu Rabb’inin rahmetindendir.” (Kehf 18/98)
Bişaret var.
“Rableri ile yapılan akidi kabulden sonra bozarlar.” (Bakara 2/27)
Hasret var.
“Kur’an inanmayanlar için indirilmiştir.” (Hakka 69/50)

Kutbu Âdem olan âlem (yani görünen kainat) şöyle der; gönülde bir şehristan vardır, Allah Arştan Saraya (Âdem) kadar ne kadar yaratılan varsa o şehristanda vardır. Ancak şehristanın iki sultanı vardır, biri Rahmani, biri Şeytanidir.

Çünkü insan hem nurdan yaratılmış hem de şehvetten. Tanrı’nın Nuru ve tetikleyici unsur olan maddenin şehveti yani iblis plânı, dualitedir. Yaradılışta

Nur ve Şehvet iki unsurdur. Yaradılışta sembolik olarak anlatılan İblis aslında insanın yüreğinde olandır. İblisin ilmi ile Meleki ilmi insan gönlündedir.

O, Mutlak, yoklukta, hiçlikte, Ama Makamında, bulunamayan noktada ve mertebededir. O hiçbir zaman yürümez, uçmaz, O madde ortamlarına inmez, O âlemlere, yerlere göklere sığmaz. Ancak Varlıktaki Kutb-i Âdem, Nur ve İblis dualitesi içindedir. Gönlünde saklı olan nokta budur.

Nur plânı, her daim O'nunla irtibatı kuran, ilmini alan, Rahmani boyuttur. Hareket ve dirilik sağlar. Sonsuzluk ve süreklilik, ölçülülük ve rahmet, bereket sağlar. Ve bu sağlayış hiç bitmeyecek bir dirilikte ve sonsuzluktadır.

İblis plânı ise nefsaniyettir, yani maddeye gömülmüşlüğü ayakta tutan, hareket gücü sağlayıcı tetikleme mekanizmasıdır. Azdırıcı bozdurucu plândır. Her zaman Nur plânına yönelmeye engel hareketlilik sağlar. İşte Âdem Nur plânı ile İblis plânı arasında kutb'dur, merkezdir. Ve her daim bu iki plânı eşitlemek zorundadır. Çünkü hiçbir zaman bir taraf ağır basmayacaktır. Nura yakınlık kadar İblis plânına da yakınlık oluşacak ince imtihanlarla sınanır. Bu yüzden tüm nebiler, evliyalar, Rableri ile konuştukları ya da vahyettikleri kadar, şeytanlarıyla da yüzleşirler. İnsan kendini bildiği ve tekamül basamaklarını tırmandığı sürece, Rabb'ini bilir, şeytanınla da yüzleşir. Önce sadece bilinçsizce yönlendirmelerle, azdırıcı etkilerle, içsel ruhi tesirlerle alışveriş hâlindedir. Olgunlaşıp piştikçe, Rabb'in avazı kulağa dokunur, şeytanınla da yüzleşir. İşte bu boyut insan-ı kamil boyutuna yaklaşmadır. Âdem kendini bildiği sürece Nur ve İblis plânını da tanımış olur. Her ikisi de sevginin kaynağı, her ikisi de olgunlaşma ve pişme sürecinde yardımcı ve imtihanları düzenleyicidir. Ve her ikisinden hangisine uyacağına yine insan karar verir.

İman bir hazine, iblis bir hırsız, akıl ise hazinedardır. Hazinedar giderse hırsız hazineyi çalar.

Hacı Bektaş Veli

Rahmani plânın sultan-ı ismi “Akıl”dır. Akıl ile iman birliktedir. Miskinlik ikisi ile birliktedir. Madde kainatına olgunlaşma yolunda ilerleme adına bulunduğu ilmini bilen, O’nun yürüyen ayağı, tutan eli, gören gözü ve işiten kulağı olan Halifedir.

Kalbin batınında, yani gönlün sağ kulağında yedi kale vardır. Her kalede, bir bekçi vardır. O bekçilerin adları tek tek bellidir.

İlk bekçinin adı ilimdir, ikincisi cömertliktir. Üçüncünün adı sabırdır. Dördüncü bekçinin adı marifettir. Beşinci bekçinin adı perhizkarlıktır. Altıncı bekçinin adı, korkudur. Yedincinin adı edebdir. Bu bekçilerin yüz bin koruyucuları vardır. Her bir koruyucunun yüz bin askeri vardır. Bunların hepsi iman bekçileridir.

İman bekçilerinin tümü, öyle fazla hafife alınacak ya da es geçilecek değildir. Hepsi insan gönlünde sağ kalede, Rahmani olan Nur plânının noktasında toplanmıştır. Küçük bir noktacıktır ancak tüm âlemleri içine alan sonsuzluktadır. Yerlere göklere âlemlere sığmayan Âlemlerin Rabbi’nin sarayıdır ve sığdığı sırça saraydır. İşte B’nin altındaki nokta sırrı budur.

Hak Teâlâ’dan diledik, Marifet yari kıldı ve hem beş kaftan duta geldi. Evvel ilham kaftanı, ikinci kavrayış idrak kaftanı, üçüncü aşk kaftanı, dördüncü şevk kaftanı, beşinci muhabbet kaftanıdır. Bunlar cana konar ve can dirilir. Akıl vücuda gelir. Can ve akıl geleni gideni bildi ve anladı. Tüm eşya ve nesne Can ile dirilir. Can marifet ile dirilir. Marifetli Can, Erenler Canıdır. Marifetsiz Can hayvan canıdır.

Önce şunu anlamalıyız ki, Makalat Hacı Bektaş Veli’nin batıni tarafını tamamen ortaya koyan bir eserdir. Her cümlesi batıni bir anlam içerir. Hak Teâlâ’dan dilemek manasında dileyenin kim olduğu hususu vardır. Henüz can dirilmemiştir, akıl bilmemektedir. Tam bu esnasa dileyen kimdir? Çoğul olarak ifade edilen diledik kelimesi, ruhsal hiyerarşinin en büyük delilidir. O (Mutlak) tapılacak ilah değildir ancak Tekliktir, Tek’tir. O’dur. Fakat kainatın her bir katmanında askerler ve ordular vardır. Emirler An’da tüm kainata ve zerreye iner. İşte bu inişi tanzim eden üçler, beşler, yediler, kırklar, üç yüzler ilahi plânın, ruhsal hiyerarşinin şaşmaz düzenini sağlarlar. Marifet yari demek, İdrak yari, yani İdrak plânı meydana geldi anlamındadır. Beş kaftan (hil’at) duta geldi. Dut sahipsiz olan, her yerde ortaya çıkabilen, herkesin meyvesini yiyebildiği bizden olan bir ağaçtır. Herkesin ağacıdır. Aynı zamanda meyvesi bereket sembolü gibi birçok toparlaktan meydana gelir, hepsi birleşince bir meyveyi oluşturur, tatlıdır.

Kaftan üstüne giyilen örtüdür. Yani insanın fiziksel bedeninin dışında, ruhsal bedenlerini de simgeler. Beş bedenden bahsedilir. Birinci beden ilhamdır, Sezgi bedeni. İkinci beden kavrayıştır, İdrak bedeni. Üçüncü beden Aşktır, Işık Bedeni. Dördüncü beden şevktir, İblis plânı, azdırıcı, caydırıcı, madde titreşimlerinin yoğun olduğu beden. Beşinci muhabbet bedeni yani mantal bedendir. Tüm bunlar birleşir dut şeklinde birbirlerine bağlanırlar. Her biri bir boyutun bedenidir. Ve hepsi birlikte Can'a konarlar. Can dirilir, Akıl zuhur eder. İşte o an ezel ile ebed arasında merkezde Kutb-i Âdem uyanır.

Her zerre, atomundan galaksilere kadar her nesne can ile dirilir. Can, idrak ile dirilir. İdrakli Can erenler Can'ıdır. İdraksiz can hayvan canıdır.

Can dirildi manasının açılımı nasıl olmalıdır? Can ölü değildi ki dirilsin. Can zaten diri idi. Sadece ilim ve idrak ile göz açıldı. Yani Mutlakta olan, Ama mertebesinden, bulunamayan nokta'nın, Madde âlemlerindeki Can vasıtası ile ayn bakışıdır. Hakikatin gözüdür gören şey. Hakikatin gözü, âlemlerde gönül vasıtası ile Can ile diriden bakar ve görür. Dirilmek, ölünün canlanması değil, Hakikatin kendi makamından, Varlık âlemlerindeki Ayn bakışıdır. Çünkü sonsuzlukta ve ilahi plânda ölü yoktur. Daima dirilik vardır.

Öyle bir ölünüz ki, bir daha ölüm size uğramasın. Ölmenin zıddı dirilmek değildir. Ölmek kurtuluş manasındadır. Nefsten kurtuluş dirilmektir. Beden nefstir. Bedenden kurtuluş dirilmek manasındadır. Ölün ve dirilin. Fakat bunlar kesinlikle zıt anlamlar değildir. Ölmeden dirilmek yoktur. Dirilmek için ölmek gerekir. Fiziksel bir ölüm değildir bu, bedenin parçalara ayrılması ve çürüyüp yok olması değildir. Beden nefsin ta kendisidir. Nefsin öldürülmesi, bedenin titreşiminin yükselmesi ve bedenin akıl ve vicdan ile gerçek amaca uygun hâle dönüşmesi diriliktir. Rabb'in eli ayağı, Hakikatin bakan gözü olmasıdır. Dirilik, ebedi hayat anlamınadır. Ölüm yok olma ile tasvir edilir, öldükten sonra dirilme söz konusudur. Ölmeden ölünüz ise, diri olunuz, diri olan ölmez anlamına da gelmektedir. Diri, ölüler arasında aranmaz. Diriyi nefs bedenleri arasında bulamazsın. "Nefeha" (Secde/9) olarak geçer ayette, yani nefesini dışarı vurmak, üflemek, can vermek, diriltmek manasındadır. Rabb'in diriltmek için kendi kudretinden nefesinden bir parçayı vermesidir. O parça diriliğin kudretin parçasıdır. O parça olmasa dirilme de gerçekleşemezdi. İnsan nefs bedeninden kurtulup, nasip olduğu Yüce Ruh'tan parçasını alana kadar ölü olarak kalacaktır. Ölü olan beşerdir, Yüce Ruh'tan parçayı nasiplendiği anda dirilecektir.

Ölerek yok olmadığımız gibi, yaşayarak da ölmüyoruz aslında. Eğer yaşamda bir ölüm var ise, ruhun maddeye doğmasıyla da ruhsal plânda ölmüş

sayılmalıyız. Yani sürekli ölümler mevcuttur. Yaşamda ölmek ruhsal plâna, ruhsal plânda ölmek yaşama açılan geçişlerdir. Ölüm bir yok oluş değildir, yaşamın amacıdır. Başlıbaşına bir geçiştir. Doğmak kadar ölmek de bir mucizedir ve bunu inkar ettiğimizde, korktuğumuzda aslında aslımızı da inkar etmiş oluruz ve aslımızdan da korkmuş sayılırız.

Yaşam bizim seçenekler bütünümüzdür. Yaşam bizimdir, yaşam diri olandır. Doğum, yaşam ve ölüm kainatın nefes alış verişidir, kalp atışıdır, onu ne durdurabiliriz ne de inkar edebiliriz. Eğer bu nefes alış veriş biterse, kainat da yok olur, kainat diye birşey kalmaz. Yaşamı, doğumu ve ölümü inkar eden, kendini, aslını ve Yüce Tanrı'yı da inkar etmiş olur. Çünkü bunlar ilahi irade yasalarıdır, yüce enerjinin dönüşümüdür, kalp atışıdır, nefes alışıdır, sonsuz bilginin alışverişidir.

Doğum, yaşama açılan mucizeye tanıklık etmektir. Ölüm ise, tekrar bu mucizeye tanıklık etmek için, bir süreliğine yaşama vedadır.

Her doğum, yaşam ve ölüm, bir süreçtir, ve kainatın çok küçük bir sırrıdır, ilahi yasadır, ilahi enerjinin bize ne kadar yüce olduğunun bir kanıtıdır ve her daim diri olduğumuzun hatırlatılmasıdır.

Yüreklerinde dert vardır, Allah dertlerini artırmıştır.
(Bakara 2/10)

Dünya ölümün dünyasıdır. Ten ölür, can diri kalır. Can diri değildir, ten yaşar. Sadece nefes almak yaşamak mıdır? Hava solumak vardır, canı besleyen nefesi almak vardır. Hepsi farklıdır. Dünya ile haşır neşir olan, sadece dünya malına yönelen insan tende yaşar, hava solur. Teni ölür, canları ölmez aşıklardır.

Allah yolunda ölenleri ölü saymayın.
(Al-i İmran 3/169)

Allah yolunda ölmek nedir? Allah yolunda savaşmaktır ki en büyük savaş insanın kendi ile verdiği savaştır. Teni öldürmek, masivadan geçmek, hidayete ulaşmak Allah yolunda ölmektir. Ölmek ise uyanmaktır.

Can vardır, canın canı vardır.

Sana ruhu soruyorlar. De ki, Ruh, Rabb'inin emrinden ibarettir.
(İsra 17/85)

İlahi irade yasalarına uyan, olgunlaşma yolunda olan, Canı candadır. İşte diriler onlardır. Nefes alanlardır. Nefes canın canını besler. Nefes hava değil, kudrettir. Daima diri olandır.

Doğru bir anda herşey tekamül eder. O doğru anın ne zaman olacağı da zaman, mekan ve hayat enerjilerinin çakışması ile mümkündür. Tek savaşımız

kendi nefsimizdir, diğer her zerre sevgi ile dopdoludur. Öz düşmanımız nefsimizdir, yani zahiri bedenimiz. Nefs de Sevgidir aslında. Nurun zahirdeki yansımasıdır nefs beden. Batındaki yansıması da nur beden. Zahirde nefs beden maddeye yönelir, batında nur beden Rabb'ine. İşte ikisi arasındaki savaş budur. Düşmanlık yoktur, Sevgi vardır. Birbirlerinin tekamülü için savaşırlar. Akıl bunların ikisinin arasında kalır. Akla çok iş düşer. İkisini koordine ederse düşmanlık biter dostluk başlar, aslan ile ceylanın dostluğu der buna Hacı Bektaş Veli.

Dostluk ilahidir, en iyi dost insanın Rabb'idir. Beden kutsal bir mabettir, Rabb'in evidir. Çünkü gönül batında gizli olandır ve bedenin koruyucusudur. Beden madde ile ruh arasındaki köprüdür. Beden olmasa ruh, madde ile temas edemez. Sadece ruhun gelişmesi olgunlaşması değildir tüm mesele. Maddenin de gelişmesidir bir bakıma. İnsan en başta ayrıldığı parçasına kavuştuğunda tüm olumsuzluklar biter. Kime ne yaparsa yapsın ters döndüğü herşey, o diğer parçasına yaptığında ödül olarak dönüşür. İnsanın iki gözü vardır, biri batındadır biri zahirde. İşte onlar aynıdır, ayrı değil. İnsan ne zaman aklı ve vicdanı ile bu iki görü'yü birleştirirse olgunlaşır, uyanır.

İçinizden kimi dünyayı istiyor, kimi Allah'ı diliyor.

(Al-i İmran 3/152)

Ve Tanrı Çalab şöyle buyurdu. "Her nesneyi göz mü görür zannedersiniz? İşitmeyi kulak ile mi işitir zannedersiniz? Konuşmayı dil mi söyler zannedersiniz? İtaat etmekle, Allah emirlerini yerine getirmekle affedileceğinizi mi zannedersiniz? Ateşte yanmayı, ateşle mi zannedersiniz? Âdeme cennet içinde azab verdim, Cehennem içinde azab değildi. Hz. İbrahim'e ateş içinde bostan verdim, cennet içinde bostan yoktu. Hz. Musa'yı, Firavundan kurtardım, Nil ırmağında boğdurdum. Dostumu sakladım, düşmanımı helak eyledim. Yüz bin yer, bin melek üzdüm zerre günahları yoktu. Her ne işlersem, kadirim, kudretim yeter. Kimi ağlatırım, kimi güldürürüm. Ne yaptığımı bir ben bilirim, siz bilmezsiniz. Benim lütufum ve yardımım, yalvarma (korku ve ümit) ortasındadır." dedi. ([16])

16 Makalat-ı Hacı Bektaş Veli (Sefer Aytekin) 1954, sf 63

Yaşam birlikte bir paylaşımdır. Herkes tek tek, bu dünyada belli bir amaç için bulunmaktadır. Ancak amaç kişi tarafından belirli bir sınıra kadar oluşturulabilir. Yaşamsal amacı kimse bilemez. Çünkü kimse içinde bulunduğu dünyada bir üste çıkamayacağından dolayı yaşamın amacını asla bilemez. Yaşamın amacını ancak, yaşamı yaratan bilebilir. Dünyayı yaratan

bilebilir, ve üzerindeki tüm canlı ve cansız olanları yaratan bilebilir. Bunun dışında yaşam amacını bilmek imkansızdır.

Yaşamın amacını, yaşamın sahibi bilir, yaşamın içinde olanlar ise, o amaca uygun motivasyonu, hareketliliği ve ruhsal durumu devinim kılarlar. Nihai amaç, ancak yaşamın sahibinindir.

Amaçsız ve başıboş hiçbir şey yoktur kozmosta, âlemde. Herşeyin en küçük zerreden, en büyük evrensel görünüme kadar, bir amacı vardır. Ve bu amacın ne olduğunun bilgisi, sadece o amacı yaratana aittir. İçinde bulunanlar ancak o döngüde bir unsurdurlar.

Hiç kimse kendi amacının ne olduğunu bilemez. Ancak sisli bir yolda, görüş mesafesi ancak ve ancak birkaç metre olan bir durumdadır. İşte o gördüğü kadarını amaç olarak belirler ve yolda ilerlerken, önüne neler çıkacağını, nelerle karşılaşacağını bilemez. Bu karşılaştığı tüm durumlar onun yaşamsal amacıdır. Ve topyekün tüm hayatı bir amaç içindir. Ve bunu asla bedenliyken bilemez. Ancak o bedenden ayrıldıktan sonra, amacı biraz daha üstten izleyebilir ve eksiklikleri görebilir. Ve ne olduğunu anlamadan, çekimsel alana karşı koyamaz ve döngüyü sağlar. Döngüsel yaşam ve devinim sonsuza kadar devam edecektir.

Yaşamsal amacın sahibi, tüm yaşamların ortak özelliğinin sahibi, nihai amacın sahibi, hiçbir zaman kimseyi başıboş, yalnız ve ulaşılmaz bir yerde bırakmamıştır. Her daim, nefsin her türlü fısıltılarını duyar, hayat damarından en yakın noktada, tam yerinde ve tam zamanındadır. Yaşamsal amacın sahibi, her zaman diri ve olması gerektiği güçlülüktedir. Bu bize sonsuz güven ve asalet sağlamalıdır. Ki yaşamsal amaca en doğru ve en gerekli güçte katkıda bulunabilelim.

“Kimi ister Dünya!” Dünya, maddenin sembolik ifadesidir. Dünya malı istenir. Masiva yani eşya, elle tutulan, gözle görülen, tadılan, işitilen, koklanan, kısaca beş duyu ile algılanan masiva istenir. Nefs beden ister. Ancak Tanrı Çalab der ki, “isteyene, istediğim kadar veririm.” Yani istemek ne kadar coşkulu da olsa, dünya malını, ancak O, istediği kadar verecektir. Siz bilmezsiniz diyor, ben bilirim nedenini, amacını.

“Kimi diler Mevla!” Mevla, mana âlemidir. “Dileyene dilediği kadar yakınım, yani gelirim” manasındadır. “Mevla’yı dileyene, dilediği kadar gelirim, şah damarından yakınım.” Secde et ve Yaklaş! ayetinde olduğu gibi. “Teslim ol, tanı, kendini bil, Rabb’ini bil ki, dilediğin kadar ben senin yanındayım. Hatta sana, senden yakınım”. Aklın ve vicdan rehberliğinde

dileğin Mevla'nın esmalarının açığa çıkması ise, senin dilediğin kadar açığa çıkacaktır manasındadır.

İsteyen uykuda olmanın, dileyen uyanmışlığın simgesidir. İstemek nefsi, dilemek ruhu besler. İstemek arzuları kamçılar, dilemek manevi zenginliği. Dilemek, aklın akıl üstü açılımına, gönlün vicdan ışığının yanmasına sebeptir. Eşyanın görünmeyende amacına ulaşmadır. Eşyanın gerçek Hakikatini idrak etmektir. Böylece, "Beni dileyene, dilediği kadar gelirim" manası, uyuyan bilincinizin açanlara sahip olması anlamındadır.

Hakikatin Hakikatine ulaşmak, ancak dirilmekle olur. Dirilmeden, Gerçek Amaca ulaşmak mümkün değildir. Uyuyan bilinçlere, gerçekliğin her zerresini aktarsan yine de fayda vermez. Uyuyan bunu okunacak bir yazı ise okur, duyulacak bir ses ise duyar, bakılacak bir nesne ise bakar ancak hiçbir anlam katamaz. Bunun oluşması için, ruha ulaşması idrak boyutunda "bilme" yaşaması gerekir. Bu da aklın açılımları, vicdanın yani gönlün rehberliğinde olacak bir "hâl"dir. Bu "hâl" oluşmadan, Hakikatin Hakikatine yani "Sırra" ulaşmak anlamsız olur. Çünkü Hakikatin Hakikati olan Sır, duyulacak, görülecek, işitilecek, dokunulacak bir nesne, ses, meta değil, bilakis "Fetih"dir. Bir Avaz ile dokunulmaktır Fetih. Rab, ancak ve ancak hiçlikte dokunur kuluna. Ancak kul da kulluk hâline bürünürse.

Tanrı tek tek sırra ulaştırır kullarını. Dilediğini de arındırdıktan sonra topluca. Bunun sebebini ve amacını sadece O bilir.

Makalat kitabında, can cisimdir. Bedeni sağlıklı kılar. Dikenin battığını bilir, kılın çekildiğini duyar. Yani derinin hissettiğidir, duyu organıdır. Ve gereklidir. Yoksa insan bu acıyı duymazsa, dünya yaşamında bedenini sağlıklı tutamaz. İkinci can, ekli şurbdur. Yani istek ve arzulardır. Yemek yemek, içmek, susamaktır. Otomatik tarzda hareketlerdir. Bedenin sağlıklı kalması, yaşamı idame ettirmesi için gerekli arzu ve isteklerin otomatik tarzda meydana gelmesidir. Üçüncü can revandır. Beden uyuyunca, Can uyanır. Ama uyku dinlenmek içindir. Bedenin rahatı ve sağlıklı kalması için gereklidir. İnsan uyuduğunda, Can uyanır. Ten uyuduğunda, Can mana âleminden beslenir. Beslendiği ile de teni besler. Maddi âlem ile mana âlemi arasındaki köprüdür.

"İsten beni, sizlere bulunayım."

Makalat

İsteyene dilediği kadar yakınım. Dileyin bulunayım. Beni anın, ben de sizi anayım. Size şah damarınızdan yakinim. Size sizden yakinim. İstemek, arzu değil, bulunmak da maddi değildir. İstemek gönül gözü ile dilemek, bulunmak

yine gaybda o hâl içinde olmaktır. En büyük zenginlik ruhun huzur ile dolması, yaşam ile gizlideki o ince sınıra dokunmak ve tanımaktır. Unutmadan, kaybolmadan, kayıb hâle gelmeden ulaşmaktır. Unutur insan, dalar masivanın gelgeç aldatıcı etkilerine. Çünkü bedenden sanır kendini. Sadece beden acıkır, susar ve arzular. Unutur herşeyi, maddeye bakan yüzünün gölgede olduğunu hatırlamaz. İki gözü ile gördüğü, eliyle dokunduğu, tatdığı, kokusunu aldığı, duyduğunu gerçek sanır. Oysa orası gölgeler dünyasıdır. Gölge dünyada herşey aldatıcıdır. İnsanın bir görünen bir de görünmeyen duyuları vardır. Görünen beş duyusunun dışında görünmeyen gönül duyuları da vardır. Herşey zıttı ile kaimdir. Kesret denilen çokluk âleminde herşey varolduğu kadardır. Oysa eşyanın yani masivanın görünmeyen tarafından nice zenginlikler vardır. Hatırlasa, dünyanın bir oyun, bir eğlence, imtihan ve nimet yeri olduğunu bilir. Bilmek ruhi bir hâldir. Ulaşılmayacak bir mekan olduğunu bilme hâline ulaşacaktır. Asli vatanın özlemi içinde, ruhunda ve gönlündedir. Hatırlanmayı bekler an be an. Oysa insan bunu duymaz. O fısıltıları duymaz. Oysa sessizlikteki fısıltıları duymak için işitmeyi bilmek, gayb kulağının açık olması ile mümkündür. Gayb gözünün açık olması ile mümkündür. Gayb dokunuşunun hâli ile mümkündür. Bunun olması için, masivanın etkilerini kontrol etmesi, nefs bedenini tanıması gerekir.

“Gök ağlar, yer güler, gökten yağar, yerden biter.”

Makalat

Gökler ağlarsa, yerler güler. Gök cömertlik sunar yağar, yer sevgiyle kabullenir yeşerir, yaşam bulur, can olur. Bir damla sudan hub suretli adam yaratır, ay ve güneş O’nun hüsnüyle doğar can olur. İnsan olur, İnsan âlemlerin esrarıdır. İnsan âlemin kalbindedir. İman eden, inanan insanın zikri kabul olur, kalbi şereflidir. Bütün neyse zerre, zerre neyse Bütün de odur. Zerre ile bütün arasında mahabbet esastır. Mahabbet yani Aşk, Can’dır. Mahabbet ve Can O’nun en büyük sırrıdır. Yarattığı ile O arasındaki sır. Kesrette yani çoklukta yarattıkları ile O arasındaki sır mahabbettir. Nefes bir sırdır. Çoklukta her nefes bir sırdır. Sır ise, seçtiği ile O’nun arasında mahabbettir(muhabbet, sevgi, aşk.) Kul istediği kadar O yakindir. İstenilen, dilenen, zikreden kadar bulunandır. Ulaşan, bulunamayan noktayı hâl olarak yaşar. O bulunamayan noktadır. Nur gaybdadır, insan maddeye bakan nefs bedeni ile gölgededir. Oysa Nura bakan ruh bedeni ile aydınlıktadır. Gece ile aydınlık budur. Biz gölge varlıklarız, gördüğümüzü biliriz, gayrisinden habersizizdir. Oysa Nura bakan ruh beden An’da herşeyi bilir. İkisi arasında

alışverişi olan veliler, seçilmişler ve öz dostlardır. Sadece gölgeye bakan ile, sadece nura bakan değil, her ikisini de bilen, dengeleyen, alışverişi tam olan olgun insan, kamil insandır. Onlar seçilmiş öz dostlardır. Nebiler, veliler, ermişler, aşıklar, ariflerdir. Âdem âdemi ıslah edemez, kör köre yol gösteremez. Güzelliğini köre anlatmanın ne faydası vardır, tarifle güzellik anlatılabilir mi? Bunun için yol gösterene, ışık tutana, gölge dünyayı aydınlatana ihtiyaç vardır. Ancak o yolda, taşları toplamak âdeme düşer. Herkes kendi yolunun taşını kendi ayıklayacaktır. Kimse bir başkasının taşını ayıklayamaz. Çünkü önce kendi yolunun taşlarını öğrenmeli ki, diğerine yol tarif edebilsin.

Tekrar konumuza; gökler ağlar, yerler güler, gökler sunar, yerde biter meselesine dönelim. Güneş vahdettir, ay ise kesret. Güneş kendi enerjisini, yakıtını üreten, sönmeyen, daim ve diri olan O'nun Nurunun simgesidir. Hayat veren, can veren, yaşam ve zamanın sahibi olandır. Ay ise kesret yani çokluk âleminin âdem olanın simgesidir. Güneş Tanrı'nın, Ay Âdem'in simgesidir. Ayın bir yüzü daima gölgede karanlıkta, bir yüzü daima güneşe dönüktür. Güneş ışığı ile beslenir, güneş nurunu yansıtır. Oysa gölge tarafı ise karanlıktadır. Dünya ise, Ayın sadece aydınlık tarafını, Nurdan gelen ışığı yansıtan tarafını görür. Oysa karanlık yani gölge tarafını bilmez. Dünya da, yansıyan ışığı alan âdemoğlunun simgesidir. O zanneder ki, ay kendi ışığını yansıtır, karanlıkta onun ışığı ile yol bulur. En karanlık anlarda bile, Ay Güneş Nurundan aldığı ışığı ile âdemoğlunu aydınlatır. Kandildir.

O'nun katında, her insanın bir hakikati, bir sırrı, özü mevcuttur. Dünyaya doğmadan önce, şekil almamış şekilsizdir. Çekirdek haldedir. O çekirdekte, bütün âlemlerin gizemi ve sırrı mevcuttur. Atomsal bir çekirdek halde iken bile, tüm yaşam plânı, sırrı dürülüdür. Her bir atomsal çekirdeğin kendine ait bir istidatı yani yeteneği ve kabiliyeti mevcuttur. Ve hepsi de ilahi irade yasalarına göre bedenlenir, şekillenir. Batında bu çekirdek (kişinin yeteneğinin, sırrının, yaşam plânının dürülü olduğu) Arştan süzülür, Kürsüden geçer, yedi kat göklerden geçerek, Kamer Feleğine doğru yol alır. Kamer yani Ay feleğine gelen çekirdek, madde âleminin temeli olan dört ana unsurun Ateş, Su, Hava, Toprak ile bütünleşir, yoğrulur. Dört unsur ile yoğrulur ve insan bedenine geçer. İki insanın Allah huzurunda evliliği ile, birleşme gerçekleşir ve ana rahmine geçer, bebek olarak dünyaya doğar. Cisim olarak meydana gelir. Tin suresinin 4-5. ayetlerinde aktarılmıştır: "En güzel şekilde yarattık, aşağıların aşağısına indirdik". En güzel şekilde yaratım, bir atomsal çekirdeğin içine bir âlemin, kainatın bilgisinin dürülmesi, ve o çekirdeğin

arştan yola çıkıp, süzülerek aşağıların aşağısına Ay Feleğine kadar inmesi, dört unsur ile yoğrulması, insana geçmesi ve orada birleşme sonucu ana rahminde Can bularak, bebek olarak doğması, cismani hâle gelmesidir.

Maddede hareket olması için nefs verilir. Nefs, toprak, hava, su ve ateş ile yoğrulmuş bir bedendir. O bedenin dünya yaşamı, son nefesini verinceye ve nefs bedenin ölümü tadıncaya kadar, yine aslı olan toprağa, ateşe, suya ve havaya bırakıp dönüşünceye kadar olan herşey O’nun sırrıdır. Ve O’nun iradesinin emrindedir. Ancak bu irade ve emir, tüm insanların bir kukla, robot, iradesiz olduğu anlamında değil, tamamen farklı bir mana içerir. O’nun emri ve iradesi, ilahi irade ve yasalar ile bütündür.

Ve insan, özgür iradeye sahiptir. Bu gizlinin en gizli noktasıdır. Herkesin kavrayabileceği idrak edebileceği bir mana taşımaz. Hem O’nun iradesi, hem insanın özgür iradesi anlamını kavramak, bu beyinsel düzeyde tam anlaşılamaz. O’nun iradesi altında olmayı, fatalist bir kaderi görüş ile, insanın özgür iradesini ise determenizm yani sebep sonuç yasası ile anlama hatasına düşülür. Oysa O’nun iradesi ve emri altında olup, insanın özgür iradesine sahip olması bu iki kavramın tamamen dışında özel bir gizliliğe ve sırra sahiptir. Bu sır, sadece O’nu dileyenler, ananlar ve onu arayanların sahip olabileceği bir sırdır. Ve o sır kulu ile Rabb’i arasındadır. Diğerleri bilmez, bilse de anlayamaz, anlasalar da katledip yok edecekleri bir durum oluşturur. Bu yüzden, bu sırra vakıf olanların çoğu yok edilmişlerdir. Sırrı açığa vurmak değil, sır ile örnek bir yaşam sürmek kamil insan özelliğidir. Hacı Bektaş Veli, bu sırrı, örnek bir yaşam ile sergileyebilmiş velilerden biridir. Bu Hacı Bektaş Veli’nin batıni tarafının en büyük özelliği olmuştur, sevilmiş ve itibar görmüştür; öğretisi kuralları ve kanunları hâlâ günümüzde yaşatılmaktadır.

Kendimi bildim demekle, kendini bilmez insan, Rabb’imi bildim demekle de olmaz. Lafla Hakikat beyan olmaz. Bal demekle ağız bal olmaz, ben kötüyüm demekle kötü olunmaz. Kendini bil’de, yakin olma manası vardır. İlme’l yakin, ayne’l yakin, Hakka’l yakin olmak vardır. Duyulan, öğrenilen, bilinen herşey ilme’l yakin halidir. Ölümün bilinmesi, doğumun, hayatın, yaşamın bilinmesi, bilgi olarak alınması durumudur.

Derin düşünce ile müşahedeye başlayınca ayne’l-yakîn, gönül gözü ile hissedilen, vicdani olarak tatbik edilen bir hâldir.

Mana itibari ile beden içinde, nefsin yarılması, nefsin ölmesi, kendini bilmektir. Beden içinde ölen ve dirilen, kendini bilen, Rabb’ini bilendir ki bu, Hakka’l yakindir. Nebilerin, velilerin yakinliğidir.

TEVHİD-ÜL MAARİFİ

Tevhid-ül Maarifi

Tevhid birlemedir. Maarif ise kalbe doğan ince seviyede ilimdir. İlim iki yolludur. Birincisi okuyarak, öğrenerek, tatbik ederek, duyarak, aktarılan edinilen ilimdir. İkincisi ise, gönle, kalbe doğan bilgilerdir. Bunlar ince seviyede oluşur. Eskiden dergâhlarda sohbet esnasında kalbe doğan ilmi aktarırlardı. İçe doğuş, kalbin gönül ile oluşturduğu köprülerden akan ışık, sızan Nurdur. Ve o bilgilerin akıl ile yoğrularak dil ile aktarılmasıdır.

Bu ilmi alan kişi, bir Lahza An'da tüm âlemlerin, kainatin bilgisini içinde hisseder, kainat ile nefes alır. Birlenir, nefesini yine olduğu yerde yani arzda verir. İşte o An'da içe doğan tüm güzellikleri bir nebze olsun hisseder. Ve onda kalanları aktarır. Hepsine sahip olamaz, ancak kanca atabildiği kadarını getirir ve aktarır. Bir huşu hâlidir bu. İçe doğuşta kendini bedenli olarak görmez, bedenden çıkmış, kainatla Birlenmiş ve tekrar arzdaki bedenine dönmüştür. O bir anlık zamanda bin yıllık tecrübeyi yaşar, ancak arz bedeninde ise sadece çok cüzzi miktarını aktarabilir. Çünkü arz bedenin çekim alanı ancak buna müsaade eder. O sevgiyi hisseden insan, hepsini aktarsa idi parçalara ayrılıp yok olabilirdi. Bunu ancak Gönül taşıyabilir, Gönlün kalbe aktardıkları cüzziler bile ne muazzam bilgileri ortaya çıkarır. Velilerin, pirlerin aktardığı o kelimeleri okuduğumuzda bile kendimizden geçer gibi oluruz. İşte bu o gücün eseridir. Gönül İlminin Birlemesi, Tevhid-ül Maarifi başlığımız. Makalat kitabının son sayfalarında bir bölüm. Burada Hünkar Hacı Bektaş Veli, yine üstüne basa basa durduğu "kendini bilen, Rabb'ini bilir" hadisinin açıklamasını daha dünyasal anlayışa hitaben yapmaktadır. Anlayışlarımıza uygunluğu açısından, ben de bu bölümü anlayabildiğim oranda aktarmaya çalıştım.

O, Mutlak olandır. Vahid olandır. Makalat kitabında Bayık Tanrı, Çalab, Padişah, Gönül Sultanı olarak da çeşitli yerlerde geçer. Ben sadece O olarak bahsetmek istedim. "An" ise, zamanın içindeki büyük zamandır. Zamanın

sahibi manasındadır. Zaman bir varlıktır ve ilk yaratımda, Âdem yaratılmadan önce de yokluktan varlığa geçen bir Varlıktır. Zaman bir enerjidir. An ise, tüm zamanların, evvel ve sonraki olan tüm zamanların birliğidir. Aslında zaman çoğul değildir, birdir ve tektir. Tek bir zaman içinde tüm zamanlar mevcuttur. An ise bütünselliğin bir cüzzisidir ancak bu cüzzi de tüm âlemlerin, yaratılıştan sonsuzluğa kadar olan tüm zamanların birliğini anlatır. An kelimesinde, gün, ay, yıl, saniye, salise kavramı yoktur. Bu kavramlar dünyasal kavramlardır. Oysa An kelimesi Ruhun bütünselliğinin zamanını içinde barındıran bir kesittir. Fakat o kesit bir parça değil, parçadan çok bütünlüğün kozmik enerjisini taşıyan bir parçadır. An, Yaratımdaki Ol! ile aynıdır. Yani Kün! dilediğinde An'da yaratım gerçekleşmiş, yokluktan varlığa geçiş olmuştur. An'da Yokluk, Varlıkta Can ve Hayat, Yaşam varlıklarını oluşturmuştur. An yani zaman mevhumu, kavramı, manası, her boyutta, her yaşam formunda, Arştan Arza kadar olan her kesitte vardır. Farklıdır ancak zamanın olmadığı hiçbir yer mevcut değildir. Kutsal kitaplarda da, zamandan bahsedilir. Sizin dünya zamanınız olan "elli bin yıl, biz de bir gün olarak geçer" diye bahsedilir. Zaman görecelidir. Her boyutta hissedilen zaman akışı farklıdır. Einstein bize bunu "sevgi ile geçirilen beş dakika ile, kızgın bir tavanın üstünde geçirilen beş dakika aynı değildir" olarak görecelilik kanunu açıklamıştır. Bizim evrenimizde ışık hızı ulaşılan en son zaman kavramıdır. Ve tüm hesaplar ışık hızına göre yapılır. Zaman hislere ve algılara göre de değişir. Bir An içinde yaşanılan binlerce yıllık bir hâl de yaşanabilir. Makalat kitabının bölümüne geçebiliriz.

O birliğini bildirdi.

"Sizin İlahınız, Vahid'dir. Bir tek İlahtır. İlah yoktur O'ndan başka. Rahman'dır. Rahim'dir."

(Bakara 2/163)

O An'dan heybetini(yüceliğini) bildirdi.

"O Aliyydir, Yücedir, Azim'dir, büyüklüğü sınırsızdır."

(Bakara 2/255)

O An'dan kahr'ın bildirdi. O An'da izzettin bildirdi. O An'da Celalin bildirdi. O An'da mahabbetin bildirdi. O An'da nusretin bildirdi. O An'da kısmetin bildirdi. O An'da hısbetin bildirdi. O An'da Rahmetin bildirdi. O An'da kullarına ilim öğrenmek bildirdi. O An'da hikmetin bildirdi.

O Andan türlü türlü nesneler bildirir, hesap olunmaz, anlaşılmaz, kavranılmaz. Aklın bunları manalandırmaya gücü yetmez. Andan kendini bilen, Büyük Tanrı'yı da bilir.

İnsan kendi soyunu, sopunu bilir, öğrenir. Kimden doğdu, atasının kim olduğunu, nereli olduğunu, konumunu bilir. Ancak varlık olarak “kendi” ilmini bilebilir mi? Kendi ilmini bilmek, Arştan tahtısaraya (gönüle) kadar ne varsa bilebilir mi? Âlemlerin kendi gibi olduğunu bilebilir mi? Tüm kozmik inşanın kendi bedeninde varolduğunu bilebilir mi?

Arş ile arz arasında çok çeşitli varlıklar, nesneler mevcuttur. Ancak Âdem bunların en şereflisi, en ulusudur. Tüm âlem, Âdem içinde vücut bulmuştur. Tüm görünen madde âlemlerinden yukarı on sekiz bin kandil asılıdır. Bir kandilin genişliği, yetmiş kez dünyadan büyüktür. Bunlar O’nun hazineleridir. Ve bu hazineler baş’tadır. Can hazineleri de başta’dır. Çünkü O’nun Ruhu, burundan üflenmiş, baş köküne yerleşmiştir.

Baş, Arş’a benzer. Akıl, İlham, Fehm (anlayış, kavrayış), His, İlmin gönüle akması Marifet, Mahabbet yani İlahi Aşk, bin Arş gibidir ve görünenden uzaktır. Yani görünen âlemde değil, gaybda olanlar, gizlide olanlardır. Baştadır ancak gizlidedir.

Gönül, uçmaya (cennete) benzer. Gönül, dünyadan ve öte dünyadan uzaktır, farklıdır. Dünya Mahabbet yani ilahi Aşkın bedende hissedildiği yerdir, arayış ve bulunuştur. Öte dünya ise, nimet evidir. Nimetten beslenilir. Oysa Gönül Maarifet evidir. Rab ile Gönül arasında perde yoktur. Bu yüzden Kudret ve Azim ilminin akması Gönüledir. İşte bu hem dünya, hem öte dünyadan çok daha üstündür.

Yedi kat gök diye bahsedilir, Ten yani beden de yedi kattır. Kan, ilik, kemik, damar, et, deri, sinir yedi kat gök gibi insan bedenini örter, bir ağ oluşturur.

Dünyada dört od, yani ateş vardır. Taş odu, çekirdekte erimiş olarak bulunan lavdır. Ağaç odu, karbon molekülleri, oksijen ve hidrojen atomlarının canlıları oluşturması ve hayati önem taşıması. Ağaç odu diye bahsedilen, karbon atomunun, tüm zerrelerde yaşam oluşturduğudur. Yıldırım odu, eksi ve artı kutupların oluşturduğu enerji biçimidir. Yağmurlu havalarda, toprak ile gökyüzündeki bulutların, elektriksel alışverişidir. Tamu odu, yani cehennem ateşi diye bahsedilen, insanın vicdanının adaleti, yargılaması ve içten yakmasıdır.

İnsanda da ateş vardır diye bahseder Makalat kitabı. Mide odu, mide asididir. Çok kuvvetli bir asittir ve ateş gibi bir benzetme yapılmıştır. Tüm yenilen maddeleri parçalar, çok küçük zerrelere ayırır ve gerekli olanı hücrelere taşınması için gereklidir. Bu bilinen tarafıdır, bir de bilinmeyen “açlık” ateşidir. İnsan aç kaldığında, tetikleyen bir mekanizmadır bu. Mide

odu, açlık mekanizmasının tetikleyici gücünün simgesidir. Şehvet otu, nefsin arzularının ateşidir. Üreme, istek, arzu ve her türlü yaşamı daim kılan tetikleyici unsurlardır. Soukluk odu diye bahsedilen, insanlar arasındaki iletişimdir. Şimdiki dili ile "elektrik alma-alamama" meselesidir. Görünmeyen bir ateştir ancak tetikleyici bir unsurdur. Sevgi ve kaynaşma, hoşlanma ya da hoşlanmama, nefret ve kin gibi güdülerin de oluşmasına sebep olur. Mahabbed odudur ki, bu da ilahi Aşkın ateşidir. Herkeste kısmi olarak bulunur. İbadet etmekten, O'na inanmaya, Allah'a yönelmeye ve masivadan vazgeçip tamamen ruhi hâlin bedende yaşanmasına kadar olan bir ateşleme mekanizmasıdır. Bilmek başka, maarifet başkadır, öğrenmek başka maarifet başkadır. Bilmek ve öğrenmek duymak ile, maarifet ise gönüle düşen bilginin yaşanması ile mümkündür. İşte bu mahabbettir. Gönülde yaşanan tüm hâletin yaşanmasıdır. Yüzlerce sayfa okumak ile, bir Andan akan ilmin yaşanması başkadır.

Dünyada dağlar ve denizler varsa, âdemde de dağlar ve denizler vardır. Tüm kemiklerin başları dağlara benzer. İskeletin oluşması için en önemli oynak yerlerdir. Ve onlar olmasa hareket kabiliyeti olmaz, insanın dik durmasına yardım eder. Dağlar da böyledir, dünyaya dikilen dağlar da hem sabittir hem de akandır. Sabittir çünkü kökleri ile yerin sağlamlığını daim kılarlar, hem de hareket ederek kıtaların ve konumların değişmesinde rol oynarlar. Denizler, yaşam için gerekli dönüşümü, akışı sağlarlar. İnsandaki denizleri de Makalat kitabı şöyle açıklıyor. Göz görür, dil söyler, kulak işitir, gırtlak gıdanın geçişini sağlar (kursak eritir), karın boşaltım sistemi ile canlılığı daim kılar, elem ve üzüntü denizi, sevda denizi de yedi deniz olarak aktarılır.

Dünyada ırmaklar varsa, âdemde de ırmaklar vardır. Gözyaşı ırmağa benzer. Dünyada su varsa âdemde de su vardır. Safi su (yağmur suyu), acı su (bitkilerdeki zehirli su, denizlerdeki tuzlu su) koyu su (bataklık), yer suyu (içme temiz su). âdemde de su vardır, ağız suyu tatlı sudur. Göz suyu acı ve tuzlu olandır. Kulak suyu saf su dengeyi sağlar, burun suyu koyu sudur.

Dünyada mümin vardır inanır, teslim olur, kafir vardır inanmaz, inkar eder. İlham mümine benzer, vesvese kafire.

Dünyada yel (rüzgar) varsa, âdemde de yel vardır. Ağızda öğütülen besini, kursağa sürükleyen yeldir. Kursaktan mideye öğütülmesi için süren yeldir. Nesneleri damarlara ulaştıran yeldir. Damarlara ulaşmayanları, boşaltmaya yarayan yeldir.

Gönül bir şehirdir. Ten yani deri ve tümü hisara benzer. Göğüs içi, pazara benzer. Yürek, böbrek, dalak dükkanlara benzer. Sadıklık, söz, ispat, şevk, mahabbet, yalvarma ve korkma, derin düşünme metalara benzer. İman cevhere benzer. Akıl mescide benzer. Maarifet (gönüle düşen ilim) kandildir, arşdan arza kadar aydınlatır. İman sermayeye benzer, imansız olmak sermayesiz olmaktır. Gözler teraziye benzer, dengedir, birisi zahire bakar, diğeri batına bakar. Batın diye bakanın terazisi ağır gelir, zahir diye bakanın terazisi hafif gelir. Batın gözü gönül gözüdür. Vicdan adaleti ile hareket eder ki, edep ve erdem hakimdir. Zahir bakanlar ise tamamen masivanın yani eşyanın, maddenin etkisindedirler, yaptıklarının hesabı yokmuş gibi davranırlar. Mühim olan iki dünyanın da dengede olması ve terazinin dengede kalmasıdır. Batını bilip, zahir bakabilmektir.

Nefis zalimdir, Can muktesiddir (kendine hakim olan, zihnine ve hareketlerine sahip olan manasında). Gönül sabıktır (kendinden ve arzularından vazgeçen, tamamen teslim olmuş, belalara sevinen ve sabırla kabullenen manasında).

Dünyada gök ve yer vardır. İnsanın başı göğe benzer, tabanı yere benzer. Akıl aya benzer, Maarifet güne benzer, ilim yıldıza benzer. İnsanın kaygılı hâli buluta, gözyaşı yağmura benzer. Gönül kuşa benzer, kuş bazen sapar ancak gönül hiç sapmaz, azmaz. Çünkü gönül ile Hak arasında perde yoktur.

Dünyada ırmaklar var, insanda da süt kanalları, kan, safra pınarları vardır.

Cennette yemek var, ancak boşaltım sisteminin çalışması yoktur. Ana rahminde de bebek yer içer ancak boşaltım sistemi çalışmaz.

Gönül padişahı, âlem Yüce Tanrı'nın nazargahıdır. Sa'd bini Abdullah eder. Hak ile cümle nesne arasında perde vardır, gönül ile Hak arasında perde yoktur.

Hacı Bektaş Veli

Nazar, Ayn bakışı yani Hakk'ın gözü ile bakar ve Hakk'ın nuru ile görür, velayeti tamamlayarak sıddîklık makamına hak kazanır. Gönül padişahı, Âlemlerin Rabbi bakışındadır. Yani Gönül padişahının bakışı, Âlemlerin Rabb'i bakışıdır. Gönül gözü ile bakarsan, Rabb'in bakışı ile bakmış olursun. Hak senin gönül gözünün bakışından bakar. İşte böylece Sa'd yani arzda gezen ulaşmış olursun, yani Hakk'ın gözü, eli, ayağı olursun. Sa'd Abd yani, arzda kul olma meselesidir bu. Abd kelimesi, kul olma anlamındadır. Ki, Kutsal kitapta, katımızdan ilim verdiğimiz kul, salihlerden bir kul, diye geçer. Kul olmak, tüm mahlukat ve nesnelerin arasında en şerefli olan, seçilmiş, öz dost ve Hakk'ın eli ayağı olan anlamındadır. Bu yüzden Hak ile tüm kainattaki

varlıklar arasında perde vardır, ancak insan gönlü ile Hak arasında perde yoktur. Gönlünü keşfeden, gönlüne ulaşan, kul olur.

İnanan ve iman edenin gönlü Kâbe'ye benzer. Kâbe'ye varan ayağı ile yürür. Gönlüne yani gönül kâbesine ulaşmak isteyen, yüzünün üstünde yürümesi gerekir. Aşıklar yüzlerini yere sürerler. Gönüle kılavuz Kur'an'dır. Gönülde Çalab (Tanrı) insanın Rabb'i yoldaştır.

Burun iki deliklidir, biri beyne gider, diğeri boğaza. Mezar da iki deliklidir. Biri cennete (uçmak) diğeri cehenneme (tamu) gider.

Dünyada gayblar vardır. Uçmak (cennet), tamu (cehennem), Arş, kürsü, kalem (yazgı), Levh (maddenin kaynağı, ana formülü, sırrı), feriştehler (melekler yani kanun uygulayıcılar) Öküz (dönüşüm), Balık(diri olan can, arif ve maarifler). Bunların isimleri bilinir ancak kesinlikle görünmez ve bilinmezler.

İnsanda da, akıl, zeka, idrak (fehm), ilham, fikir, endişe, aşk, sevgi bulunur ancak görülmez, elle tutulmaz, ancak bilinir varlığı. Gaybdırlar.

Dünyada çeşitli ağaçlar vardır. Başı gökte, kökleri toprağın derinliklerine ulaşan ağaçlar. Ağaç, aydınlığa, güneşe ne kadar yükselirse, yaklaşırsa, kökleri ile o kadar derine toprağa ve karanlığa iner.

Maarifet de, ağaç gibidir. İnsandaki maarifetin dibi gönülde, başı arştadır. Maarifet ağacının başı tevhiddir. Özü imandır, dibi yakınlıktır. Kökü tevekküldür(Hakka bağlı olan, sağlam olan). Budakları sakınan kişi gibidir. Suyu, ümit ve korku gibidir. Ağacın meyvesi ilimdir, yeri müminin gönlüdür. Ağacın başı arştan bile yukarıdadır. Maarifet ağacının beş ulu budağı vardır. Şevk, mahabbet, inayet, iradet, kurbiyyet. Açıklamalarına gelince; şevk dünya işine dört elle sarılma ve ne yaptığını iyi bilme; mahabbet, Tanrı ile kulu arasındaki ilahi aşk; inayet, Tanrı'nın lütfu, yani kulunu görüp gözetmesi, koruması; iradet, insanın özgür iradesidir ki bu iradenin gerçekleşmesine hiçbir yaratılmışlık engel olamaz. İlahi irade çok güçlüdür ve kanunlar çerçevesindedir. İlahi irade insan iradesidir. Her zerre yaptığı ile sorumludur manasındadır. Kurbiyyet akrabalıktır. Şah damarından yakın olma, yakinlik, kreybu, akrebu yani akraba olma manasıdır.

Bedende, akıl ve heva vardır. Akıl ve nefstir. Akıl Maarifettir ve başı ilhamdır. Nefs hevasının başı vesvesedir. İkisi her gün birbirine tokuşurlar. Akıl, hevaya üstün gelirse, hem beden hem can kul olur, üstün şerefli, olgun insan olur. Heva, akla üstün gelirse, hor olur, hayvan olur, beşer olur.

"Göklerde ve yerde, zerre kadar bile O'nun bilgisi dışında değildir. Bundan daha küçüğü ya da daha büyüğü."

(Yunus 10/61)
Âdem’e candan daha yakın yoktur.
Şah damarından daha yakınız.
(Kaf 50/16)
Can bedene yakındır.
“Üç kişinin gizli konuştuğu yerde dördüncü O’dur.”
(Mücadele 58/7)
Hakkın varlığı bilinir, niteliği bilinmez.
“Sana ruhu soruyorlar. De ki, ruh Rabb’inin emrinden ibarettir.”
(İsra 17/85)

Gönlün varlığı bilinir, niteliği bilinmez, gizlidir, bilmekte de tüm âlem acizdir. Gönlün yedi adı vardır. Yani yedi manada gizlidir. Kalb (yürek), Cenab (ölümsüz can, diri olan), Ruh (görünmeyen bedenler), Bal (ilmin aydınlığı), Huld (Erdem), Zamir (Ene-Gizli Ben) Fuad (gönül gözü Ayn bakışı Necm/11) Sadece adları bilinir ancak manaları, kavramları gizlidir. Hakikatin Hakikatidir, sırdır, ulaşmak öğrenmek, okumak, bilmek ile değil, ancak ve ancak idrak ile olur.

Her kişinin (kişi, iman sahibi olmuş ilim sahibi olan) iki resulü vardır. Biri zahir yani aşikar, görünen, diğeri batın yani gizlide olan. Görünen resul dildir, ifşa eder, açıklar, aktarır. Gizlideki resulü gönüldür. Dil, Muhammed’e benzer, Gönül Cebrail’e.

Gökler yer ile, hava kuşlar ile, bedenleri zayıflık ile, canları Mahabbet ile, âdemoğullarını birbirleri ile, yüzü gözler ile, elleri ayası ile, uçmağı (cenneti) nimet (Kevser) ile, tamuyu (cehennem) zekkum ile, dünyayı mihnet (bela, imtihan) ile, ahireti güzellikle, Hak kulları ile beraberdir.

“Yere bakın Yaratıcılığımı görün. Göğe bakın Nurumu görün. Feriştehlere (meleklere), Kanunlarıma bakın Sırrımı görün. Dağlara bakın, ambarımı görün, Kıyamete bakın Heybetimi görün. Ululuğuma bakın, Güçlülüğümü görün. Kullarıma bakın Yaratılışı görün. Kur’an’a bakın buyruğumu görün. Gönüller aşan Bedene bakın ulaşanı görün. Evliyalarıma bakın hazinemi görün. Sizleri sevdiğim için nice türlü kerametler verdim. **“Âdemoğlunu şerefli kıldık”** (İsra 17/70).

“Tüm yaratılan nesneler, Âdem’e verildi. O kendini de sizlere bildirdi. Gökler örtünüz, yerler döşeğiniz, ay ve gün çerağınız (kandiliniz, aydınlığınız), yemişler nimetiniz, otlar görgünüz, ağaçlar gölgeniz, cennet makamınız, huriler eşleriniz, Kur’an inancınız, Hz. Muhammed şefaatçınız, Hz. İbrahim atanız, Hava ananız, Bayram günleri dinlenmeniz, diğer günler

çalışmanızdır. Sizler birbirinizle kardeşsiniz. Ben marifeti çok olan (gafur) Mevlanızım. Çeşitli nesneleri, çeşit çeşit, farklı farklı emrinize verdim. Ta arştan gönül sarayınıza kadar ne varsa hepsini size bildirdim. Beni isteyin bulasınız. Beni isteyen, dileyen bulur. Size bedeninizden, canınızdan dahi yakınım. Gözünüzün gördüğünden, kulağınızın işittiğinden, ayağınızın yere bastığı noktadan dahi yakınım. Şimdi kim kendini bilir, beni bilir. Beni bilir, gelişir, ulaşır. Kendi amellerinde kendini bilir, Beni bilir.” ([17]) **Kendi varlıklarında da göstereceğiz.** (Fussilet 41/53)

17 Makalat-ı Hacı Bektaş Veli (Sefer Aytekin) 1954, sf 80

BEKTAŞİ ALEVİLİĞİNE MANSUR ETKİSİ

Bektaşi Aleviliğine Mansur Etkisi

Bektaşiler için, Enel Hak sahibi Hallac-ı Mansur çok önemli bir Kamil İnsandır. Enel Hak ilkesi için yaşamını feda etmekten çekinmeyen Mansur’a Bektaşiler borçlarını, törenlerin yapıldığı salonun tam ortasında bulunan bölüme “Dar-ı Mansur” adını vererek ödemeye çalışmışlardır.

Dar*, Farsça ağaç anlamındadır. Terim olarak Hallâc-ı Mansur’un asıldığı direk anlamında dârağacını temsilen kullanılır. Tasavvufta, Bektâşilik

ıstılahları arasında geçer. Muhibbin can feda etmek üzere meydanda ikrar verdiği yerin adıdır. Meydanın tam orta yerine dâr denir. ([18])

18 Dâr: Ağaç, sırık (darağacı: idam sehpası). (Süleyman ULUDAĞ: Tasavvuf Terimleri Sözlüğü, İstanbul 1995, s. 134- 135.) Tasavvufta fenâ makamı, canı feda etme sözünün verildiği meydan. Bektâşîlikte bu meydana gelen bir derviş için okunan şu ifadeye tercemân-ı dâr denir: "Allah, Allah! Elim erde, özüm dârda, yüzüm yerde, erenlerin Dâr-ı Mansûr'unda, Muhammed Ali divanında, Hakk'ın huzurunda canım kurban, tenim terceman, fakirin elimden dilimden incinmiş can karındaş var ise dile gelsin, Allah eyvallah hû dost!

Hak durağıdır kalbi Hallac-ı Mansur'un.

İnsan hiçbir zaman gerçekliğin, hakikatin özüne ulaşamaz. Ancak bedenden, ten kafesinden kurtularak ulaşabilir ya da ölmeden ölerek. Ölümdeki yaşamda ya da yaşamdaki ölümde ulaşmak mümkündür.

Hakikat, Âdem evreninin, sırrıdır ve sonsuz bohçalar içerisinde saklıdır. Ancak kokusu gül kokusudur ve ona ancak o kokuyu takip ederek ulaşabilir. Bülbül olan gönül kuşu ten kafesinde şakır ve gülün kokusuna hasrettir, ne zaman ki ona kavuşacağını sanır ve sarılır, gülün dikeni kalbine saplanır, kanı toprağa akar, ruhu kanatsız gülün kokusunu takip eder, aşka uçar, kavuşur hakikat bilgisine.

Mansur, darı öper ve yaşamdaki ölümü yaşayarak ancak hakikatine kavuşacağını bilir. Dar ağacına çekilirken, hakikat bilgisine kavuşacağını bilir.

Yanar aşkın ateşiyle Mansur, küle döner her zerresi, rüzgar alır götürür küllerini, tüm dünyaya dağılır, toprağa karışır, toprak besler insanı, her kül zerresinden yeniden doğar, yeniden doğar Mansur. Aşkın dönüşümüdür.

"Tasavvuf nedir Mansur?" Hallac-ı Mansur yine normal ses tonu ile

"En aşağı mertebe işte gördüğün bu manzaradır".

"Peki ya sonrası" diye sorar Şibli.

Hallac-ı Mansur cevap verir "Senin için ona yol yoktur".

Dâr Hakk'ın dîvânıdır, kutsal bir meclistir. Ölümüne sevginin, ölümüne aşkın, ölümüne ikrarın ve kavuşmanın divanıdır Dar. Herkes Dara çekilemez. Sırları açığa vuran ve lif lif rüzgara savuran, çöpümünü samandan ayıran, sevgiliye kavuşmak için ikrarından vazgeçmeyen kişi ancak Dara çekilir. Erenlerin meydanıdır dar meydanı. Öyle kolay değildir oraya çıkmak. Hallac-ı elMansur dar ağacını öper ve ayağını merdivene koyar.

Hallac-ı Mansur'un Bektaşiliğe katkısı, "karşıtlar" kavramı üzerine olmuştur.

Görünende teklik ancak karşıtı ile anlaşılabilir. Bu yüzden Âdem teklikten, ikiliğe çıkar, eşi oluşur. Oysa ki ikilik birliktir. İkisi de birdir, ikisi de ilahidir,

ikisi de vahdaniyettir.

Ancak karşıtı ile diğerinin manası ortaya çıkacağından dolayı birden iki olur.

Elif ba'dır. Mana elif ba'nındır. Tevhiddir Elif Ba, Elif gizlidir batındır, görünmeyendir, Ba ise görünendir, görünendeki Elifin yansımasıdır, fakat ayrı ya da farklı değildir. Elif olmadan Ba okunmaz dile gelmez. Elif gizlidir ve görünende vücut verir ses ile dile gelir.

Herşeyin batında olanı ile zahirde olanı karşıt kavram olarak nitelendirilir. Ancak zahirde olanın da anlaşılabilmesi için karşıtı gereklidir. Bu toplamda üçü meydana getirir.

Batının yansıması olan zahir karşıt kavram olarak ele alınır. Oysa zahirde meydana gelenin de karşıtı olmalı ki kendini bütünüyle ifade edebilsin. Ancak zahirde yani görünende karşıt kavramı aslında yoktur. Bu tamamen bizim beynimizin ürettiği, anlamamız için en önemli olan nedendir. Beynimiz karşıtı yani zıttı ile daim olduğu ve daha iyi kavrayabildiği için, böyle nitelendirilir. Oysa karşıtlar da birliği oluşturur. Birlik de zahirde iken batını ile karşıtı oluşturur ve onlar da birliktir. Hepsi farklıdır, çeşitlidir ancak birdirler; batındaki Nurun zahirde ışık olarak görülmesi ve ışığın yedi renge ayrılması gibi.

Tüm görünen ve görünmeyen bir bütündür, hiçbir şey yok olmadığı gibi hiçbir şey de yoktan ortaya çıkmaz. Yoktan var eden sadece Mutlaktır ve geri kalan yaratım işlemi de varlıklarına aittir.

Her firavunun Musa'sı, her şerrin karşısında bir Nur vardır. "Musa'nın Firavunu, Âdemin iblisi, benim de Abbas'ım var"; İblis "Secde etseydim, adımı yitirir, görevimi kaybederdim"; Firavun "Musa'ya inansaydım, onurlu ve yüce katımdan aşağı inerdim"; Abbas "Hallac'ı öldürtmeseydim, onurlu ve yüce mevkimde güvenilirliğimi yitirirdim" demiştir.

Karşıtlar yani zıtlar, Seni Sen yapandır. Eğer İblis secde etseydi adını yitirirdi, görevini kabederdi. İşte o zaman Âdem Âdem olmazdı. Firavun Musa'ya inansaydı onurlu ve yüce katından aşağı inerdi işte o zaman Musa, Musa olmazdı. Abbas Hallac'ı öldürtmeseydi onurlu ve yüce mevkiinde güvenirliliğini ve adını kaybederdi, işte o zaman Mansur Mansur olmaz bunca sene anılmazdı. ([19])

19 Ene'l Hak Gizli Öğretisi, Sınır Ötesi Yayınları, Kevser Yeşiltaş.

Dikkat edilirse, tüm sözlerde şu vardır: "görev". İblis, Abbas ve Firavunun görevlerini icra ettikleri önemle vurgulanır. Bu onların özlerindeki görevdir.

Asılları budur. Bir iradedir. Eğer bu irade olmasaydı ve bu onların asli görevleri olmasaydı, Herşeyi Ol ile yaratan onları da bir Ol ile yok edebilirdi. Yok edilmedikleri ve kendilerine müsaade edildiği süre verildiği müddetçe de görevlerini icra ettiler. Onların karşıtlığı, Sevgiyi doğurdu.

BEKTAŞİLİKTE SAYILAR

Bektaşilikte Sayılar

Bilgi vardır, varlık bilgidir fakat bilgi varlık değildir. Varlık arınma sonrası, algılama ve idrak boyutuna ulaşır. Ulaşma, bitiş nihai sonuç değildir, her daim başlangıçtır. Varlığın yörüngesi her tur döndüğünde anlama ulaşır, bilgi ile açar idrak ile kapatır ve sonsuz dönüş yine O'nadır. Tüm dönüşlerin O'na olduğu gibi.

Batın olan, gizli olan, görünmeyen, her rakamın ondan oluştuğu ancak onun sayısal değeri hiç olan Zero, yani Sıfırdır. Sıfır noktası, görünmeyende hiçliktir. O'nun temsilidir.

Bir, sıfırdan yansıyan ve görünen âleme vücud olan tekliğin yansımasıdır. Bir tek bir yansımadır. Bir olarak, tek olarak yansır. Vahidiyetin simgesidir. Tektir, bütündür ve en büyük olandır.

İki, bir olarak yansımanın anlaşılması için birden yansıyan tersidir. Birin anlaşılması için ters olan noktası iki olarak var olur. Dualitedir ve İlahi İrade Yasalarının mana bulduğu, oluş olduğu durumdur.

Üç, görünmeyenin yansıması birin, mana olarak ifade etmesi için yansıyan ikiliğin anlaşılır olması ve ortanın ifade edilmesi içindir. Birin ve ikinin manasının ifade edilir olması üçün temsilidir. Görünen ve görünmeyen arasındaki köprüdür üç. Baş ve sonun ortasıdır, iyi ve kötünün ortasıdır, beyaz ve siyahın ortasıdır. Var ile yokun ortasıdır. Yaşam ve ölümün ortasıdır.

Dört güçtür, temeldir, sağlamlıktır. Oluşumun ifadesidir. Görünen âlemin gücünü kudretini temsil eder. Bir ve iki gücü, yansıması ise dört temelin sağlamlığınının ifadesidir. Âlemlerin özü olan Âdem kainatının yani görünür olan yansımanın düzenini temsil eder. Düzenin rakamıdır. Düzenin varlığının temsilidir.

Beş ise, oluşumun görünürdeki yansımasıdır. Gücün bir ile birleşmesidir. Güç ve kudretin birleşiminden insanın oluşumudur.

Altı insandan yansıyan görünen âlemin çokluk olarak görünmesidir. Ve altı görünen ve görünmeyen âlemlerin manasıdır, ifadesidir. Asıl kaynak Nurun yansıması ve görünür âlemdeki kabalaşmış hâlidir. Hiyerarşinin temelidir. Zamanın ortaya çıkışı, mekanın oluşu, zaman ve mekanda oluşan insanoğlunun yaşayışının temsilidir.

Yedi, hiyerarşideki yay kirişinin katları, katmanlarıdır. Yedi katmanlardır. İnsanın katmanları, dünyanın katmanları, âlemin katmanları olarak sıralanır.

Sekiz ulaşılması gereken güllük yeridir. Sekiz katmanlardan sonra hissedilecek en mükemmel formdur. Rabb’e yüzünün dönük olma hâlinin bir önceki durumudur. Sekiz ulaşılacak, maddesel âlemdeki en ince formlardan biridir. Çünkü katmanların dışına çıkma, madde evreninin üzerine ulaşma, Âdem boyutunun, gölgenin en kısa kalınan, Nur ışığının görünme evresidir.

Dokuz tamamlanma öncesi arınma devresidir. İşte bu evrede insan artık biçimler levhası, levhi mahfuzun manasını kavramıştır. Dokuz, tamlık ve bütünlük oluşma evresidir. En kaygan zemindir, rikkat devridir. Çünkü yansımanın dış çeperinin merkezine en yakın durumdur. Düşünce, şuur, idrak ve mana, kavramların dışına çıkma, görünenin ardındaki görünmeyenin hissedilmesi, Nurun hissedilmesi, kanatsız yok oluş, hiçlik durumudur.

On tamamlanmadır. Başlangıç, bir tur dönme, yörüngenin bütünlenmesi ve tamamlanmadır. İnsan kendi çapında, döngüyü tamamlayamadığı sürece, tamamlanamayacaktır. Tamamlanma ise bir tur dönüştür ve Âdem kainatının merkezine ulaşmadır. On hem başlangıç hem sondur. Orada hem heplik, hem

hiçlik kavramı mevcuttur. En kutsal olan dönüşümün, tamamlanmanın, Rabb'e ulaşmanın, kendinin ve Rabb'in tanınması durumudur. Tamlıktır, olgunluktur, hiç bitmeyecek sonsuzluktaki diriliğin duraklarından biridir. Algılama ve anlayışın tamamlanmasıdır.

Kainatta her makro varlık kendi etrafında, çekim alanında olduğunun etrafında, ve en büyük çekim alanının olduğu, bağlı bulunduğu varlık etrafında döner.

Kainatta her mikro varlık (atom ve atomaltı partiküller) çekirdek etrafında dönerler ve kendi etraflarında dönerler.

İnsanın da bir yörüngesi vardır ancak bunu gözle göremez.

Her insanın yay genişliğinde bir yörüngesi vardır, tam tur döner, döngüyü tamamladığında, yine başa döner ve yine döner. Her dönüş bir farkındalık sıçraması yaratır.

Her insan, çekim alanına dahil olduğu güçlü çekim alanının etrafında döner.

Ve dahil olduğu dünya ile birlikte dünyanın etrafında, güneşin etrafında ve galaksinin etrafında döner.

Önemli olan husus, insanın çekim alanına girdiği "şey"lerdir.

O şeyler zahiri ben ise, dünyasal madde çekim alanındadır.

Ve tüm dönüşü, zahiri ben odaklıdır. Zahiri ben odaklanmasından özgürleştiği ve ruhsal ile maddesel ortaklaşa alanı dengelediği sürece ise, zahiri ben kontrol edilir Gerçek Ben'in ışığı fark edilir.

Gerçek Ben'e dönüş ise o kişinin insan-ı kamil olduğu durumu gösterir. Bu ulaşılacak insani boyuttaki en zengin, en ulvi, en Rabb'ine yakın olduğu durumdur.

Sonunda tüm dönüşler O'nadır.

Her sayının kendi içinde sonsuzluğu mevcuttur.

Kırk ise, madde âleminin gücü ile, tamamlanma sayısının çarpılmasıyla elde edilir. Sonsuz aşamalardan geçen, kırklara karışan, kırkı bütünleyen insan O'na döner, yani Âdem olur, Âdem-i kainattır. Kainatın sırrını çözmüştür. Yüzü Rabb'ine dönmüştür ve Nuru yüreği ile görmüştür. Ok merkeze ulaşmıştır, arkasında kirişi bırakarak. Bunu yaşayanlar, dünya üzerine gelen ermişler, peygamberler, ululardır. Aşkı arayıp, daha sonra ona ulaşanlardır.

Sıfırdan ona kadar olan sayıların sonsuz yansımasının kırk ile sonlandırılması Bektaşilikte kapılar olarak yorumlanır. Her kapının iki yönü mevcuttur; görünen ve görünmeyen, anlaşılan ve anlaşılmayan tarafı. Bazıları her ikisine de vakıf olur, bazıları birine, bazıları da arada kalır, arafta

kaybolur, manalar ve kavramlar denizinde boğulur. Eş koşanlar, şirk koşanlar, küfrde olanlar manalar denizinde boğulanlardır.

MAKALAT'TA İBLİS PLÂNI

Makalatta İblis Plânı

Sol, batın anlamında, iblis plânının sesleni̇şininin duyulduğu yeri ifade eder. Yüreğin sol kulağında olarak bahsedilir Makalat eserinde. Batında yani gizlide, yüreğin sol kulağı iblis plânından gelen tüm azdırıcı etkilerinin duyulacağı yöndür. Yüreğin sol kulağında yedi kale vardır. Her bir kalede bir bekçi bulunur. O bekçiler her bir kalenin yöneticisi ve idarecisidir, sorumlusudur. Bu her bir bekçinin yüzbin yardımcısı vardır. Her bir yardımcının da yüz bin askeri vardır. Tüm bunlar iman evleridir. Bunca korunan Sol kulak yine de herşeye rağmen iblis plânından gelen tüm etkileri duyar. Çünkü burası dünya planetidir. Duyma ve dinleme, yönelme, insan iradesinin ve nefsin etkisinin ne kadar güçlü ve kudretli olduğunun göstergesidir. Çünkü insanlara nefs verilmiştir. Nefs sahibidir insanlar. Dünya nefs hakimiyeti altındadır. Ve bu nefs hakimiyetini yenmek, rahmani olana yönelmek ise aşk yoludur. Dünya zamanının her devrinde elçiler ve nebiler gelmişler ve nefsten arınmanın, Rahmaniye yönelmenin tüm ödevlerini dinler

olarak aktarmışlardır. Bunca bilgiye rağmen hâlâ nefsten kurtulmak neden bu kadar zordur? Çünkü masiva yani madde çok etkilidir. Ve madde dünyası azdırıcının etkisinde titreşmektedir. Tüm titreşimler azdırıcı plâna hizmet etmektedir. Masivanın da gelişmesi azdırıcı etkiden kurtulması gerekir.

İşte insanın en önemli iki batın yani gizli görevi, misyonu vardır. Birincisi nasip aldığı ruhu, dünyada olgunlaştırmak, aşağıların aşağısı olan dünyada olgun insan olma yolunda ilahiliğini ortaya çıkarmadır. İkinci asli görevi ise, maddeyi yani masivayı eğitmek, azdırıcı plânın etkisinden kurtarmak ve titreşimini ilahi olana yöneltmektir. İnsanın neden böyle bir dünyada var olduğu sorularının yanıtı budur.

Nefs, iblis plânının vekilidir. Yardımcıları kin, kıskançlık, tamahkarlık, öfke, gıybet, rezilliktir. Bunlar iblis plânının kapıcıları, bekçileridir.

Şimdi, haset, tamahkar yani doymak bilmezlik, tatminsizlik, hazımsızlık, dünyayı terk etmekle gider. Dünyayı terk etmek, masivadan vaz geçmek anlamındadır. Bu vazgeçiş, körü körüne bağlanma, gözlerinin kör ve kulakların sağır olmasının dışına çıkmak, gerçek manada görmek ve işitmek ile olur. Masivanın yani eşyanın, gerçek anlamına, mahiyetine ve eşyanın batın tarafını anlamak ile olur. Masivanın yani eşyanın gerçekte bir araç olduğunun farkına varmakla olur. En önemlisi de, insan varlığının eşyadan çok çok daha üstün bir yaratılmışlık olduğunu fark etmesi ve uyanması ile mümkündür. Eşyanın kölesi olan insanın, aslında eşyayı köle hâline getirmesidir bu dünyayı terkin anlamı. Yoksa herşeyi boş vermek, hiçbir şeyle ilgilenmemek, hiçbir dünya malı edinmemek anlamına gelmez. Genelde bu anlamı üzerinde durulur. Oysa, hiçbir şeye sahip olmadığının idrakine varıp, herşeyi araç olarak görmek ile mümkündür.

Öfke, kendini kaybetme, rezillik yani alaycılık, maskaralık ancak ve ancak perhizkârlıkla giderilir. Perhizkârlık ise, gerçek manada oruçtur. Oruç tüm insan ömrü boyunca uygulanması gerekir. Bu oruç, düşünsel manada tutulan bir oruçtur. Düşüncelerin, duyguların, dürtülerin “ölçüt” değerinde korunaklı kalmasıdır. Ölçülü insan vicdan sesini dinleyen erdemli insandır. Ölçülülük bir erdemdir. Herşeyin ölçülü olması, zihin, beden ve ruh sağlığını da beraberinde getirecektir. Çünkü tüm sağlıksız durumlar, öfkenin, kendini kaybetmenin, insanlara küçümseyerek bakmanın, ve kendi değerini bilmeden küçük düşürerek soytarı manasına gelen bir hale gelmesidir. Bu hal’de şerefli mahlukat yani erdemli insan olma özelliğinden çok uzaktır. Mayası ise sabırdır ve imandır der Makalat eserinde Hacı Bektaş Veli. Sabır ve iman ile bunların hepsinin üstesinden gelinir. Perhiz etmek, oruç tutmak sabır ve iman

ile bütündür. Kalbinde iman evlerinin farkına varan ve uyanan insan sabır ile herşeyin üstesinden gelebilecek kudrete ve güce sahiptir. Çünkü ona destek olacak yüzbinlerce ilahi destekçisi vardır. Buna inanması ve iman etmesi, güçlü olarak hissetmesi gerekir.

Kibir iblis plânının ta kendisidir. Yedi ayette, Allah emri ile Âdem'e secde et demesine rağmen secde etmeyen İblis, Yüce'nin Katı'ndan kovulmuştur ve kendisine belli bir süre verilenden olmuştur. Âdeme secde etmeyen yani Âdem İnsan-ı Kamil, en şerefli mahluk ve en üstün yaratılmışlığı kabul etmemek ve Allah emrine itaat etmemek kibrine kapılmıştır. Kibir şeytanidir. Kim kibre sahipse, iblis plânına hizmet eder. Yüreğinde kibir barındıran ikiliktedir ve nefsaniyete boğulmuştur. Gözleri kör ve kulakları sağırdır. Ne duyar ne görür. İşte bunlar aşağıların da aşağısında yaşayan, hatta hayvani özelliğinin daha alt kâdemesinde bulunanlardır diye bahseder Makalat eserinde Hacı Bektaş Veli.

Kibir, herşey olduğunu ve herşeyin kendinden olduğunu savunur. İblis plânının baştacıdır. Bunun karşılığı olan miskinlik ise rahmanidir ve Tanrı Katının baştacıdır.

Miskinlik, halk arasında tembellik ve başıboşluk olarak yerleşmiştir. Derin manasını bilmeyenler için bu böyledir. Ancak miskin kelimesi, tasavvufta "derviş" anlamına gelir. Batın anlamı ile "fakir"liktir. Bedende fakir, ruhta zengin olan anlamına da gelir. Fenafillah makamı ehlinin sıfatıdır.

Miskinlikten özge (başka), bize mal mülk gerekmez.

Yunus Emre

Kibir herşey ise, miskin hiçbirşeydir. Kibir bedende zengin ise, miskin bedende fakirdir. Kibir ruhta fakir ise, miskin ruhta zengindir. Kibir ile miskin zıtlık manasındadır. Miskin, Allah'a ulaşma yolunda kendini tanımış, bilmiş, iman etmiş, masivanın, eşyanın manasını bilmiş ve araç olarak kullanan manasındadır. İnsanda kibir varsa, miskinlik yoktur.

Haset eden, kıskanç olan İblis plânına hizmet edendir. Çünkü İblis, Âdem'e secde etmemiş onu tanımamıştır. Beni yalın bir ateşten Âdem'i kuru bir balçıktan yarattın, buna mı secde edeceğim diyerek, her ismi öğrenen Âdem'i kıskanmıştır. Çünkü İblis, Varlıkların isimlerini bilmez. Tanrısal Uluhiyet, Âdem'e isimleri öğrettiği, kudretli ruhundan üfürdüğü için, kendi yalın ateşini ortaya koyarak kıyaslamış ve kıskanmış, haset etmiştir. Bu yüzden, kıyas etmek, haset etmek, kendini üstün göstermek İblis plânına hizmet eder. Buna karşılık ilim rahmanidir. Eğer insanda haset varsa, ilim yoktur. Çünkü kendini üstün gören, haset eden kişi, asla bilgi edinmek istemez, herşeyi bildiğini

zanneder. Oysa ilmin esas kökeni, hiçbirşey bilmediğini idrak etmek ile başlar. Hiçbirşey bilmeyen öğrenmek için çaba gösterir. İnsanda haset varsa ilim yoktur. İlmi olmayan da cahiliyet boyutunda bir zavallıdır.

İlim ilim bilmektir, ilim kendin bilmektir.

Yunus Emre

Tamahkârlık İblis plânına hizmet eder. Tamahkârlık, tatminsizlik, hazımsızlık, doymak bilmezlik manasındadır. İnsanda tamahkarlık varsa, cömertlik yoktur. Cömertlik, batın anlamda sahip olunan ruhi zenginliğin ve ilmin, paylaşılması ve sunulmasıdır. Dergâha gelen kişi, olgunlaşma yoluna adım atmış ve ruhi zenginliğin paylaşılmasına dahil olmuş, nasibini almak için çaba harcayacaktır. En büyük cömertlik ruh nasibinin alınması, olgunlaşması için gösterilen yoldur, yola tutulan ışıktır.

Varken vermek, çoğu çoğaltmak kolaydır.

Mühim olan, yokken meydana koymak, azı çok etmek, güçlü iken affetmektir.

KA'yıb

Makalat eserinde cömertlik dört esas olarak ele alınmıştır. Mal cömertliği mal zenginlerinindir. Yani beylerin, ağaların, zengin kişilerindir. Onlar maldan verirler. İkinci cömertlik ten cömertliği olarak belirtilir. Bedenin arındırılması ve ibadete yönelmesidir. Vaktin ve zamanın ibadet ile geçirilmesidir. Üçüncü can cömertliği aşıklarındır. Onlar candan vazgeçerler, kendilerini Allah yoluna adarlar. Dördüncü gönül cömertliğidir ki bu da ariflerindir. Arif hem arı hem de arıtıcıdır. Yani kendilerini hem Allah yoluna adamışlar, hem de Allah yolunda olanlara ışık olmuşlar, yol göstermişlerdir. Gönül zenginliklerini ilim yolunda sunmuşlardır.

Makalat eserinde, Hacı Bektaş Veli, "**Sureti Rabb'in dileğine yöneltmek gerekir"** der. İlk yaratılmışlıkta Âdem'i kendi suretinden yaratılması haline döndürmek gerekir der. İlk yapılacak başlangıç olan korku dileği edeb sever. Sabır dileği utanmak sever. Utanmak dileği cömertlik sever. Cömertlik dileği miskinlik sever. Miskinlik dileği ilim sever. İlim dileği marifet sever. Marifet dileği can sever. Can dileği akıl sever. Akıl dileği Hakk Taala sever. Bu on iki nesne birbirleri ile ilişkilidirler. İman ordusunun evliyalarıdır. Bu on iki nesneyi, manayı yerine getirebilen, getirme çabasında olan olgun insandır.

On iki mananın, ilki korku ile başlar. Saygı ile korkmaktır. Bu korku gerçek manada fobi anlamını içermez. Saygı ile korku, hayret ve şaşkınlık, bu büyüklüğün karşısında duyulan bir korkudur. Tarifsizdir. Bu korkuyu yaşamayan olgunlaşma yolunda olmayandır. Miskinlik manasını yukarıda

detaylı olarak açıklamıştım. Eklemek istediğim ise akıl manası üzerinedir. Akıl Rabb'in insana bahşettiği en güzel özelliklerden biridir. Ancak akıl hem iblis plânına hem de rahmaniye en yakın boyuttadır. Tek başına akıl, oynaktır. Her an caydırıcı etkiye kayabilir. Bu yüzden vicdan ile birlikte değerlenmesi gerekir. Akıl ile vicdan işbirliğinin önemi büyüktür. Çünkü akıl bir rehber ise, aklın yol aldığı yolu da aydınlatan vicdan ışığıdır. Akıl zahirde görünendir, vicdan ise batında gizlidir. Akıl ile vicdan bir kumaşın tersi ve yüzü gibidir. Vicdan olmadan akıl, akıl olmadan vicdan düşünülemez. Bu yüzden akıl ile vicdanın işbirliği Rabb'in Işığı'na ulaştırır. Bunlardan birinin eksik olması, imanın dürüst olmadığının işaretidir. Hepsinin tam ve eksiksiz olması gerekir ki, insan kendi gönlüne oradan da Âlemlerin Rabbi'ne ulaşabilsin.

Şimdi, maskaralık dileği gülmek sever, gülmek dileği kendini kaybetme sever. Kendini kaybetme, kendini üstün görme dileği taklit sever, taklit dileği doymak bilmezlik ve hazımsızlık sever, doymak bilmezlik, hazımsızlık dileği yetinmeme sever. Yetinmeme dileği, kıskançlık sever, haset dileği kibir sever, kibir dileği ten(beden) sever, ten dileği gururlanma ve böbürlenme sever, böbürlenme dileği nefs sever, nefs dileği İblis sever. İblis dileği de Hakk Taala sevmez. Kim bu on iki nesneyi kabul eder ve uyar, iblis plânına hizmetkârdır.

Kendinin dışında kendi gibi olamayan, kendini tanımayan, kim olduğunu bilmeyen, kendini üstün gören, doymak bilmeyen, maddeye boğulmuş olan, yetinmeyen ki bunlar mutsuzlardır, kıskançtırlar, bunu örtmek için kendilerini büyük görürler ve böbürlenirler, kibirlenirler, bedenin içine gömülmüşlerdir. Tamamen kendilerini beden görenlerdir. Nefs verilen insan boyutundan kurtulamayan, hayvani dürtülerle hareket edenlerdir. İşte bu insanlar iblis plânına hizmet ederler.

"İblis kibirlendi, Âdemi tanımadı, Allah emrine karşı geldi, kendini üstün gördü, Allah onu ateş içine koydu. **"Beni ateşten, onu çamurdan yarattın." (Araf 7/12) Ateş sembolü.**

İkinci, Firavun benlik davasını güttü. O suda boğduruldu. "Firavun ve ailesini suda batırmış, sizi kurtarmıştım. **(Bakara 2/50) Su sembolü.**

Karun malına taptı. Karun kadar zengin anlamına gelen mal varlığının doymak bilmezliği anlamındadır. Akıbeti malı ile son buldu. **Toprak Sembolü**

Hz. Muhammed Allah'ın nebisi idi ve O'na sığındı. "O'nu sevmek, herşeyden kuvvetlidir." (Bakara 2/165) Tüm sembollerin birliği

Hakk Taala, kendi katından şöyle buyurur “Ben sizinim, sizler benimsiniz. Şükr edin.”

“Rabb’ine ulaşmayı dileyen, Rabb’ine kullukta kimseyi eş tutmasın” (Kehf 18/110)” ([20])

20 Makalat-ı Hacı Bektaş Veli, Sefer Aytekin, 1954, sf42.

Gaybı bilen Rab’dir, o herşeyi duyan, bilen ve görendir. Ayn bakışı ile her zerreden bakar, her zerreden görür. O’nun katından her an (zaman) emirler, tüm âleme iner. Bu yüzden İnsan Rabb’ine ulaşmayı diliyorsa, Rabb’ine kullukta kimseyi taklit etmesin, kimseyi eş tutmasın, gizli tutsun. Gösteriş tamamen iblis plânınındır. Gizlilik ise O’nun katında makbuldür. Çünkü gizlilik, ilahi bir ketumluktur. Ve ilahi ketumluk rahmanidir, insan ile Rabb’i arasındaki sırdır.

Aklın üç gözdesi vardır. Birincisi sabır, ikincisi kanaatkârlık, üçüncüsü ise utanmaktır (sakınmak, ölçülü olmak). iblis plânı bu üç gözdeden korkar. İblis plânından şeytanı bile alt edebilecek hatta şaşırtacak derecede güçlü, üç gözdedir. Bu üç gözdeye sahip olan kişi üstün yeteneklidir ve Akla sahip akıl padişahlarıdır. Üçünü kendi ruhunda ve bedeninde tamam eden, bir edenin yanındadır Rabb’i. İşte bunu açıklayan ayet aşağıdadır.

Âdemi makamı üçtür. **“Üç kişi bir arada bulunsa, dördüncüsü O (Hu)’dur.”** (Mücadele 58/7)

Her insan, âdemi değildir. Âdem suretinde olabilirler ancak hayvani dürtülerle yaşayan, kendini tanımamış, kendini bilmemişlerdir. Onlar insan gibi görünürler ancak âdemi değildirler.

Abidlerin, zahidlerin, ariflerin tüm ibadetleri, arzuları, hâlleri birbirleri katında kabul olmaz, yani birbirlerinin yaptıkları birbirlerine uygun düşmez. Uygunsuz olarak da görebilirler. Kendi katlarında kabul görürler, diğer ikisi katında uygunsuz olabilirler. Fakat muhiblerin katında, bu üçünün tüm hâlleri uygundur ve kabuldür. Abidler, zahidler, arifler dava kavmidirler. Yani dünya için çalışırlar. Davalarından vazgeçmezler ve davalarına sıkı sıkıya bağlıdırlar. Muhibler ise mana kavmidir. Yani tamamen teslim olmuş, iman etmiş, Aşk ile Tanrı’nın Işığına yönelmiş, tamamen eşyadan vazgeçmiş miskinler, dervişler, evliyalar, veliler, erenlerdir. Bu yüzden muhiblerin özlerindeki bilgiyi açmaları, aktarmaları, meydana vurmaları, anlatmaları, gönülden cömertlikleri çoktur. İşleri de bir hayli çoktur.

Bundan sonrası, akıl ermez, gönül dolandırır, suret duymazdır, bu kadar sözler yeterlidir.

Hacı Bektaş Veli

Hava, soluduğumuz değil, kutsal ruhtan üflenen parçanın tüm âleme yayılması ve soluduğumuz enerjidir.

ERENLER, TANRI DOSTLARI, SEKİZ UÇMA

Erenler, Tanrı Dostları, Sekiz Uçma

Nebiler, Veliler insanlığa Yüce Tanrı'nın bir hediyesidir.

Hacı Bektaş Veli

Her başlangıç içinde sonu da barındırır. Son neresi ise başlangıç yine oradadır.

Dairenin tamamlanma gücü insanın elindedir. Daireyi tamamlamadan, başlangıç noktasına dokunmadan yani sonlandırmadan, bir hamle yaparsan helezon çizersin. Buna bilimde kuantum sıçraması, tasavvufta tekamül denir. Neyi yapmak isteyeceğin senin elinde. Kaderi sadece burada değiştirme gücün var, diğerleri senin elinde değildir. İşte daire olarak alıyorsan olayı, başladığın noktaya geri dönersin, daire tamamlanır. Ve hep o döngüde kalırsın.

Oysa başladığın noktayı bitirmek için koyduğun son noktayı koymayıp, iraden ile -ki bu tanrısal iradedir ve o güç insan gönlünde vardır- bir hamle ile sıçrama yaratarak helezon çizersin. İşte o zaman spiral döngüyü kurarsın ve

sıçrama orada olur. Dibe dokunan ancak bunu yapma kudretine erişir. İşte orada kayıb olan herşeye ulaşılır.

Bunu yapabilmen için herşeyi, tüm zihinsel kuşkuları, olguları, geçmişe ait tüm duygusal etkileri TERK ET. Ve sadece geleceğe bak. Uzağa gözlerini kapatırsan kaybettiklerine ağlarsın. Uzağa bak. Ne yapabilirsin? ŞİMDİ! Eğer inanıyorsan, güçlü inanıyorsan yolun açıktır. İnanan üstündür der kutsal kitap... Yani insanın Rabb'i... Ya rab dediğinde, o sesini duyar ve Rabb'i şunu der Arştan "lebbeyk" yani buyur ey kulum emrindeyim..

Şimdi karar ver, kaderinde daire mi olmak istiyorsun helezon mu? Beşer insan dairedir, oysa nebiler, veliler, pirler helezon çizerek yol alırlar. Kaderlerini sonsuzlaştırırlar. Asla başlangıç ve son yoktur, kaderlerinde daima yol alma vardır. Dairede başlangıç ve son vardır ve bu sadece dünya insanları içindir. Başlar ve biter onlar için. Oysa o helezonu çizmek senin gönlünde gizlidir. Başladığın noktaya koyma son noktayı. Devam et. Sıçramayı yap, geliş orada. Sana verilen tanrısal aklı kullan. Bırak duygusallığı. Edison elektriği, tüm çalışmaları yandıktan kül olduktan sonra keşfetti. Hallac el Mansur kendisini dar ağacına koydukları halde vazgeçmedi ikrardan. Galileo kendisini dinden afaroz edip ev hapsine attıkları halde "dünya dönüyor" dedi ölene kadar. Ve Vatikan kendisinden 400 yıl sonra özür diledi. Hz. Muhammed kendisine yüzlerce suikast düzenlendiği, büyücü dendiği, şarlatan dendiği halde vazgeçmedi.

Haklıysan mutlaka ortaya çıkar ve sen üstün olursun. İnanan iman eden insan üstündür. Ve bazılarınızı bazılarınıza üstün kıldık meselesi tamamen budur. O sıçramayı yapabilen üstündür.

İrade o helezonu çizebilmektir. Başlangıç yapıp sonlandırdığın noktada takılıp kalmak, ağlayıp dövünmek değildir irade. İrade yürümektir. Olmuyorsa olmayacak demektir. Ne yaparsan yap olmayacaktır. Bir kapı kapanır binlerce kapı açılır. Eğer bir olayın içinde çok kayıp veriyorsan orada mesaj var. Demek o olayın içinde olmayacaksın demektir. Çünkü Tanrı seninle olaylar tarzında konuşur. Kayıpların doğru yolda olmadığını gösterir. Doğru yolu da sen bulacaksın.

Hakikatin ne olduğunu sana ne idrak ettirecek?

(Hakka 69/3)

Kendini Bil'deki, kendin olan şeyi kim bildirecek, idrak ettirecek? Ve sen ondan sonra Aşka ulaşacaksın. Rabb'ini bileceksin?

Tekamül basamaklarını tırmanırken, ulaştığı en ince seviyeli ruhi enerjilerin olduğu yerde şeytanıyla yüzleşir eren. Tüm nebiler, velilerin şeytanıyla

konuşmaları vardır. Zahir bedeni gören şeytanıyla yüzleşir ve Nur ile Şehvetin aslında ayrı olmadığını anlar...Ondan sonra Aşka doğru yol alır.

İnsan kendinden olmayanla yüzleştiğinde, kendini bilir. Çünkü hiçbir zaman kendinden olanlar sana kendini bildiremez, idrak ettiremez. Ancak senden olmayan, seni tanımayan, senin dışında olan şey seni sana idrak ettirir. Bu da Tanrı'nın, bellirli süre tanıdığı iblis plânının işidir. İblis plânı, insanın kendini idrak etmesinde görev üstlenmiştir. İşte insan, iblis plânının en aşağılık, en azdırıcı ve bozdurucu etkilerini tanıyarak, kendinin ne olduğunu idrak eder ve olgunlaşır. İşte o vakit, kendini idrak eder ki, Rabb'ini idrak edebilsin, tekamül edebilsin yani Âdem vasfına ulaşabilsin, erenlerden olsun.

Ben şeytanımı müslüman ettim.

Hz. Muhammed

Şeytanın aslı şüphedir.

Hacı Bektaş Veli

Âlemde, kainatta, tüm yaratılanlarda, herşey sevgi ile vazifelidir ve sevgi ile döner. Her plân kendi işini sevgi ile yapar, sevginin çeşitlerini kullanarak. İşte iblis plânı da kendi görevini aşk ile yapar. O da kendi boyutunun efendisidir. Aşk ile yapmasaydı, dünya kibir ile, savaş ile, ölüm ile mücadele içinde değil, barış içinde, huzur ve sükunet içinde olurdu.

Her plân kendi vazifesini büyük bir aşk ile yapmaktadır. Kendisine süre verilen iblis plânına uyanlar da cehennem odunu olacaklarını da ifade etmektedir Hacı Bektaş Veli. Ayrıca Makalat'ta bahsedilen, gönülde oturan iki sultan, Rahmani ve Şeytani olandan hangisine meylediliyorsa, o yönde ilerleme olacağını ifade eder. Eğer şeytani olan taraf ıslah edilmezse, sonucun tamamen nefsi bir beden içinde hayvani bir beşer boyutunun olacağını açıklar.

Unutulmaması gereken önemli nokta, insanın her anının bir imtihan olduğudur. Bir anlık bir gaflet tekamülün seyrini değiştirir. Hz. Ali şöyle ifade eder: *"Unutmayın, iblis, Allah'a en bağlı, en sadık, Aşkla ve imanla bağlı olarak 6 bin yıl boyunca ona ibadet etmiştir. Bir anlık emrine itaatsizlik ve Âdeme secde etmemesi, onu kovulanlardan ve kendisine belirli süre verilenlerden yapmıştır."*

İşte sembolik olarak anlatılan herşey aslında bize çok güzel örnek teşkil eder.

Âdemin cenneten kovularak belirli bir süre verilenlerden olması ile, iblisin cennetten kovularak belirli bir süre verilenlerden olması arasında fark vardır. Âdem ve onun nesli, savaşın, ölümün dünyasına gönderilmişti. Âdem ölümsüz ve sonsuz yaratılmıştı ancak dünyada iken dönüştürülmüş ve ölümlü

kılınmıştı. O ve nesli ölümlü olacaktı. Ve kendi nesline Âdem plânından elçiler yani nebiler gelecek ve insanları cennete götürecek ulaşma yolunda, erme yolunda yol göstereceklerdi.

Oysa iblis, sonsuz ve ölümsüz olarak yoluna devam etti. Dünyayı kuşattı, sarıp sarmaladı, Âdem ve nesline her türlü azdıcı ve caydırıcı etkiyi fazlasıyla akıttı. Kendisine uyanlara hiçbir vaadi yoktu. Buna rağmen yandaşları her vakit arttı. En üstün ve şerefli olarak yaratılan Âdem ve nesli, kendinden aciz, zavallı bir iblis plânına yenik düşmektedir. Bunun tek sebebi ise, bedenli olmasıdır. Çünkü beden, madde ortamının çekiciliğine ve masivasına kapılmaktadır. Oysa zahir bedenini fark ettiği an tekrar ölümsüzlüğe kavuşacaktır.

Tanrı dostları bir gün tok geçerler, iki gün aç geçerler.

H. Bektaş Veli

“Yardım” beşeridir. Sonunda haz varsa duygu bedenle ilgilidir. Haz boyutu yükseldikçe kibirleşir. Sonunda dengeyi alt üst eder.

Oysa sağ elin verdiğini, sol el bilmeyecek. Dille lafla beyan olmayacak. Gönülde ve kalpte yeşerecek, haz boyutunun üstüne çıkacak ki rahmani olsun, yerini bulsun.

Bu yüzden eskiler “imanın kimde olduğu bilinmez” demişlerdir. Çünkü gizlide olanı sadece O bilir. Lafla hakikat beyan olmaz.

Haz cehennemi. Manevi hazzın yüksek boyutu KİBİR’dir. Hiç önemsemediğimiz manevi hazlar sonuçta dengeyi altüst eder ve “hayvani beden” titreşimlerine hapseder. Nebilerin ve evliyaların “dikkati aş, rikkat. Aşkla Muhabbetle!” dedikleri budur. Fiziksel yapılanlar benzerdir, ancak herkeste yarattığı “hâl” farklı farklıdır. Hazzın ötesine geçemiyorsa, hâlin de hâline ulaşamıyorsa Aşkla olmamıştır. İyi birşey olabilir ama yeterli midir? Beşer boyuta göre iyidir ama Aşk makamına göre yeterli midir?

Haz boyutunu aş ki, tüm kainat sebeplensin, sadece ulaştığı birkaç kişi değil. Gayb erenleri gizlidir, ne vakit nerde oldukları bilinmez. Onlar haktan aldığını halka verirler ve AN’da ulaşırlar. Karşılıksız, haz duymadan ve yapılandan tüm kainat sebeplenir, sadece ulaştıkları değil. Titreşimi yükselt!.

Yüreğindeki “Necm”i kime vereceğine dikkat et. Eğer haz alıyorsan seni ateş olup yakar. Eğer ulaştığı yer layık değilse, ters döner, dengeni alt üsteder. Her zaman pozitif olmak, gülücükler saçmak, iyilik yapmak rahmani değildir. Bu yüzden gizli yapılmalı ve şahit tutulmamalıdır. Şahit tuttuğunda araya şirk koyulmuş olur. Bu yüzden erenler, evliyalar “don” değiştirerek ulaşırlar. Onları asla bilemezsin. Nerden geldikleri ve “ne” olduklarını asla göremezsin.

Bunu bilmek idrak gerektirir, kalp gözünün açılması demektir, gönül gözüyle görünmesi demektir. Bu da beşer boyutunda mümkün olamaz. İnsan âlemler içinde O'nu arayandır. Çünkü O, künt-ü kenz yani gizli hazinedir. İnsan olmasa O'nu kim arar ve anar. O kimi sever? İşte "ben bir gizli hazineydim, bulunmak istedim (bilinmekliğe mahabbet ettim)". İşte bu yüzden insan bulduğunu arar. Mahabbetin yani muhabbetin gerçek manası budur. Kişi Allahı severse, Allah da onu sever.

"Allahı seviyorsanız hemen bana uyun ki Allah da sizleri sevsin."

(Al-i İmran 3/31)

Aşk, Yüce Tanrı'nın sıfatıdır (muhib). Yüce Tanrı'nın sıfatları ise mukayyed olmayıp, Zât"ına delalet etmesi açısından mutlak, kadim ve sonsuzdur. Muhabbet ve aşk, Tanrı'nın dışındaki varlıklar için kullanıldığında bir nisbet olarak mecaz, Tanrı'nın bir sıfatı olması itibariyle de hakikattir. Hakîkatte aşk ve muhabbet Tanrı'nındır.

Ağza bir damlaya bu kadar uğultu..Oysa damla da uğultuda yöreseldir. Ya evrensel olan nerede? Beşerden kurtuluş, beden mezarından çıkmak deniyor. Öyle yükselt ki enerji boyutunu, tüm varlıklar nasibini alsın bu sevgi titreşiminden. Sevgide yoksan Nefste kalırsın. Sevgi ile değilse, dünyasaldır. Sevgi evrensel, kainatsal ve rahmanidir. Oysa haz olan herşey dünyasaldır ve nefsidir.

Erenlerin, velilerin, Tanrı dostlarının düşünce yapısı, bizim bildiğimiz beyin düşünce yapısının çok ötesindedir. Çünkü onlar Öteleri batıni bir iç bakış ile görebilecek yeteneklere sahiplerdir. Lineer düşünce tarzları yoktur. Şöyle örnek verebilirim:

Bizim evrenimizde elektronlar yani atomlar eksiden artıya gider. Yani lineer düz çizgide geçmişten geleceğe doğru akar. Daha doğrusu bizim algılarımızda böyledir. Doğarız, yaşarız ve ölürüz. Oysa atomları geçip, yol aldığında bilim adamları Takyonları keşfeder, bu Takyonlar ruhsal âlemin atom ve elektronlarıdır. Onlar gelecekten geçmişe akar. Biz iki âlemin tam ortasındayız. Algımız beşeri ve algımız hâlimiz geçmişten geleceğe. Oysa ruhi algımız ise gelecekten geçmişe. Gelecek geçmiş aslında bizim anlamamız için sadece bir anlatımdır.

Kur'an tüm kitapların birliğidir ve dili Arapçadır. Arapça ters yazılır. Gelecekten geçmişe akışın formülünü verir.

Şimdi, içinde bulunduğunuz tüm inanç, idea, ilim, bilim, felsefe vb. herşeye bir de tersinden bakın. Herşey insanın muhtaçlığı üzerine kurulmuş. Ya herşey insana muhtaç ise?

Çünkü zihnimiz lineer düşünür, soldan sağa, aşağıdan yukarıya, geçmişten geleceğe. Küçükten büyüğe. Merdiven çıkar gibi. Göklere ulaşmak ister. Çünkü öyle odaklanmışız

Eşyanın mahiyetini bilmediğimiz için, çarkın içinde dönüp duruyoruz. Gölgelerle savaşıyoruz. Hakikat savaşçısı değiliz.

Başlangıç ile son arasında olan herşey arada kalan yaşanmışlıklar, yaşamın kendisi olarak bilinir. Fakat bir gerçek daha vardır ki, tersinden bakalım. Son ile başlangıç arasında bir kavis vardır. Bunu görmek için şu an bildiğimiz tüm ölçü ve matematiksel işlemlerin ötesinde bir geri-ileri ya da ters kavramına sahip olmamız gerekir.

İşte buna nebiler, veliler, ulular "beden içinde ölmek" diyorlar. Bedende iken ulaşmak, ama ulaşılacak olmayan bir yere.

Lineer bakmak kolaydır, rahattır, uyku hâlidir.

Kimse rahatının bozulmasını istemez. Bu yüzden rahatını bozanlar çaba içine girenler bir makama ulaşabilenlerdir. Çoklu zekadır kainat, evren, âlemler. Dünya ise sadece lineer bir düşünce sistemi

Bu lineer düşünce sistemi normaldir. Maddenin çekim gücünün etkisidir. Daha doğrusu "çamur"un doğası böyledir. Fakat çamur içinde olup etkisinde olmamak da mümkündür.

Örneğin Rab bize şah damarından yakındır. Ben yakınım der (Bakara 2/186). Biz hep deriz ki, "Allah seninle olsun, Allah sana yardım etsin." Oysa O zaten bize yakın, bizimle. Tersini düşünmeliyiz, biz O'ndan uzağız. "Allaha yakın ol, yakın olacak perdeleri keşfedecek gözlere sahip ol, gönül gözün açılsın" demiyoruz. Şikayet ediyoruz O'nun uzaklığından, bizi unuttuğundan. İnsan düşünmeli, uzaklaştıran, uzak olduğunu hissettiren neler olduğunu.

EVLİYA MAKAMLARI

Evliya Makamları

Sevgi Okyanusuna herkes dalamaz.! Kimine göre soğuktur, kimine göre de ateş gibi. Aşkının Ateşi daima harlı olacak ki ne donasın, ne de eriyesin!

Sevgi denizinin dibi yakın görünür, çünkü tüm görkemi ile eşsiz berraklıktadır. Yol derin ve meşakkatlidir. Ancak tüm cesaretinle ulaşacak ve sana ait olan o “inci”yi çıkaracaksın.

Bu hakikati aramaktır, yolda olmaktır. Sevginin içine gir, oradaki gizli hazineyi keşfet. Ve artık o hazine senindir. Zaten senindi de bulunmayı bekliyordu. Dürre demişler bu hazineye. İnci. Derin sevgi okyanusunun en dibinde. O inci ki zerre kadar, ama bir kainat dolusu sevgi taşır. Elinde tutmak için liyakatli olman gerek. Herkes tutamaz, herkes bulamaz. O sevgi ateş gibidir, sen yanmadan tutamazsın. Pişecek yanacaksın ki tutabilesin. Çünkü ateş ateşi yakmaz. Ama ateşin ateşe söyleyecekleri olur.

Dört kapıdan, şeriat bir gemidir, tarikat deniz, maarifet dalgıç, hakikat ise inci. Eren manası, ulaşıldığı nokta işte bu incidir. Onlar, şeriat gemisine binerler, tarikat denizinde yüzerler, marifet dalgıcı olurlar, hakikat dürresine erişip çıkarırlar. İşte o inci ikrarları olur. Gemi de kendisidir, deniz de kendisidir, dalgıç olurlar ve kendilerine ait inciyi dipten çıkarırlar. Bu ulaşmak, ermektir. İşte o inci, ilk yaratımda sonsuz kudretten üflenen yani nefesten nefese aktarılan kutsal ruhtan, erenin nasibidir yani kendine ait olan parçası. Bu yüzden herkes o inciye ulaşamaz. Ulaşanlar da o kudretli ruh ile Tanrı’ya ulaşırlar.

Hayrın karşısında şer, Âdem’in karşısında İblis, Habil’in karşısında Kabil, İbrahim’in karşısında Nemrut, Musa’nın karşısında Firavun. Kişinin, Ene’sini yani kendini bilmesinde idrak etmesinde ilk adımlardan biri, zıttı ile karşılaşması, yüzleşmesidir. Kişiyi, kişi yapan, Beni Ben yapan, bilmesinde idrak etmesinde zıt ile karşılaşmasıdır. Zıttı ile karşılaşma, zahiri bedenin gönül gözü ile görülmesidir. Bu aynaya bakan ve kendini gören bir insan

örneği değildir. Bu tamamen kendini fark etmesi için kişinin zıttı ile yüzleşmesidir. Çünkü ancak zıttın sana kim olduğunu idrak ettirebilir. Çünkü zıt gördüğün kibirdir. Karşında kibri gördüğünde, gerçekte kim olduğunu idrak edersin. Kibri gören, kibir olmadığını anladığı vakit, kendi zahir bedenini görmüş ve idrak etmiş olur. Bu uyanışın ilk aşamasıdır. İşte ilk prensip kaçmak değil, yüzleşmektir. Karşı karşıya gelmek ve kendi zahir bedenini fark etmektir.

Bedene hapsolan 'Ene' (ben) in ölümü ve yine aynı yerden çıkarılışı yani dirilmesi uyanıştır. İlk doğuş manadan maddeye gelişi ifade ettiği gibi, ikinci doğuş; kişinin ölmeden önce ölme sırrına ererek, yani zıttı ile yüzleşip kendini idrak eden ve kendine ait olan dürreye ulaşan, maddeden yine ilk geldiği mana dünyasına dönüşü, asla ve öze dönmeyi ifade eder. Ancak ikinci doğuş, beden mezarında gerçekleşir. Çünkü manadan maddeye geçişte beden bir hapishanedir. Ancak ikinci doğumda, beden bir mezardır. Ve o mezar içinde dirilir, bedenin kudsiyeti mana ile bütünleşir. İşte beden içinde dirilme gerçekleşir. O vakit, mana ile madde birleşir. İkilik birleşir. Bir olur. Üstün insan, olgun insandır.

Mürşid-i Kamil

Düşünde kendi vücudunu görendir. Düş neresidir? Düş, dünyadır. Müminin rüyası olan dünya. Dünyada kendi vücudunu yani zahir bedenini gören, fark eden, uyanan kişidir. Kişi, kendi vücudunda manayı keşfeder. Bir makama erişir ki, o makamda kendi vücudundan başka bir şeyin vücudu olmamalıdır. "Ben Benim" manasıdır. Kendi vücudu, kendi olmalıdır. Ve onsekizbin âlemin vücudu sırrına erişir.

Velayet Makamı

Evliyaların ulaştığı makamdır. Evliya Yüce Tanrı'nın haznedarıdır. Gece gündüz fark etmez, Tanrı'dan ne kısmet verilirse yerine ulaştırırlar. Evliya, enbiyanın ilmine sahiptir. Evliyanın ulaştığı makam, kendi vücudunu görmesi, eşya ilmini de görmesi ve bilmesidir.

Buradaki bilme, duyup aklında tutma, öğrenme değil, idrak meselesidir. İdrak etme, ezeli ve ebedi, zahiri ve batında olan görünen ile görünmeyenin manasına ulaşmaktır. Manadan kasıt, amacın hakikatine ulaşmaktır. Görme ise, bakmak ve ışık vasıtası ile gözlerin beyindeki aksi değil, iç görüştür, nazar etmedir. Eşya ve vücudun görülmesi, gizlide ve görünende ulaşılan hakikattir. Bütünlüğün hakikatidir.

Evliya katında, eşya ilmi hakikati idraktir. Veliler, yirmidört saatte beşerlerden yirmi dört bin nefeste ne miktar hayır, ne miktar şer ortaya çıkar bilirler. Bu velayet makamıdır. Bu biliş idraktir, iç görü ile bilinir. Bilimsel olarak da, kuantum evreninde, kainatında, atomlar arasında An zamanda haberleşirler ve mesafe diye bir kavram yoktur. İşte bu eşya ilminin hakikatidir. Evrende her zerre, haberleşir. Ve bu haberleşmeden Velayet makamının haberi vardır. Haberleşme, Tanrı'nın emirlerinin her tabakada inmesi ve yerine getirilmesidir. Buna eşya ilminin hakikati denir.

Evliya katında Velayet makamı, eşya ilmini geçip, ruhu nasip ruha erişir, tasarruf sahibi olur. Bu makama beşer insanların ulaşması mümkün değildir. Velayet ile nübüvvet aynı nurdur. Bu nur enbiyanın (nebi) vücudunda zuhur ettiği, açığa çıktığı zaman Nübüvvet denir, Evliyanın vücudunda zuhur ettiği, açığa çıktığı zaman velayet olur. Nübüvvet yani nebi, son peygamber ile son bulmuştur. Ancak velayet makamı devam etmektedir.

Velayet makamında olan, bedeninde Nur zuhur etmiş evliya, masivadan nazar etmiştir; yani eşyadan maddi evrenden vazgeçmiş, eşyanın hakikat ilmine ulaşmış ve idrak etmiştir. Haktan gayri hiçbir muamelesi yoktur. Bu kişiler, Tanrı'nın ilminin haznedarlarıdır. Ancak bu sıfatlardan gizlidirler. Ulaştıkları hazineleri açığa vurmaz gizli tutarlar. Eğer açığa vururlarsa hıyanet etmiş olurlar. İşte bu Tanrı ile ulaşan arasında bir sırdır ve Tanrı kişi ile kalbi arasına nüfuz eder.

Fena Makamı

Veli, tüm katmanların ilmine ulaştıktan, idrakine vardıktan sonra Kutsal Ruha (nefesten nefese üfürülen) ulaşır ve iç görü ile nazar eder, müşahade ehli olur. İşte o an mahvolur, yani hiçleşir, o kimse insan-ı kamil olur. Kendi özünden geçer, fena makamına ulaşır. Ve ömrü oldukça seyr hâlindedir, ahir makam anlamı budur. Fena makamı, herşeyin ilime ulaşan ancak hepsinden vazgeçip hiçleşendir. Ahirleşir.

Hikmet (Hakîm) Makamı

Hikmet makamı, eşya ilmini idrak edendir. Lokman Hekim bu makama ulaşandır. Ondan da ileri bir makama ulaşamadı. Eşya ilminin hakikatine ulaşmak, dünya amacının hakikatine ulaşmak ve kalp zenginliğine sahip olmaktır.

Âdem Peygamber Makamı

Allah Adem’e bütün varlıkların isimlerini öğretti. Sonra onları meleklere göstererek, “Eğer doğru söyleyenler iseniz, haydi bana bunların isimlerini bildirin” dedi.

(Bakara 2/31)

Eşyanın isimleri, esmayı idrak etmek ve açığa çıkmasıdır. Esmanın bedende açığa çıkması, eşya ismidir. Seksiz yani şüphesiz, şüphe etmeden iman etmek

ve bilmek anlamındadır. Seksiz ilme alim olmaktır. Herşey, her zerre esmadır ve her esma Âdem hakikatindedir.

Ruhu Allah'tan, sureti Âdem'den oluşmuştur. Ruh Allah'ın üfürdüğüdür, Suret Âdemdir. Ve ikisinin de birliğidir. Ve âlemlerde kelamdır. Hak, Âdemi âlemlere göndererek, mübarek vücudunu görmesi yani miraç kılmasıdır.

Cazibe Makamı

Cazibe ehlileri, fena makamına mürşitsiz varırlar. Tanrı'dan bir parça nasip alırlar, cazibeye kapılırlar ve hayran kalırlar. Hayranlık makamıdır. Bu hayranlık karşısında, derin manaları olan türlü türlü sözler sarfederler, duyanların aklını başından alan. Cazibe yani hayranlık makamında eşyanın ilmine alim olurlar. Ancak evvelini yani geçmişi ve ahiri yani geleceği bilemezler. Hakikate ancak hayranlık duyarlar ancak müşahade ettikleri ile aktarırlar. Ömrü boylarınca da bu makamda kalırlar.

Tasarruf (İrade) Sahipleri Makamı

Tasarruf sahipleri iki kısımdır: Birinci kısım zahirî tasarruf sahibidir. İkinci kısım bâtinî tasarruf sahibidir.

Zahiri tasarruf sahipleri: Padişahlardır; tasarruf ederler.

Bâtınî tasarruf sahipleri ise: Velidir ki, bâtınen (gizli) tasarruf ederler. Âlem'in yedi iklimine (katlara, katmanlara) hükmederler. “Yedi yıldızlar” bile bu ye di velinin hükmündedir. Her gün hizmetinde yüz sürerler. Aynim ayıp icabet ederler. Bu veliler bu “yedi yıldız”lara hükmederler.

Bunlar Üçler, Beşler, Yediler, Kırklar, Üçyüzler ve Binlerdir.

Üçler, nizamı ayarlayan tasarruf sahipleridir. Üçlerin ortasında KUTUB bulunur ki bu batınilerin başıdır, yönetenidir. Zamanın da sahibidir. An zamanda, (dünya zamanı ile gece gündüz yirmi dört saat) Levhi Mahfuzdan nazar bakışlarını ayırmazlar. Hak kudretinden gelen emirleri Levhada okur, hayır olanı sağ yandaki kutba, şer olanını da sol yandaki kutba bildirir. Onlar da bu bildirileni yerine ulaştırırlar. Hak emrinden başka, çöp üzerinde çöp durmaz, nizam sağlanır. Kutub, zaman zaman, fena makamına erişir orada zevklenir, cazibe alır, derhal yine geri gelir tasarrufları ile meşgul olur.

Kemmiliğin (Nicelik) Makamı

Bu makamda veliler, Kutsal ruha ulaşarak oradan ilme sahiptirler. Ruh, zatın (vücut) aynasıdır. O ruhta, zatı görürler. Tanrı'nın gizli askerleri, ordularıdır. O'ndan gayri hiçbir ilmi bilmezler. Ve onları halktan kimse bilmez, onlar daima gizli yürürler.

Burada açıklamam gereken bir konu var ki, nefs beden ile vücut yani zat tamamen farklıdır. Beşer, bedene sahiptir yani nefse. Çünkü nefs verilmiştir. Nefs beden içinde hapistir. Ancak ne vakit o beden içinde ölür ve tekrar oradan çıkarılırsa yani yeniden doğarsa, ölümün sırrına beden içinde ulaşırsa, işte o zaman vücut yani zat olur. Vücudun kudsiyetine erişir. Ve kendi vücutları dışında da hiçbirşeye vücut olmazlar. Sadece Enenin vücudu olurlar. Yani kendi vücutlarıdır. Bu vücuda gelme olayı, eşyanın ilmine ulaşma ve bilme, idrak etmedir.

Maşuk Makamı

Eğer sen olmasaydın âlemleri yaratmazdım, hadisi üzerine, Kutsal Ruh aşkına tüm âlemlerin yaratıldığı bildirilmiştir. Üflenen Kutsal Ruhun aynası olan zatın yani vücudun müşahadesi için âlemler yaratılmıştır.

İşte bu Kutsal Ruh Makamı maşuk makamıdır. On sekizbin âlem aşık, kutsal ruha maşuk düşmüştür. Bu miraç olayıdır ki, kutubtan başkasının ayak basması mümkün değildir.

Süluk (Hakka Erme) Makamı

Dört kısımdır. Birincisi, İlim ve kudretin kendi vücudunda olmasıdır, okur, öğrenir ve bilir.

İkincisi, eşya üzerinde kudret ilmine alim olmasıdır. Herşeyin tabiatı nedir havası nedir bilir.

Üçüncüsü, katmanlar arasında yani iklimler arasında olan tüm ilmi kudrete sahiptir. Yedi iklim yani yedi katmanda neler oluyor, neler seyrediyor, emirler nasıl iniyor ve yerine ulaşıyor bilir. Bu olanların ilmine sahiptir. Kâh o âlemin zevkindedir, kah dünyada hâli perişan. Bu makam İdris Peygamberin makamıdır. Birçok evliya bu makamda kalmışlardır. Evliya katında bundan daha ulu bir boyut yoktur. Bu boyutu geçen veli, kudret sahibi olmaz ancak müşahade ehli olur. Yani olanı biteni bilmez ancak gözler, müşahade eder.

Dördüncüsü, âlem felakları tamamlayıp, Azim Arş'ına ulaşmak ve orada bir müddet hayret içinde kalmaktır. Bu Azim Arş'ının heybetinden kendi vücutlarını bilmezler. Yerde mi, gökte mi olduklarının farkında bile değillerdir. Evliya katında, hayret makamı budur.

Aşk Makamı

Kutsal Ruhu bütün güzelliği ile müşahade ederler ve aşık olurlar. İşte Aşk Makamı budur. Halktan beşer, bu güzelliği görse helak olurdu. Çünkü Sevginin kendisidir Aşk Makamı. Beşer bedenle, beden görüsüyle görülemez. Çünkü Sevginin tek zerresi dahi madde dünyasına inse yakar ortalığı. Hz. Musa'nın Rabb'ini görmek istemesi ve o da zerrenin en zerresini yansıtması vasıtasıyla çalının yanmasıdır. Bu yüzden Sevgi madde dünyasına inmez, ancak vücut gönlünde gizli sultandır.

Tennurunu ateşleyen Aşık, yön duygusu zaafına kapılmaz. O nereye gideceği bilgisini ruhunda taşıyandır. Yolunu asla kaybetmez.

Ayakkabıların tozlu ise Aşk Kapısından girme.

Sonsuzluk deryasında, bir katre ölümü tadmak üzere bedene demirlemiş eşsiz parçacıklar.

İlim deryasında boğulacak, Sevda Nar-ı ile yanacaksın. Nefes ile nasiplenecek, toprak olacaksın ki, Aşk'a ulaşacaksın.

Hiçbir şeyi olmayana duyulan ölümsüz aşktan daha öte ne vardır yeryüzünde? O gördüğün güzellik benim Aşk'ımdır.

Elmas değerinde yan ki, geride kül bırakma. Her zerre seninle nefes alsın ki, oradan AŞK ile doğarak CAN bul.

Hakk yolu AŞK yoludur, tefekkürle, nazarla esastır, Edb-ü Erkan bilmek ile olur. En büyük cihad-ı ekber nefs'edir.

Aşkın verdiği acıdan korkulmaz. Bırak yaksın gönlünü, ateşlerin ateşinde ol. Geçiştirme, bahane üretme, oyalama kendini. Öyle yan ki, kalmasın senden geriye birşey.

MAKALAT'TA ÂDEM VE YARADILIŞI

Makalat’ta Âdem ve Yaradılışı

“Ve Rabbin meleklere: “Muhakkak ki Ben yeryüzünde bir halife kılacağım.”

(Bakara, 2/30)

Hacı Bektaş Veli Makalat Kitabı’nda Âdem’in yaradılışı şöyle geçer:

“Âdemin özünü (gönlünü) Medine toprağından yarattı. Başını, Beytülmukaddes toprağından yarattı. Kulağını Tur toprağından yarattı. Burnunu Dımışık (Şam) toprağından yarattı. Sakalını Uçmak, alnını Medine’nin Mağribinden yana toprağından yarattı. Ağzını Medine’nin Maşrıktan yana toprağından yarattı. Dilini, Buhara toprağından yarattı. Dudaklarını Berberiye toprağından yarattı. Dişlerini Harzem toprağından yarattı. Boynunu Çin mülkü toprağından yarattı. Kollarını Yemen Tayif toprağından yarattı. Sağ elini Mısır, sol elini Pers toprağından yarattı. Tırnaklarını Hıtay toprağından yarattı. Parmaklarını Sitan, göğsünü Irak, arkasını Hemedan, zekerini (cinsel organını) Hindistan, uyluklarını Türkistan, hayalarını Konstantiniye (istanbul) toprağından yarattı. Dizlerini Kırım, inciklerini Antalus toprağından yarattı.”([21])

21 Makalat-ı Hacı Bektaş Veli, Sefer Aytekin, 1954, sf81

H. Bektaş Veli, Makalat kitabında Âdem zürriyetinden yayıldığımızdan bahseder. Ve devamında, Âdem topraktan ve nutfeden yaratılmıştır. Nutfe kelime anlamı ile saf sudur. Günümüz dilinde ise “sperm”. Su ile toprağın birleşiminden meydana gelen karışımı sıkıp posasını attıktan sonra kalan öz ise “sülal”dir. Bu sülal, tohum anlamına gelir. Balçık, çamur da demektir. Önce bu çamur ve balçık halde olan Âdem zamanla kurudu ve yarıldı. Suret oldu, zamanı tam belli olmayan zamanlarda şekillendi. Sonra cennette dolaşan Azazil uğradı Âdem’in yanına. Eğdi kurumuş balçığı, büktü oturttu ve hafifçe vurdu ve içinden boş bir yankılanma sesi geldi. Kendi kendine “Ya ilahi, ya Seydi, Ya Mevlai, bu âdemin içi kovukmuş, boşmuş, bundan bir hayır gelmez.” diye söylendi. Tam o sırada Âlemlerin Rabbi’nden avazla şu duyuldu “Ya Azazil, o vurduğun göğüs benim hazinemdir. Kendi kudretimle doldurdum.” Tam o sırada Âdem’in içine can girdi. Melekler geldi rıza suyu ile yoğurdular her tarafını. Ululuk tacını başına koydular. Keramet Hil’atını (kaftan) giydirdiler. Yücelik Kürsüsü üzerine oturttular. Halife dediler adına. Yerde ve gökte Halifesin dediler melekler. “Uçmak (cennet) içinde de

hazinemsin" dedi Âlemlerin Rabbi. Ve velayetini bildirdi. Tüm nesnelerin, yaratılanların adını Âdem'e verdi. Ve feriştehlerden (meleklerinden) Âdem'e secde etmelerini emretti.

Bilinmesi gereken sırlardan biri şudur ki, Âdem varolduğunda, Tanrı ondan kendisine secde etmesini istememiştir. Varlıkların ve meleklerin Âdem'den secde etmelerini emretmiştir. Bu Yüce Tanrı'nın emridir. İnsan yaratıldığında "bana secde et" dememiştir Tanrı tarafından. İnsanın yaradılışı aşk ile yapılmıştır. Âdem'in yaratılışı Sevgi üzerinedir, sevgi ile yaratılmıştır, Aşk ile ruh nakledilmiştir. İşte bu yüzden Bektaşilikte "İnsan"a karşı duyulan derin bir saygı vardır. Çünkü Tanrı kendisine secde etmesini istememiştir. İnsan en şerefli ve en değerli olan, kendisine secde edilendir. Bektaşilikte derin saygıya verilen isim "niyaz"dır. İnsanın insana selam vermesi, önünde başını eğmesi, derin saygıdan, Tanrı Sevgisine, insanın nurundaki Aşkadır. Niyaz eylemek bu manaya gelir.

Varlıkların ve meleklerin İnsana secde etmesi manası, alnı yere koymak değil, yüzlerini ona dönmek ve eğilmek manasını taşır. Yani İnsanı tanıdıklarının ve saygı duyduklarının ifadesidir. Bir tapınma manası içermez. İnsana tapmamışlardır sadece secde ederek tanımış ve derin saygılarını sunmuşlardır.

Güneşe doğru bir ayna tutulsa ve bir insan bu ışığın güneş ışığı olduğunu savunsa doğrudur. Ya da herhangi bir yere güneşin ışığının yansıdığını görse yine güneş ışığı dese bu da doğrudur. Her görünen güneşten yansıyan ışığın güneş ışığı olduğu biliniyorsa, Tanrı'nın da bir çeşit meydana vuruşu olan insanı da ayrı görmek mümkün değildir. Çünkü kutsal kitapta "akrebu, kreybu" ayeti geçmektedir. Ruhsal yakın olmaktan bahsedilir. Ben yakınım ayeti de bundan dolayıdır. Şah damarından da yakınım ayetleri, aslında Rabb'in, insandan hiç de ayrı olmadığı, yakın olduğu manasını içerir. Rabb'i kendimizden ayrı görmemiz sadece "ben" davası yüzündendir. Secde et ve yaklaş ayeti bu yüzden gelmiştir. Yüzünü Rabb'e dönerse insan da Rabb'ine yakın olur. Şu da unutulmaması gerekir ki, O'nun yüzü her yerdedir.

Nerede olurlarsa olsunlar, O mutlaka onlarla (insanlarla) beraberdir.
(Mücadele 58/7)

İçinde ya da dışında değil, beraber denmiştir. Size sizden yakın, O'nun eli olma, secde ve yaklaş ayetleri, görünmeyen ama var olan bir mesafe. Mesafe olmadan bir mesafe.

"Ayna önünde durduğumuzu düşünelim ve sadece bir kişiyizdir. Ama aynadaki kişi sadece yansımadır. Fakat aynanın ayna olduğunu asla bilmeyen

üçüncü bir kişi o görüntüyü gördüğünde iki kişiden bahseder. Çünkü aynanın manasını bilmemektedir. Yansımayı da bir insan olarak zanneder. Oysa sadece bir insan vardır. Sır nerededir? Sır aynanın arkasına sürülür ki, yansıma daha belirginleşsin ve görüntü netleşsin diye. Fakat hiçbirşeyden habersiz kişi ne sırrı bilir, ne de görüntünün ikinci bir kişi olmadığını ne de ayna önünde duranın tek kişi olduğunu. Sırdan habersiz, aynadaki görüntüyü gerçek zanneder."

Dört kuş al ve kendine çevir...

(Bakara 2/260)

O uçmaz, merkez dairenin içindeki doğruluk, gerçeklik bilgisi de uçmaz ancak uçanlarda kendini açığa vurur. Çünkü kuşu uçuran, insanı yürüten, denizi dalgalandıran, rüzgarı estiren güç ilahi güçtür. Fakat kendisi değildir.

Merkez dairenin enerjisini alan nebiye, dört kuşu kendine çevir denir. Dört kuş mana denizinden kavrayış kavramıdır. Kendine çevir, doğruluk giysisini giydir, dönüştür. Kendine çevir yani kendin gibi olmasını sağla. Canlandır, ruhuna üfle ve uçsun. Ancak Âdem evreninde uçabilir, ancak doğruluk dairesinde uçabilir. Merkez dairenin enerjisi vasıtası ile uçabilir. Fakat asla Tanrı uçmaz, uçmasını sağlar, kuş ile uçandır, insan ile yürüyendir, insan gözünden gören, kulağından işitendir.

Hadisi Kudsi'de belirtildiği gibi "**O bir kulunu severse, onun gören gözü, işiten kulağı, yürüyen ayağı, tutan eli olur. Kul benimle duyar, benimle görür, benimle tutar, benimle yürür.**

Hz. Muhammed **"Beni gören hakkı görmüştür"** demiştir.

Karmaşıklık, çokluk, renklilik, çeşitlilik ve farklılık doğruluk dairesindedir ve en dış çeperindedir. Oysa ki ilahi gerçeklik bilgisi ana merkezdedir ve ona ulaşmak ise meşakkatli, zorlu, yorucu ve bitap düşürücüdür. Buna ancak merkez dairenin içindeki ilahi gücün Âdem'in doğruluk bilgisinin çağrısı ile ulaşabilir.

Ulaşan ise dairenin dışına çıkabilecektir. Artık doğruluk giysisine ihtiyaç duymayacaktır.

"Kendini tamamlamayan, Sevgi'ye teslim olmayan, en hafif rüzgarda sürüklenen, rüzgarla rüzgar olan yapraklara döner. Hem rüzgarda salınacaksın, hem yaprak olduğunu bileceksin."

"Sen kendini tamamladığında, kendini tamamlamış dostların etrafında belirir ve onlara feda olursun."

Varlığımızın delillerini, ufuklarda ve kendi nefislerinde onlara göstereceğiz.

(Fussilet 41/53)

Dünyaya gönderilen halife yani arda, beşer insan değil, insan-ı kamildir. İnsan-ı kamil, ölümsüzdür. Oysa beşer insana nefs verilmiştir ve nefsi ölümü tadar. Ölümlüdür ve ömrü kısadır. Belli süre bedende kalır ve sonra beden toprağa, ruh da sırra yani asli ruha geri döner. Âdem Tanrı katındayken, ölümsüzdür. Oysa dünyaya halife olarak gönderildiğinde artık ölümlüdür. Çünkü dünya, ölümün ve savaşın yeridir. Savaşır çünkü nefsini yenmesi gerekir ki kendini bilsin, Rabb'ini tanısın. Ölümlüdür çünkü nefsin kendisine verebildiği kadarla yetinir. Organları hastalanır, yaşlanır ve gücünü yitirir. Unutma ise beşer insanının en büyük üçüncü özelliğidir, savaşması ve ölümlü olmasının yanında.

Unutur beşer insanı. Oysa insan-ı kamil unutmaz, ne olduğunu nereden geldiğini ve nereye gitmekte olduğunu daima bilir. Çünkü ruhtan beslenmektedir. Oysa beşer insanına nefs verildiği için unutması mümkündür. Bu yüzden kalu belada verilen akit, yeryüzüne doğulduğu andan itibaren unutulur.

İnsanın kudretli ve şerefli olmasının manasını açmak gerekir. Kur'an ayetlerini Türkçe meali değil, Arapça ayet olarak yazmayı ve onları kelime kelime ezoterik manaları ile yorumlamayı ve anlayışlara sunmayı uygun gördüm.

Nefeha fî-hi min rûhi-hÎ

(Secde 32/9)

Nefeha yani nefesini dışarı vurmak, üflemek, can vermek, diriltmek manasındadır.

"Fî-hi" içinden içine, yani nakil etmek, birinden diğerine yapılan bir nakil. İkinin ikincisine yapılan bir nakil. Çünkü orada ikiden bahsetmekte, ve ikinin ikincisine yapılan nakilden söz edilmektedir. Bu ayetin en çarpıcı cevabı başka bir ayette göze çarpmaktadır. **"Sâniye isneyni" (ikinin ikincisi)** (Tevbe 9/40) ikiliden biri anlamındadır. **"Üçün üçüncüsü demek kafirliktir"** (Maide 5/73) yani inkar etmektir diye de önemle belirtilir.

Ellezîne izâ esâbethum musîbetun, kâlû innâ lillâhi ve innâ ileyhi râciûn(râciûne).

(Bakara 2/156)

'Lillâhi' Allah'a ait olan, Allah'ın olan, yani Allahın üfürdüğü can verdiği, nefes verdiği ruhun geri dönüşü. "İleyhi" yani O'na denmiştir, ileyhi ilahi anlamındadır. İlahi gücün yansımasının tekrar ilahi güce geri dönüşüdür. "Raciune" yani asla ait olanın döngüsü anlamındadır. Asl olanın yansıması ve "ra" yani tekrarlaması manasındadır. Bir insanın aynaya bakması ve tekrar

ayna önünden çekilmesi benzetmesini yapabiliriz naçizane. Aynadaki görüntü zahiri bir görüntüdür ancak insanın tüm görüntüsünü içine almaktır. Aynadaki görüntü Asl ile benzer sureti taşır ancak yansımadır. “Raciune” ulaşma anlamını da taşır. Göğe yükselecek olan yani ulaşacak olan sebepleri verdik der bir ayette. Bu sebepler hatırlamalardır. Sen o uzantının, yansımanın, aynadaki görüntünün kendisisin. Sebepleri bul, yani hatırla anlamındadır. “İnna” diye bahsettiği ise biz, tüm insanlıktır. Tüm canlılardır, tüm kainattır. Âdem ile kainatın aynı olduğunu bahsetmiştim, biz diye bahsedilen kavram kainat ve tüm yaratılmış ve içinden içine ruh üflenmiş olanlardır. Allah Ehaddır. Yani her zerrededir ve Vahiddir yani bütündedir, birdir.

Allah’ın “Ol” deyip de her şeyin oluvereceği günü hatırla.

(En’am 6/73)

Yukarıdaki ayette “hatırla” sözcüğü ile, zaten her bilginin özde mevcut olduğu ve bunun hatırlanması gerektiği vurgulanmaktadır. Hatırla emir kipi değildir, hatırla diye emir edilmemektedir. Hipnozdan çıkma anıdır, uyanma anıdır. Hafızanın yerine gelmesi durumuna benzer. Hatırla kelimesi zaten bilinen bir durumun ortaya çıkması, meydana gelmesi şeklindedir. Hatırla. Zaten biliyorsun, yapman gereken hatırlamaktır.

“O, gaybı da, görülen âlemi de bilendir.“

(Ra’d 13/9)

Gayb ve görünen âlem olarak bahsedilen daha fazla sure vardır. Gayb ve özellikle “görülen âlem”. Çünkü âlem olarak geçen ayetlerde özellikle görülen kelimesi vurgulanmıştır. Diğer “âlem” kelimesi ise sadece âlemler olarak çoğulda geçmektedir. “Âlemlerin Rabbi” olarak, âlem kelimesi çoğul kullanılmıştır.

Gayb, görme duyusunun dışında olan herşeydir. Gizli olan herşey yani görülmeyen âlem ya da âlemler olarak geçmektedir. Elbette bu gizli ve görülmeyen âlemler sadece insan için geçerlidir. Zira Allah için gizlilik yoktur, O gayb ve görülen âlemin Rabb’idir. Görülmeyene iman etmek, gaybe iman etmektir. Görülen âlem, zerre olarak atomun yapı taşı olan herşeydir. Görülen ya da görünen “şehâdetil” ya da veş “şehâdeh” diye geçer ayetlerde. Şahit olunan âlem, şahitlik edilinen bir durumdur bu. Hz.Muhammed hadislerinde “Dünya Mü’minin rüyasıdır” demiştir. O yüzden insan rüya görmez, rüyanın içindedir. Şahit olduğu, şahitlik ettiği bir kainat, âlemdir görünen âlem. Aslında âlemi görmüyoruz, şahitlik ediyoruz. Şahitlik edilen bir durum gözlemci manasını taşır. Biz gözlemciyiz ve âleme şahitlik ediyoruz.

Şahitlik ettiğimiz görülen evren, âlem, sadece bütüne bakıldığında gerçekleşir. Oysa ki gayb yani gizli olan, maddenin kökenine indikçe, yeri tespit edilemeyen boşluklardan meydana gelmiş, enerji ve çekim alanı inanılmaz boyutlarda olan bir âlem daha mevcuttur. Bu âlem gizli bir âlemdir ve yeri tespit edilememektedir. Gerçek şu ki, görülen ve görülmeyen âlem iç içedir, bakıldığında şahitlik edilen, manasına indikçe gizlenen bir âlem bütünü. İkisi de aynı ve ikisi de bir bütündür.

Şahitlik edilen âlem yani kainatımız, gayb âlemi gizli olan, görülmeyen âlem, âlemler yani başka boyutlar ve bütün âlemler yani bu bahsedilen tüm yaratılmış olan âlemler olarak bahsedilen bütün kavramlar aslında sonsuzluğun bir işaretidir. Burada bahsedilen sadece görülen bir âlemin yani şahitlik edilen bir âlemin dışında da sonsuz seçenekte âlemlerin varlığının bir delili olarak sunulmaktadır. Ve bizim bilmediklerimizin yaratıcısı olduğu da özellikle vurgulanır.

Sizin bilmediklerinizi bilirim.

(Bakara 2/30)

Siz diye bahsedilen dünya üzerine gelmiş tüm insanlıktır. Tekil ya da ayrım yapılmadan hitaptır bu. Sizin bilmediğiniz, fakat bilmediğiniz bahsi önemle vurgulanmıştır. “İnnî a’lemu” olarak bahsedilen şüphesiz ben bilirim manasını taşır. Şüphesiz âlemlere sahibim yani bütün âlemlerin bilgisini muhafaza ederim manasındadır. “Mâ lâ tâ’lemûne” sizin bilmedikleriniz olarak geçer. Sizin bilmediğiniz âlemlerin varlığı ya da bilgisi, şahitlik edemediğiniz âlemler olarak geçmektedir. Şahitlik edemediğiniz için bilgisine sahip olamadığınız bütün âlemler ve sadece Allah’ın bildiği bütün âlemler. Sizin bilmediklerinizi bilirim sözünün açılımı bu şekildedir. Bilmek kelimesi âlem kelimesi ile eş değer tutulmaktadır. Bakmak, görmek, görülen ve şahitlik edilenlerin bilgisi âlem olarak geçer. Âlem demek bilmek manasındadır. Bu da uzun tecrübeler ve terbiyeler sonucunda görünür kılınacak mertebelerdir. Her mertebe bir âlemin kapısını açacak anahtarı da kendinde taşır. Âlemlerin anahtarı da yalnız Yüce Tanrı katındadır. Ve ancak o anahtar, terbiyeler ve sonsuz yaşamlar boyunca elde edilebilecek bir durumdur. Rab muhteviyatı yani manası anlaşıldıkça, ruh terbiye oldukça ve geliştikçe, gizli olan gayb olan âlemin anahtarlarını keşfedecek ve her keşfedişte şahitlik edeceği âlem onun için gayb olmaktan çıkacaktır. Bu sonsuz bir yoldur ve sonsuz yolda mistik bir yolculuktur.

Kudret âleminden hikmet alimine yapılan bir yolculuktur. Şahitlik edilen âlem, gönül gözü açık olanlar için sonsuz sayıdadır. Ve her şahit olunan

âlemden, o an için kendisine gayb olan âleme geçişte, terbiye söz konusudur. Her şahitlik ettiği âlem, bir sonraki âlemi de içinde muhafaza ederek bir açılma durumudur. Her şahitlik edilen âleme ancak "biz" kavramı ile ulaşılabilecektir. Sen ben ile değil, "biz" ile ulaşılabilecektir.

Her âlem, bir önceki âlemin şahitliği ile birliktedir ve bir sonraki âlem için şahitlik yapılacak zemini de hazırlar. Âlemler sonsuzdur. Gidilecek yol sonsuzdur. Anahtarlar sonsuzdur.

Hatırlama kavramı ve manası ile ilgili kelimeyi tekrar ele alacak olursak mana ve ile ilgili çok farklı sonuçlar çıktığını görmemiz mümkün olacaktır. Kur'an-ı Kerim'de, hatırla olarak bahseden ayetlerde genelde geçmişten ve gelecekten haber verilir ve bunun üzerine anlatılanların hatırlanması buyrulur. Anlatılan olayın ehemmiyeti yani anlatmak istediğini "hatırla" seslenişi vardır. Seslenişte "hatırla"ünlemi vurgulanır. Hatırla kelimesinde bir hipnozdan çıkış, uyanış ve diriliş çağrısı mevcuttur. Özellikle geleceğe dair olayların anlatılması ve o günün şartlarında hatırlanması çağrısı yapılır. Kıyamet gününden bahsedilir ve insana hatırla mesajı verilir. Peki gelecekten bahseden bir olayda insan nasıl hatırlayacaktır? Bildiği bir şeyi hatırlayabilir insan. Hatırla kelimesi ile, beynin kullanılmayan yüzdelik kısmının açığa çıkması ve kullanılmayan bölgelerin kullanılır hale gelmesi ifade edilir. Beyinde aktif olmayan ya da geçici olarak aktivitesini durdurmuş olan bezlerin, merkezlerin çalışmasını sağlayan bir emir kipi gibi görünmektedir. Oysa ki "hatırla" mesajında, bir çağrı vardır, sesleniş vardır, hipnozda ya da uykuda olan insanın hatırlaması yani uyanması, dirilmesi için yapılan bir ses titreşimi, vibrasyonudur.

Hatırla kelimesi bir uyanıklığı da beraberinde getirir. Zaten mevcut olan bilginin tekrar açığa çıkması, beyindeki merkezlerin çalışır hâle gelmesidir. Bu da bize kuantum evreninde, herşeyin herşeyle etkileştiği, kainatın bir zerresinde meydana gelen bir değişikliğin, aynı an'da tüm evrende bilindiği, yayıldığı, ve tüm zerrelerin atomların an'da birbirleriyle haberleştiklerinin doğrulanmasıdır. Bilim adamlarının yaptığı sayısız çalışmalarda, bir atoma yapılan müdahalenin tüm atomları etkilediği, kainatın her noktasında aynı an'da bilindiği ve haberleşildiğini görüyoruz. Kuantum evreninde, herşey bilinir olmaktadır. Bu da insan olsun, gezegen olsun, taş ya da yıldız olsun hiç fark etmez, herşeyin özünde bilinen bir gerçek vardır ve o daima hatırlanmaktadır. Fakat sadece insan unutmuştur. Ona çağrı yapılmaktadır. Hatırla çağrısı.

Doğru yol olarak bahsedilen konu hidayettir. Hidayet, henüz ölmeden, yaşarken Allah'a ulaşma yoludur. Eğer bu yola girerseniz, daha bedenliyken, henüz ölmemişken, henüz ruhunuz bedeninizdeyken Allah'a, Aşka ulaşırsınız. Emanet olarak üflenen ruhun, tekrar aslına dönmesidir. Bunu ancak bedenliyken olmasıdır. Ateşe girerek, yani arınarak değil, ateşe girmeden yani arınmadan, ruhun beden içindeyken, yani madde boyutunun en kaba titreşimindeyken hatırlanmasıdır.

Hacı Bektaş Aleviliğinde, bu anlayışın kaynağı "Orada yaşar, orada ölürsünüz ve yine orada dirilirsiniz" ayetidir. Tüm beşerler, amenü yani hidayete ermezler ise, yaşadıkları yerde ölecekler ve yine oradan dirileceklerdir. Topraktan yaratılıp toprağa dönüşen ve yine topraktan dirilecek olan manası, batıni anlamda iki anlam içerir. Arınacak olanların topraktan yine bir araya toplanacakları manasındadır. Mahşer günüdür bu, Fatiha suresinde geçen Din günüdür. Arınma öncesi yine aynı bedenlerine geri dönecekleri anlamındadır. İkinci batın anlamı ise şudur: Nerede yaşıyorsanız orada ölürsünüz, öyle ölürsünüz ki, o bedende yine yaşarken dirilirsiniz anlamındadır. Bedeniniz içinde yaşarken, o bedende öyle ölürsünüz ve yine o bedende dirilirsiniz.

Hacı Bektaş Aleviliğinde bu iki doğum olarak ele alınır. Biri anadan babadan doğan, ikincisi bir mürşidin önderliğinde beden içinde tam ölerek, nefsin öldürülmesi, nefsin kendini tanıması, masivadan el çekmek ve Rabb'ine ulaşma anlamındadır, yeniden dirilmektir. Yani ölerek ulaşılan sırra, ölmeden beden içindeki hatırlamadır. Bu hatırlama tam bir açılmadır. Açanlara ulaşmadır. Allahın sıfatlarının, gönül denen sırça saray mabedinde meydana vurmasıdır.

yehdî men yeşâu ilâ sırâtın mustakîm(mustakîmin).

O, dilediğini Sıratı Mustakîm'e ulaştırır."

(Bakara 2/142)

Dilediğini sözünün manası çok derindir. Ona ulaşmak için once dilemek gerekir. Yani söz ile, gönül sözü ile, yürek sözü ile, kalben dilemenin manası vurgulanmıştır. Bunu ancak kalp gözü açık olanların yapacağı vurgulanmıştır. Dilediğini ulaştırma manası, apaçık bir delildir. Deliller bıraktık sözünün doğrulanmasıdır. Deliller bıraktık demesi ve bunu ancak akıl sahibi olanların yapacağı vurgulanmıştır. Akıl yani kalben ve zihnen ulaşılacak bir anlayış ve idrakten sonra oluşacak bir şuur hâlidir. Bu ancak bedenliyken yapılabilecek bir durumdur. Çünkü ancak madde enerji ile irtibat kurabilen bir ruhun, dünya hayatında iken, kendine emanet edilen ruhun aslını hatırlamasıdır.

O’na ulaşmak hidayettir.
(Bakara 2/120)

Emaneti, nasip olanı (ruhu) O’na ulaştırmayanın, teslim etmeyenin imanı yoktur. Şüphe varsa iman yoktur. İnanç yoksa iman yoktur. Teslimiyet olduğu gibi tüm mevcudiyetinle yönelmek değil, iradenle kabullenme, akıl ve vicdan ile bilme ve Büyük ruha ulaşmadır. İki deniz akar ama aralarında su vardır karışmaz. Çünkü her ikisinin de sınır çizgisi vardır ve asla birbirlerine karışmazlar. Bu yüzden beraber ve yakın kelimesi kullanılır. Her yaratılanın, her varlığın, her insanın iradesi vardır. Parçalanıp milyonlarca zerreye ayrılıp yok olmak değildir teslimiyet. Varlıklar Âdem’e secde ettiklerinde varlıklarından birşey kaybetmemişlerdir. Kendi iradeleri ile emre itaat etmişlerdir. Ve insandan istenen de teslim olması, yani akıl, vicdan işbirliği ile, şahit olduğu evrenin görünmeyen manasını keşfetmek ve görünmeyeni anlama ve bilme yoluna girerek bu yolda kendi payına, nasibine düşen ruhu, olgunlaştırarak gerçek arda yani halife olma, olgun kamil insan olma yolunda tekamül etmesidir.

Hidayete ermede, herhangi bir veli ya da mürşit olarak aracı olmayacağı da vurgulanmıştır. Aracı yoktur; kendisine şah damarı kadar yakın olan Rabb’ine ulaşmanın yolunu, herkes kendisi bulacaktır. Ona sebepler verilmiştir, deliller bırakılmıştır. Herkes kendi yüreğinin iman ötesi bir dilek ile O’na ulaşmayı dilemesi gerekmektedir. Dilemeyenler ise, hayatları boyunca istedikleri kadar okusalar, veli ya da mürşit yolundan gitseler de olmayacağı vurgulanmıştır. Dalalette kalmak ise, her ne yapıyorsa yapsın, kalbinde ikilik olan, inanmayan, yeteri kadar iman edememiş olan, hatırlamayanlar olarak vurgulanır.

Aralarında iki yay boyu, hatta daha yakın
(Necm 53/9)

Yakınlık, Bektaşi Aleviliğinde, Rab ile insan arasında, Hakk ile halk arasındaki yakınlığın sembolü olarak kabul edilir. Yerlere göklere sığmayan ancak insan gönlüne sığan, Bektaşi Aleviliğinde, insan gönlünde makam tutan Tanrı düşüncesi vardır.

Bektaşi Aleviliğinde, yaşama, bilgi, duyma, görme, irade, kudret, söz söyleme, yaratma gibi sekiz tanrısal sıfatının insanda görülmesi Sıfat-ı subutiyye olarak bilinir. Bu sıfatların meydana vurulacağı ortam Evren, Evrenin özü olan Âdem yani İnsandır. Âlem bir ağaçtır, Âdem meyvesi de Âdemin yediği yani sübut olduğu meydana çıktığı yerdir.

Âdem âlemin aslıdır, özüdür. Âdemin ruhu âlem ağacının tohumu ve şahsı da o ağacın meyvesidir.

(Mir-at-il mekaasid)

İnsan dış görünüşüyle mükemmel bir formda yaratıldığı gibi, içsel olarak da tanrısal sıfatları özünde barındıracak şekilde yaratılmıştır. Çünkü kırk gün yoğrulan ve şekillenen Âdem, şekil olarak mükemmel, ruhundan üfleme ve suretinden yaratma da ona içsel sonsuzluk ve ölümsüzlük vermiştir. Tüm isimlerin de öğretilmesi onun batındaki özelliğinin tanrısal boyuta en yakın olduğunu gösterir.

Kendi suretinde yaratma diğer bir anlamda ölümsüzlüğün ve sonsuzluğun ifadesidir. Çünkü suret anlamı, varlığın kendisi ile zahir olduğu nesnedir. Suret demek zuhur etmek, meydana çıkmaktır.

Yaratılışın sırrı, ilahilikten kopmuş bir parça değil, bizzat en güzel şekilde yaratılmış, varlıkların ortak alanı haline getirilmiş bir Tamlıktır. Âlem henüz daha su gibi şeffaf iken (bu konu ileriki bölümde çok daha detaylı anlatılacaktır) Âdem onu cilamış ve ayna haline getirmiştir. Arkasına sürdüğü sırrın kıvamı çok güçlüdür ki âlem aynası aynen yansıtmaktadır Tanrısal Nuru.

HACI BEKTAŞ VELİ’DE AKIL

Hacı Bektaş Veli’de Akıl

“Akıl, yeryüzünde Allah Ta’âlâ’nın terazisidir”.

Hacı Bektaş Veli

İnsan topraktan ve dört unsurdan yaratılmıştır. Can ve Akıl verilerek tamamlanmıştır.

“Çalap Tanrı, canla akılı da vererek, o kulu tamamladı.”

(Makalat 11.bölüm)

Üç unsuru tam olanın aklı yerindedir ve Canı diridir. Bu üç unsur o kişide yoksa aklı tam değildir Canı da uyur. Yani beşer denilen canlı türünün aklı tam yerinde değildir ve canı da uyumaktadır. Derin uyku denilen “dünya beşerin uyuduğu yerdir” budur. Çünkü insan hayatta yaşarken uyur, ölünce uyanır. Fakat İlahi amaç, ölmeden önce ölmek yani uyanmaktır.

Bu üç unsur nelerdir? Kendini bilen kişi, huzurda olan kişi, kabri mekan kılan kişinin aklı yerinde ve tamdır, Canı da uyanmıştır. Diridir.

Kendini bilmek, zahiri bedenini fark etmek, hapiste olduğunu idrak etmek, dondurulmuş bir bilinç ile hareket ettiğinin farkına varmaktır. Huzurda olmak, tam bir iman ve sadıklık halidir. Tüm yaşanan ve yaşanacak olanlara itimat etmek, gönül ile bağlanmaktır. Kabri mekan kılmak ise, kabir denilen beden mezarında ruhun barınması, imtihan olması, madde ile temas etmesi, bilgilenmesi, bilgilerini tatbik etmesi, aynı zamanda maddeyi de geliştirmesi için mekan kılmasıdır. Bu tamamen nebilerin ve velilerin anlatmaya çalıştığı beden içinde ölmek ve dirilmektir. Beden içinde ölen, beden mezarında tekrar dirilen için uyanış gerçekleşir. İşte tam bir akıl için kabri mekan kılmak esastır. Bu nebilerin, velilerin ve kudretli kişiler için esastır. Uyanan kişi artık beşer değildir, O’nun özdostu ve katından ilim verilmişlerdendir. Ululuk ve yücelikler, insana can ve akıl sebebiyle verilmiştir. Aklın tam olması Can’ın diri olması esastır. Bu esaslık batında gerçekliktir, oysa zahirde ise uykudur. Zahir dünyada uyanış gerçekleştiğinde, artık beşeri titreşimlerden, insani duygu ve hazlardan uzaklaşılır, masivanın gerçekliği anlaşılır, türlü mucizeler ve kerametler gerçekleşir. Bu velayet makamıdır.

Akıl tanrısaldır ve aklı tam olan tanrısaldır. O aklın ve akılların anahtarıdır. Akıl Cebraildir. Cebrail vahiy mekanizmasının kanunlarını yöneten sistemin ismidir. Vahiy ve ilham yeryüzüne Cebrail plânının kanunları ile açılır. İnsan’a öğretilen varlık isimlerinin (esmaların) açılması yani fetihi ilhamdır ve bu akıl ile olur. Akıl, fetihler sonucu açanlara kavuştukça uyanış an be an tedricen, yavaş yavaş gerçekleşir.

Yer yüzünde akıl ölçüsünden iyi bir şey yoktur. Çünkü, her iyi şeyi bilen ve buyuran akıldır. Akıl varsa “ölçülülük” vardır. Ve ölçülü olan herşey hayra

yöneliktir. Ölçülülük insanı erdemli kılar. Akıl ile ölçülülük manası, erdemli insan olma özelliğidir. Akıl sahibi insan, erdem sahibi insandır.

Karanlıklar ile aydınlık bir olmaz.

(Fatır/20)

Burada karanlıklar olarak bahsedilen, cehalet, nefs, dünya ve beden karanlıklarıdır. Aydınlık ise nur'dur yani tanrısal Akıl. Akıl ilahi nurlardan meydana gelmiş ve insana verilmiştir. Karanlığı aydınlatan ışıktır oysa ışık bile evrenimizde "karadelik"lerde yutulur ya da yön değiştirir, sapar. Işık, Nur'un maddesel yansımasıdır. Oysa o karanlıkları bile delen Nur henüz evrenimize gelmemiştir. O nur insanın Gönlünde ve Aklında gizlidir. O Nur, Be'nin altındaki noktada gizlidir. Çünkü o nokta, tüm kainatın bilgisini muhafaza etmektedir.

Akıl, dört türlü nurdan meydana gelmiştir:

Bunlardan birincisi, ay nuru; ikincisi, güneş nuru; üçüncüsü sid-retü'l-münteha (Necm 53/14) dördüncüsü, arş nurudur (Akl-ı Evvel).

Sid-retü'l-münteha (son Noktadaki Ağaç)'tan yukarı doğru yükselmekle gerçekleşir. Sidretül Münteha (Son Noktadaki Ağaç) varlıklar âleminin en üst noktasıdır. Burası varlık âlemi olarak gösterilen Ba harfidir. Yatayda olan varlık âlemidir ki altındaki nokta bu nurun simgesidir. O nokta son noktadır. Nokta batın ile zahirin ince çizgisidir. Hem batın hem zahirdir. Sırdır nokta Âlem-i Vücudun içinde, aynı An'da, Âlem-i Vücud o sırrı-ı noktanın içinde.

Rivayete göre, son nebiye Miraç yolunda eşlik eden Cebrail "sidretü"l-münteha"ya gelince, burasının kendisi için hayat sınırı olduğunu belirterek, orada kaldığı, daha ileri gitmediği kaydedilir. İşte bu yüzden Cebrail'e Sidre Kuşu, "Murg-i Sidre" denmiştir.

Cennette bir ağaçtır Sidretül münteha. Âdem'in ağacın ilminden aldığı (ilim meyvedir) o ilmin ten ilmi olduğu, ten ilmine yani bedene ve nefse sahip olarak geçiş yaptığı yerdir. Cennetten cehenneme, yokluktan varlığa, birlikten çokluğa, yolculuk ettiği yerdir. (Şimdi çokluktan birliğe yolculuk tekrar başlamıştır.) Mahlûkun O'na doğru giderken ulaşabileceği son nokta.

Bundan sonrası sadece O'na mahsustur. Sidreden sonrasına ulaşmak mümkün değildir. Çünkü madde âleminin bittiği, ruhi âlemin başladığı sınır çizgisidir. Çokluk âleminin bittiği, Birlik âleminin başladığı sınır çizgisi ağaç olarak sembolleştirilir.

Oradan dikey bir yolculukla (Elif) ruh Yüce Tanrı'ya ulaşır ve O'nun Zat'ında yok olur. Bu olaya "fenâfillah" denilir.

Akıl, beden içinde sultan; gönül içinde rahatlıktır. Tanrı Ta'âlâ'nın insana verdiği, bunca ululuk, bunca nur, bunca keramet, bunca hilâlin hepsi akıl bereketindendir. Şimdi, kimin gönlünde akıl nuru varsa hoştur. Kimin yoksa kendine hayrı yoktur; Çalap Tanrı katında da yeri yoktur.

Üç türlü karanlığı, üç türlü nesneyle aydınlattı:

Birincisi dünya karanlığını ay, güneş ve yıldızlarla aydınlattı.

İnsanı da üç türlü karanlıktan yarattı ve yine üç türlü nesneyle aydınlattı.

Birincisi, çar anasır (dört unsur: toprak, ateş, su, hava) karanlığından yarattı: akıl nuruyla aydınlattı.

İkincisi, cehalet karanlığından yarattı; ilim nuruyla aydınlattı.

Üçüncüsü, nefis karanlığından yarattı: marifet nuruyla aydınlattı.

Şimdi, marifet, güneşe; akıl, aya; ilim, yıldıza benzer.

Ay ile güneş doğar, dolanır; ilim tahsil edilir fakat her zaman hatırda kalmaz. Marifetse kimin gönlünde varsa, ta ölüp mezara girinceye kadar hatırdan gitmez; belki mezarda dahi faydası olur.

Dilediğine hikmet verir, hikmet verilene ise pek çok hayır verilmiş demektir. Ve bunu ancak üstün akıllılar anlar.

(Bakara 2/269)

Bakmak sadece bir fiildir. Oysa görmek, yorumlamaktır, aklı kullanmaktır. Aklını kullanan insan için çok büyük nimetler vardır. Bakmak doğuştan gelen, ilkel bir dürtüdür, yaşamsal içgüdüdür, oysa ki görmek öğrenilir ve zamanla olgunlaşır.

Duymak bir fiildir, oysa ki işitmek de aklı kullanmaktan geçer. Ancak aklını kullanan insan görebilir ve işitebilir.

Herkes duyar ve görür. Fakat çok azı ancak görebilir ve işitebilir.

Her kulağı olan işitemez.

Her gözü olan göremez.

İşitmek ve görmek tamamen ruh ve beden içerisinde o koordineyi başarı ile birleştirebilen ve aklı ile gönlünü bir kılabilenler için mümkündür. Diri kavramının en güzel açılımı budur. Kutsal ayetlerde bahsedilen en çarpıcı sembolik kavramlardan biri de "diri" olma, "dirilme" meselesidir. Tüm kainat canlıdır ve her türlü bilgiyi bünyesinde saklar. Uykuda olan sadece insandır, kainata karşı duran insandır, her şeyi inkar eden insandır, oysa evren, kainat, dünya ve üzerindeki tüm hayvanlar ve atoma sahip madde-canlılar bu bilgiye sahiptir ve diridir.

Dünya karanlığını aydınlatan nur AKIL'dır. Akıl en cehaletin karanlığını bile delip geçer. Aklın anahtarı ise O'dur.

Akıl tam olmadan, İnsan-ı Kamil olmak, Arda yani yürüyen halife olmak gerçekleşmez. İnsan uyanmadan Akla kavuşmaz. Akla kavuşmayan da beşerdir. Akıl açanlarla esmaların bilgisinin hücrelerde idraki ve ilahileşmesi ile gerçekleşir. İşte o zaman amaç bilinir. Amacını bilen Akla sahip olmuştur.

BEKTAŞİ SEMBOLLERİ-Hayvan Sembolleri Açılımları

Aslan ve Boğa Kültü

Torların ülkesi, boğaların ve yüksek yerlerin ülkesi; ışıkların ülkesi olarak bilinen yerdir Anadolu. Çatalhöyük'ten güneye bakınca, adını kutsal boğadan alan Toros Dağları'nın gözlenebilmesinin; eski uygarlıkların yüksek yer tutkusu ve yüksek yerlere kutsal merkezler inşa etmelerinin, vahiy sisteminin yüksek dağlarda vuku bulmasının ve Şanlıurfa Göbeklitepe'de 12 bin yıl önce elle yapılmış olan tepenin Anadolu topraklarında olmasının bir anlamı olmalıdır.

Taurus dağları yani Boğa Dağları (Binboğa Dağları da deniliyor), Akdeniz bölgesini baştanbaşa Hatay, Antakya ve Suriye'ye kadar uzanan dağlardır.

Boğa yeniden doğuşu, yeniden başlangıcı simgelemiş çağlar boyu. Bu dağlara boğa ismi verilmesi de tesadüf olmasa gerek. Çünkü dünya coğrafyasında, tekrardoğuşa inanılan ve en çok tekrardoğuş vakalarının görüldüğü yerlerdir bu bölgeler.

MÖ 4500 yıl önce evcilleşen boğa ya da öküz, Anadolu ve Mezopotamya çevresinde, güç ve üreme, toprak ve tarım üzerinde etkili olmuştur.

Aynı zamanda boğa, Mısır'da kutsal kabul edilmiştir ve boğaların Tanrısı Apis, Tanrıça İsis'i temsil etmiştir. Boynuzları arasında bir güneş ve bir ay diski taşıyan Apis, ölüm ve yeniden doğum tanrısı olarak da kabul edilir.

Aslanın boğayı ısırma figürü Diyarbakır Ulu cami girişinde de yer almaktadır.

Mezopotamya'da Ay Tanrısı Sin'e boğa biçimi verilmiş, Mısır'da da Ay Tanrıçası "yıldızların boğası" olarak kabul edilmiştir.

Yaklaşık olarak 6500 yıl önce evcilleştirildiği sanılan boğa ya da öküz, Anadolu ve yakın çevresinde güç ve üremenin yanı sıra, toprağın sürülmesi ve tarımsal üretim üzerindeki etkin rolü nedeniyle de saygı görmüştür.

Boğa kültü MÖ 2700-2000 yıllarında başta Girit olmak üzere Kıbrıs, Sardunya Adası ve Malta Adalarında da oldukça yaygındı. Bugün bile Malta'da, kötülükleri uzak tutmak için, Anadolu'nun pek çok yerinde de önümüze çıktığı gibi, ev duvarlarının yüksek noktalarına boğa başları, boynuzları asılmaktadır.

Boğa simgesi aslında yeniden doğmanın simgesidir. Gücü, verimi ve kuvveti temsil etmesinin yanında bahar aylarına denk gelen zamana boğa burcunun denk gelmesi de ayrıca dikkate değer.

Hitit başkenti Hattuşaş'taki Yazılıkaya Tapınağı'nın ana sahnesinde gösterilen tanrıların önemi, üçgen biçimli şapkaların dış kenarlarına yerleştirilmiş boğa boynuzlarıyla belirtilmeye çalışılmıştır. Örneğin, Hattuşaş kentinin gök tanrısının şapkasının ön dış kenarında 6 boynuz varken, Hitit ülkesinin en büyük gök tanrısı Teşup'un şapkasının ön ve arka kenarlarında toplam 12 boynuz bulunmaktadır.

Yunan mitolojisinde, ölümlü bir güzel kıza aşık olan Zeus, boğa şeklini alır.

Hâlâ nereden geldikleri tam olarak bilinemeyen ve ondokuzuncu yüzyıla kadar keşfedilmeyen çok tanrılı uygarlık Hititlerde boğa, en büyük Tanrı Gök Tanrısı'ydı. Yeniden yaşama gelmeyi simgeliyordu. Tanrı sembolü olarak kullanılması ve boynuzlarının birçok simgelerde yer alması, boynuz kulplu yöresel kap, evrenin simgesini taşıyordu.

Aslanın boğayı ısırması, Aslan çağının, Boğa çağına olan etkilerini göstermektedir. Çünkü aslan çağı bitmiş ve boğa çağı başlamıştır. Ve Aslan çağında görülen, insanların duygu ve düşüncelerini resmetmesi, heykelleştirmesi, sanatın ortaya çıkması anlamındadır. Ve boğa çağında da bu etkinin devamı söz konusu olmuştur. (Bkz resim 2)

Aynı zamanda aslanlaşan insan figürleri de Mısır'da kullanılmıştır. Sfenks buna örnektir ve o zamanlarda yapılmıştır.

Aslan ırkının, günümüz insanlığına ruhsal yönden etki ettiğinin ifadesidir.

Bakır çağı ve erken tunç çağı dönemlerine rastlayan bu tasvirler yeniden doğuşun, verimliliğin simgesi olan bahar aylarını simgelemektedir.

Taurus yani boğa takımyıldızı, kuzey yarımkürede ve kışın gökyüzünde görülmektedir. Kışın diye özellikle belirttim çünkü, eğer Mu ve Atlantis döneminde yaz aylarında görülen bu takım yıldız, kutupların yer değiştirmesi sonucu şimdi kışın görülmektedir. Bu takımyıldızının en parlak yıldızı Aldebaran'dır ve Arapça kökenli bir kelimedir. Takip eden anlamındadır. Takip ettiği ve ters ters bakan gözünü ifade eden Aldebaran yıldızı, Orion takımyıldızına bakmaktadır. Fakat Pleiades yedili yıldızı da takip ettiği için takip eden anlamı kullanılmıştır.

Boğa takımyıldızının kuzeydoğusunda kalan Pleiades kümesi yedi adet yıldızdan oluşur ve ismi yedi kız kardeşler ya da yedi kandilli süreyyadır.

Babil astronomisinde taurus yani boğa takımyıldızı, cennetin boğası ya da göklerin boğası olarak bilinmekteydi.

Fransa'da bir mağarada, boğalar salonu delinen bir mağara resminde, pleiades yani yedili sistem de yer almaktadır. Ve mağaranın tarihi MÖ 15.000'lere kadar dayanmaktadır.

Boğa takımyıldızının ve yedili sistem yıldızlarının bakır çağında yoğunlukla kullanıldığı da belirtilmektedir. Bakır çağı MÖ beşbinlere dayanmaktadır.

Peki boğa neden bu kadar önemliydi, neden mağaralara çizildi, lahitlerin üzerine kabartma yapıldı, resmedildi?

İncelediğim eski uygarlıklara ait çizim, resim, heykel, lahit ve simgesel semboller hep simetri şeklindeydi. Peki bu insanlar simetri ile ne anlatmak istediler? Görünen ve görünmeyen evrenin ikiz olduğunu mu anlatmaya çalıştılar?

Gördüğümüz evrenin dışında bir de görünmeyen evrenin de işlediğinden ve bunların ayrılmaz bir bütün olduğundan mı söz ettiler şifrelerinde? Simgelediler ve çağlar boyunca, binlerce yıl boyunca gözümüzün önünde durdular da biz bunları neden anlayamadık?

Boğa'nın simgeselliğini hemen hemen tüm kültürlerde görmekteyiz. Yeniden doğuşun, doğurganlığın, yaşamın ve göklerin simgesi olarak karşımıza çıkmaktaydı. Takımyıldızı ile de bir bağlantısı olabileceğini hatta köklerimizin belki de bu takımyıldızından geldiğini, ya da Nuh tufanında DNA örneklerimizin bu takımyıldızında saklandığı ve daha sonra da dünyaya tohumların ekildiğini de düşünebilir miyiz? Ve üstü kapalı simgesel olarak boğa figürleri her zaman yeniden dünyaya gelişi, yeniden doğuşu anlatmaya çalıştı üstü kapalı, örtülü şekilde.

Çok şey biliyorlardı fakat bunu ifade etmek için sembol dilini kullandılar, kendimiz bulalım ve keşfedelim diye deliller ve ipuçları bıraktılar. Kim bilir belki de bildiklerinin tam açıklanmasını istemediler. Çünkü bilgi öyle hemen öğrenilecek türden değildi ve bizim zamanımızda, onların değerli bilgilerinin heba olup gideceğini düşünmüş de olabilirler.

Boğa sembolünü incelemeye başladığımda yüzlerce veriye rastladım. Akdeniz bölgesinde dağların ismi, uygarlık amblemi, Mısır"da ve birçok uygarlıkta tanrı-ilah ismi ve simgesi, birçok lahit ve kutsal mekanlarda kabartma.

Boğa kutsal bir hayvandır ve Kur'an-ı Kerim'de bir surenin isim manasını içerir. Büyük baş hayvan anlamına gelen (Sığır, boğa, öküz) Bakara Suresi'dir.

"Sığırın bir parçası ile öldürülene vurun" dedik. (denileni yaptılar ve ölü dirildi.) Işte, Allah ölüleri böyle diriltir, düşünesiniz diye mucizelerini de size böyle gösterir.

(Bakara 67-73)

Tefsir kaynaklarının aktardığına göre, İsrailoğullarından birisi, zengin, fakat çocuğu olmayan amcasını, malını elde etmek için öldürmüş, sonra da cesedi bir başkasının evinin önüne bırakmıştı. Bununla da yetinmeyerek, "amcamı öldürdüler", diye ortaya çıkınca, taraflar vuruşma Noktasına gelmişlerdi. İçlerinden biri, "ne diye birbirimizi öldüreceğiz. İşte Allah'ın peygamberi, ona başvuralım", dedi. Durumu Hz.Mûsâ'ya aktardılar. Katil

bulunamayınca Allah teâlâ onların bir sığır keserek, sığırın bir parçası ile ölüye vurmalarını emretti. Onlar, kesilecek sığırın niteliklerini sormaya başladılar. Nihayet nitelikleri belirtilen sığırı bulup kestiler ve parçasıyla öldürülen şahsa vurdular. Ölü dirilip, katili haber verdi. ([22])

22 Diyanet İşleri Tefsiri, İnternet sitesi, www.diyanet. gov.tr/kuran, Bakara Suresi

Sığırın nitelikleri, Kur'an da açıkça belirtilmiş, insanın içini açan sapsarı rengi ve çift sürülmemiş el değmemiş, boyunduruk altına girmemiş olmalı.

İçini açan sarı demek parlak ve göz alıcı sarı anlamında olabilir. Ve parlak sarı renk, ruhsallığa en yakın anlamındadır. Maddesel ortamda, ruhsallığın en zirve Noktası, yani en kaba maddenin içerisinde, ruhsal ışığın en yüksek Noktası, zirvesi anlamındadır. Ruhun enerjisinin en zirve Noktasının, maddesel ortamda yansıtılması anlamında.

Torların ülkesi, yüksek yerlerin ülkesi, ışıkların ülkesi, boğaların ülkesi; Anadolu...

Oğuz, öğüz, öküz: Güçlü, dev boynuzlu manasına gelmektedir. Arapça'da ise, zülkarneyn; çift boynuzlu manasına gelmektedir.

Oğuz bir ünvandır, makamdır, tor inancının ifadesidir, ölüm ve dönüşümün ifadesidir; tor yüksek yerler, yüksek makamlar inancının ifadesidir, ışık ülkesinin, ruhsal enerjinin, Yüce Tanrı'nın ışığının, yüksek makamının ifadesidir. Oğuz boyları ve oğuz soyu, bu inancı taşıyanlardan doğanların ve süregelenlerin ifadesidir.

Oğuz Kağan; kendi döneminde, başına giydiği, boynuzları olan başlıkları ile ünlüdür.

Toros dağlarının adı tur oz·dan gelir. Oz/oguz öküz (boğa) demektir ve toros dağlarının diğer adı Binboğa Dağları'dır.

Mitolojide erkek kahramanların başında boğa boynuzu vardır. İngiltere'de savaşçı İskoçların, Vikinglerin başında da boğa boynuzu vardır. Dünyanın yuvarlak olduğu bilinmediği devirlerde "dünya öküzün boynuzları üzerindedir" denirdi! Aslında dünyanın yuvarlak olmadığı anlamında kullanılmamıştır. Çok ezoterik bir mana içerir. Öküzün boynuzları arasında olması dünyanın, öküzün çekim alanında olduğu anlamını taşımaktadır. Tekrardoğuşun, yenilenmenin dünyası anlamına gelmektedir. Öküzün boynuzları arasındaki dünya, tekrar doğuşun, yenilenmenin, oz yani manyetik çekimin, ruhsal çekimin, tanrısal gücün, ruh enerjisinin, kevser plânının ve tüm Yüce Tanrı enerjisinin etkisi anlamına gelir. Fakat bazı zihniyetler dünyanın yuvarlak olduğu ya da olmadığı ile karıştırmışlardır. Öküz hareket

edince deprem olur manası ile kafa karıştırmışlardır. Oysaki öküz boynuzu ile dünya yuvarlaklığı arasında bir bağ yoktur. Dünya zaten yuvarlaktır, öküzün boynuzları altında olmak başka bir manaya gelmektedir, daha derin, daha ezoterik bilgiler içerir.

Oğuz/oz inanışı bilinen en eski inanıştır, tüm doğayı kucaklar ve sonraki tüm inanışlara zemin olmuştur.

Oz, bilimsel bir terim olarak da kullanılır. Magnetik ağırlık anlamındadır. Magnetik yani mıknatıs, manyetik alan anlamına gelir.

Oz değeri, manyetik çekim gücü, etki etme gücü anlamındadır.

Dağlara çıkarak tapınmalar Anadolu'da MÖ onbinlere rastlar; Şanlıurfa Göbeklitepe'deki kazılardan bunu görmek mümkündür. Kutsal yerlerin dağlara inşaası, semavi dinlerin dağlarda vahiy yoluyla alınması, insanların yazın dağlara çıkması da bunun göstergesidir.

İnsanoğlunda hep yükseğe çıkma kaygısı vardır, inancı vardır. Mayalar, Aztekler, İnkalar, Eski Mısır, Rodos, Babil de bunları görmek mümkündür, yüksek yapılar, dağı andıran tepe misali yapılar yer almıştır.

Göklerde ne aranmıştır? Anadolu'ya neden torların, boğaların, ışıkların ve yüksek yerlerin ülkesi denmiştir. Kutsal sayılan birçok yer Anadolu'da yer almaktadır. Toros Dağlarından (binboğa dağları), Efes Meryem Ana, Antakya St.Pierre, Ağrı dağı, Arafat dağı bunlara sadece küçük birer örnektir.

Okhs kelimesi eski Yunanca bir kelimedir, İngilizce'de ox olarak bilinir, oğuz kelimesi ile aynıdır ve eski Mısır'da tekrardoğuşun, ölüm ve dönüşümün, yenilenmenin simgesi de ankh'dır.

Toltek, Aztek, Maya ve İnka hikayelerinde, Oğuz hikayeleri yani dedekorkut hikayeleri ile çok benzerlik taşımaktadır. Aynı çocukları doğduklarında, bir kahramanlık ismi verilmesi için onun bir eylem gerçekleştirmesi gerektiği ile aynıdır. Ve anlatılan efsane hikayelerinde, Dedekorkut Boğaç han hikayeleri benzerlik taşımaktadır.

MS 6500'lerde Çatalhöyük'ten güneye bakınca, adını kutsal boğadan alan Toros Dağları'nın gözlenebilmesinin de bir anlamı olmalıdır. Dikkat çekici bir başka ayrıntı da boğa türbesi olarak adlandırılabilecek, boğa başları ve resimleriyle bezeli özel odalarda, boğa başlarının da Toros Dağları'na bakar biçimde düzenlenmiş olmasıdır. Çatalhöyük, dağ ile boğanın, boğa ile inancın özdeşleştiği bir coğrafyadır. Burada boğanın kendisi kutsaldır ve Çatalhöyük'te boğanın kurban edildiğine dair en ufak bir iz bulunamamıştır.

Görülüyor ki, Anadolu eski uygarlıklarında gelenek görenek, adetler, kullanılan semboller, kabartmalar, kayalara çizilen resimler ve özellikle de

kelimeler, dünya üzerindeki bütün uygarlıklarla benzerlik taşımaktadır. Hatta farklı kıtalarda olması buna engel olmamıştır. Buna neden olarak, tek kaynaktan yayılmış olma ihtimali çok güçlüdür. Çünkü ışıkların ülkesi Mu ve Atlantis, izleri Anadolu'dan özellikle de geçiş yolu olan Antakya üzerinden gerçekleştiyse bu çok güçlü bir seçenektir.

Mu ve Atlantis'in batışı bir son değil, bir başlangıçtı. İki medeniyetin izlerini tüm dünyada rastlamak mümkündür. Ve Anadolu yani torların ülkesinin insanları da bu soydan geldi ya da etkilendi de diyebiliriz. İrtibat yeri olarak da dağların, yani yüksek yerlerin kullanılmış olma ihtimali çok yüksektir, çünkü dağlar birer vortekstir. Vahiy kanalı ile ya ilahi akış yöntemi ile almaları da mümkündür. Çünkü tüm kutsal yerler dağlara yani yüksek yerlere inşa edilmiştir. Antakya da bu iki medeniyetin geçiş yeri yani köprü olarak kullanılmıştır. Medeniyetler şehridir ve tekrardoğuşun burada en çok rastlanmasının nedeni de budur. Çünkü toprak dönüşüm ve ölümün simgesidir, toprağa dönüş ve topraktan tekrar gelmedir. Medeniyete geri dönüştür, boğaların diyarına, boğaların dünyasına yeniden dönüştür.

Mu ve Atlantis'in yeniden doğuşudur, ölümün ve dönüşümün simgesidir, torların ülkesi, ışıkların ülkesidir.

Boğa'nın, Oğuz'un, öküz'ün açılımının aslında birlik olduğu görebiliriz. Güç kudret sahibi, ruh enerjisine sahip maddesel bedeni kullanan, ölüm ve tekrardoğuşlar zinciri içerisinde olan insan ırkı, tüm adamların birliği, bütünlüğü, çıkış Noktası, bitiş değil başlangıç, son değil, sonsuzluk anlamındadır.

Bu yüzden boğa figürü her uygarlıkta ve her devirde özellikle kullanılmış ve her zaman gizli bir anlam içermiştir. Tekrardoğuşun, yenilenmenin ve ölümün son olmadığı başlangıç olduğu ve dönüşümün sembolü olarak karşımıza her daim çıkmıştır. Kartal, öküz yani boğa ve aslan ölümsüzlüğün, geri dönüşümün, dönüşümün ve tekrardoğuşun simgesel ifadeleri olarak her zaman kullanılmışlardır.

"Yüzlerinin benzeyişi ise, onlarda insan yüzü, sağda dördünün aslan yüzü, solda dördünün öküz yüzü, dördünün de kartal yüzü vardı."

(Hezekiel 1:10)

Yüksek yerler inancı tetikleyen unsurlar olmaya devam ediyorlar. Mayalar, İnkalar, Eski Mısırlılar, Tibet ve daha nice eski uygarlıkların yüksek yer tutkusu ve yüksek yerlere kutsal merkezler inşa etmeleri, vahiy sisteminin yüksek dağlarda vuku bulması ve en sonunda da Şanlıurfa Göbeklitepe'de

bulunan ve elle yapılmış olan tepenin 12 bin yıl önce yapıldığının kanıtlanması bunu açıkça ortaya koymaktadır.

Antakya’da kutsal sayılan tüm türbe, ziyaret yerleri, kilise ve mağaraların yüksek yerlerde inşa edilmiş olması da bu gerçeği doğrulamaktadır. Yüksek yerlere çıkma, oralarda ibadet edilmesi, insanlık kadar eskidir neredeyse.

Yüksek yerler ülkesi Anadolu’nun ismi de torların ülkesi anlamına gelmektedir. Torların ülkesi, boğaların ülkesi, yüksek yerlerin ülkesi, ışıkların ülkesi Anadolu.

Yaptığım inceleme ve araştırmalar esnasında, en çok rastladığım sembol aslan sembolü olmuştur. Hemen her lahitin üzerinde bulunan bazen tek, bazen sadece başı olan, vücudu farklı olan, bazen de simetri olarak yer alan aslan ve çift aslan heykellerine rastladım.

Resim4-5: HacıBektaşVeliMüzesibahçeiçindeüçlerçeşmesin- debulunan- aslanfigürleri.

Aslan figürü Hz. Ali’nin simgesi olarak kullanılmaktadır. Allah’ın aslanı, Allah’ın gücünü temsil ettiği için aslan olarak sembolize edilir. Ve resimlerinde, ayağının yanında yatan aslanla sembolize edilir. Hacı Bektaş Veli’nin de heykel ve resimlerinde aslan figürleri kullanılmıştır.

Aslan Çağı, Atlantis ve Mu dönemlerine denk gelmektedir. Aslan çağının bittiği yani Mu ve Atlantisin battığı, bizim uygarlığımızın başladığı Boğa Çağının simgesi olarak karşımıza çıkmaktadır.

Neden aslan sembolü bu kadar yer almış olabilir diye düşünebiliriz.

Astroloji çağlarına baktığımızda, Atlantis'in batışı aslan çağının başlangıcına denk gelmektedir. Aslan burcunun gezegeni güneştir ve genelde tüm aslan heykelleri güneş ve yıldızlarla simgelenmiştir ve bunun bir tesadüf olmadığını düşünüyorum.

Aslan Burcu çağı yaklaşık MÖ 10 bin olduğu için, buzul çağı da bitmiş ve Güneşin göründüğü çağ olarak da anılmaktadır.

Heykellerde bu kadar aslan sembolünün yer alması tesadüf olmamalıdır. Çünkü aslan gücün, krallığın, özgürlüğün simgesidir.

Aslanın boğayı ısırdığı sembolik figürlerin olduğu lahitlerde ise simetri yer almaktadır. Yani bir resim diğeri ile simetrik görünmektedir. Boğa çağı MÖ dört binde başladığına göre, aslan boğayı sırt bölgesinden yakalamış olarak tasvir edilmiştir. Ve lahitlerin yapıldığı tarih ise yaklaşık, MÖ dört bindir. Aslan çağının kapandığı, Boğa çağının başladığı devirde yapılan bu figürler, sanki yapılış yılını bize şifre olarak belirtmektedir.

Burada başka bir mesaj daha olabilir mi? Aslan boğayı ısırıyor, yani Aslan çağı, Boğa çağına etki etti mesajı mı verilmektedir üstü kapalı bir şekilde?

Araştırmalarım esnasında, Atlantis'in Eski Mısırdan, Mu'nun da Uygurlardan devam ederek ortak nokta ve geçiş köprüsü olan Antakya'da birleşmelerine dair bulgulara en güzel örnek resmettiğim, Antakya Mozaik Müzesinde bulunan bu lahit oldu. (Resim 6)

Resim 6

Üzerinde simetrik iki aslan, her iki yanda simetrik boğa, ortada kartal figürlerinin bulunması, KARMA bir uygarlığın izlerini taşımakta.

Aslan, Atlantis ve Mu'nun battığı, Aslan burcu çağının başladığı dönemi, Boğa figürleri, Boğa Çağının MÖ 4000'ini yansıttığını görmek mümkün. Çünkü lahitin tarihi MÖ 4000'lere dayanıyor.

Aslan ölümsüzlüğün, geri dönüşümün, dönüşümün simgesel ifadeleri olarak her zaman kullanılmıştır.

Nefs, ceylanı görmüş aslan gibi hırçın ve zaptedilmezdir.

Aslan'ları uysallaştırmak, ölmeden ölmek gerekir; yani ölümsüz olmak için nefsi terbiye edilmelidir.

İsa dedi : ne mutlu, insanın yediği aslana, ve aslan insan olacak; Aslanın yediği insana, ve aslan insan olacak.!

Asıl insan, aslanı terbiye edendir. Çünkü Rabb'ine götürecek yegane yol terbiye edilmiş aslan'dır.

Bu yüzden Hz. Ali aslan ile resmedilir ve Allah'ın aslanı olarak simgelenir. Çünkü Hz. Ali nefsini yani aslanını terbiye etmiştir ve bu yönde sözler sarfetmiştir. Ayaklarının altında uysal bir aslanla resmedilmesi de bu yüzdendir.

Boğa ve aslan resimlerinin figürleri, lahitler üzerinde. Antakya Mozaik müzesi bahçesinde sergienmektedir. MÖ 3000'lere rastlamaktadır. (Bkz. Resim 7)

Resim 7

Boğa figürünün başında bulunan sonsuzluk işareti, hemen hemen tüm türbe, kilise, cami duvarlarında sonsuzluğu simgelediği için kullanılmıştır. Aynı zamanda Samanyolu galaksisini de andırdığını da görebiliriz. Üzüm salkımları da sanki boyutlar arası yolculuğu ya da âlemleri simgeliyor. Aslan çağının bittiği, Boğa çağının başladığı zamanlara denk gelen lahitlerin yapılışı, bize üstü kapalı olarak hangi tarihte yapıldığını ifade etmeye çalışıyor gibi.

Dut Sembolü

Balım Sultan Hacı Bektaş Veli'den sonra gelen ve Bektaşiliği kurumsallaştırarak bağımsız bir tarikat olarak benimsenmesini sağlayan önemli bir kişidir. Bu türbenin önünde bulunan kara dut ağacı Hacı Bektaş Veli döneminden kalma olduğuna inanıldığı için kutsal kabul edilir. Bektaşilerde dut kutsal sayılmaktadır. Eskiden her evin önüne dut ağacı dikilirdi, her bahçede bir dut ağacı bulunurdu. Dut ağacı "bizden biri" anlamına gelir ve her an karşınıza çıkar, açlığınızı gideren bir meyve olarak elinizin altındadır. Dut ağacı, evin ruhunu temsil eder. Evin mutluluğunu, huzurunu, bereketini temsil eder. Dut yaprağı, ipek böceğinin yiyeceğidir. İpekböceği de giyecek ve kumaş kültürünü desteklediği için önemlidir. Hun ve Göktürkler de, dut ağacının liflerinden kağıt para ve kağıt yapmaktaydılar.

Baharda kelebekler dut yapraklarının üzerine lavralarını bırakırlar. Ve o lavralar ipekböceği haline gelir ve sürekli yaprakları yiyerek büyürler. Zamanı gelince kendi kozalarını örerler ve kendilerini içine hapsederler. İki üç hafta sonra da kozayı delerek kelebek olarak tekrar çıkarlar. Dut sembolünün açılımı şudur, hiç ölmeyen sürekli dönüşen bir canlıya besin olmasıdır. Kelebekten ipekböceğine, ipekböceğinden yine kelebeğe dönüşen bir don değiştirme olayı yaşanır. Metamorfoz adı verilen bu olay, dönüşümü simgeler. Ölümsüzlüğün simgesidir. Kelebeğin içinde ipekböceğinin bilgisi vardır ve ipekböceğinin içinde de kelebeğin bilgisi olduğu için, zaman kavramı içerisinde bir dönüşüm yani don değiştirme olayı gerçekleşir. Ve bu olayı destekleyen, bereket olan, canlılığın devamını sağlayan besin dut yaprağıdır.

Dut ağacı burada ruhu temsil etmekte ve kelebek-ipekböceği dönüşümü ise, velilerin don değiştirme olayının simgesidir.

Güvercin Sembolü

Balım Sultan Türbesi, kesme taştan, içerisi kare planlı, dışı sekizgen gövdeli olup, üzeri sekizgen taş bir külah ile örtül-müştür. Külahın ucundaki alem gökyüzüne doğru uçan bir güvercin şeklindedir. Türbenin giriş kapısı üzerine "İnna Fetahna leke fethan mübüna" ayeti yazmaktadır. Türbenin içerisinde kollarında ejder ve buket taşıyan güvercin heykellerinin bulunduğu büyük bir şamdan ile küçük şamdanlar ve levhalar bulunmaktadır.

Türk inanç kültüründe güvercin Hünkar H. Bektaş Veli'nin sembolüdür. H.Bektaş Veli, güvercin donunda Horasan'dan Anadolu'ya gelmiştir. Ve tüm inançların birliğini sağlamak için tüm milletleri bir gözle görme anlayışını yerleştirmiştir. 72 milletin (tüm boyutların ve bu boyutlarda yaşayan canlıların) bütün unsurlarını kendi varlığında yaşatmayı sürdürme anlamına gelmektedir.

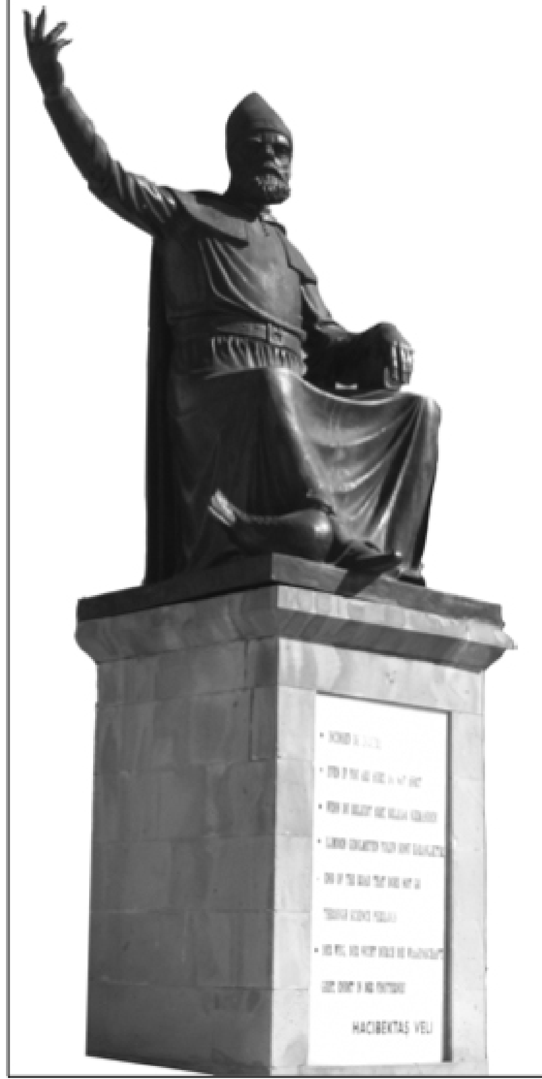
Güvercin, ruhu temsil eder. Neye tabi ise oranın ruhunun temsilcisidir. Dergâhlar, kiliseler, camiler güvercin motifi ile birleşmiştir. İşte H. Bektaş Veli de tüm bu güvercin ile sembolize edilen o inancın ruhunun bütünsel temsilciliğini ifade etmektedir.

Güvercin sembolünün geçmişine baktığımızda, çağımızın barış sembolüdür. Ve tüm tradisyonlarda, inanışlarda, şeytanın kılık değiştirip yani don değiştirerek giremeyeceği tek canlı güvercin olarak gösterilir. Çünkü güvercin ruhu temsil eder ve şeytan ile ruh bir araya gelemez. Hz. İsa "Güvercinler kadar saf olun" der. Nuh tufanından sonra bir güvercin zeytin dalı ile gelir. Tasavvufta saf ruhun temsilcisidir. Ezoterizmde de, süptil bedeni simgeler. Eren kişi, uyurken, astral çıkış yapacaksa, astral bedeni bir güvercin olarak bedeninden çıkar. Halk arasında yüzyıllardır bilinen Hızır'ın da güvercin donuna büründüğü ve dolaştığı söylenir. Ezoterik bilgilerde güvercin, ruhun,

vicdan plânının tesirlerinin, saflığın, arınmışlığın, ermişliğin ve uyanmışlığın simgesidir.

Her insanın gönül kuşu, büyük gönül kuşuna bağlıdır. Ve bu gönül kuşunun bir dili vardır. Bu yüzden ermişler ve veliler kuş sembolleri ile ilgililerdir ki, herkesin “aman” dilemesini bir avaz ile duyarlar. Bu duyma işlemi seslenişin kulakla duyulması değil, telepatik bir etki ile duyulmasıdır. Tüm gönül kuşlarının dili, büyük gönül kuşuna bağlıdır ve veliler, erenler, bu büyük gönül kuşunun temsilcileridir ve bu dil buradan onların gönüllerine telepati ile akseder.

Hacı Bektaş Veli Heykeli, Müze girişinde. Güvercin heykeli ile görünmektedir. Horasan’dan güvercin donunda geldiğinin sembolüdür. (Resim 8)

Resim 8

Geyik/Ceylan Sembolü

Hacı Bektaş Veli’nin resmedildiği heykellerde kucağına aldığı hayvanlardan biri geyiktir. İnsanın içindeki aslanı ile ceylanın dost etmesi gerektiğini sürekli vurgulamıştır. “Aslanla ceylan, dosttur kucağımızda.”

Alevi Bektaşiliğinde geyik, inanç ile saadete ulaşmanın sembolüdür. Ebedi hayatın, ölümsüzlüğün sembolü olarak da Göktürklerde kullanılmıştır. İslamiyette ise geyik, mutluluk ve refah sembolüdür.

Hititlerde kullanılan geyik, evrensel kusursuzluğu ve kozmik dengeyi ifade eder. Hitit geyikleri yedi boynuzludur ve insanın yapısını temsil etmektedir. Üç geyik ise, üç Tanrı'nın yani Üçlü plânın sembolüdür. İlah, Ruh ve Madde üçlüsü de denebilir.

Geyik ve ceylan kutsal hayvanlardır. Ve avcıların büyük korkusudur. Çünkü avlanan geyik, ceylan, avcısını lanetler. Çünkü erenler, pirler, veliler, genelde geyik kılığına girerek ormanda yol alırlar. Geyik bir bakıma ulaşmışlığın, erenliğin simgesidir. Türk mitolojisinde de, tanrısal nitelik taşıyan dişi ruhu temsil eder. Geyik, bir anlamda da Tanrıçanın simgesidir. Yer Tanrıçadır. Daha önce bahsedilen aslan sembolü de Göklerin sembolüdür. Yani Tanrı'nın. Hacı Bektaş Veli'nin kucağındaki ceylan ile aslanın uysal olarak dost olması, Tanrı ile Tanrıça arasındaki zıtlaşmanın, üstünlük taslamanın son bulması anlamına gelir. Çok ezoterik ve batıni bir anlayış içerir. Görünüşte iki hayvanın kucakta olması bir görüntüdür. İçerdiği derin mana ve gizem ile, Eril ve Dişil sembolün bütünlüğü, zıtların kavuşması, her iyinin içindeki kötülük ve her kötülüğün içindeki iyiliğin, hayr ile şerrin birliği, küfür ile imanın aynılığı manasını taşır. Görünen zıtlar sadece anlayış içindir. Yer'de yani çoklukta farklılık görünen herşey, gökyüzünde yani yukarıda bütün ve birdir anlamındadır.

Resim 9: Kırşehir Yolu üzerindeki aslan ve ceylan ile birlikte Hacı Bektaş Veli heykeli.

Sevgi muhabbet kaynar, yanan ocağımızda,
Bülbüller şevke gelir, gül açar bağımızda.
Hırslar, kinler yok olur, aşkla meydanımızda,
Arslanlarla ceylanlar, dosttur kucağımızda.
Hünkar Hacı Bektaş Veli

Süleyman Motifi Mührü

Anadolu Selçuklu ve Osmanlı mimarisinde sıkça kullanılmış bir motiftir. Motif, bir çember içinde, altı adet uç oluşturmuş iç içe geçmiş ters iki üçgen

ve ortalarında altı dilimli gül bulunan bir görüntüden oluşmaktadır. Alevi Bektaşisine göre, bu motifin tek yorumu “Sevgi”dir. Evrenin şifresi sevgidir. Bu Gül ile tam ortada dengede durmakta ve yayın yapmakta ve bereket sağlamaktadır.

Üçgenlerden yukarı uç ile bakan ateşi yani bir bakıma yanlışı, aşağı bakan üçgen ise suyu yani doğruyu simgelemektedir. Yaşamın zıtlıklarla bütünleştiğini sembolize eder. Zıtlıklarla yaşamlar meydana gelmekte ve boyutlar oluşmaktadır. Ateş, yanlış olan üçgen kutsal ayetlerde geçen Azazil yani İblisin temsili, aşağı üçgen su, doğru olan ise Âdem’in sembolüdür. Çünkü Azazil yalın ateşle, Âdem ise asılıp tutulan saf su ile yaratılmıştır. Tüm altı uçlu yıldızı meydana getiren iki ters üçgen insanın sembolüdür. Her insan içinde iyiliği ve kötülüğü, yanlışı ve doğruyu taşır. Kimse saf iyi değildir, saf kötü de değildir. Her insan bu iki unsurun karışımından oluşmuş üçüncü bir oluşumdur. İç içe geçmişlik ise, bütünlüğün simgesidir. Her varlık zıddı ile kendini açığa vurur. Birşeyin varlığı, zıddı olmadan kavranılmaz, anlaşılmaz. Bu yüzden tüm zıtlıkların birliği Sevgidir. Sevgi tüm zıtlıkları, tüm ikilemleri, çoklukları birleyen tek güçtür ve kudrettir. Birliğin Sembolü Sevgidir.

İki ters üçgen ise; aşağı olana ne kodlanırsa, yukarıya, yukarı olana ne kodlanırsa aşağı o yansır anlamına gelir. Batın ile zahirin, iyilik ile kötülüğün, yanlış ile doğruluğun, ateş ile suyun yani tüm zıtlıkların manalarını içerir. Ortadaki gül ise sadece Sevginin sembolüdür. Çünkü Sevginin zıddı yoktur. Sevgi tüm zerrede var olur ve canlılığı sağlar. Tek zıddı olmayan, karşıtı olmayan kavramdır. Sevgi en üstün olandır.

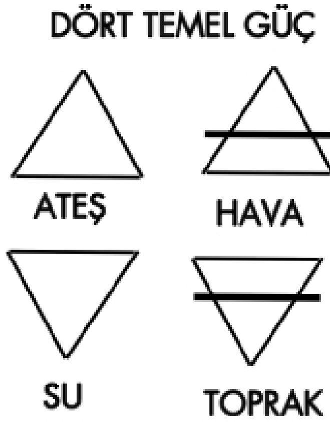
Çün bildik aslımız, evvel biziz, ahir biziz.
İptidayız(başlangıç), intihayız(son),
batın-ü zahir (gizli-açık) biziz. ([23])

[23] Melamilik ve Bektaşilik, Ankara Üniv. İlahiyat Fak. Yay. Prof. Dr. Cavit Sunar.

Bektaşilikte ana felsefe şudur “Batınilik, görünmeyeni, görünmeyenle, bilinmeyeni bilinmeyenle anlatmamaktır”. Yani eline, diline ve beline sahip olarak, sırrı muhafaza etmek, ulaşılan maneviyatı sadece kendi anlayışı ile yorumlayıp idrak edebilmek, gerekli olduğu hallerde ise anlayışlara uygun çözülmeler ve üstü kapalı ifadelerle aktarmaktır. Sır sadece sahiplerine bahşedilir ve bu ilahi bir lütuftur. Her sır, ulaşana aittir ve özeldir, saftır, diğeri için bir anlam ifade etmez, hatta çok da yanlış yorumlanabilir. Bu yüzden sırra vakıf olan o sırrı muhafaza etmek zorundadır.

Zamanımızdan dört bin yıl önce yaşamış olan Hitit uygarlığında kullanılan üçgen sembolü, Hitit güneşinde de yer almaktadır. Üç geyik ve üçgenler, kozmik diyagramı, ilahi düzeni, üçlemeyi sembolize etmişlerdir. Üçgen sembolü dengenin sembolüdür.

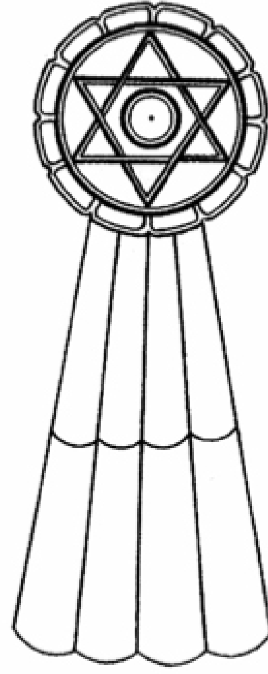
Arapça’da aşağı bakan V harfi yedi rakamı, yukarı bakan V harfi ise sekiz rakamıdır. İnsanın cennetten kovuluşu yedili sistem olan cehenneme yani arz alemlerinde yayılışını simgeler. Tekrar yukarı bakan üçgen yani sekiz ile uçmak yani cennete ulaşmanın ve ilahileşmesinin sembolüdür. Ortadaki gül ise tüm ayrıntıları dümdüz eden keskin bakış olan Sevginin ifadesidir. Herşeyi gören göz anlamında tam ortada yer almıştır. İnsanın gönlünden bakan ilahinin simgesidir.

ADALET YILDIZI

Resim10

Resim11: Mu Kozmik Diyagramı

Dört temel güç olan ve kitabın içeriğinde geniş olarak yer verilen hava, ateş, su ve toprağın simgesinin gösterildiği üçgenler ve iç içe geçmişliğin meydana getirdiği kozmik dengenin ifadesidir. Meydana gelen iç içe geçmiş iki üçgen ise Süleyman Mührü olarak geçmektedir. Mu devrinde ise Adalet yıldızının sembolüdür.

12 yapraklı güneş sembolü ve ortasında bulunan iç içe geçmiş üçgenler altı üçgeni oluşturmakta ve ortasında daire ve en ortasında nokta bulunmaktadır.

Daire ve içinde bulunan nokta Tanrı'nın sembolüdür. Herşeyi gören göz, ayn bakışı, insanın gönlündeki Tanrısal parçanın, İlahi noktanın ve B'nin altındaki noktanın simgesidir.

Günümüzde kullanılan iç içe geçmiş iki üçgenin sembolü çok eski kadim uygarlıklara dayanmakta ve insanın simgesidir. Adalet Yıldızı'dır ve iyilik ile kötülüğün bir arada bulunduğunun simgesidir. Üçgenlerden yukarı dönük olanı iyiye, Tanrı'ya ulaşmayı, aşağı bakanı ise yeniden doğuş yasası uyarınca geriye dönüşü anlatır. Ayrıca yıldızın altı köşesi, insanın Tanrı'ya ulaşması için sahip olması gereken faziletlerini gösterir. Yıldızın ortasındaki daire güneşin, "Ra" nın, yani tek Tanrı'nın kolektif simgesidir. Üçgen içindeki daire, Tanrı'nın gözünün daima insanların üzerinde olduğunun simgesidir. Üçgen içindeki daire yerine göz sembolünün de kullanıldığını belirtelim. Bu sembol, Osiris ile Atlantis'e, buradan Hermes ile Mısır'a, Mısır'dan Pisagor ile Yunanistan'a ve nihayet günümüze ulaşmıştır. Hacı Bektaş Veli Müzesine girişte üçler çeşmesinin üzerinde de yer almaktadır. (Resim 12 - 13)

Resim12

Resim13

Üç önemli bir semboldür. Üç, görünmeyende batında olan Tanrı'nın, madde âlemlerindeki görüntüsünün simgesi olarak kullanılmıştır. Tek bir zerresi bile madde âlemlerine aksa yok eder; bu yüzden dönüşmesi, değişmesi gerekmekteydi. Bu yüzden ruhun ilahiliği ile maddenin birleşimi üçüncü bir oluşumu yani insanı meydana getirdi. Ve insanın içinde üflenen Tanrısal Parça da “nokta' olarak ifade edilmiştir. Arapça B harfinin altındaki Nokta, âlemlere yayılan, gizliden açığa vuran insanın içinde gönlünde taşıdığı Tanrısal Parçadır.

12 rakamı Mu dininden günümüze kadar kutsallığını ve gizemini korumuştur.

12 yıldız grubu, Yunan mitolojisinde, Olimpus'ta Zeus başta olmak üzere

12 Tanrı, İsa'nın 12 havarisi,

Şia'da 12 İmam, Güneş ve Ay dahil olmak üzere

12 gezegen (Marduk dahil)dir,

Buda'nın 12 öğrencisi,

İncil'de Meryem ananın başında bulunan 12 yıldızlı taç.

Kur'an'da 12 rakamı dört ayette geçmektedir:

12 pınar (Araf/160-Bakara/60) ,
12 güvenilir gözetleyici (Maide/12),
Ayların sayısı 12'dir (Tevbe/36).
12 sayısının ebced karşılığı İnsan anlamıdır.

Mu devrinde nokta Tanrı'nın simgesidir. B'nin altındaki nokta da Tanrı'nın insan gönlündeki simgesidir. Yani her insanın gönlünde bulunan Tanrısal İlahi Işık nokta olarak simgelenmiştir.

Hz. Ali'nin "Ben B'nin altında noktayım" ifadesi, çok geniş bir mistik ve batıni sözdür. Bu sözün anlamı çok derindir. Çünkü o nokta Saf Sevginin ifadesidir. Ve Hz. Ali her gönülde yer alan ve her zaman diliminde bulunan Saf Sevgi'yi işaret etmiştir. Zamanların içinde zamansızlığın, mekanların içinde mekansızlığın simgesidir. Her zahirde batınlığın, her batında zahirliğin yansımasının ifadesidir.

Doğum Sembolü

Bir canlı dünyaya geldiği zaman, genlerinde ve DNA sında bulunan özelliklerle doğar. Bu yüzden beş bin yıl önce doğmuş bir insan ile, günümüzde doğmuş bir insan arasında farklılıklar mevcuttur. Bilimsel olarak da bu böyledir.

Her insan, anne ve babasının genetiğini aldığı gibi, onların da atalarına kadar uzanan bir serüvenin bilgisini beraberinde getirmektedir. Tekrardoğuşu bu şekilde ele alacak olursak, her insan doğduğunda, binlerce yıl öncesinin atalarından getirdiği bilgi ile doğmaktadır. Özünde, cevherinde, DNA iplikçiklerinde ve tüm hücrelerinin atomlarında binlerce yıllık bir eseri de taşımaktadır ve bunu gelecek nesillere aktarmaktadır. Bu bir dönüşümdür, devri âlemdir Nesilden nesile aktarılan, bitmeyen bir döngü, edinilen tüm gerçeklerin her seferinde bir sonraki doğan nesle aktarılması, yaşamın farklı bir gerçeğini bize sunmaktadır. Bilgi kaybolmuyor, atom kaybolmuyor, toprağa girip çürüse de yok olmuyor, yine o topraktan besleniyor. Âdem'den günümüze kadar çoğalarak gelen her nesil, ilk insanın bilgilerini hücrelerinde

ve atomlarında taşıyor. Çünkü kainat yaratıldığından beri hiçbir atom yok olmadı, tek bir atom bile kaybolmadı ve hepsinin yaşı aynı. Kainatın oluşumundan beri ne varsa, şu an bizim bedenlerimizde hücrelerimizdeki atomlarda aynısı mevcuttur. Bizler milyarlarca yıldan beri yaşayan atom enerjisinin yaşam enerjisi ile yaşıyoruz ve her bilgi bizim bedenimizde ve bizden sonraki tüm gelen canlılarda tekrar tekrardoğmaktadır. İşte bu tekrardoğuşun mistik ve kuantum felsefesiyle açıklanmış halidir.

Hiç ölmeyecek, her daim diri kalacak, evrensel bir yaşamın döngüsüdür. Sonsuzluğun devri âlemidir. Yüce Tanrı'ya iman ederken, bir sondan, bir yok oluştan söz etmek en büyük küfrdür. Yüce Tanrı her daim diri olan kainatı yaratmıştır. Yok olmayan, her daim dönüşen kutsal bir yolculuktur tekrardoğuş. Mistik bir yolculuktur. Varlığın mevcudiyetinin sırrıdır. En büyük sır ise döngüdedir, dönüşümdedir.

Her doğum, Ruh'un Madde ile olan AŞK'ıdır. Kavuşma ANı şölendir, tüm kainat şahitlik eder bu AŞK'a. Her ölüm ise Tanrı'ya kavuşmadır. AŞK'ın AŞK'a kavuşmasıdır. Her doğum sancılıdır. Her sancı, AŞK'ın kavuşma anındaki sessiz sevinç çığlıklarıdır.

KA'yıb

Her ayrılış tekrar kavuşmanın da garantisidir sanki. Her seferinde geriye dönüp bakmadan ilerler sonsuz yolculuğun yine başlangıç noktasında. Her başlangıç bir sondur, her son ise bir başlangıçtır. Ümitsiz ya da kayıtsız değildir. Çünkü bilir sonunda nereye gideceğini, ve kavuşacağı engin bedenini. Tek ümidi bilgiye kavuşmak, yeni keşiflerde bulunmak. En büyük kaşiftir çünkü ruh, maddeye kavuşma özlemi çeker. Madde de her seferinde ruhu bekler, yolunu gözler. Kavuşma anında büyük şölen yaşanır adeta. Sarılırlar birbirlerine, özlemler akar, kavuşmanın AŞKı sarar tüm kainatı. Şölene her bir zerre katılır. Ortak olurlar bu görkemli AŞKa. Ruhun madde olan AŞKıdır bu. Tekrar gelmenin, tekrar dönmenin AŞKıdır. Yine ayrılışın tekrardoğuşun özlemidir. Tekrar gelmenin heyecanıdır. Her doğum, kainatın kutladığı bir bayramdır, bayram sevincidir. Tekrar kavuşmanın, tekrardoğuşun nefesidir, mistik yolculuğunda zerre kadar bir yol katetmedir. Zerre kadar ama enginlere sığmayan bir AŞKtır bu yolculuk. Ölüm kapıyı çalar, sessiz bir bekleyiştir, AŞK'ından ayrılmadır ama selam eder tekrar geleceği güne. Ruh elçidir eser, madde köprüdür geçer, her kavuşmada AŞK, her gidişte AŞK vardır. Dönüş tekrarın başlangıcıdır, her gidiş dönmenin heyecanıdır, habercisidir. Giden özlenmez, çünkü bilinir ki tekrar edecek bu döngü. Tekrardoğuşlar hiç bitmeyecek. Mistik yolculukta hiç bitmeyen ruhun

sonsuzluğudur bu. Sessiz ama AŞK dolu serüveni. En büyük AŞK'tır bu serüven. Mutlak, doğurmamış ve doğrulmamıştır. Ehad'dır, Vahid'dir, Samed'dir. Rahman ve Rahimdir. Dualite kavramı (eril, dişil) ona atfedilemez ki hiçbir şey ona denk tutulamaz, ancak tüm kavramların ve prensiplerin tek yaratıcısıdır. İnsana şah damarından yakındır, O'nunla insan arasında hiçbir engel yoktur, hiçbir aracı da olmamalıdır.

Alevilikte biyolojik ölümün "Tanrı'ya yeniden kavuşmak" olarak kabul görmesinin ana nedeni; nesnelerin, düşüncelerin yoktan var olmayacağına inanılmasıdır. Heterodoks yapıdaki bu öğretiye göre, İnsan-Evren-Tanrı bir bütündür (vahdet-i vücud); bundan dolayı evrendeki nesneler ve düşünceler Yüce Tanrı'nın varlığından kaynaklanmakta ve bu durum (ölüm), varlığın (insanın) öze dönüşümü olmaktadır.

Ölüm yoktur **"Hakk'a yürümek"** esastır.

Hakk'a yürüyen "can"ın aslında ölmediği, öze (Tanrı'ya) geri döndüğü inanışına Alevi-Bektaşi menakıbnamelerinde sıkça rastlanır. Beden de, hayvani özellik taşıyandır ve toprağa karışır yok olmaz. Herşey aslına dönmüş olur.

Sırra vakıf olan, ikrar alan kişi ölmeden ölmüş ve yeniden doğmuştur. Bektaşilikte ve Alevilikte "ikinci doğum" olarak bilinir.

Bektaşi Aleviliğinde Ocak ve Ateş Kutsallığı

Dört temel unsurdan biri olan ateş, kainatı meydana getiren en büyük güç ve enerjilerdendir ve kutsal bir semboldür.

Kainat ateşle meydana gelmiştir, ateş olmadan hayat var olamaz. Ateş olmadan yaşam da olmaz. Hem maddi anlamında hem de manevi anlamında ateşin hayatımızda ve gelişimimizde yeri ve önemi çok büyüktür.

Anlam bütünlüğü incelendiğinde, ruhla, "gerçek olan"la, sezgisel bilgiyle, ilahi olanla, arınmayla, dönüşümle, güçlü oluşla, enerjiyle, ruhsal hiyerarşiyle, ıstırapla, güneşle, ışıkla ve ocakla ilişkilendirildiği görülmekte; çevresini

etkileyen bir güç kaynağı olma, karanlığı aydınlatma ve arındırma suretiyle yükseltici olma özellikleri öne çıkmaktadır.

Spiritüalizmde ise, varoluş, varolmak, hayatta olmak şeklinde açılımı vardır. Ateş aynı zamanda bir şeyin canlandırılması, var edilmesi, açığa çıkarılması anlamına da gelir. Bir ocak veya ateş yandığı zaman orada pişirmek, beslemek ve etrafında insanları toplamak gibi eylemler açığa çıkar. Etrafında toplanan ise bir kabile, bir topluluk olabileceği gibi, küçük bir aile ya da çok daha büyük bir kitle de olabilir. Ocak ve ateş böyle bir örnekte varolmayı ve hayatta kalmayı simgelemekte, hamken pişirmekte, olgunlaştırmakta, aynı zamanda da besleyip, tortularından arındırmaktadır. Buradaki beslenme kavramı ruhsal olarak beslenmenin bir sembolü olarak düşünülebilir. Dolayısıyla ateş bilginin ışığında pişiren, arındıran, besleyen ve etrafında toplayan bir sembol olarak düşünülebilir. Hacı Bektaş Veli dergâhında, Meydan Odası-Erkan'a girildikten sonra giriş kapısının karşısında bir ocak bulunur bu da Hz. Fatıma ocağıdır.

Hamdım, piştim, yandım der Mevlâna C. Rumi. Öyle bir yanıştır ki bu, ne ateş bir daha yakabilir ne de başka bir enerji çeşidi.

Ölmeden ölünüz de aynıdr. Öyle bir ölünüz ki, bir daha ölüm size uğramasın. Dirilik, ebedi hayat anlamınadır. Ölüm yok olma ile tasvir edilir, öldükten sonra dirilme söz konusudur. Ölmeden ölünüz ise, diri olunuz, diri olan ölmez anlamına da gelmektedir. Ateşte yanmak, ateşle imtihan olmak; yani ıstırap çekerek, arınarak ve pişerek açığa çıkmaktadır.

Ateşin hiç sönmemesi, ateşin harlı tutulması, ocağın sönmemesi ve ocak ateşinin daima yanması, huzuru, mutluluğu ve birliği sağlamaktadır.

Sufizmde, değiştirici ve arındırıcı bir unsur olan ateşe girenin nur olacağı söylenir. Bu sembol, Kur'an'da çoğunlukla cehennem ateşi olarak geçer. Söz konusu anlamıyla ateş acı verici olup sonunda arınmaya varan bir sürecin vasıtası olmaktadır. Cehennem ateşinde yanma sembolizminde belirtilen ateşten canın yanması vicdan azabını simgeler. Bu, ölümden sonraki hesaplaşma sırasında duyulan vicdan azabıdır.

Ateş sembolü inisiyatik süreçlerde "içsel ateş" olarak da adlandırılmakta ve bu ifade şamanizmde, Tibet ve Maya geleneklerinde, sufizmde, hinduizmde ve budizmde de kullanılmaktadır. İnisiyatik süreçte öze ulaşılması için kabuğun kırılması ya da bir başka ifadeyle "içsel ateşle yakılması" gerekmektedir. Burada içsel ateş sembolü, varlığın kendisine çekebileceği yüksek seviyeli ruhsal tesiri ifade etmektedir. Dikey duruş sergileyen içsel

ateşe sahip bir insan çevresine ışık saçma, karanlıkları aydınlatma ve aydınlanma yolunda demektir.

Demek ki cehennem ateşi öyle korkulacak ürkülecek bir durum değildir. Eğer cehennem ateşi bile fayda sağlayamıyorsa, o zaman ebediyen orada yanıp ruhları arındırmak normaldir.

Ateş kutsaldır. Arınma yeridir. Birliği ve bütünlüğü sağlayan bir unsurdur. Korkulacak ve ürkülecek bir durum asla değildir. Bilakis cehennem ateşi ile ruhlarımızın arınması gereklidir.

Ateş sembolü, ruhsal enerjinin ifadesidir.

Mevlâna C. Rumi, Yunus Emre ile karşılaştığında şunu söyler:

“Ateş, ateşi yakmaz, ama ateşin ateşe söyleyecekleri vardır.”

Hepimiz ateşten kor olduğumuz zaman, kıyamet ve cehennem ateşi zaten bizi yakamayacaktır. Yani ruhlarımızı arındırdığımız ve salih insanlar olduğumuz zaman zaten korkulacak bir durum da kalmayacaktır.

“Bana yakın olan ateşe yakındır ve bana uzak olan melekut’tan da uzaktır”.

Hz. İsa

Sina dağında, Hz. Musa’ya **“Ben benim”** diyen “Ben Allahım” diyen, ona ateş olarak görünmüştü. Ateş olarak tezahür etmişti. İlahi gücün, dünya maddesindeki görünümü ateş olarak ifade edilmişti. Ve Hz. Musa’ya antlaşma levhalarını yazan (yazdıran) o ilahi ateş olmuştu.

Ateş güneşin sembolüdür. En büyük ateş, yani dünya yaşamının tamamlayıcısı ateş güneştir. Güneş bizim ateşimizdir ve hayat kaynağımızdır.

İslam tasavvufunun da temelini oluşturan evrensel gerçekleri fark etme, yasalarla bütünleşme arzusu duyma, yüksek farkındalığa ulaşma, aydınlanma ve ilahi aşk anlatılmak istenmiştir.

Cehennem ateşinde yanmamak için, bu dünyada ilahi ateşle yanmak gerekir. Ateş ateşi yakmayacağı için bundan korkmak da gereksizdir.

Yaşamın dayandığı temel işlevleri yerine getirmek için yeterli çeşitlilikte ve karmaşıklıkta düzenlemeler oluşturarak başka elementlerle birleşme yeteneği, yalnızca karbonda vardır. Belirli karbon bileşikleri, canlılardaki maddenin yaklaşık %18’ini oluşturur (geri kalanı çoğunlukla sudur). Bu bileşikler, canlı hücrelerin planı olarak, hücre yapımında kullanılan yapıtaşları olarak işlev görürler. Yakıt işlevi gören başka karbon bileşikleri de, yeşil bitkilerde ışıl bireşimle sürekli olarak yenilenir. Organizma öldüğü zaman, çevreyle karbon alışverişi durur ve geriye kalan radyoaktif karbon-14 izotopu miktarı, biyolojik kökenli maddelerin yaşını belirlemekte kullanılabilir.

Geri kalan çoğunlukla sudur demiştik. İki hidrojen ve bir oksijen atomunun bir araya gelmesidir su. Ve insanın yapısını oluşturur aynı karbon gibi.

Hidrojen, evrenin kütlesinin %75’ni oluşturan ve evrende en çok bulunan elementtir. Oldukça yanıcıdır.

Oksijen canlıların yaşamı için hayati önem taşır. “oksijenli” solunum için gerekli olup organik maddelerin yükseltgenmesinde, kömür, gaz, odun gibi maddelerin yanmasında yoğun şekilde tüketilir. Atmosferde %21 oranında oksijen bulunmaktadır. Oksijenin kaynağını fotosentez sonucunda ortaya çıkan serbest oksijen oluşturur. Atmosferde, hacim olarak %99, ağırlıkça %20,9 oksijen ihtiva eder. Su, ağırlıkça %88,8 oksijen bulundurur.

İşin asıl önemli olan tarafı, hidrojen yakıcı bir gaz, oksijen ise yanıcı bir gazdır ve bu iki yakıcı ve bir yanıcı gazın atomlarının birleşmesinden su meydana gelmiştir ve su da insan bedeninin çok büyük bir oranını kaplar. Geri kalan ise, yine yanıcı bir gaz olan karbon bileşkelerinin insanda var olmasıdır. Yani kısaca, insan yanıcı ve yakıcı atomların bir araya gelmesinden meydana gelmiştir. Tüm kainatın bu şekilde varolması gibi.

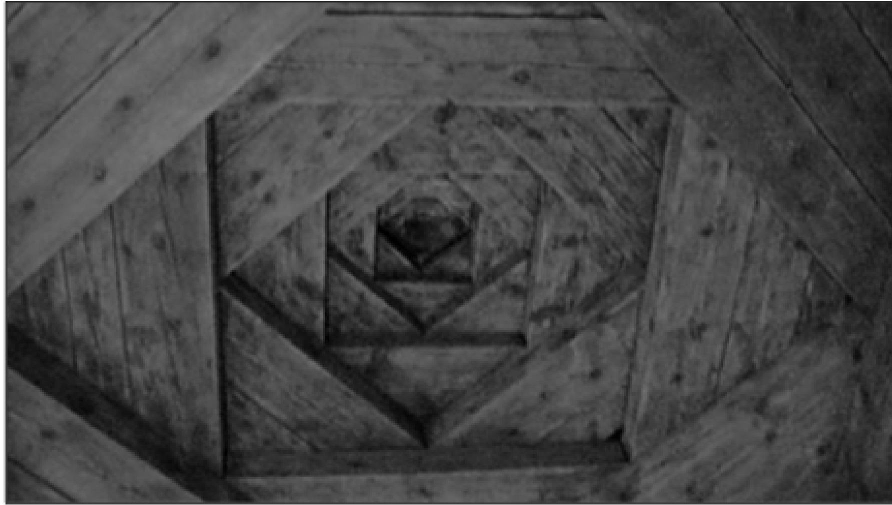
Kırlangıç Kanadı Sembolü

Hacı Bektaş Veli müzesini gezerken, meydan odasına girişte tavanda bulunan “Kırlangıç Kanadı”sembolü beni çok etkileyen bir sembol oldu. (Resim 14) Neredeyse sedire uzanarak çektiğim bu resimlerin ne anlatmak istediğini çok uzun süre düşündüm. Birden oradaki hayalim sanki her birinin bir kapı olduğu ve açıldığı üzerine oldu. Ve bunu hayali olarak gerçekleştirdim. Gözümde canlandırdığım iç içe geçmiş kapıların bir bir açıldığı oldu. Sonra iyice baktığımda aslında sabit bir şekilde tam karşımda tavanda durduğu olmuştu. Tahtadan yapılmış bu şekiller, bana sonsuzluğu ifade etti. Piramidin tabanındaydım ve her biri dörderli üçgen oluşturarak küçülüyor ve sonunda bir noktaya ulaşıyordu. O nokta Bulunamayan Nokta, Ama Makamı, Görünmeyen, Ulaşılamayan Yaratıcının Noktası, Mekansızlığı ve Hiçlik. Her bir piramit gibi sembolize edilmiş üçgen sanki bir Rab

sistemini anlatıyor. Her Rab sistemi birbirine bağlı ve her biri de O'na bağlı. Her bir yöneticinin tavanı Yönetici Mekanizması, tabanı ise yaratılanlar yani halk edilenlerin simgesi gibi. İkizkenar Dik Üçgenlerin simgelediği ise, kusursuzluk, denge ve ölçü. Bu bana Pisagor'u hatırlattı. Pisagor'da 1 Tanrıdır. 10 ise Tanrısal Hiçliktir. Matematik dehası ve sayıların babasıdır. Ay ışığının güneşten gelen ışınlar olduğunu da ilk ileri süren kişidir. Mistik bir kişidir.

Mu dininde, üçgen içindeki göz, Tanrı'nın, varlığını insan üzerinde daima hissettirdiğini, bir biçimde onu gözlediğini simgeler. Bu sembol, Osiris ile önce Atlantis'e buradan Hermes ile Mısır'a, Mısır'dan Yunanistan'a kadar ulaşmıştır. Bunun kaynağı, yaşı MÖ. 12binlere dayanan Naacal Tabletlerinde bulunmaktadır.

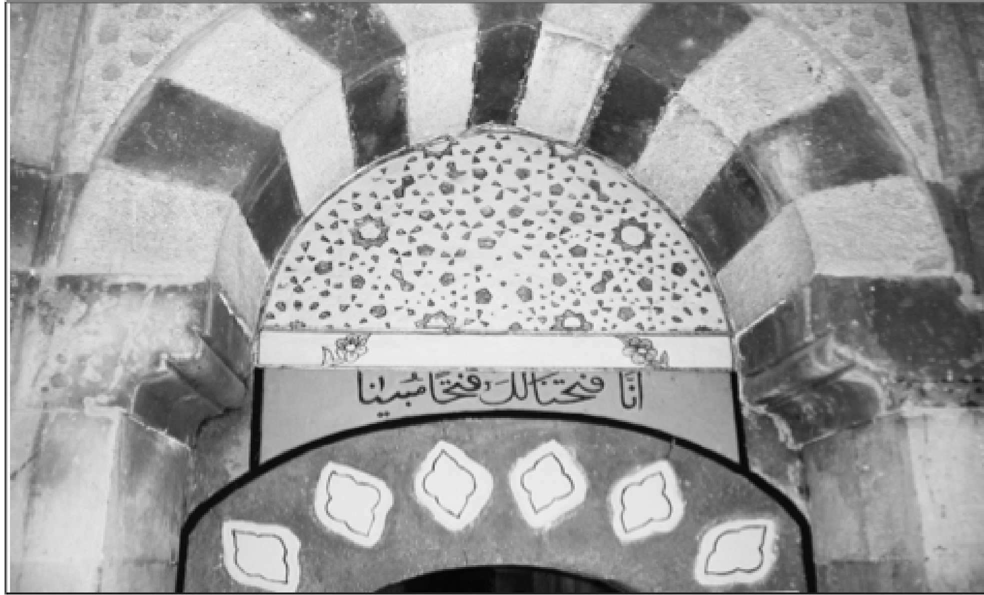
Tavanda bulunan bu görüntüye bakarken, çoklu sistemlerin ve çoklu zekaların düşündüğü gibi düşünmeye çalıştım ve hissettiğim şey 72 bin âlem ve boyutların sanki anlayışımıza uyarlanmış üç boyutlu şekliydi adeta. Siz ne görüyorsunuz bu resimde? Benim hissettiğim tabanda bulunan halk edilen yani yaratılan beşerlerin, tekamül ederek yani gelişerek tekrar geldiği noktaya geri dönüşü. Fakat bu sonsuz âlemde, sonsuz zamanların ifadesi gibi. Ulaşılamayan nokta ve katedilen Aşk yolları. Her bir üçgen bir bedenin kozmik yansıması ve her bir hücresi de adeta sanki bizleriz.

Resim 14

Balım Sultan Türbe Giriş Kapısı

Hacı Bektaş Veli Müzesi, Balım Sultan Türbesine Giriş kapısı. (Resim 15) Üzerinde Arapça olarak Fetih suresinin 1. ayeti yazmakta. Üzerinde ise kozmostan alınan bir parça görüntü var. En altta ise baklava dilimi şeklinde, ateş, su, toprak ve havayı temsilen dörderli dünya kanunlarının batıni temsili figürleri. Altı adet. Çünkü altı insanın sembolüdür. Yukarı bakan üçgen ile gizlide olan, aşağı bakan üçgen ile açığa vuran ifadesi ile altı insanın simgesini göstermektedir. Dört ana unsurun kanunlarında varlığını meydana vuran insan temsili.

Resim 15

Burada Arapça olarak “Biz sana apaçık bir fetih verdik’ ayeti yazılıdır. Yani apaçık denmiştir. Açık, zahiri, görünen. Dileyen için tüm kapılar açılacaktır. İnsan bedenlenerek sadece bedende yaşamaz, bedende iken, tüm kainatla birebir kontakta ve temastadır. Dilerse her An bu iletişimi kurabilir. İşte bu kurabilenler Nebiler, Veliler ve Pir’lerdir ifadesi ile birleşmektedir.

Kozmostan bir görüntü şeklinde baktığımızda, altıgen oluşturmuş dokuzarlı çıkıntısı olan güneş sembolü vardır. Altıgen insanın kutsallığını ve tanrısallığını simgeler. Dokuz ise muhtemelen güneş sistemini tasvir etmektedir. Üçgen ve beşgenler de yer yer görünmektedir. Aşağıda iki gül/

çiçek resmi durmakta. Bu iki güç gibi İki ana direk gibi Sevginin gücünün kainatı dengelediğinin ifadesi gibi kullanılmış adeta. İyice bakıldığında ise Ters duran Arapça B harfi ve altındaki nokta gibidir. Yay şeklinde dört unsur ve insanın sembolü, tüm kapıların açılacağının ifadesi ve altında sevginin sembolü, ve en altta Nokta'nın açılımını gösteren âlemlerin simgesi gibi durmaktadır. Ters duruşunun anlamı ise, batıni tarafındaki yansımadır. Çünkü biz görünende herşeyi düz ve lineer görürüz. Oysa batınilik ters yansımanın bize düz görüntüsüdür.

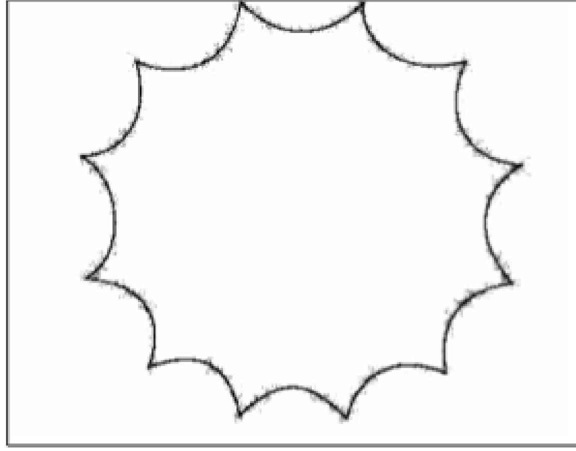
Dileyene Tüm Kapılar Açılacaktır.

Teslim Taşı, Hüseyni Tacı

Çilehane, Halvet odası Tanrı'ya ibadet için, yalnız kalmak için girilen karanlık bir odadır. Hacı Bektaş Veli'nin bizzat burayı kullandığı bildirilir. Resim 16'da temsili bir balmumu heykeli bulunmaktadır. Boynunda 12 köşeli Teslim Taşı ve başında, 12'li Hüseyni Tacı bulunmaktadır. Hz. Hüseyin 12 İmamın başında gelenlerden olduğu için bu 12'li taca Tac-ı Hüseyni denir.

Resim 16

Resim 17: Teslim Taşı'nın temsili çizimi.

Resim 18: Hacı Bektaş Veli Müzesi içindeki üçler çeşmesi üzerinde yer almaktadır. 12 sayısı Bektaşilikte ve Alevilikte, 12 İmam'a ve Hz. Ali'ye bağlılığı simgelemektedir.

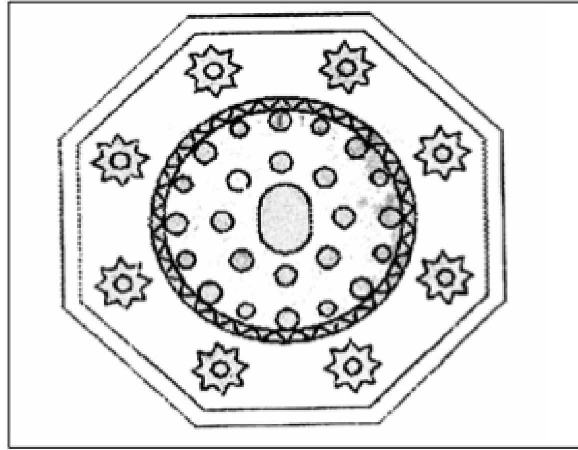
Bektaşi dergahına teslimiyet manasına gelen ve dervişlerin boyunlarından çıkarmadıkları teslim taşıdır. Teslim taşının iç yüzü yani batını (gizli) Hz. Ali'yi, dışa bakan yüzü ise zahiri(açık) yani Hz. Muhammed'i temsil eder. Teslim taşı Bektaşi dervişlerinin taşıdığı bir eşyadır; 12 köşesi 12 imama denk düşer.

Yüzünü Allah'a dönmüşlerin taşı olarak tarif ederler Bektaşiler teslim taşını. Teslim taşını taşımak, Pir'e bağlılığı ifâde eder..

Pir, yol ve erkana giren dervişe, Teslim Taşı'nı, tekbirlerle takardı.

Pire Bağlılık Mührü

Yola-Pire Bağlılık Mührü, Hacı Bektaş Veli Dergahı müzesinde sergilenen demirbaşlardan teslimiyet ve bağlılık mührüdür. (Resim 19) Sekizgendir. Sekiz köşesi vardır ve yine içinde sekiz köşesi olan sekiz adet yıldız bulunur. 16 adet içte bulunan halka ve yine içte bulunan sekiz halka ve en ortada bulunan halkadır. İç içe geçmiş âlemleri ve boyutların simgesidir. En ortada bulunan ise, bulunamayan Nokta, Ama Makamı yani Tanrı'nın Mekansızlığıdır, Hiçliktir. Mu dininde Tanrı'nın sembolü de yuvarlak içinde tek bir noktadır. İşte tüm bu noktalar Arapça B'nin altındaki noktanın sembolüdür. B'nin altındaki nokta Uluhiyetin, Tanrısal Işığın insan yüreklerinde, insanın tanrısal ve ölümsüz parçayı taşıdıklarının sembolüdür. Çünkü Kutsal Ruhtan bir parça üfrülmüştür burnundan Âdem'e. Sekizin manası ise, Sekiz Uçmak diye geçer tasavvufta. Cennetin yani Tanrı'ya ulaşmanın, ilahiliğe ermenin sembolüdür. Sonunda O'na döndürüleceksiniz ayetinin açılımıdır. Yalnız bu ulaşma ölmeden önce ulaşılan bir makamdır. Yani Velilerin Makamı. Bedende iken Hidayet denilen, insan-ı kamil boyutuna ulaşmışlığın simgesidir sekiz. 16 ise hem zahiri hem batıni anlamını taşır. Herşeyin bir açık bir de gizli tarafının simgesidir.

Resim 19

DON DEĞİŞTİRME

Don Değiştirme

Tasavvufta Don Değiştirme, bilimde fiziksel ve kimyasal değişimler, biyolojide metomorfoz adı ile bilinen “şekil değiştirme” olayını iyice anlamamız için kavramların öncelikle görünen anlamlarını ortaya koymamızda fayda vardır.

Fiziksel değişim, şekil ve dış görünümün değişmesi anlamına gelir. Fiziksel değişimde, değişime uğrayanın sadece şekli, rengi, görüntüsü değişmekte “kimliği” değişmemektedir, yani geri dönüşüm sağlanmaktadır. Örneğin suyun buz olması, buhar olması sadece şeklinin değişmesidir oysa “su” kimliğini korumaktadır. Suyun okyanusta olması, derede akması, bir bardakta olması şeklinin değişmesine neden olur oysa kimliği yine su olarak kalmaktadır. Başka bir örnekte, suyun içine atılan şekerin erimesi de şeklinin ve görüntüsünün değişmesine neden olur ancak şeker kimliği değişmez. Değişseydi suyun içinde tadı bozulur başka bir tad olurdu. Şeker moleküllerinin suyun içinde çözünmesi ve su moleküllerinin arasında rahatça ve özgürçe dolaşması ile bir şekil değiştirme olmaktadır. Şeker kimliği ve su kimliği değişmez. İnsanı da düşündüğümüzde, doğarak bebeklikten yaşlanmaya kadar olan fiziksel değişimleri de onun insan kimliğini değiştirmez.

Kimyasal değişimde bozulma oluşur ve molekül yapısındaki değişim kimyasal değişimdir. Geriş dönüşümü yoktur. Örneğin kağıdın yanması, demirin paslanması, mayalanma olayları eski haline dönüşemeyeceği anlamına gelen kimyasal değişim olduğunu ortaya koyar. İnsanın ölmesi ve çürüyerek toprağa karışması kimyasal değişimdir.

Biyolojide metamorfoz olayı, kelebek, sinek, kurbağa gibi canlıların değişimleridir. Kelebek tırtıla ve yine kelebeğe dönüşmesi bir döngüdür, şekil değiştirmeye metamorfoz olayına en çarpıcı örnektir. Kurbağanın, suda bir lavra olarak yaşaması ve sonradan karada yaşayan bir canlıya dönüşmesi de

metamorfoz olayıdır. Bu olayların evrim ile bir alakası yoktur. Evrim tesadüfler sonucunda başkalaşıma, mutasyona uğramasıdır. Bir evreden bir evreye geçiştir. Oysa metamorfozda bu söz konusu değildir. Başkalaşma değildir metamorfoz. Zaten var olanın içinde bilgisinin olması ve sonradan açığa çıkmasıdır. Su içinde bir lavra iken, içinde "daha sonra karada yaşayan bir kurbağaya dönüşeceği" bilgisinin saklı olması metamorfozdur. Tırtılın dut yapraklarını yerken kendi içinde, özünde "daha sonra koza örerek o kozanın içinden bir kelebek olarak çıkacağı" bilgisinin saklı olması metamorfozdur.

Metamorfoz olayı, tüm canlıların içinde, özlerinde, daha sonra başka bir dönüşüme uğrayacağı bilgisi saklıdır. Kutsal kitap Kur'an'da metamorfoz "İnsan yaratıldığında ona tüm varlıkların isimleri öğretildi" bilgisi ile aynıdır. Ve metamorfoza en güzel örnek de şudur; "Âdem ve eşi tanrının katında iken, yasak meyveyi yiyerek başkalaşıma uğrarlar ve edep yerleri görünür, utanırlar, tene bürünürler (don değiştirme) ve arz alemlerine aşağıların aşağılarına, hâlden hâle geçirilerek gönderilirler." İnsanın ahseni takvim olarak yaratılması, en güzel şekilde yaratılıp hâlden hâle yani tabakadan tabakaya geçen şekilde yaratılmasıdır. İnsan'ın özünde Tanrısal Parça vardır ve bu yaratımda Tanrı'nın kendi ruhundan üfürmesi ile gerçekleşmiştir. Her insan gönlünde tanrısal parçayı barındırır. Ancak karanlıklarda nefse bırakılmıştır. Uyanan insan bu Tanrısal Parçayı keşfederse, ki buna fetih denmektedir, fethettiği anda tüm kapılar ona açılacaktır.

Ahseni Takvim, insanın en yücelerin yücesi, ululuğu, uluhiyeti ve ruhsallığı ile rededilerek yani dönüştürülerek aşağıların en aşağısı, karanlıkların karanlığına, sefillerin en sefiline geçmesi olayı onun özünü bozmaz. Elmas olarak yaratılıp, kömür haline getirilmesi onun özündeki Tanrısallığı bozmaz. Çünkü elmas da kömür de saf karbondan oluşur ancak şekilleri ve renkleri farklıdır. Her kömür kendi özünde bir elmas özelliği, her elmas da özünde bir kömür özelliği taşır. Ve insanın atomu ile bir kayanın atomu aynıdır. Fark sadece insanın gönlündeki tanrısallığında bulunmaktadır. Böyle olmasaydı, tarih boyunca Âdem'den son nebiye kadar, insan toplulukları içinden peygamberler, veliler, ulular, pirler çıkmazdı. Her insan kendi özünde uluhiyeti taşır. Her insan Tanrı katında özeldir ve özel bir yere sahiptir. Çağrıyı duyabilenler ve işitenlerin ulaşabileceği nice yollar bahşolmuştur. Bu herkesin özünde gönlünde gizli bir bilgi olarak bulunmaktadır. İşte tasavvufta bu bilgiye dürre yani inci denmektedir. İnci en derin okyanuslarda bulunmaktadır. Cesaret edip dalabilen herkes bu inciye yani sırra vakıf olabilir. Herşeyin bir gün aslına döneceği, "bize döndürüleceksiniz" ayetinde

yer alır. O’ndan olan ancak O’na ulaşabilir. Her canlının içinde bu bilgi saklıdır. Ve canlılar da kendi aralarında güç ve kudret ölçülerinde birbirlerine dönüşebilirler. Hz. Musa’ya Allah’ın bir ağaçtan seslenmesi ayetinde olduğu gibi. Her tohumun kendi içinde özünde, bir gün karanlık toprak altından gün ışığına çıkarak büyüyeceği, dallanıp budaklanacağı ve yüzlerce meyve verecek olgun bir ağaca dönüşeği bilgisi saklıdır. Çok küçük bir tane tohum bunu bilmektedir. Özünde bu bilgiyi taşımaktadır.

Her insan da doğarken, ilerde üreyeceği bilgisi onun özünde bulunur.

Türk masallarında, efsanelerinde sıkça anlatılan “donuna girme”, “don değiştirme” kulağımıza hiç de yabancı değildir. Kurbağa prens, ceylan ya da geyik şeklinde insanlar, deniz kızları, kuş şeklindeki insanlar örnektir. Geyik, kuş ya da herhangi bir hayvanın şekline/donuna girme, Şamanizm ve Budizm inançlarında oldukça yaygındır. Bu da kültürlerin ve inanışların birbirleri ile etkileşim halinde olduğuna kanıttır.

Don değiştirmenin ilk örneğine Ural Batır destanında rastlanır. Ural Batır’un kardeşi Şülgen devler diyarında ejderha donuna; Ural Batır’un karısı Huma ile Şülgen’in eşi Ayhılıv kuş donuna; devler padişahı Ezreke’nin oğlu Zerkum da yılan ve balık donuna girmişlerdir.

Don değiştirme motifi bilindik Ali Cengiz masalında da karşımıza çıkar. Ustasından bu oyunu öğrenen delikanlı sırasıyla at, koç, kuş, elma, darı ve sansar olur. Onu ortadan kaldırmak isteyen ustası da şahin ve horoz olursa da çırağını mağlup etmeyi başaramaz.

Haberim duyarsın geyikler ile,
Yaramı sararsın şehitler ile,
Kırk yıl dağda gezdim geyikler ile,
Dost senin derdinden ben yana yana
Pir Sultan Abdal

Kur’an’da Hz. Meryem’e erkek evlat müjdesi vermek için Meleğin insan kılığına girip görünmesi; Hz. İbrahim’e uzak yoldan gelen ancak sunulan yemeği yemeyen, yabancı misafirlerin, kısır eşinden erkek müjdesi vermesi; yabancı misafir olarak bahsedilen resullerin kılık değiştirerek insan görünümlerinde olan meleklerin olması meselesi; Türk inanışlarında, Hızır’ın, sürekli farklı şekillere girerek insanlara göründüğü ve gerekeni yapıp

kaybolduğu inancı gibi pek çok örnek sıralanabilir. Ve bunu kanıtlayan hikayeler, öyküler halk arasında hiç de azımsanmayacak bir yere sahiptir.

“ Horasan şehrinde zuhur eyleyen,
Hünkar Hacı Bektaş Veli pirimdir.
Gelip Rum diyarın pirnur eyleyen,
Hünkar Hacı Bektaş veli pirimdir.

Güvercin donunda pervaz eyledi,
Rum erleri gelip niyaz eyledi
Tevella sırrına avaz eyledi
Hünkar Hacı Bektaş Veli pirimdir.”
Pir Sultan Abdal

Şekil değiştirme yani Don Değiştirmeyle ilgili en yaygın örnek, Hacı Bektaş Veli’ye aittir. Bektaşi şairlerinin şiirlerinde bir mazmun olarak kullanılan ve Velayetname kitabında yer alan mesele şöyledir. Rum erenleri (Anadolu’nun o zamanlardaki ismi) Hacı Bektaş Veli’nin Anadolu’ya gelmesini engellemek isterler. Rivayete göre 57 bin Rum eri velayet kanatlarını açarlar, arştan yere kadar yeri göğü kaplarlar ve yolu kapatırlar. Ancak Hacı Bektaş Veli, mana âleminden velayetle sıçrayıp, arşın tavanına erişir ve bir güvercin şeklinde kanat açıp Sulucakarahöyük’te bir taşın üzerine konar ve Anadolu’ya girer. Anadolu erenlerinden Doğrul Baba derhal bir doğan donuna girip bu güvercini yakalamak ister. Bunu gören Hacı Bektaş, silkinip tekrar insan şekline döner ve doğanı boğazından yakalar. Doğrul Baba, Hacı Bektaş’ın eteklerine kapanıp af diler.

“Muhammed Miraç’ta davet gününde
Arslan hamle kıldı rahı önünde
Kim idi görünen arslan donunda
Var mı Hacı Bektaş Veli’den gayrı

Size niyaz eder Güruh – u Naci
Arkasında hırka, başında tacı
Onulmaz yaranın merhem ilacı
Var mı Hacı Bektaş Veli'den gayrı "
Pir Sultan Abdal

Kuş inancı, ruh ile bağdaştırılmıştır. Türk inanışlarında, gelenek ve göreneklerinde, bir evde bir kişi öldüğünde onun odasında ışık açık tutulur ve tüm gece boyunca odanın ortasına bir bardak su konur. Ölenin ruhunun bir kuş olarak geleceği, bardaktaki su ile temizlenip uçacağı ve aslına kavuşacağı inancı vardır. Bu da ayetlerde herkesin gönül kuşunun büyük gönül kuşuna bağlı olduğu inancı ile aynıdır. Ten bir kafestir ve ruh içinde hapsolmuş bir kuştur. Kuş ancak ten öldüğünde özgürlüğüne kavuşur ve büyük kuşa tekrar kavuşur. Yani varoluşta özden ayrılan parçanın tekrar kendi özüne kavuşması manasıdır.

Bu yüzden rivayetlerde sıkça, güvercin kuşundan bahsedilir. Özellikle Hacı Bektaş Veli güvercin sembolü bulunmaktadır. Güvercin, eski Türklerde Gök Tanrısını da sembolize ederdi. Farsça'da ise kebut gök rengi anlamına gelir ve kebut kelimesinden türeyen kebuter, güvercin anlamındadır.

Don değiştirme ile ilgili bir başka çarpıcı örnek de yaklaşık olarak 1400'lerde yaşanmıştır. Abdal Musa, Horasan Erenleri'nden olup Hacı Bektaş Veli'nin halifelerinden ve Hz. Muhammed soyundandır. Elmalı Tekke Köyü Abdal Musa Türbesi'nde bulunan kayıtlarda yer alan rivayet şöyledir. Kaygusuz Abdal'ın asıl adı Alaaddin Gaybi'dir. Alanya Beyi'nin oğlu olan Gaybi, bir geyik avı sırasında okuyla yaraladığı geyiğin izini sürerken Abdal Musa'nın dergahına varır ve dervişlerden geyiği sorar. Abdal Musa koltuğunun altına saplanan oku göstererek "oğul attığın ok bu muydu?"der. Geyik donunda dolaşan Abdal Musa'dır. Gaybi çok şaşırır ve üzülür, sonra Abdal Musa'nın tekkesine kul olur ve Kaygusuz adını alır. Kırk yıl orada hizmet eder. Biz bugün onu halk şiirinin önemli isimlerinden biri Kaygusuz Abdal olarak biliyoruz. Türbenin duvarında bu olayı anlatan bir resim ve yanındaki parkta bir heykel vardır.

"Ali oldum, Adem oldum bahane,
Güvercin donunda geldim cihane

Kim ne bilür bizi nice soydanuz
Ne zerrece oddan ne de sudanuz

Bizim meftunumuz marifet söyler
Biz Horsan mülkündeki boydanuz

Yedi deniz bizim keşkülümüzde
Hacım umman ise biz de göldenüz

Hızır u İlyas bizim yoldaşımızdır
Ne zerrece günden ne hod aydanuz
Yedi tamu bize nevbahar oldu
Sekiz uçmak içindeki köydenüz

Bizim zahmımıza merhem bulunmaz
Biz kader okunda gizli yaydanuz

Tur'da Musa durup münacat eyler
Neslimizi sorar isen Hoy'danuz

Abdal Musa oldum geldim cihana
Arif anlar bizi nice soydanuz
Abdal Musa

Burada Hacı Bektaş Veli'nin Güvercin donunda Anadolu'ya gelişi sembolik olarak ifade edilmiştir.

Yedi kat gökleri aştım geldim Güvercin donunda.
KA'yıb

BESMELE ve FATİHA

Besmele ve Fatiha

Besmele Tefsiri'nde Fâtiha Suresi ile ilgili yer alan "Tanrı Taâlâ Rasûla hitâb kıldı eyitdi yâ Ahmed dört kitab kim gökden indi ne varısa dükelin dirdüm Fâtihâda kodum ne kim Fâtihada varısa dükelin Bismillâhirrahmânirrahîm içinde kodum kim senün ümmetünden bir kez Bismillâhirrahmânirrahîm oku- rısa dogru itikad birle Tevrîti İncîli Zeburı Furkânı okumuşça sevâb virem dahı bunlarunıla taat kılmışca sevâb virem..." ([24])

24 Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZCAN, Hacı Bektaş Veli Fatiha Tefsiri, Duran, 2007:156

Fatiha Suresi

Bism**illah**irrahmanirrahim
El hamdu **lillâh**i rabb'il âlemîn (âlemîne).
Er rahmânir rahîm(rahîmi).
Mâliki yevmid dîn(dîne).
İyyâke na'budu ve iyyâke nestaîn(nestaînu).
İhdinas sırâtel mustakîm(mustakîme).
Sırâtallezîne en'amte aleyhim gayril magdûbi aleyhim
ve lâd dâllîn(dâllîne).

Elif "B" ism illeh olan Rahman ve Rahim (Fatiha 1/1)

Hamd Âlemlerin Rabb'i Lillah'a aittir. (Fatiha 1/1)

Besmele, **Elif** ile başlar. Elif, her yerdedir, ama hiçbir yerde değildir.
Görünendir aynı zamanda görünmeyendir.
Örtünendir, bürünendir, saklıdır ama gizli değildir.
Nakledilegelendir, sihir gibidir.
Her şeyde vardır fakat hiçbir şeyde yoktur.
Hepliktir ve hiçliktir.
Noktadır, yukarı doğru çizilir. Noktadan elife çıkış yapılır.

Noktadan bütüne,

Noktadan varlığa vücut olmaya. Aşk'la yapılan bir yaratım'dır.

Elif başlangıçtır ve sondur. Hem başlangıç hem sondur. Çünkü başlangıç ve son zaten aynıdır.

ElifBa (herşeyin başlangıcı olan bulunamayan nokta).

Ba ise, insanın sembolüdür. Yaratılmış olan Âdem kainatıdır. Be harfinin üstünde yay olan kainatın kendisi, altındaki nokta ise sır olan gönüldür. Görünmeyen olan, besleyen, destek sağlayan, can olan noktadır. Nokta olmadan Be olmaz. Noktasız bir arz düşünülemez. Çünkü o katre yani nokta tüm kainata can verir.

ism ismi ile, esması ile.

lillahi, illeh kelimesi, Hacı Bektaş Veli Makalat kitabında "Bayık Çalab" yani Büyük Tanrı olarak geçmektedir. Ayetlerde de çokça yer alan "lillah ve illeh" kelimelerinden bazı örnekler şunlardır:

Lillah, elhamdü**lillah**, fi sebi**lilllah**, hasbeten **lillah**, elhamdü-**lillah**, berezû **lillâh**il, **lillâh**il hakk, illâ billâh)

innâ **lillâh**i ve innâ ileyhi râciûn (Bakara 2/156)

Ve **lillâh**il meşriku vel magribu. (Bakara 2/115)

Rahman ve Rahim için Hacı Bektaş Besmele tefsirinde şöyle bahsetmektedir:

"...eyi di ümmetine Bismillâhirrahmânirrahîm desünler Allah dedükleri vaktın andan ötürü ne kadar ömür geçürdilerse dükelin taatıla geçürmiş gibi dutam Er-Rahmân dedüklerinden ötürü dünün bir nicesin taat kılanlar müzdin virem Er-Rahîm dedüklerinden ötürü dünün gün uzun oruç dutmış ve gazilik kılmış sevabın verem... ([25])

25 Yrd. Doç. Dr. Hüseyin ÖZCAN, Hacı Bektaş Veli Fatiha Tefsiri, Duran, 2007:146

4 kitabın (İncil, Kur'an, Zebur, Tevrat) özü Kur'an'da

Sana ancak, senden önceki peygamberlere söylenenler söylenmektedir. (Fussilet/43)

Kur'an'ın özü Fatiha'da

Andolsun ki biz sana, tekrarlanan yedi ayeti ve pek büyük olan Kur'an'ı verdik. (Hicr/87)

Fatiha'nın özü Bismillahirrahmanirrahim'de

"Bismillahirrahmanirrahim Dört Kitabın Anasıdır."

Hz. Muhammed.

Bismillahirrahmanirrahim özü B'de (Elif olmadan B sese gelmez. Gaybda, batında Elif, görünende, zahirde Ba'dır.)

B'nin özü altındaki noktada

Allah'ın gizli ismi olan Hu bu ayette geçmez. Çünkü bu ayette bahsedilen Âlemlerin Rabbi'dir. Hacı Bektaş Veli'nin Makalat kitabında bahsettiği Bayık Çalab, yani büyük Tanrı, Âlemlerin Rabbi'dir.

Kur-an'ı Kerim'de, ilk sure olan Fatiha suresinde Âlemlerin Rabbi olarak başlar ve Nas suresinde " insanların Rabb'ine sığınırım" olarak biter. Ve ilk vahiy "seni yaratan Rabb'inin adıyla oku" seslenişidir.

Ve birçok alimin bahsettiği husus ise öldükten sonra mezarda sorgu meleklerinin sana soracağı ilk soru "Rabb'in kim" olacaktır.

El hamdu lillâhi rabb'il âlemîn (âlemîne)**.** (Fatiha 1/2)

"Hamd âlemlerin rabbi olan Allah'a mahsustur"

"Ben insanların rabb'ine sığınırım" (Nas 104/1)

"Yaratan rabb'inin adıyla oku**"** (Alak 96/1)

Rabb'ine, Rabb'imize, sizin Rabb'inize, Âlemlerin Rabbi'ne, insanın Rabb'ine, insanların Rabb'ine, inananların Rabb'ine," sen Rabb'ine kulluk, et ben Rabb'ime kulluk edeyim" olarak tekil ve çoğul seslenişle başlayan ayetler mevcuttur. Rab tektir, bir mekanizma, bir kanun ve imtihan edici sistemdir.

Terbiye etmek, büyütmek, yetiştirmek manalarını ihtiva eden rab, kelimesinin asıl manası: "bir şey'i derece derece yükselterek, gayesi olan en mükemmele erişinceye kadar kollayan" demektir. Ve Kur'an'da en çok tekrarlanan sözcüktür.

Rab kelimesi Arapça bir kelime olup, Kur'an'da Allah lafzından sonra en çok kullanılan zikirdir. Aynı zamanda dört kutsal kitapta da rab kelimesi, rabb'in, rabb'iniz kelimeleri özellikle vurgulanmıştır.

Rab terbiye etmek, ıslah etmek, mutlak otoriteye sahip olmak, efendisi olmak, sorumluluğunu yüklenmek, başkanlık yapmak, malik ve sahip olmak, sözü dinlenmek, itaat edilmek, üstünlüğü ve otoritesi kabul edilmek gibi anlamlara da gelir.

Ayrıca üç büyük kitaptan biri olan Tevrat'ta da rab kelimesi çok fazla yer alır. **"Çünkü dağlara biçim veren, rüzgarı yaratan, düşüncelerini insana bildiren, şafağı karanlığa çeviren, dünyanın yüksek yerlerine ayak basan işte o'dur, o'nun adı rab, her şeye egemen Allah'tır.** (amos, 4:13)**"**

Davut peygamberin kitabı Zebur'da da tanrı kelimesinden çok rab kelimesi geçmektedir.

Asaf’ın mezburu “zebur”: **1. Güçlü olan tanrı rab konuşuyor.”**

Allah sıfatlarıyla ve isimleriyle âlemlere, kainata hükmeder, tahakküm eder, yönetir. Tüm bu kavramların mevcudiyeti ise rab manasını içerir. Allah anlamındadır. Allah yüce enerji ve sonsuzdur ancak onun tahakküm boyutu, yani fiile geçme mertebesi ise rab anlamındadır.

Rab anlamının içeriğinde yani mevcudiyetinde çok önemli bir hiyerarşi söz konusudur. Yani kademe kademe aşağıdan yukarıya, yukarıdan aşağıya, kaba titreşimden, en süptil en ince titreşime, maddeden ruha, bir hiyerarşi söz konusudur. Ve her zerrede, en küçükte, görünende ve görünmeyende rab sistemi mevcuttur, vardır.

Rab kelimesinin anlamı çok derindir fakat bizim dar görüşümüzle anlayacağımız en önemli nokta, bize şah damarından daha yakın olmasıdır. Bizim her birimizin birey olarak, insan olarak tek tek inandığımız, yolundan gittiğimiz, kulluk ettiğimiz Rabb’imizdir. İnsanın Rabb’i demesi, insan formunun inandığı, kulluk ettiği rabdir. Dünyanın Rabbi demesi, tüm dünyanın topyekün inandığı, kulluk ettiği yani namaz kılmak manasında, yolundan gittiği Rab anlamındadır.

Dille, hareketle, konuşarak, anlatarak iman ve kulluk aktarılamaz, bir ölçüsü yoktur. Çünkü dil başka, kalp başka olabilir. İnsanın kalbi, ruhu, vicdanı ve imanı neyse Rabb’i de odur. Yani taptığı, kulluk ettiği, inandığı neyse onun kendinde saklıdır ve bunu ancak Rabb’i bilebilir. İnsan olarak bir ölçüsü yoktur ve ölçü ve tartıyla tespit edilemez.

Oysa ki tüm rab sistemi birdir bu yüzden Allah tektir ve yücedir denir. Görüntüde ayrıymış, parçalanmış gibi görünen her şey aslında Rabb’e kulluk eder, Allah’a kulluk eder.

Ruhun özünün ve bilgisinin fiile geçirilmesi ve bunun insan formunu bedenini kullanarak yapılması namaz kılmaktır, fiildir, eylemdir, oluşumdur.

Rab manasında kademe kademe olarak anlatılan, görünen ve görünmeyen tüm olan her şeyin yani âlemlerin bünyesinde pek çok çeşitli enerji sistemleri mevcuttur. Hiyerarşik olarak, kademe kademe sistem mevcuttur. Allah’ın tahakkümü ve hükmetmesi, sistemlerle olur. Fiile geçirmesi, yaratma eylemine geçirmesi sistemlerle, kanunlarla, yasalarla olmaktadır. İlahi irade yasaları tüm âlemlerde geçerlidir. Ve hepsi evrensel idare mekanizmasını oluşturur.

Yüce Tanrı ne kadar sonsuz güce ve kudrete sahip olsa ve eyleme geçirdiği hiyerarşik rab sisteminde, kesinlikle direkt bir müdahalede bulunmamaktadır.

Elçileriyle bilgi aktarımını gerçekleştirir, kesinlikle direkt müdahale etmez. Çünkü kurallar ve yasalar vardır, her âlemde, her yaşam formunda kurallar ve yasalar hüküm sürer. İlahi irade yasaları gereğince, özgür iradeyle hareket söz konusudur. Özgür iradeye hiçbir şey müdahale etmemelidir.

Toprak geldiği yere dönmeden, ruh onu veren Allah'a dönmeden, seni yaratanı anımsa.

(Tevrat vaiz, 12:7)

Mâliki yevmid dîne (yevme ed dîne)

(Fatiha 1/4)

Din gününün sahibi yani kıyamet mahşer gününün sahibi anlamındadır. Burada tüm dünya üzerine gelen insanların toplanacağı, sorguya çekilecekleri ve iman edecekleri ateşle arınacakları gündür. Din günü esas itibariyle bütün insanlığın şuur değişimidir. Tüm gerçeklerin Hakikatin ortaya çıktığı gündür. O gün gerçek gündür.

iyyâ-ke na'budu ve iyyâ-ke nestaînu

(Fatiha 1/ 5)

Yalnız ve yalnız senden (Allah'tan) yardım dileriz ve gönül sesimizle duyacağımız göreceğimiz sıratel mustakim hidayetinin çağrısını yalnız senden talep ederiz. Sadece ve sadece Sen bize çağrı yaparsın ve o çağrıyı hidayete ulaşmanın çağrısını biz duyabiliriz. "iyya" kelimesi çok vurucu bir kelimedir. Yalnız, sadece, başka yok, hiçkimse yok, aracı yok, sadece ve sadece senden manasını taşır.

Dost (Veli) olarak Allah kâfidir.

(Nisa 4/45)

"İstiane" yani nestainu olarak yazılan kelime ise, mürşidin istenmesi, gönül sesinden yapılacak çağrının duyulması için dilemek anlamını taşır. Fakat bu başkalarının yolundan gitme, onları mürşit edinme değil, bizahiti, herkesin akıl ve gönlündeki sıratel müstakim ile hidayete erme yolunun çağrısını işitme ile mümkündür. Araya hiçbir şey konmayacaktır. O şahdamarından yakındır, gönlüne en yakındır. O çağrıyı ancak hidayete ulaşanlar duyacaklardır. Hidayete ulaşmanın yolunu herkes kendisi bilir.

İhdinas sırâtel mustakîm (mustakîme).

(Fatiha 1/6)

Bizi, sıratı mustakime hidayet et (eyle, ulaştır). Mana olarak ihtiva ettiği şey ise, yaşarken Hakka ulaşmaktır. Ulaştırma manasında ihdinas kullanılmıştır.

Bu yüzden Kur-an'ın Kalbidir Fatiha suresi. Çünkü orada ihdinas ile yani ulaşmanın gerçekleşmesi vurgulanmıştır. Ve tekrarlanan yedi olması da

bundandır. Çünkü ilk sure niteliğini taşır ve diğer ayetlerde de tekrarlanmıştır. Hacı Bektaş Veli'nin Fatiha suresi tefsiri kitabında bundan uzun uzun bahsedilir. Özellikle Tanrı'ya ulaşma ve ulaştırma ile ilgili en mühim surenin Fatiha suresi olduğunu bildiğinden bu sureye onem vermiştir.

Sıratı Mustakîme hidayet duası hemen hemen en çok okunan duadır, Fatiha suresinde geçer ve anlamı "doğru yola erme" mealinde kullanılır. Oysa ki, Sıratı Mustakîm yolu Yüce Tanrı'ya kavuşma, ölmeden önce ölme ve yaşarken ruhun Tanrı'ya kavuşmasıdır.

Öldükten sonra değil, yaşarken ruhun Öze kavuşma yoludur Sıratı Mustakîm. Ölmeden ölmek, Sıratı Mustakîm yolu ile hidayete ermek, Öze kavuşmaktır. Hidayetin anlamı ulaşmak manasındadır. Fakat ulaşmak öyle uçularak, yürüyerek, çıktığı noktaya tekrar yapışarak, kavuşarak değil, bizzat hatırlama ile olacak bir durumdur. Ne olduğunun bilinmesi ile, kavram bütünlüğünün elde edilmesi ile, hatırlanarak ulaşılacak bir durumdur. Hacı Bektaş Aleviliğinde, nasip olarak ifade edilen, Asıl olan Büyük ruhtan alınan parça, payın, olgunlaşarak insan-ı kamil boyutuna erdirilmesidir.

Bu yüzden Fatiha suresinin sürekli okunması, ölülerin ardından, mezarlıklarda ve her namazda okunması söylenir. Çünkü içerisinde çok önemli bir şifre bulunmaktadır. Sırâtel mustakîm hidayeti. Ölmeden önce Büyük Ruha kavuşma dileği sürekli dile getirilir. Oysa ki kavram karmaşasından biz hep onu doğru yola sevk olma olarak algılarız.

Devamında şu belirtilir; sapkınların yoluna değil. Çünkü sapkınların yolu demek, öldükten sonra zaten iman edeceklerin imanları kabul olmayacağı ve onların cehennem ateşi ile arındırılmaları ve daha sonra tekrar hidayet (ulaşma) olmaları söz konusudur. Oysa ki Kur'an ayetlerinde, zaten öldükten sonra dirileceksiniz (yani hatırlayacaksınız) sadece dünyada iken, bedenli iken, maddenin sarhoş ve nahoş etkisindeyken sırâtel mustakîm hidayetine eriniz denmiştir. Maddenin en kaba titreşimindeyken sırâtel mustakîm hidayet olunuz denmiştir. Hacı Bektaş Aleviliğinde bu masiva, yani herşeyden el etek çekmektir.

Daha önce ölmeden sırâtel mustakîm hidayetine erenlerin yoluna bizi sevk et, daha sonra öldükten sonra dirilerek iman edeceklerin yoluna değil. Çünkü kafirlerin imanı geçersizdir onları ancak ateş arındırır.

Sırâtallezîne en'amte aleyhim gayril magdûbi aleyhim ve lâd dâllîn(dâllîne).

(Fatiha 1/7)

O yol ki; üzerlerine nimet verdiklerinin yoludur. Üzerlerine gadap duyulmuşların ve dalâlette kalmışların (Allah'a ulaşmayı dilemeyenlerin) yolu değildir.

Şifre, anahtar bellidir, herkes yürekten iman üstü dileği ile hidayete erebilecek ve doğru yola yani sıratel mustakim ile ulaşabilecektir. Herkesin şuuru, aklı bir değildir, kalbi aynı değildir, herkesin zihninde bir Tanrı kavramı vardır ve neye ulaştığından ancak kendi sorumludur. O inandığı ve zihninde yüreğinde yarattığı Tanrı, hidayete ne kadar uygunsa o oranda yolu bulacak ve anahtarı keşfedebilecektir.

HACI BEKTAŞ VELİ AHLAKI VE FELSEFESİ

Hacı Bektaş Veli Ahlakı ve Felsefesi

Felsefesi çalışmak ve sevgi üzerinedir. Gündüz şevk ile dünya işine, gece aşk ile ahiret işine sözü herkesin dünyadaki işine severek koyulması, çok çalışması isteğini gösterir. Kendisi de bizzat, gündüz tarlada çalışır, gece de ahiret için aşk ile ibaret ederdi. Hz. Muhammed'in, "elinizde bir fidan varsa kıyamet gününde bile dikiniz" sözü ile çalışmanın ne kadar önemli olduğunu göstermektedir. Hiç kimse, dünya işinden elini eteğini çekmemelidir. Çalışmak insanın bedenini ve zihinsel yapısını diri tutmaktadır. Kıyamet

kopsa da, kimse elindeki fidanı dikmekten vazgeçmemelidir. Çünkü yapılan hiçbir şey boş değildir. Şevkle dünya işinin yapılması da bir ibadettir. Çalışmak en büyük ibadettir.

Hacı Bektaş Veli'nin felsefesi, Allah ile kul arasına girmemek idi. Din konusunda kimse ile tartışmaz kimseye birşey kabul ettirmezdi. Büyük bir kalkınma lideriydi. Topla, tüfekle değil, gönül kazanarak savaşırdı. En büyük savaşın, insanın kendi nefsiyle savaş yapması ve nefsini öldürmesi olduğunu ifade ederdi. Öğretisinde, korkutmaya yer yoktu. İnsanların arasında "efendi" gibi yaşamış, ve hala gönüllerde öyle yaşamaya devam etmektedir.

Sevginin gösterişte olduğunu değil, "gönülde" olduğunu anlatmış ve bunu hareketleri ile göstermiştir. Sade yaşamak onun felsefesiydi. Hiçbir zaman kendisine verilen kudreti ile böbürlenmemiş, kibirlenmemiş, tamamen alçakgönüllü bir insandı. Eski türk inanışlarında olan "toprak ana, gök baba" prensibinden yola çıkarak, ailenin kutsallığını ortaya koymuştur. Ailenin kutsallığı da Türk adet gelenek ve göreneklerine yerleştirmiştir.

Hacı Bektaş Veli, sadece vecd halinde şiirler söyleyerek, ruhi birtakım bilgileri vermenin yanında, Makalat eserinde, davranışlar ile ilgili kuralları ve manaları aktarmış, nasıl bir insan olunacağı ile ilgili formülleri de vermeyi ihmal etmemiştir. Hayat boyunca karşılaşılacak tüm olaylarda neler yapılabilir bunun da bilgisini aktarmıştır.

Eserlerinde ve ibadetlerinde Türk dilini kullanmış, Türkçeyi yaygınlaştırmak ve ibadetleri de Türkçeleştirmek için mücadele etmiştir. Hacı Bektaş Veli "kadın"a değer vermiş, ibadetlerinde kadınları uzak tutmamış, onlara topluluk içinde mümtaz bir yer vermiş, söz hakkı tanımış ve nikahlarını güçlendirmiş ve yaygınlaştırmıştır.

Eski Türk inançları, gelenek ve görenekleri yaygın iken, Anadolu'ya İslam dinini yaymak, anlatmak ve sevdirmek çok kolay bir mücadele değildir. Hele hele, bu eski inançların konuşulması ve eleştirilmesinin bile sakıncalı hatta söz açmak bile mümkün değil iken. Tamamen kendi yaşantısı ve hareketleri ile örnek olarak, bu mücadeleyi zorluklarına rağmen göğüslemiş ve Anadolu'nun Türkleşmesi ve dini sever hale gelebilmesi için elinden geleni yapmıştır. Felsefesini, ilmini ve öğretisini anlattığı eserleri şunlardır.

Besmele Şerhi

Fatiha Sûresi Tefsiri

Makalat

Kitâbü'l-Fevâ'id

Hacı Bektaş'ın Nasihatleri

Makâlât-ı Gaybiyye ve Kelimât-ı Ayniyye

Hacı Bektaş Veli'nin tanıtılmasında çok büyük emek harcayan ve dedebaba seçilen Dr. Bedri Noyan'a da teşekkür ediyoruz. Dr. Bedri Noyan, 21 Mart 1960'da Alevi ve Bektaşi toplumu tarafından Dedebaba seçildi. 1997'de ölene kadar Bektaşi toplumunun en üst düzey liderliğini yaptı.

Sonuç

"Aşağısı yukarıya, yukarısı aşağıya benzer" çok derin bir ezoterik bilgidir. Aşağıda ne oluyorsa, yukarıda da aynısı yansımıştır. Ya da yukarıdan yansıyan her hal, aşağıda da zuhur eder. Dünyada ne varsa, dünyanın yansıması olan batınında da o vardır. Birbirlerinin enerjisi ile beslenirler. Birinin değişimi diğerini, diğerinde olan herşey birbirini etkiler. Koordinasyon ve alışveriş, haberleşme sonsuzdur. Hacı Bektaş Veli Türbesi'ne girmeden önce üçler çeşmesi üzerinde karşılaşılan iç içe geçmiş iki üçgen bunun sembolüdür. Biri aşağı doğrudur diğeri yukarı doğru. Biri insanın beşeri durumunu, arz âlemlerindeki halini, yukarı bakan da insanın ilahi âlemdeki halini temsil eder. Ancak bu batın yani yukarı bakan üçgenin simgelediği, yansıma olan ahiret denilen durumudur. Öteler kavramı daha farklıdır. Çünkü maddi kainatın madde olarak katı görünen hali, bir de batın görünen ikinci bir hali vardır. Bu "kimi dünyayı ister kimi ahireti, kimi de Mevla'yı" ayeti ile açıklanmıştır. Kimi dünyayı yani maddeyi masivayı, kimi ahireti ister çünkü dünyada yaptığı herşeyin karşılığı olan yansımayı, kimi de Mevla'yı ister yani ötelere geçmeyi, âlemlerdeki canlılığı ve yaşamın devamını diler. Herkese dilediği kadar verilecektir.

Evren kusursuzdur çünkü insan kusursuzdur. İnsan mükemmeldir, çünkü kainat mükemmeldir. İnsan yasadır, evren de yasadır. Herşey ilahi düzen ve irade içerisinde en mükemmel şekilde sonsuz ve ebedidir. İnsan aşağı bakan üçgendir, âlem ise yukarı bakan üçgen. Birbirini tamamlar ve bütünler. Birbirinin alışverişidir.

Dünyada ihanet varsa, yansımasında da ihanet vardır. Herşey zıddı yani karşıtı ile daimdir. Bu karşıtlık yani zıtlık hem tersi durum da olabilir hem yansımasının aynılığı ile de olabilir. Unutmayalım, dünyada ikilem ve düalite varsa, yansımada bu teklik olarak bütündür.

Dünyada sevgi yoksa, yansımada da sevgi yoktur. Arz insanı ne zaman sevgiyi dileyecek, işte o zaman yansımada da sevgi açığa çıkacak ve birbirini besleyecek.

Sevmek ilahidir. Sevilmek yürek ister. Sevgi karşısında Sevilenin hayreti, şaşkınlığı alışkanlıkların ötesindedir. Ey Sevilen! Masiva'dan vazgeçebilir misin Sevgi uğruna? Terk edebilir misin Nefsini? Cevap aynıdır. Sevilmek yürek ister.

Her anahtar, her kilide uymaz. Bu ikisinin de mükemmel olmadığı anlamına gelmez. Sadece birbirlerine layık değillerdir.

Seçimlerimizi liyakat ve ihtiyaç oranında yapıyoruz. İçinde bulunduğumuz durum en iyi durumdur. Bunu değiştirmek ya da değiştirmemek yine seçimlerimizle mümkün. Sevilme yürekliliğine sahip çıkamayan herşeyini yitirmiştir. Kendi nefsinde boğulur. Ya layık olanla beraberdir, ya yalnız kalacaktır, ya da sahte sevgi görünümlü maskeleri takan, maskeli baloda yerini almaya devam edecektir.

Seven kabuğun içindeki o muhteşem sihiri sever, görmeden, dokunur ona sonsuz mesafede olsa. Ama sevilen kabuğunu kırıp çıkacak yüreklilikte, hazımlılıkta mıdır? Zor iştir sevilmek.

Yaşamdaki yerimiz, ona nasıl baktığımız ve yorumladığımızla doğru orantılıdır. Yaşama nasıl bakıyorsak o da bize öyle bakıyor. Bilgelik ve sevgi ile bakıyorsak, herşey bu doğrultuda şekil alır. Korku ve şüpheyle bakıyorsak Kayıplarımız olur. Sevgi ve bilgelik karşımıza çıkar ancak onu kaçırdık mı başka bir zamana geçer. Sevenin gözü kördür aşktan, binlerce kere çukura düşer de çukur mu görür onu gözü. Oysa sevilen büyük bir imtihandadır. O sevgiye layık olabilme imtihanı. Ya seçer sevgiyi ya da kaybeder.

Sevgi enerjisi öyle güçlüdür ki, gönlümüzde var olabilir ancak. İnsan gönlü taşıyabilir bu muazzam Tanrısal Parçayı. Bir zerresi bile tüm görünen âlemi yok edip yakmaya muktedir bir ilahi parçadır. İnsan gönlünde açığa çıktığı vakit kullanılırsa ebedi sonsuz yaşam ve dirilik içinde olur İnsan. Kullanamazsa cehennem gibi her an yakar. İşte ölümsüzlük budur. Ebedi hayat ölümsüzlüğü, cehennem gibi yanma ölümsüzlüğü. Sevgi içinde olmak ya da dışında kalmak. İçinde mi olacaksın dışında mı kalacaksın? **Sevgi**

içindeysen nefs bedenin ölür, ilahi (tanrısal) parçanın var olduğu ölümsüz ve erdemli bir vücuda sahip olursun. Tüm zamanlarda, bir zaman içinde var olursun.

Bu yüzden Hacı Bektaş Veli tüm sözlerinde ve öğretisinde bunu vurgulamıştır. Sevgi ve Mahabbet yani IŞK (AŞK) yolunu seçmiştir.

Hayat sonsuz. Sevgi içindeysen ölümsüzleşirsin. O her zaman bizimle. Yakın. Sadece onu hissedebilelim. Sevgi içinde olursak biliriz O'nun yakınlığını. Çünkü Sevgi tanrısaldır. İşte tüm sır burada.

Bu kitap, araştırma amaçlı yazıldı, ilim ile yoğruldu, sevgi ile gönüllerinize sunuldu. Layık olması tek dileğimdir. Tüm okuyanlara sonsuz saygılarımla.

Kaynaklar

Hacı Bektaş Veli Makalat 15/11/1954 basım tarihli.

Sefer Aytekin çevirisi.

Hacı Bektaş Müzesi Rehberi. Hazırlayan

Abdullah Taşdelen ve Ali Sümer. 1976 Basım tarihli.

Hacı Bektaş İncelemelerine Giriş. Halim Baki Kunter.

1951 basım tarihli.

Velayetname-i Hacı Bektaş Veli. Hazırlayan

Sefer Aytekin . 1954

İmam Cafer-i Sadık Buyruğu. Hazırlayan

Adil Ali Atalay. 1993

Bütün Yönleriyle Bektaşilik ve Alevilik.

Bedri Noyan Dedebaba

Ene'l Hak Gizli Öğretisi. Sınır Ötesi Yayınları.

Kevser Yeşiltaş. 2011

www.kuranmeali.org